

๕๕๕.๕๕๕

๒/๕๕๕

๕.๕

การสร้างชุดการสอนวิชาภาษาไทย (ท ๔๐๒) เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย
และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
โรงเรียนสาธิตทพวงมหาวิทยาลัยของรัฐ

ปริญญานิพนธ์

ของ

ปรีญา ตรีศาสตร์

๕๕๕.๕๕๕

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

๕๕๕.๕๕๕

เมษายน ๕๕๕

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

177668

การสร้างชุดการสอนวิชาภาษาไทย (ท 402) เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย
และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนสาธิตทพวงมหาวิทยาลัยของรัฐ

บทคัดย่อ
ของ
ปรียา ตรีศาสตร์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
เมษายน 2530

การศึกษาครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อสร้างชุดการสอนวิชาภาษาไทย (ท 402) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตหลวงมหาวิทยาลัยของรัฐ เพื่อศึกษาพัฒนาการเรียนรู้ และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนรู้จากชุดการสอน และเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการสอน ซึ่งสร้างตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

ผู้วิจัยได้สร้างชุดการสอนจำนวน 3 ชุด แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 50 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.7009 และแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบของ รังสิมา ศิริฤกษ์พิพัฒน์ มาใช้ มีค่าความเชื่อมั่น 0.5599 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2529 จากโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 1 ห้องเรียน โรงเรียนสาธิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 1 ห้องเรียน โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 1 ห้องเรียน และโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 1 ห้องเรียน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มเป็นห้องเรียน โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียน เรียนจากชุดการสอนที่สร้าง 3 ชุด รวม 20 คาบ ทยอยละ 50 นาที ทดสอบหลังเรียนจากแบบทดสอบชุดเดิมทั้ง 2 ชุด แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพ และศึกษาพัฒนาการเรียนรู้และการด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

ผลการวิจัยปรากฏว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 88.66/81.66 ซึ่งแสดงว่านักเรียนทำแบบทดสอบในชุดการสอนได้ถูกต้องสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ คะแนนการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และคะแนนการทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดการสอน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่าชุดการสอนที่สร้างขึ้นครั้งนี้มีประสิทธิภาพสูง ทำให้ผู้เรียนมีความรู้และมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น

DEVELOPMENT OF INSTRUCTIONAL PACKAGE FOR LEARNING
ACHIEVEMENT AND CREATIVE THINKING IMPROVEMENT
IN THAI LANGUAGE OF MATHAYOMSUKSA IV
STUDENTS IN THE DEMONSTRATION SCHOOLS,
MINISTRY OF UNIVERSITY AFFAIRS

AN ABSTRACT

BY

PARIYA TREESART

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

May 1987

The objective of this study was to develop instructional package in Thai Study (Th 402) of Mathayomsuksa TV, to be used in Demonstration schools, Ministry of University Affairs, to study the improvement of learning achievement and creative - thinking of the students and to investigate the effectiveness of the instructional package based on the 80/80 criterion standard.

Three sets of instructional packages and 50 items of pre-test and posttest with reliability of 0.7009 were built, and Rungsima Sirirukpipat's test of creative thinking with reliability of 0.5599 was chosen. The sample consisted of 4 classes of Mathayomsuksa IV students in 1986 second semester registered. Each class was randomized from the Demonstration schools of Kasetsart University, Khor Kaen University, Chaingmai University and Ramkhamhaeng University. The pre-test of learning achievement and creative thinking tests were employed at the beginning of the study. Twenty periods were used in learning the packages. Each period lasted for 50 minutes. The posttests were employed at the end of the study. The obtained data were analysed to find out the effectiveness of the package and the development of creative thinking of the students.

The result showed that effectiveness of the package was 88.66/81.63 which meant that the students scored above standard level of 80/80. There were significant difference between pre-test and posttest of learning achievement ($p < 0.001$) and creative thinking ($p < 0.001$) which meant that the effectiveness of the package was high.

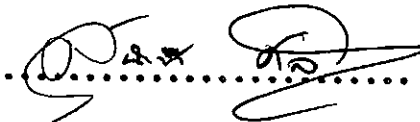
คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

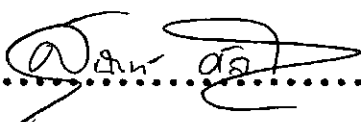
คณะกรรมการที่ปรึกษา

คณะกรรมการสอบ

.... ประธาน

.... ประธาน

.... กรรมการ

.... กรรมการ
.... กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ เพราะผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ศาสตราจารย์ ดร. อารี ลัดทอวี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ลุนันท์ ศลโกสุม และ อาจารย์พิศศรี แฉ่งไพโร ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ รวมทั้งให้ข้อคิด ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ดร. อารี รังสินันท์ และอาจารย์อนันต์ จันททวี ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำในด้านกิจกรรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การเลือกและการตรวจแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ ตลอดทั้งให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ ดร. ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาในการสร้างชุดการสอน ตลอดจนแนะนำและให้ความสะดวกในการขอยืมเอกสาร อุปกรณ์ และสื่อการสอนเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์จันทิมา พรหมโชติกุล ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์และตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ส่วนวนภาษา

ขอกราบขอบคุณ ผู้อำนวยการและอาจารย์ใหญ่ ตลอดจนคณะอาจารย์หมวดวิชาภาษาไทย โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โรงเรียนลาธิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ได้ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณ อาจารย์สมพงษ์ พันธุรัตน์ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์

ขอขอบคุณพี่ ๆ และน้องเอกรการมัธยมศึกษา สาขาการสอนภาษาไทย รุ่นปีการศึกษา 2528 ทุกท่าน ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในน้ำใจของทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

และบุคคลสุดท้ายที่ผู้วิจัยจะลืมกล่าวถึงไม่ได้ ก็คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สำเร็จ
เวชสุนทร ที่กรุณาช่วยแปลงานวิจัยต่างประเทศและแก้ไขบทความภาษาอังกฤษ ตลอดจนให้การ
สนับสนุนในการศึกษา และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ของปริณิธานฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของ
บิดามารดา ตลอดจนครูอาจารย์ทุกท่านของผู้วิจัย

ปริญา ตรีศาสร์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์	8
	ความหมายของความคิดสร้างสรรค์	9
	คุณลักษณะของคนที่มีความคิดสร้างสรรค์	11
	การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	16
	งานวิจัยที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์	36
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับชุดการสอนที่สร้างด้วย	
	วิธีวิเคราะห์ระบบ	40
	ความหมายของชุดการสอน	40
	ประเภทของชุดการสอน	41
	คุณค่าของชุดการสอน	42
	แนวคิดในการผลิตชุดการสอน	43
	วิธีสร้างชุดการสอนด้วยวิธีวิเคราะห์ระบบ	44
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนด้วยชุดการสอน	46

3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	49
	การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง	49
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	49
	การสร้างชุดการสอนวิชาภาษาไทย	52
	การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์	
	ทางการเรียน	62
	แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์	63
	ลักษณะของแบบทดสอบ	63
	การตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ	69
	วิธีดำเนินการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการสอน	70
	การวิเคราะห์ข้อมูล	70
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	71
4	การวิเคราะห์ข้อมูล	75
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	75
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	75
	ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบ	
	ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดการสอน	76
	ผลการเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์จากการทดสอบ	
	ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดการสอน	77
	การหาประสิทธิภาพของชุดการสอน	78
	การประเมินผลชุดการสอน	79

5	สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	89
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	89
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	89
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	91
	อภิปรายผล	91
	ข้อเสนอแนะ	94
	บรรณานุกรม	97
	ภาคผนวก	102
	ภาคผนวก ก. คู่มือครูชุดการลอน	103
	คู่มือครูชุดการสอนเรื่อง ผลพลอยได้จากการออกพรรษา	104
	คู่มือครูชุดการสอนเรื่อง ธรรมาธรรมะสงกรรม	146
	คู่มือครูชุดการสอนเรื่อง บทร้อยกรอง	167
	ภาคผนวก ข. แบบทดสอบ	204
	แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย (ท 402) .	205
	แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์	219
	แบบสอบถามความพึงเห็นชุดการสอน	237
	ภาคผนวก ค. คะแนน	241
	คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย	242
	คะแนนความคิดสร้างสรรค์	254
	ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ	
	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย	258

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงสื่อการสอนและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในชุดการสอนแต่ละชุด ..	55
2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทาง	
การเรีบน จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และเปรียบเทียบ	76
ความแตกต่างโดยใช้ $t - test$	
3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดสร้างสรรค์	
จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และเปรียบเทียบความ	
แตกต่างโดยใช้ $t - test$	77
4 ค่าเฉลี่ยคะแนนรวมแบบทดสอบย่อยและคะแนนผลการทดสอบหลังเรียน	
ของนักเรียนที่เรียนจากชุดการสอน	78
5 ผลการประเมินชุดการสอน เรื่อง ผลพลอยได้จากการออกพรรษา	80
6 ผลการประเมินชุดการสอน เรื่อง ธรรมชาติธรรมะสงคราม	82
7 ผลการประเมินชุดการสอน เรื่อง บทหรือการอง	85

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงรูปแบบการสอน William's Cube CAI Model	24
2 วิธีวิเคราะห์ระบบในการสร้างชุดการสอน	45
3 แสดงขั้นตอนการสร้างชุดการสอน	51

บทนำ

ภูมิหลัง

เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางแล้วว่า ความเจริญก้าวหน้าของประเทศมิได้ขึ้นกับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และการปกครองเท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับการศึกษาซึ่งเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาเป็นบทบาทสำคัญในการที่จะสร้างพื้นฐานทางสังคมเพื่อเสริมสร้างความนิยม ทศณคติ และสิ่งจูงใจ ตลอดจนความรู้ความสามารถต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการพัฒนาประเทศและเป็นเครื่องช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และสร้างเสริมกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจ ความเจริญทางเศรษฐกิจนั้นมิใช่ว่าจะอาศัยแต่ทรัพยากรธรรมชาติ หรือคนที่ได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดีเท่านั้น หากต้องอาศัยการศึกษา ซึ่งจะสอนให้พลเมืองรู้จักคิดอย่างมีเหตุผลและรู้จักแก้ปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญกระบวนการหนึ่ง ที่มีผลอย่างมากต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปัจจุบันการศึกษาของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ในอดีตที่ผ่านมาเราถือว่ากรูพ่อแม่พี่ของชาติ การให้การศึกษาแก่เด็กก็เป็นไปในแบบมุ่งหล่อหลอมให้เด็กมีความรู้ความกิดตลอดจนความประพฤติเหมือนกับแม่พิมพ์ที่ก่อรูปให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ คนที่เก่งที่สุดหรือดีที่สุดในอดีตก็คือคนที่มีความดีหรือลักษณะคล้ายกรรมมากที่สุดเช่นกัน ดังนั้นการศึกษาในอดีตไม่ช่วยให้เด็กได้ใช้ความคิดความสามารถของคนที่แก้ปัญหาเฉพาะหน้า การสนับสนุนให้เด็กมีอิสระทางด้านความคิดหรือใช้จินตนาการของตนเอง แต่ปัจจุบันบทบาทของครูเปลี่ยนไป ครูไม่ไคเป็นแม่พิมพ์แต่ครูเป็นผู้แนะแนวทางเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้และรู้จักตนเองมากขึ้น การศึกษาจะยึดนักเรียนเป็นหลัก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยบุคคลให้พัฒนาความสามารถพิเศษต่าง ๆ ที่ซ่อนอยู่ภายในตัวให้มากที่สุด

การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงมีการกล่าวถึงความกิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหาชีวิตในสังคม โดยเน้นให้โรงเรียนเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ความคิดของตนเองอย่างอิสระ ศาพทางแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตัวเอง สามารถแสดงแนวคิดที่แตกต่างไปจากแนวที่ครูกำหนดไว้ได้

โทมอร์เรนซ์ เชื่อว่าการศึกษาที่เป็นประชาธิปไตยจะช่วยให้เด็กแต่ละคนได้พัฒนาความสามารถพิเศษของตนเองอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ครูควรจะสอดส่องดูแลให้ความสนใจเกี่ยวกับความสามารถพิเศษของเด็กแต่ละคนซึ่งมีไม่เหมือนกัน และสนับสนุนให้เด็กได้ใช้ความสามารถพิเศษนั้นไปในทางที่ถูกต้อง (Torrance 1962 3)

ความคิดสร้างสรรค์มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต เพราะในการให้การศึกษาแก่เด็กนั้น เราไม่สามารถจะสอนทุกสิ่งทุกอย่างที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตให้ได้ เด็กต้องคิดค้นและหาทางเอาเองว่าจะนำความรู้ที่ครูสอนนั้นไปใช้ในการแก้ปัญหาอย่างไร บนันตอนที่สุดเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ในระดับสูงย่อมมีโอกาสในการใช้ความรู้ได้ดีกว่าเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ในระดับต่ำ ดังนั้นถ้าเราสอนแต่ความรู้โดยไม่สอนให้รู้จักคิด ก็ไม่สามารถกล่าวได้ว่าการเรียนการสอนนั้นบรรลุวัตถุประสงค์

ความมุ่งหมายของหลักสูตรทุกระดับชั้น ได้เน้นพฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์ ฉะนั้นองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งหลักสูตร วิธีสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศ การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอน ตลอดจนกลวิธีการสอนควรจะเลือกใช้ให้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาเด็กให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความมั่นใจ รู้จักพัฒนาตนเอง และเป็นเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ กล่าวคือ กล้าทดลอง และกล้าใช้จินตนาการของตนให้เกิดประโยชน์ จึงจะบรรลุความมุ่งหมายที่หลักสูตรต้องการพัฒนาให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2524 4)

วิชาภาษาไทยเป็นวิชาซึ่งเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็ก เพราะวิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่ไม่จำกัดเนื้อหา มุ่งฝึกทักษะการเข้าใจภาษา ถอด ทักษะการฟัง การอ่าน และทักษะการใช้ภาษา คือ การพูด การเขียน จนสามารถใช้เป็นเครื่องมือสื่อความคิด ความเข้าใจ แสวงหาความรู้และเหตุผลเพื่อนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2521 1) แต่ถ้าฝึกทักษะทั้ง 4 ไปตามฉันทัง โดยไม่ประสานไปกับทักษะการคิด ทักษะการใช้ภาษาก็ไม่สามารถบรรลุผลได้ตามที่หวัง (วรณี โสมประยูร 2522 17)

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้ได้ผลนั้น โรงเรียนจะต้องคำนึงถึงการจัดสภาพบรรยากาศในห้องเรียน การจัดและเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ การสอน หรือสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ ตลอดจนกลวิธีการสอนทั้งที่ สนิท และยืดเครท เสนอแนะว่า ห้องเรียนที่มีผลต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็คนั้น ควรเป็นห้องเรียนที่ เด็กสามารถแสดงความคิดใหม่ ๆ แปลก ๆ ของตนเองโดยเฉพาะได้เต็มที่ และนักเรียนมีความรู้เป็นอิสระไม่ถูกควบคุมจากระเบียบวินัยที่เคร่งครัดจนเกินไป รวมทั้งมีการส่งเสริมให้นักเรียนแต่ละคนได้รู้จักแก้ปัญหา (อาร์รี่ รังสันส์ 2529 : 90 อ้างอิงมาจาก Smith and Hildreth 1971) นอกจากนี้ โจนส์ ให้แนวคิดว่า การพัฒนาบุคคลให้มีความคิดสร้างสรรค์ในระดับสูงนั้น ควรมีกิจกรรมและกลวิธีสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจ กล้าแสดงออก กล้าคิด กล้าพูด เช่น วิธีเรียนตามลำพังด้วยตนเอง วิธีสอนแบบ Brain Storming กล่าวคือให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสพูดทุกสิ่งทุกอย่างที่นึกได้ มีอะไรผ่านเข้ามาในสมองให้กล้าพูดออกมาทันที วิธีแบ่งกลุ่มทำงาน การใช้บทบาทสมมติ วิธีแก้ปัญหา การออกแบบโครงการ และกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมแรงเสริม เพื่อให้เกิดการกระตือรือร้น มีการโต้ตอบ โดดให้อยู่ในบรรยากาศที่ไม่เคร่งครัดมีการผ่อนคลาย และเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ (ทรงกรี เนียวกุล 2527 : 65 - 66 อ้างอิงมาจาก Jones 1978)

จากแนวคิดเกี่ยวกับเทคนิควิธีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของโจนส์ และนักการศึกษาท่านอื่น ๆ ที่กล่าวมานั้น ทำให้ผู้วิจัยคิดว่าการที่จะพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้ได้ผลนั้น ควรมุ่งที่การเสริมกระบวนการเรียนการสอนโดยฝึกให้นักเรียนใช้ความคิดในการเรียนรู้ และเข้าใจด้วยตนเอง ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ครูเป็นเพียงผู้เสนอแนะ และควบคุมได้กิจกรรมนั้น ๆ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ตลอดจนศึกษาสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมให้

สื่อการสอนที่เหมาะสมกับการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้เกิดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้คือนั้น คือ ชุดการสอน ทั้งนี้เพราะชุดการสอนเป็นระบบการนำสื่อที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา และประสิทธิภาพของแต่ละหน่วยมาใช้ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรู้ของ ผู้เรียน แต่ละคนให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ซึ่ง เป็รื่อง กุมุท กล่าวว่า : การใช้สื่อต่าง ๆ

(Multi media approach) ทำให้ประสบการณ์การเรียนรู้ในหัวข้อนั้น ๆ กว้างขวางและลึกซึ้งจริง ๆ (เป็รื่อง กุมุท 2516 112)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสร้างชุดการสอน ซึ่งเป็นชุดของสื่อประสม (Multi Media) ที่จัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียนรู้ หัวข้อและเนื้อหาประสบการณ์ของแต่ละหน่วยที่เอื้ออำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนเพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมาย ดังที่ เลขา ปิยะธำวริยะ ได้กล่าวถึงคุณประโยชน์ของชุดการสอนว่า เด็กที่เรียนตามระบบชุดการสอนแบบกิจกรรมกลุ่มจะช่วยพัฒนาและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้นักเรียน (เลขา ปิยะธำวริยะ 2523 43) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะนำหลักการและแนวคิดของโจนส์ (Jones 1973) ดังที่กล่าวแก่นั้น มาสร้างเป็นชุดการสอนวิชาภาษาไทย (ท 402) ชุดสัมพันธ์ทักษะ จากหนังสือแบบเรียนวรรณวิภักดิ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เนื่อมุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น

การศกษาเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ครั้งนี้มุ่งที่จะเสริมกระบวนการเรียนการสอนที่ก่อกำเนิดในด้านความถ่องในการคิด ความยืดหยุ่นในการคิดและความถี่ริเริ่ม ทั้งนี้เพื่อพัฒนาความถี่ริเริ่มสามารถรับรู้ สมองต่อสิ่งเร้าภายนอกได้อย่างฉับไว น่าสนใจและเป็นไปโดยอัตโนมัติตามธรรมชาติ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจ ภาคภูมิใจในการใช้ภาษาของกนทุกรูปแบบ อันจะเป็น เครื่องจูงใจให้ครูผู้สอนพัฒนาการสอนของตนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษากันคว้า

เพื่อสร้างชุดการสอนที่มีคุณภาพประกอบหลักสูตรวิชาภาษาไทย (ท 402) ชุดสัมพันธ์ทักษะ เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และเพื่อพัฒนา ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ

ความสำคัญของการศึกษากันคว้า

1 ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ ได้ชุดการสอนวิชาภาษาไทย ที่มีคุณภาพด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย สามารถนำไปใช้สอนและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ

2 ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นการเสนอแนะให้ครูมีแนวทางในการสอนที่จะพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

3 ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นการเสริมสร้างแนวทางการปฏิบัติให้แก่ครูในการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษามาปรับปรุงวิธีการเรียนการสอน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1 ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2529 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยของรัฐทั้งหมด

2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2529 โรงเรียนสาธิต ต่อไปนี้

2 1 โรงเรียนสาธิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 1 ห้องเรียน

2 2 โรงเรียนสาธิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 1 ห้องเรียน

2 3 โรงเรียนสาธิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 1 ห้องเรียน

2 4 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง 1 ห้องเรียน

3 เนื้อหาวิชา

ชุดการสอนที่สร้างขึ้นนี้ เป็นชุดการสอนวิชาภาษาไทย (ท 402) ชุดสัมพันธทัศนะจากหนังสือแบบเรียนวรรณวิทยากรณ์ จำนวน 3 เรื่อง โดยแยกเป็นชุด ให้ชุดการสอนต่อไปนี้

3 1 ชุดการสอนเรื่อง "ผลพลอยได้จากการออกพรรษา" ใ้เวลาสอน

4 คาบ

3 2 ชุดการสอนเรื่อง "ธรรมาธรรมะสังกราบ" ใ้เวลาสอน 6 คาบ

3 3 ชุดการสอนเรื่อง "บทร้อยกรอง 5 เรื่อง" ใ้เวลาสอน 8 คาบ

4 เวลาที่ใช้ในการทดลอง

ใช้เวลาในการทดลองชุดการสอนวิชาภาษาไทย (ท 402) จำนวน 9 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ คัดต่อกัน คาบละ 50 นาที รวมเป็น 18 คาบ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1 ชุดการสอนว่าภาษาไทย หมายถึง สื่อการสอนที่สร้างขึ้นโดยใช้สื่อประสม เพื่อใช้ประกอบการบรรยายในการสอนวิชาภาษาไทย (ว 402) เป็นอีกแบบคู่สัมพันธ์กันมาจาก หนังสือแบบเรียนวรรณคดี อัจฉริยะศึกษาปีที่ 4 จำนวน 3 เรื่อง ภายในชุดการสอนแต่ละชุดประกอบด้วยถ้อยคำกริยา วัตถุประสงค์ แบบฝึก และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2 สื่อประสม หมายถึง สื่อการเรียนหลายชนิดประกอบกัน ได้แก่ สไลด์ รูปภาพ เทปเสียง เทปภาพ บัตรคำ แผ่นใส แบบฝึก คำอธิบาย และการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ การสอนโดยการอภิปรายและการสอนโดยให้นักเรียนเรียนด้วยตนเอง แบ่งเป็นกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ตามความเหมาะสมของกิจกรรม

✓ 3 คุณภาพของการสอน หมายถึง อัตราส่วนระหว่างประสิทธิภาพของกระบวนการต่อประสิทธิภาพของผลลัพธ์

เกณฑ์ประสิทธิภาพ หมายถึง ระดับประสิทธิภาพของชุดการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกณฑ์ประสิทธิภาพของชุดการสอนแต่ละชุดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้กำหนดไว้ในระดับ 80/80

80 จำนวนแรก หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนจากชุดการสอน คิดเป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบย่อยในชุดการสอน

80 จำนวนหลัง หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของพฤติกรรมที่เปลี่ยนในตัวผู้เรียน คิดเป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ผู้เรียนทำได้จากการทดสอบหลังเรียน

4 ความสามารถสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถภายในตัวนักเรียนที่จะแสดงออกในเรื่องความกตัญญูหลายแง่มุม ในการแก้ปัญหา การประดิษฐ์สิ่งใหม่ หรือเป็นความสามารถในการปรับปรุงลักษณะงานที่มีอยู่เดิมให้จึรูปแบบใหม่ มีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม ความสามารถนี้ประกอบด้วย

4.1 ความคล่องในการคิด (Fluency) หมายถึง ความสามารถที่จะคิดหาคำตอบได้อย่างคล่องแคล่วรวดเร็ว และมีจำนวนคำตอบในปริมาณที่มากในเวลาจำกัด

4.2 ความยืดหยุ่นในการคิด (Flexibility) หมายถึง ความสามารถที่จะแก้คำถาม หรือแก้ปัญหาได้หลายแนวทาง

4.3 ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ความสามารถในการค้นหาแนวทางใหม่ ๆ หรือวิธีแปลก ๆ ที่แตกต่างออกไปจากคนอื่น

ความสามารถต่าง ๆ เหล่านี้สามารถวัดออกมาเป็นคะแนนความถนัดในการคิด ความยืดหยุ่นในการคิด และความคิดริเริ่ม โดยให้คะแนนตามเกณฑ์ของแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของ ทอร์เรนซ์ การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แบบทดสอบที่ รังสิมา กิริฤกษ์ภิวัฒน์ ได้ดัดแปลงมาจากแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของทอร์เรนซ์

5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลและความสำเร็จในการเรียนตามจุดประสงค์ การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในชุดการสอนวิชาภาษาไทย (ท 402) ในแต่ละชุด ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยจะเน้นที่ได้จากการตอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของชุดการสอนทั้งหมด

✓ บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแยกตามหัวข้อดังนี้

- 1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความกิดสร้างสรรค์
  - 1 1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์
  - 1 2 บุคคลภาพของคนที่มีความกิดสร้างสรรค์
  - 1 3 การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
    - 1 3 1 ลักษณะของครูที่ช่วยทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์
    - 1 3 2 แนวการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
  - 1 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความกิดสร้างสรรค์
- 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอนที่สร้างด้วยวิธีวิเคราะห์ระบบ
  - 2 1 ความหมายของชุดการสอน
  - 2 2 ประเภทของชุดการสอน
  - 2 3 องค์ประกอบของชุดการสอน
  - 2 4 แนวคิดในการผลิตชุดการสอน
  - 2 5 วิธีสร้างชุดการสอน
  - 2 6 วิธีวิเคราะห์ระบบ
  - 2 7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอนด้วยวิธีวิเคราะห์ระบบ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ที่ผู้รู้ได้เขียนไว้ในหนังสือ บทความและวารสารต่าง ๆ ผู้วิจัยได้รวบรวมและนำมาเสนอดังนี้

1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

นักการศึกษาและนักจิตวิทยาหลายท่านให้ความหมายของคำว่า ความคิดสร้างสรรค์ไว้แตกต่างกันดังนี้

ทอร์เรนซ์ (Torrance 1969 16) กล่าวว่า "ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการของความรู้สึกรับรู้ในปัญหา การขาดสิ่งสำคัญ แล้วพยายามรวบรวมความคิด หรือตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับสิ่งนั้น ทำการทดสอบสมมติฐาน และเผยแพร่ผลที่ได้จากการทดสอบสมมติฐานให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจ

วอลล์และโกเบน (Wallach and Kogan 1969 361 - 362) ได้กล่าวถึงความคิดสร้างสรรค์ สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความเป็นอิสระของสติปัญญา การตรวจสอบเหตุการณ์ และความสำคัญอยู่ที่ผลลัพธ์ของความคิดที่เป็นอิสระ ปรากฏออกมาโดยการโยงความสัมพันธ์ (Association) กล่าวคือ เป็นการรวมความรู้ที่มีอยู่ทั้งหมดเข้าด้วยกันแล้วเกิดประโยชน์ทางใดทางหนึ่ง

แอนเดอร์สัน (Anderson 1975 90) ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่า

ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการคิดซึ่งเกี่ยวข้องกับความคิดใหม่ ๆ ซึ่งตรงข้ามกับความคิดที่มีอยู่เดิมหรือตรงข้ามกับการตอบสนองต่อความคิดแบบเดิมของคนอื่น การสร้างสรรค์เป็นการแสดงออกที่ได้จากการเลือกสรรที่ประสมการในองค์พหุสร้างรูปแบบ (Pattern) ใหม่ ความคิด (Idea) เป็น ทรัพย์สิน (Product) ใหม่

แอนเดอร์สัน (Anderson 1973 185 - 4) ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่า "ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง กิจกรรมการแก้ปัญหา ซึ่งการแก้ปัญหาจะเกิดขึ้นเมื่อตอบสนองเงื่อนไขและความต้องการปัญหา"

ฮิดจ์กินส์ (Hudgins 1977 citing Guilford 1950) ได้กล่าวถึงความคิดสร้างสรรค์ว่า "องค์ประกอบพื้นฐานของความคิดเอนกนิย (Divergent Thinking) เป็นศูนย์กลางไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม (Originality) ความฉวยในการคิด (Fluency) ความยืดหยุ่นในการคิด (Flexibility) และการวางแผนงานอย่างรอบคอบในการทำงาน (elaboration)"

✓ แมกแคนเลส และอีแวนส์ (McCandless and Evans 1978 299 - 301)

ได้กล่าวถึงความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่า

การสร้างสรรค์ หมายถึง พฤติกรรมที่เป็นทั้งกระบวนการและผลผลิต ในด้านของกระบวนการความคิดสร้างสรรค์ เป็นความคิดที่ซับซ้อนเป็นความสามารถที่จะเห็นความสัมพันธ์ใหม่ ๆ ระหว่างวัตถุหรือเหตุการณ์ การตั้งและการทดสอบสมมติฐาน ทักษะในการสื่อความหมาย ความถนัดของตนเองต่อผู้อื่น การกำหนดปัญหาและการแก้ปัญหา ในด้านผลผลิตจะพิจารณาการสร้างสรรกรูปของผลิตภัณฑ์แปลกใหม่ และมีคุณค่าเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และได้ให้ข้อถกเถียงเบื้องต้นเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ 5 ประการ คือ

- 1 ความกึกสร้างสรรค์เป็นรูปการณ์หนึ่งของพฤติกรรมทางสติปัญญา ที่สามารถแสดงออกได้หลาย ๆ ทางที่ระกัมต่าง ๆ
- 2 เด็กทุกคนมีความกึกสร้างสรรค์อยู่ในตัวเอง แต่ต่างกันระกัมความกึก และโอกาสที่บแสดง
- 3 ความกึกสร้างสรรค์สามารถพัฒนาขึ้นได้ภายใต้เงื่อนไขบางประการ
- 4 การสนับสนุนเหตุภฏฐของเพียเจตที่ว่า การพัฒนาความสามารถทางการสร้างสรรค์เป็นเป้าหมายแรกของการศึกษา ควรสนับสนุนให้เกิดขึ้นในโรงเรียน
- 5 ความกึกเอแณมัย (Divergent Thinking) เป็นองก์ประกอบาใหญ่ของกวางกึกสร้างสรรค์ และการวักทางสติภฏฐาที่เป็นความกึกแบบเอนกนัย (Convergent Thinking) นั้นไม่ใช่สิ่งเกี่ยวกัน และ ไม่เหมือนกัน

✓ วิจิตร วรุตบางกูร (วิจิตร วรุตบางกูร 2520 : 40) ได้ให้ความหมายของกวางกึกสร้างสรรค์ว่า "ความกึกสร้างสรรค์เป็นจินตนาการประยุกต์ (Applied Imagination) ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อกแก้ปัญหาย่งยาก เป็นการรวมวันตนาการจากสิ่งที่เราเรารู้แล้วให้เป็นสิ่งใหม่ที่มีประโยชน์"

✓ นิพนธ์ จิตต์ภักดี (นิพนธ์ จิตต์ภักดี 2523 : 16) กล่าวว่า "ความกึกสร้างสรรค์หมายถึง กระบวนการคิด การกระทำผลงานใหม่ ๆ ที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น โดยทั่วไปกวางกึกสร้างสรรค์เกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ คือ เกิดจากการเริ่มประดิษฐ์อะไรใหม่ ๆ ที่ไม่เคยมีใครทำมาก่อน และเกิดจากการดัดแปลงสิ่งเดิมที่มีอยู่แล้วให้เป็นประโยชน์แก่มนุษย์"

จากแนวคิดต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นสมรรถภาพด้านหนึ่งของสมองในการคิดสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ แล้วบุคคลนั้นจะแปลงความคิดออกมาเป็นผลผลิตอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเป็นการกระทำที่เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยใช้ความรู้หรือประสบการณ์เดิมเป็นองค์ประกอบสำคัญ ก่อให้เกิดความคิดแบบหลายทิศทางและการคิดแบบโยงความสัมพันธ์ ความคิดสร้างสรรค์จะมิอยู่ในทุกตัวบุคคล ซึ่งสามารถส่งเสริมและพัฒนาได้

2 คุณลักษณะของคนที่มีความคิดสร้างสรรค์

จากการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงบุคลิกลักษณะของคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

เจอร์ซัลด์ (Jerzald 1968 500) ได้กล่าวถึงบุคลิกลักษณะของคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ว่า ลักษณะของผู้มีความคิดสร้างสรรค์ ก่อเป็นผู้คิดหาแง่มุมแปลก ๆ โดยใช้ประสบการณ์ที่เขาได้รับและไม่ถือว่าคำตอบที่ถูกต้องมีคำตอบเดียวแต่จะพิจารณาหลาย ๆ คำตอบที่อาจเป็นไปได้

กิลฟอร์ด (Piltz and Sund 1968 7 citing Guilford 1956 267 - 293) ได้กล่าวถึงลักษณะนิสัยที่สำคัญของความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

ลักษณะนิสัยที่สำคัญของความคิดสร้างสรรค์จะต้องประกอบด้วยความสามารถต่อไปนี้

- 1 ความสามารถในการวินิจฉัยปัญหา
- 2 ความสามารถในการผลิตความคิดที่แปลกใหม่
- 3 ความสามารถในการรวบรวมความคิด
- 4 ความสามารถในการประเมินผลสิ่งต่าง ๆ

ไอลส์เมอร์ (Piltz and Sund 1968 8 citing Eisner 1964)

ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

- 1 มีอารมณ์ขัน
- 2 มีอารมณ์ขัน
- 3 มีนิสัยสร้างสรรค์
- 4 มีความสนใจกว้างขวาง

- 5 มีความตรงต่อจุดมุ่งหมาย
- 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

นอกจากนี้ ไวลส์เนอร์ (Piltz and Sund 1968 6 citing Eisner 1964) ยังได้กล่าวถึงลักษณะนิสัยสำคัญของบุคคลที่มีความถนัดสร้างสรรค์อีกว่า "บุคคลที่เป็นผู้มีความถนัดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ต้องเป็นผู้มีความสามารถในการสังเกต ซึ่งผลผลิตจะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงการสร้างสรรค์ และผลผลิตหรือการกระทำที่จัดว่าเป็นการสร้างสรรค์ต้องเป็นสิ่งที่บุคคลอื่นตัดสินว่าเป็นสิ่งสร้างสรรค์"

ไพซ์ (Pice 1970 69) ได้กล่าวถึงบุคลิกภาพของคนที่มีความถนัดสร้างสรรค์ดังนี้

- 1 มีสติปัญญา
- 2 มีความสามารถในการประยุกต์ มีความคิดยืดหยุ่น
- 3 มีการทบทวนตัวเองที่แสดงถึงความคิดริเริ่ม
- 4 มีอิสระในการคิดและการกระทำ
- 5 ต้องการได้รับการยอมรับในสิ่งต่าง ๆ และรวบรวมความรู้สึกภายในเพื่อสังเคราะห์กับสิ่งต่าง ๆ ที่เขาได้พบเห็น
- 6 มีความสามารถในการหยั่งรู้
- 7 มีทัศนคติและคุณค่าของความงาม (Aesthetics Values)
- 8 รู้จักตนเอง มีความเชื่อมั่น และมีกระบวนการที่เป็นที่ยอมรับ (Universal processes)

แอนเดอร์สัน และคนอื่น ๆ (Anderson and others 1970 91) ได้กล่าวถึงบุคลิกภาพของคนที่มีความถนัดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

- 1 มีความพอใจและอุทิศเวลาในการทำงาน ชอบทำงานหลายชนิด
- 2 ชอบติดตามปัญหา
- 3 มีพลังงานจำนวนมากที่จะใช้เป็นประโยชน์อย่างมีหักเห
- 4 ชอบทั้งวัตถุประสงค์และกิด

- 5 ใช้เหตุผลที่ช่วยในการสนองความต้องการ (Strong Ego)
- 6 มีความเอาใจใส่
- 7 สนุกที่จะถกและยอมรับในสิ่งที่ท้าทายความสามารถ
- 8 ชอบงานที่ท้าทาย
- 9 ชอบความเป็นอิสระ
- 10 กล้าเผชิญปัญหา
- 11 มีความสงสัยกว่ากำหนดปัญหา
- 12 ชอบแก้ปัญห
- 13 มีความไวต่อการเปลี่ยนแปลงและไม่พอใจในสิ่งที่ไปถูกต้อง
- 14 ชอบแสดงความคิดเห็น
- 15 วิจารณ์ความคิดเห็นหลาย ๆ แนวก่อนแก้ปัญหา
- 16 ชอบตั้งคำถาม "อย่างไร และทำไม"
- 17 ชอบใช้ความคิดอย่างกว้างขวาง ไม่จำกัดขอบเขตของการถก เื่อการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

เบอร์นาร์ด (Bernard 1972 302) ได้กล่าวถึงบุคลิกภาพของคนที่มีความ
 กิดสร้างสรรค์ ดังนี้

- 1 เป็นผู้มีความสามารถพูดหรือแสดงออกถึงแนวคิดด้านทาง ๆ อย่างรวดเร็ว
- 2 เป็นผู้ที่ชอบและสามารถปรับตัวได้ดีในบรรยากาศที่เป็นอิสระในการแสดงออก
 และไม่ชอบบรรยากาศที่ไม่เป็นอิสระในการแสดงออก
- 3 เป็นผู้ที่มีความคิดแบบเอนกนัย เป็นแนวทางในการสร้างสิ่งใหม่ ๆ มากกว่า
 การคิดแบบเอกนัยหรือยอมตามแนวคิดที่ผู้อื่นคิดไว้
- 4 เป็นผู้มีความสามารถคิดแบบโยงสัมพันธ์ (associational thinking)
- 5 เป็นผู้ใฝ่หาความผิ้ว และสนุกสนาน
- 6 เป็นผู้มีความคิดแปลก ๆ และมีความคิดกว้างขวาง
- 7 ลักษณะงานที่ทำ เป็นผลมาจากการใช้ความคิดหลาย ๆ ทาง

- ๘ เป็นผู้มีความกว้างไกลเห็นเป็นของตนเอง
- ๙ เป็นผู้มีความรู้ลึกและอารมณ์เปิดผาย

ซันด์ และโทรบริกา (Sund and Trowbridge 1973 : 350) ได้กล่าวว่า ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์คือ เป็นผู้ที่มีลักษณะนิสัย ดังนี้

- 1 มีความอยากรู้อยากเห็น
- 2 มีสติปัญญา
- 3 มีความปรารถนาจะค้นพบ
- 4 ชอบงานยาก ๆ
- 5 รู้สึกสนุกกับการแก้ปัญหา
- 6 ภูมิใจตนเองได้กับการทำงาน
- 7 มีความยืดหยุ่น
- 8 มีการซักถาม และตอบคำถามมากกว่าปกติ
- 9 สามารถสังเคราะห์ และมองเห็นความหมายใหม่ ๆ ได้
- 10 ชอบการสืบสอบ
- 11 มีความรู้จากการอ่านกว้างขวาง

กวีตย์ จงกล (กวีตย์ จงกล 2512 : 617) ได้กล่าวถึงลักษณะบางประการของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ว่า

มีลักษณะบางประการที่ผู้มีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างไปจากคนอื่น กล่าวคือ ในทางปัญญา ผู้มีความคิดสร้างสรรค์มีคุณสมบัติ ดังนี้ 1. ความเป็นตัวของตัวเอง (Originality) การรู้จักยืดหยุ่น มีความยืดหยุ่นและต่อเนื่อง (Fluency of ideas) การรู้จักเรื่องราว และแสดงออกได้ดี 2. มีความสามารถที่จะจับปัญหา การตั้งสมมติฐานและรู้จักแก้ปัญหาการคิด ไตร่ตรอง การไม่ยอมรับสิ่งที่คนอื่นบอกว่าเป็น การรู้จักสังเคราะห์ การตัดสินใจโดยใช้สัญชาตญาณ (intuitive) การรู้จักพิจารณาอย่างถี่ถ้วน การรู้จักขยายความและประเมินผล

ในทางบุคลิก ผู้มีความคิดสร้างสรรค์มีคุณสมบัติดังนี้คือ รักความเป็นอิสระเสรี มีความมั่นใจในตนเอง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ชอบผจญภัย ชอบสุนทรีย์ภาพ มีความคิดเห็นที่ลึกซึ้ง

รอบกอบ มีความสงสัยและสนใจอยู่เสมอ ขยันขันแข็ง มีความรู้สึกรับผิดชอบต่องานของตน เป็นคนที่ไม่ชอบสั่งกตกรรมใคร

นิพนธ์ จิตต์ภักดิ์ (นิพนธ์ จิตต์ภักดิ์ 2523 16 - 17) ได้กล่าวถึงลักษณะของคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ว่าควรมีลักษณะดังนี้

1. อยากรู้ อยากเห็น เป็นคนที่เฝ้าจะรับรู้ตลอดเวลา
2. อยากทำงานใหม่ ๆ แปลก ๆ
3. ห่วงใจ และร่รันทว่าทำงานที่ยุ่งยากและซับซ้อน
4. มีความสนุกกับการแก้ปัญหา
5. อุทิศเวลาและเสียสละเพื่องาน
6. มีความคิดสร้างสรรค์
7. มีความสนใจ และสนใจเมื่อเห็นของใหม่ ๆ
8. มีสมาธิ
9. ยอมรับสิ่งที่ไม่แน่นอนและสิ่งที่เป็นข้อขัดแย้งได้
10. ไม่ชอบทำอะไรตามระเบียบหรือกฎเกณฑ์
11. เป็นคนมีอารมณ์ขัน
12. ชอบถกถามตนเอง และยกย่องผู้อื่น

สรุปได้ว่า คนที่มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นคนช่างสังเกต มีเหตุผล มีความสามารถในการหยั่งรู้ ชอบคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้า มีความคล่องในการคิด ความยืดหยุ่นในการคิด และความคิดริเริ่ม ไม่ยึดมั่นในสิ่งใดเกินไป มีอิสระในการคิดและการกระทำสิ่งแปลกใหม่ มีความอยากรู้อยากเห็น กระตือรือร้น ชอบการสับสนวุ่นวาย ชอบคิด ตั้งวัตถุประสงค์ และตั้งสมมติฐานในการทำงาน มีความสามารถในการรับรู้ปัญหาได้เร็ว สนุกกับการแก้ปัญหาโดยใช้ความคิดหลายทาง และเป็นผู้ที่มีความสามารถในการผลิต ซึ่งผลผลิตอาจเป็นความก้าวหน้าหรือสิ่งของใหม่ ๆ

3 การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

สมิท (Smith 1961 611) ได้ศึกษาพบว่า บรรยากาศในโรงเรียนและในห้องเรียนมีผลต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กมาก ห้องเรียนที่เด็กสามารถแสดงความคิดใหม่ ๆ แปลก ๆ ของตนเองโดยเฉพาะ (Own Originality) ได้เต็มที่ ย่อมเป็นห้องเรียนที่สนับสนุนการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนได้มากกว่า จากการศึกษาของ โรเจอร์ส (Rogers 1970 146 - 149) พบว่า ภาวะที่ส่งเสริมให้บุคคลกล้าคิด กล้าสร้างสรรค์ ได้แก่ ภาวะที่บุคคลรู้สึกปลอดภัย ซึ่งเกิดจากความรู้สึกว่าตนเองมีค่าและได้รับการยอมรับ รวมทั้งมีภาวะที่มีเสรีภาพในการแสดงออกโดยไม่ถูกวิพากษ์วิจารณ์หรือประมาณค่า เชาวนา ยุทธสุริยพันธ์ (เชาวนา ยุทธสุริยพันธ์ 2514 12 - 15) ได้ศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนในบรรยากาศแบบเปิดโอกาสให้แก่เด็กได้แสดงออกซึ่งความคิดเห็นไม่เคร่ง ระเบียบมากนัก เช่น โรงเรียนสาธิต มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนในโรงเรียนที่มี บรรยากาศการเรียนการสอนแบบเคร่งครัด

จากผลการศึกษากังกล่าวทำให้ทราบว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่อยู่ในตัวบุคคล และสามารถพัฒนาให้สูงขึ้นได้โดยการจัดสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม กระตุ้นให้ผู้เรียนมีอิสระ ในการแสดงออก ในทางตรงกันข้าม ความคิดสร้างสรรค์อาจหยุดชะงักได้ถ้าผู้เรียนอยู่ในภาวะ ที่ถูกจำกัดอิสรภาพ

การส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนการสอนเป็นสิ่งจำเป็น อย่างยิ่ง ดังที่ อารี สัตหจวี (วัลลีย์ เริงเกตรกรณ์ 2527 18 อ้างอิงมาจาก อารี สัตหจวี 2510) กล่าวไว้ว่า การศึกษาเพื่อความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งจำเป็นในปัจจุบัน เพราะสังคมเปลี่ยนแปลง มีปัญหาใหม่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา เยาวชนไทยจะต้องได้รับการฝึก ให้มีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อช่วยแก้ปัญหาสังคม เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์เติบโตขึ้นจะเป็น ผู้ใหญ่ที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นด้วย เด็กจึงต้องได้รับการส่งเสริมให้สมรรถภาพด้านความคิดสร้างสรรค์ให้พัฒนาเต็มที่

อารี รังสินันท์ (อารี รังสินันท์ 2527 93) กล่าวถึงบทบาทของครูในการ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ว่า ครูมีบทบาทและหน้าที่สำคัญหลายประการในสังคม แต่หน้าที่

ที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง ก็คือ ครูเป็นผู้นำในวงการศึกษากล่าวคือ เป็นทั้งผู้สอนและทดลองปฏิบัติจริง เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ตั้งตาม สำหรับงานด้านการสอนนั้นต้องเน้นความสำคัญของการจัดกิจกรรมที่ยั่วและกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนการคำนึงถึงบรรยากาศที่ส่งเสริมให้คนกล้าคิด กล้าแสดงออก ครูเป็นบุคคลที่จะทำให้กิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ทอร์แรนซ์ (Torrance, 1964 : 47) ยังได้กำหนดหลักการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

- 1 ยอมรับและเอาใจใส่ต่อคำถามแปลก ๆ ของเด็ก พ่อแม่หรือครูไม่ต้องกลัวว่าการเดาของเด็กเกี่ยวกับปัญหาและวิธีแก้ปัญหานั้นจะถูกหรือผิด แต่จะต้องช่วยกระตุ้นให้เด็กได้วิเคราะห์และค้นหาเพื่อพิสูจน์การเดา โดยใช้พื้นฐานจากการสังเกตและประสบการณ์ของเด็กเอง
- 2 ยอมรับและเอาใจใส่ต่อความคิดแปลก ๆ ของเด็ก
- 3 แสดงให้เด็กเห็นว่าความคิดนั้นมีคุณค่า ทำให้มีการเสริมแรงภายในเกิดขึ้น
- 4 จัดเตรียมโอกาสเพื่อการฝึกหัดหรือการเรียนรู้โดยไม่ต้องประเมินผล เด็กอาจจะต้องใช้เวลาซึ่งสามารถเขียนได้โดยไม่ต้องคอยพะวงต่อการประเมินผล
- 5 กระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้โอกาสและเตรียมการให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง และยกย่องเด็กที่มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง เด็กที่ลงมือศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ครูอาจจะเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ชี้แนะ ลดการอธิบาย และบรรยายลงบ้าง แต่เฝ้าการให้นักเรียนมีส่วนริเริ่มและเริ่มกิจกรรมด้วยตนเองมากขึ้น
- 6 พึงระลึกว่าการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในเด็กจะต้องใช้เวลาพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไป
- 7 ส่งเสริมให้เด็กใช้จินตนาการของตนเอง และยกย่องชมเชยเมื่อเด็กมีจินตนาการที่แปลกและมีคุณค่า

จากข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ จะเห็นว่าครูเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก การสอนของครูจึงควรมุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึก ทักษะ และพัฒนาตนเองให้

เป็นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ ดังที่วิลเลียม (อารี รังสินธ์ 2522 : 85 อ้างอิงมาจาก William 1971) ได้ย่ำว่าการสอนเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์เน้นการสอนให้เด็กรู้จักการคิด การแสดงความรู้สึกและการแสดงออกในวิถีทางของความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้น การสอนความคิดสร้างสรรค์นั้น จึงเน้นความสำคัญของการจัดกิจกรรมที่ยั่วและกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนการคำนึงถึงบรรยากาศที่ส่งเสริมให้คนกล้าคิด กล้าแสดงออก และครูเป็นบุคคลที่สำคัญที่จะทำให้กิจกรรมการเรียนการพัฒนามาความคิดสร้างสรรค์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะฉะนั้นครูที่สอนเด็กให้มีความคิดสร้างสรรค์จึงควรมีลักษณะที่พิเศษเฉพาะทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่จะสอน ตลอดจนเทคนิควิธีสอน และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่จำเป็นโดยทั่วไป

3 1 ลักษณะของครูที่จะช่วยให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ มีดังนี้

(กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ 2522 52 - 53)

- 1 มีความตระหนักอยู่เสมอว่า ความคิดสร้างสรรค์นั้นเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักเรียนและเกิดขึ้นได้เสมอทุกโอกาส
- 2 ยอมรับฟังความคิดเห็นแปลก ๆ ใหม่ ๆ และที่แตกต่างจากคนอื่น จะต้องไม่ตำหนิติเตียนหรือกล่าวหาว่าเด็กคิดนอกกรอบนอกทาง
- 3 รู้คุณค่าของตัวเอง จะต้องไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว ไม่ถือตัว พร้อมทั้งมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นอยู่เสมอ
- 4 รู้จักเสียสละ มีอิสรภาพในการทำงานเพื่อส่วนรวม
- 5 มีความกระปรี้กระเปร่า กระฉับกระเฉง มีความคล่องแคล่วว่องไวในการทำงาน
- 6 มีการปรับปรุงตนเองอยู่เสมอในด้านการสอน การสมาคมกับผู้อื่น พร้อมทั้งมีความสนใจต่อเหตุการณ์รอบตัวเอง
- 7 มีความอดทน อดกลั้น ไม่ท้อแท้ เมื่อประสบปัญหาที่ยุ่งยากและสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองได้สำเร็จ
8. มีอิสระในการสร้างบรรยากาศที่อำนวยความสะดวกให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ทุกโอกาส

9 มีทัศนคติทางบวกแก่ตนเอง โดยแสวงหาและเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่อยู่เสมอ และพยายามคิดค้นหาความสำเร็จแปลก ๆ ใหม่

10 คำนึงถึงปัญหาที่จะตามมาพร้อมทั้งสามารถรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้นมาสร้างประโยชน์ให้เด็กรู้จักกันในด้านสร้างสรรค์

3 2 แนวการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

อารี รังสินธ์ (อารี รังสินธ์ 2522 95) ได้เสนอแนะวิธีการสอนเพื่อพัฒนาและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียนในลักษณะดังต่อไปนี้

1 การแสดงออกทางด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก สามารถแสดงออกทางกิจกรรมต่าง ๆ ได้ เช่น การประดิษฐ์ ศิลปะ การวาดภาพ คนตรี เต้นรำ การเล่น ตลอดจนการแก้ปัญหาต่าง ๆ

2 การสร้างบรรยากาศความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนจะได้รับการส่งเสริมให้มากขึ้นได้ โดยการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ให้นักเรียนรู้สึกเป็นอิสระ ไม่ถูกควบคุมจากระเบียบวินัยที่เคร่งครัดเกินไป และควรส่งเสริมให้นักเรียนแต่ละคนรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง

3 การสอนความคิดสร้างสรรค์ จะต้องสอนต่อเนื่องกันไปเป็นส่วนสำคัญในทางตรงได้แก่ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในทางอ้อม ได้แก่ การปรับปรุง สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ตลอดจนความเข้าใจเรื่องพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก

4 สนับสนุนและกระตุ้นการแสดงความคิดหลาย ๆ ด้าน ตลอดจนการแสดงออกทางอารมณ์

5 เน้นสถานการณ์ที่จะส่งเสริมความสามารถอันนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ เช่น ส่งเสริมความคิดริเริ่ม เป็นต้น ตลอดจนไม่จำกัดการแสดงออกของนักเรียนให้เป็นไปในรูปแบบเดียวกัน

6 อย่าพยายามหล่อหลอม หรือกำหนดแบบให้นักเรียนคิด และบุคลิกภาพเหมือนกันไปหมดทุกคน แต่ควรสนับสนุนและส่งเสริมการผลิตสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ตลอดจนความคิด และวิธีการแปลก ๆ ใหม่ ๆ ด้วย

7 อย่าเข้มงวดกวดขัน หรือยึดมั่นอยู่กับจารีตประเพณี ซึ่งยอมรับการกระทำหรือผลงานอยู่เพียงสองสามอย่างเท่านั้น สิ่งใดนอกเหนือไปจากระเบียบ เป็นสิ่งที่ผิดไปหมด

8 อย่าสนับสนุนหรือให้รางวัล เฉพาะผลงานหรือการกระทำที่ได้มีผู้ทดลองทำและเป็นที่ยอมรับกันแล้ว ผลงานแปลก ๆ ใหม่ ก็น่าจะมีโอกาสได้รับรางวัล หรือคำชมเชยด้วย

วิลเลียม (อาร์ รังสินธ์ 2522 : 98 อ้างอิงมาจาก Williams 1971) ได้ศึกษาถึงการสอนความคิดสร้างสรรค์ซึ่งพบว่า "การสอนเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์เป็นการสอนเด็กให้รู้จักการคิด การแสดงความรู้สึกลงและการแสดงออกในวิถีทางของความคิดสร้างสรรค์" ออสบอน (อาร์ รังสินธ์ 2527 : 4 อ้างอิงมาจาก Osborn 1957) ก็กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ คือ ความคิดจินตนาการประยุกต์ ซึ่งหมายถึงจินตนาการที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อแก้ปัญหาที่ยากที่มนุษย์ประสบ มิใช่เป็นจินตนาการที่หึงหวน เลื่อนลอย และทอเรนซ์ก็สนับสนุนว่า ความคิดสร้างสรรค์นั้นมิได้เกิดจากการคิดสิ่งที่เป็นเหตุเป็นผลเท่านั้น แต่บ่อยครั้งที่ความคิดสร้างสรรค์เกิดจากความคิดฝัน หรือเป็นจินตนาการที่ยังไม่เกิดขึ้น หรือมีทางเป็นไปได้ยาก (Torrance 1962 : 117)

✓ จากแนวคิดเหล่านี้ เดวิส ได้เสนอแนวการสอนความคิดสร้างสรรค์ ดังต่อไปนี้ (อาร์ รังสินธ์ 2522 : 99 - 100 อ้างอิงมาจาก Davis 1972)

1 สอนให้เกิดจินตนาการ การสอนเพื่อให้เกิดจินตนาการ เป็นการสอนที่มุ่งเน้นให้เด็กคิดแปลกใหม่ และคิดในสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น และดูประหนึ่งจะไม่มีทางเป็นไปได้ หรือเป็นไปได้ยาก

2 สอนให้เด็กเรียนรู้การสร้างสรรคโดยการกระทำ แนวคิดในการสอนชั้นสนับสนุนความคิดของดิวอี้ (Dewey) ที่กล่าวว่า Learning by doing หรือเน้นการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติจริง มิ่งทอเรนซ์ และมายเยอร์ (Torrance and Moyers 1970) เน้นการสร้างสภาวะสร้างสรรค์ที่ก่อให้เกิดการตอบสนองหลายรูปแบบ เช่น การทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกกับเหตุการณ์ที่น่าประหลาดใจ ด้วยการคิดและบอกความรู้สึกจริง ๆ จากสิ่งเร้าที่กำหนดให้ เช่น ลองบรรยายเกี่ยวกับ "ผู้ชายที่ร้องไห้" "ครูที่ไม่ค่อยพูด" หรือ "สุนัขที่ไม่เห่า เป็นต้น

3 สอนให้เด็กเรียนรู้วิธีการระดมพลังสมอง (Brainstorming)

การระดมพลังสมอง หรือการระดมความคิด เป็นเทคนิควิธีหนึ่งในการแก้ปัญหา ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้บุคคลมีความคิดหลายทิศทาง คิดได้มาก ในช่วงเวลาที่จำกัด

หลักเกณฑ์ในการระดมความคิด มีดังนี้

1 ประวิงการตัดสินใจ หมายความว่า เมื่อบุคคลใดในกลุ่มเสนอความคิดขึ้นมา จะไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์หรือตัดสินในความคิดใด ๆ ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็ความคิดที่ มีคุณภาพ หรือมีประโยชน์น้อยก็ตาม

2 อิสระทางความคิด หมายถึง ยอมรับความคิดที่บุคคลเสนอและสนับสนุนความคิดแปลกใหม่ไม่ซ้ำ ถือว่าความคิดยิ่งแปลกยิ่งใหม่ไม่ซ้ำ ก็ยิ่งดี อันจะเป็นทางนำไปสู่ความคิดริเริ่ม

3 ส่งเสริมปริมาณความคิด หมายถึง สนับสนุนให้ได้ปริมาณมาก ความคิดยิ่งมากเท่าใดก็ยิ่งจะดีเท่านั้น และกระตุ้นให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นของตนโดยไม่มีการยับยั้งความคิดของผู้ใดแต่อย่างใด

4 การระดมความคิดและการปรุ้งแต่งความคิด หมายถึง หลังจากไ้ระดมพลั้งสมอง เพื่อปล่อยให้ความคิดเร่รังพรูและผ่านข้อ 3 แล้ว ก็นำเอาความคิดทั้งหมดมาประมวลกัน แล้วพิจารณาตัดสินร่วมกันว่าความคิดจะให้คุณค่ามากกว่ากัน โดยใช้เกณฑ์กำหนด เช่น เวลา บุคคล งบประมาณ เป็นต้น

เพราะฉะนั้น กล่าวโดยสรุป การสอนความคิดสร้างสรรค์ก็่อ การสอนให้นักเรียน กิจวิจนนาการ นักเรียนลงมือปฏิบัติและฝึกกิดสร้างสรรค์จริง ๆ ตลอดจนการฝึกการระดมพลั้งสมอง ดังมีผลการวิจัยแสดงไว้ดังนี้

โคช (Koch 1972 64) ได้พยายามทดลองเกี่ยวกับการสอนให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ โดยการฝึกให้เด็กชั้นประถมเขียนโคลง ให้เด็กแต่ละคนเริ่มต้นด้วยประโยค ันอยาก แล้วให้เติมชื่อ ลักษณะบุคคล เมือง หรือประเทศ ลงไป เช่น ันอยากเป็น ชาลี บราวน์ ชั่งสวมเสื้อเชิร์ตสีน้ำเงินอยู่ในประเทศฝรั่งเศส หรือชั้นต้นประโยคด้วย ้ายอยากเป็น แต่้ายวนี้ ันเคยเป็นดอกชวนชม แต่้ายวสีันเป็นใบ ผลจากการทดลอง พบว่า นักเรียนไม่เพียงแต่ค้นพบว่า สามารถเขียนโคลงได้อย่างมีชีวิตชีวาเท่านั้น แต่ยั้งคว การเขียนโคลงต่อไปอีกด้วยความสนุกสนาน

ฉะนั้น การสอนเพื่อให้เกิดพฤติกรรมสร้างสรรค์จำเป็นต้องอาศัยความคิดจินตนาการพยายามช่วยให้เด็กได้สานต่อ หรือทดลองกับความคิดจินตนาการด้วยการจัดท้าวสลุและให้แนวทางแก่เด็ก ก็จะช่วยให้ความคิดจินตนาการกลายเป็นจริงขึ้นมาได้

เฟลสัน, เทรฟลินเนอร์ และบาลกา (อาร์รี รังสินันท์ 2522 101 อ้างอิงมาจาก Feldson, Trelfinoer and Bahlke 1970) ใช้ทำการทดลองเรื่องการฝึกพิจารณาว่าจะมีผลต่อความคิดสร้างสรรค์หรือไม่ โดยเขาได้ทดลองจัดเกร็งบัณฑึกเสียงไว้ 27 เกร็ง แต่ละเกร็งมีแบบที่หัก 3 - 4 ชุด สำหรับการบันทึกเสียงลงในม้วนเทปแต่ละชุด จะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนแรกเป็นการให้ความรู้เรื่องหลักการสอน การฝึกแบบสร้างสรรค์ ส่วนที่สอง เป็นเรื่องราวในเชิงสร้างสรรค์ เช่น พฤติกรรมของนักบุกเบิก เช่น กริสโตเฟอร์ โคลัมบัส จอห์น เกลน เป็นต้น ส่วนที่สาม เป็นแบบฝึกหัดความคิดสร้างสรรค์ ผลจากการทดลองปรากฏว่า นักเรียนที่ผ่านการทำแบบฝึกหัดเพียงอย่างเดียวหรือผ่านการสอนหลักการฝึกแบบสร้างสรรค์ หรือเรื่องราวที่เกี่ยวกับการสร้างสรรค์ จะทำคะแนนได้ดีขึ้นอย่างมาก เมื่อได้รับการทดสอบความสามารถในการคิดแบบสร้างสรรค์

พาร์เนส และมิโด (Parnes and Meadow 1967 93) ได้ทดลองใช้วิธี "brainstorming" ในการหาวิธีแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์โดยให้ทุกคน เสนอถึงวิธีการแก้ปัญหา โดยใช้วิธีที่ทุกคนทดลองเปรียบเทียบให้กลุ่มที่หนึ่งใช้วิธี brainstorming ก็ให้ทุกคนพูดเท่าที่คิดออกมา ไม่จำเป็นจะต้องเป็นวิธีแก้ปัญหที่ดีและที่เกี่ยวข้อง ให้พูดเท่าที่มีความคิดไหลบ่าเข้ามาในสมอง ส่วนกลุ่มที่สองให้เสนอวิธีแก้ปัญหเฉพาะความคิดที่ถนัดและมีความสัมพันธ์กับเรื่อง ปรากฏว่าในระยะเวลาแก้ปัญหเท่ากัน กลุ่ม Brainstorm จะมีความคิดแก้ปัญหามากและได้ผลว่ากลุ่มที่จะตัวเองออกความคิดเฉพาะความคิดที่ถนัดเกี่ยวข้องกับเรื่องเท่านั้น

ฟอร์แมนส์ ทดลองกับนิสิตปริญญาโท 100 คน โดยแบ่งนิสิตกลุ่มนี้ออกเป็น 2 กลุ่ม "ตัวให้อ่านบทความโดยให้กลุ่มที่ 1 อ่านแล้วหาข้อบกพร่องของบทความ ส่วนกลุ่มที่ 2 ให้ความเห็นวิจารณ์เพิ่มเติม เมื่อฝึกฝึก 2 กลุ่มนี้แล้ว ก็ให้นิสิตทั้ง 2 กลุ่มนี้คิดหาปัญหาใหม่ ๆ จากบทเรียนในวิชาจิตวิทยา ปรากฏว่ากลุ่มที่ 2 มีความคิดเกี่ยวกับปัญหาและโครงการที่จะ

จำนวนมากและกว้างขวางกว่าสถิติกลุ่มที่ 1 (อารี รังสินธ์ 2522 103)

จากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงว่าการสอนตามแนวคิดทั้ง 3 ข้อของเดวิส (Davis) สามารถสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนให้พัฒนาขึ้นได้ ผู้วิจัยจึงนำแนวความคิดของเดวิสมาใช้ในการสร้างชุดการสอน โดยใช้รูปแบบการสอนที่ใกล้เคียงที่สุดได้เสนอไว้ได้ชื่อว่า William s Cubc CAI Model (อารี รังสินธ์ 2522 113 - 130) อันเป็นรูปแบบในการส่งเสริมพฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์ทั้งทางด้านความรู้ ความถนัด ความรู้สึก หรือเจตคติในห้องเรียน หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นรูปแบบการสอนให้เกิดรู้จักทำการแสดงความรู้สึและการแสดงออกในวิถีทางของความคิดสร้างสรรค์ (A Model for Implementing Cognitive Affective Behavior in the Classroom) รูปแบบการสอนนี้แบ่งออกเป็น 3 มติ ดังภาพประกอบ 1

มิติตำที่ 1 ด้านเนื้อหา (Content)

วิลเลียม ยังคงให้ความสำคัญในการยึดหลักสูตรเป็นเกณฑ์ ในการสอนความคิดสร้างสรรค์ โดยแสดงให้เห็นว่า ความคิดสร้างสรรค์สามารถสอนแทรกได้ในทุกเนื้อหาวิชาของหลักสูตร ป่งตามแบบภูมิรูปแบบการสอนของเขานั้น วิลเลียมได้แบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็นวิชาต่าง ๆ เช่น เลขคณิต (arithmetic) ภาษา (language) สังคม (social studies) วิทยาศาสตร์ (sciences) ดนตรี (music) และศิลปะ (arts) เป็นต้น ฉะนั้น วิลเลียม เน้นการสอนความคิดสร้างสรรค์ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร สำหรับในหลักสูตรมัธยมโทมตอนต้น พ.ศ. 2521 และมีอรรถกถาตอนปลายพุทธศักราช 2524 แม้จะเป็นหลักสูตรแบบผสมผสานแต่ก็ยังสามารถมองเห็นเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ภายในโครงสร้างหลักสูตรได้จึงแน่ใจได้ว่า สามารถสอนและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ตามรูปแบบการสอนของวิลเลียมได้

มิติตำที่ 2 ด้านพฤติกรรมการสอนของครู (Teacher Behavior)

ในการสอนของครูเมื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กนั้น วิลเลียมเน้น พฤติกรรมการสอนของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และใช้กลยุทธ์ กลวิธีในการสอนให้เหมาะสม เขาได้เสนอกลวิธีสอนและการจัดกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ กันถึง 18 ลักษณะ ดังนี้

1 การสอน Paradox หมายถึง การสอนเกี่ยวกับความก่อกวนในลักษณะ

- 1 1 ความคิดเห็นซึ่งขัดแย้งในตัวเอง
- 1 2 ความก่อกวนซึ่งค้านกับสามัญสำนึก
- 1 3 ความจริงที่ยากจะเชื่อหรืออธิบายได้
- 1 4 ความเห็นหรือความเชื่อที่ฟังใจมานาน

อนึ่ง ลักษณะความคิดเห็น ขัดแย้ง หรือข้อสังเกตเหล่านี้ อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามสภา การณ์ แม้ว่าจะหาข้อยุติได้ยาก แต่ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับเหตุผลที่ประกอบสนับสนุนหรือกำกวมข้อก่อกวนนั้น ๆ การก่อกวนลักษณะดังกล่าว นอกจากจะเป็นการฝึกวิธีการประ เหมินค่าระหว่างข้อ มูลที่แท้จริงแล้ว ยังช่วยให้ถกในสิ่งที่แตกต่างไปจากรูปแบบเดิมที่เคยมี เป็นการฝึกการมอง

สิ่งในรูปแบบเกมให้แตกต่างออกไป และเป็นการส่งเสริมความกึกกั่นไม่กลัวตามกัน

(non - conformity)

ดังนั้น ในการสอน ครูจึงควรกำหนด หรือให้นักเรียนรวบรวมและเลือกข้อกติกเห็น เรื่อกำตามแล้วให้นักเรียนแสดงทักษะการจับฉลาก หรือโถ้วาฬ หรือแสดงความกติกเห็นในกลุ่มย่อยก็ได้

ตัวอย่าง ข้อความหรือกำหนด เม ผิดงน

1. ก็นจนไข่มกวนสุข
2. ผู้หญิงเป็นเ้าข้างหลัง
3. กนเก่งไม่มีใครชอบ
4. ผู้หญิงดวรอยู่กับเ้าเ้ากับเรือน
5. การแต่เงาบนการส้นสควมรัก

2 การพิจารณาลักษณะ (Attribute) หมายถึง การสอนให้นักเรียนเกิดพิจารณาถึงลักษณะต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ ทั้งของมนุษย์ สัตว์ สิ่งของ ในลักษณะที่แปลกแตกต่างไปกว่าที่เคยคิด รวมทั้งในลักษณะที่คาดไม่ถึงด้วยก็ได้ ดังตัวอย่างข้างนี้

1. ลองพิจารณาสิ่งที่กำหนดให้ต่อไปนี้ โดยศึกษาส่วนใดส่วนหนึ่งก็เห็นว่าแปลกประหลาดไม่เหมือนอย่างอื่น ของ ก้นสอ ยางลบ หนังสือ เป็นต้น
2. ลองวิเคราะห์ประวัติบุคคลสำคัญ หลังจากได้ฟังประวัติบุคคลสำคัญ พร้อมทั้งให้ลำดับลักษณะนิสัยมาด้วย
3. สมมุติ นักเรียนเป็นคุณพ่อ ลองเขียนกิจวัตรประจำวันของคุณพ่อมาให้ดู
4. ลองบอกประโยชน์ของหนังสือให้มากที่สุด โดยกล่าวว่าหนังสือมีในโลกมาใช้ช่วยของแล้ว ยังใช้ประโยชน์อะไรได้อีกบ้างไหม บอกมาให้มากที่สุด

3 การเปรียบเทียบอุปมา อุปไมย (Analogies) หมายถึง การเปรียบเทียบ
สิ่งหรือสถานการณ์ที่เหมือนกัน คล้ายคลึงกัน แตกต่างกันหรือตรงกันข้าม อาจเป็นคำเปรียบเทียบ
คำพังเพย สุภาษิต ก็ได้

ตัวอย่าง

1 ลองเปรียบเทียบมนุษย์และสัตว์ว่ามีวิธีการดำรงชีวิตเหมือนกันหรือต่างกัน
อย่างไรบ้าง

2 ลองคิดว่า ช้อนกับรถยนต์ มีลักษณะเหมือนกันอย่างไร

3 ลองหาความสัมพันธ์ของคำว่า ทางออก กับที่เหลาหินสอ

4 ลองคิดหาคำซึ่งเกี่ยวเนื่องกันหรือคู่กันมาเติม -

หญิงคู่กับ (ชาย) พระอาทิตย์ คู่กับ (พระจันทร์)

ช้อนใช้กินข้าว รองเท้าใช้

นมเป็นอาหารของเด็ก น้ำเป็นอาหารของ

4 การบอกสิ่งที่คลาดเคลื่อน (Discrepancies) ไปจากความจริง

หมายถึง การแสดงความคิดเห็น ระบุ บ่งชี้ถึงสิ่งที่คลาดเคลื่อนจากความจริง หรือขาดตกบกพร่อง
ผิดปกติ หรือสิ่งที่ยังไม่สมบูรณ์ ตัวอย่างเช่น

1 ให้เด็กดูภาพสัตว์ แล้ว

ก ให้นักถึงสถานที่อาศัยของสัตว์ เช่น เสือ นึกถึงป่า นกนางนวล นึกถึง
ทะเล ลิง นึกถึง ต้นไม้ เป็นต้น

ข ลองนึกถึงสถานที่อื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับสัตว์ต่อไปนี้ เช่น อูฐ เดินบน
หิมะ (แทนที่จะอยู่ในทะเลทราย) ปลา กระโดดในทะเลทราย (แทนที่จะอยู่ในน้ำ)
เสือ อาศัยอยู่ในหิน (แทนที่จะอยู่ในป่า)

2 สมมุติว่า นักเรียนเป็นแมวที่เจ้าของลืมให้อาหาร ลองคิดว่าแมวจะมีวิธีหา
อาหารอย่างไรได้บ้าง

3 สมมุติว่า ขณะนี้อากาศร้อนมาก ลองคิดถึงสิ่งที่ช่วยผ่อนคลายความร้อนมาให้
มากที่สุด

5 การใช้คำถามยั่วและกระตุ้นให้ตอบ (Provocative question)

หมายถึง การตั้งคำถามแบบปลายเปิด และเป็นคำถามที่ยั่วและเร้าความรู้สึกนึกคิดให้ชวนถก
ถกกันว่า เพื่อให้ได้ความหมายที่ลึกซึ้งสมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ คำถามลักษณะเช่นนี้จะ

สามารถตอบได้ถูกมากกว่าหนึ่งข้อ หรือไม่มีคำตอบที่ถูกเพียงคำตอบเดียว แต่มีหลาย ๆ คำตอบ โอกาสที่นักเรียนจะตอบได้ถูกมีมากทีเดียว ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมความกล้าให้นักเรียน กล้าตอบ กล้าคิด และเชื่อว่าตนจะไม่ถูกหัวเราะเยาะแน่นอน คำถามที่ถามมักจะลงท้ายว่า มีวิธีการใดบ้าง มีประโยชน์อย่างไรบ้าง . มีอะไรมากกว่านี้อีกไหม ท่านรู้ไหม อย่างไรบ้าง

ตัวอย่าง

- 1 ถ้าสัตว์พูคได้ อะไรจะเกิดขึ้น
- 2 ถ้าหลงทางอยู่ในป่า จะเลือกเพื่อนคนใดในห้องเป็นเพื่อนร่วมเดินทางด้วย
- 3 ถ้าฝนตกตลอดปีโดยไม่หยุดเลย อะไรจะเกิดขึ้น
- 6 การเปลี่ยนแปลง (Example of changes) หมายถึง การฝึกให้ฝึกถึง การเปลี่ยนแปลง ดัดแปลง การปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ที่คงสภาพมาเป็นเวลานานให้เป็นไปในรูปแบบอื่น และเปิดโอกาสให้เปลี่ยนแปลงด้วยวิธีต่าง ๆ อย่างอิสระ ตัวอย่างเช่น
  - 1 ให้สุนัขของเล่นมา แล้วให้ฝึกดัดแปลงตามใจชอบเพื่อให้สุนัขเป็นของเล่นที่พอใจและสนุกสนาน
  - 2 ลองให้นักเรียนคิดสูตรใหม่ ๆ ของสิ่งต่าง ๆ เช่น สูตรการทำขนมต่าง ๆ สูตรเกร็งคัมใหม่ ๆ เป็นต้น
  - 3 ลองให้นักเรียนคิดและแต่งเรื่องเกี่ยวกับความสับสนต่าง ๆ เช่น ทำเครื่องหมายต่าง ๆ ในโลกนี้สับสนปนเปกัน อะไรจะเกิดขึ้น เช่น ป้ายห้องน้ำชายเป็นหญิง หญิงเป็นชาย
  - 4 ถ้าแผ่นดินไหวเกิดขึ้นในประเทศไทย แทนที่จะเป็นไปในประเทศญี่ปุ่น ชีวิตของประชาชนคนไทยจะเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง
- 7 การเปลี่ยนแปลงความเชื่อ (Example of habit) หมายถึง การฝึกให้นักเรียนเป็นคนมีความยึดหยุ่น ยอมรับการเปลี่ยนแปลง คลายความยึดมั่นต่าง ๆ เพื่อปรับตนเข้าสภาพการณ์ใหม่ ๆ ตัวอย่างเช่น

- 1 การที่สิ่งกลมไม่ก้าวหน้า เพราะเราไม่ยอมเปลี่ยนความคิดเก่า ๆ ชั่วไบบ้าง
- 2 ถ้าโลกนี้ไม่มีโทรทัศน์ คนจะเป็นอย่างไรบ้าง
- 3 ถ้าประเทศไทยมีการจัดการอนุบาลศึกษา เป็นการศึกษากฎกับ เด็กไทยทุกคนจะเป็นอย่างไรบ้าง

4 ถ้าคำสั่งในภาษาไทยไม่มีเลย ภาษาไทยจะเป็นอย่างไรบ้าง

8 ทักษะการค้นคว้าหาข้อมูล (The skill of search) หมายถึง การฝึกให้นักเรียนรู้จักการสำรวจเพื่อหาข้อมูล ซึ่งแบ่งออกเป็น

1 การค้นคว้าแบบนักประวัติศาสตร์ (historical search) เป็นการศึกษาค้นคว้าหรือสำรวจวิธีการปฏิบัติกันมาแต่ดึกดำบรรพ์

2 การค้นคว้าแบบบรรยาย (descriptive search) เป็นการลองคิดหาวิธีใหม่ แบบลองผิดลองถูกก่อนจึงค้นพบ แล้วจึงเสนอผลงาน

3 การค้นคว้าแบบนักวิทยาศาสตร์ (experimental search) เป็นการสำรวจค้นคว้า โดยการตั้งสมมติฐาน แล้วหาข้อมูลเพื่อพิสูจน์สมมติฐาน แล้วจึงเสนอผลตัวอย่างเช่น

- 1 ลองคิดว่า ทำไมไม้จิงลอยได้ในน้ำ แต่เหล็กจมในน้ำ
- 2 ลองทดลองเลี้ยงหนอนผีเสื้อ แล้วบันทึกการเจริญเติบโต
- 3 ลองทดลองปลูกพืชโดยใช้เมล็ดจริง แล้วเปรียบเทียบกับพืชที่ไม่สามารถปลูกด้วยเมล็ด

9 การค้นหาคำตอบจากคำถามที่กำกวมไม่ชัดเจน (Tolerance for ambiguity) เป็นการฝึกให้นักเรียนมีความอดทนและพยายามที่จะค้นหาคำตอบก่อนปัญหาที่กำกวม หรือเป็นสองนัย ลึกกลับ หรือท้าทายความนึกคิดต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น

- 1 สมมุติว่า กำลังอยู่ในเวทีของการประกวดนางงามจักรวาล กำลังชงการประกวดอยู่ ลองคิดคำถามของคนสองคนซึ่งอาจเกิดขึ้น
- 2 ให้ภูภานยนตร์ล้างคอนส่ายไว้ แล้วให้ผูกเรื่องต่อตามใจชอบ และลองเปรียบเทียบเรื่องที่แต่งเองกับเรื่องที่นำไปตามท้องเรื่อง
- 3 จดข้อเติมภาพจากส่วนที่กำหนดให้ให้สมบูรณ์

10 การแสดงออกจากการหยั่งรู้ (Intuitive expression) เป็นการฝึกให้รู้จักการแสดงความรู้สึก ความคิด ความรู้สึกที่เกิดจากมีสิ่งมาเร้าอวัยวะรับสัมผัสทั้งห้า ตัวอย่างเช่น

- 1 คุภาพคนในอิริยาบถต่าง ๆ แล้วใช้ความรู้สึกช่วยกันเดาภาพนั้น ๆ
- 2 สมมุติเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิต แล้วให้บอกความรู้สึก เช่น เป็นนาฬิกา เป็นคนสอ

เป็นร่ม กระดาษ เป็นต้น

3 ลองค้นคว้าเกี่ยวกับความสำเร็จของนักวิทยาศาสตร์ ซึ่งสามารถคิดค้นพบอะไรขึ้นใหม่ โดยใช้การหยั่งรู้ หรือจิตสังหรณ์ของตนเอง

- 4 ให้ดูรูปภาพ แล้วทายว่าอะไรเกิดขึ้นก่อนการแสดงออกในภาพนั้น

11 การพัฒนาตนเอง (Adjustment for Development) หมายถึง การฝึกให้นักเรียนรู้จักพิจารณาศึกษาดูความหลากหลาย ล้มเหลว ซึ่งเกิดขึ้นโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม แล้วหาประโยชน์จากความผิดพลาดหรือข้อบกพร่องของตนเองหรือของผู้อื่น หรือใช้ความผิดพลาดเป็นบทเรียนนำไปสู่ความสำเร็จ ตัวอย่างเช่น

1 ลองศึกษาประวัติบุคคลสำคัญ นักวิทยาศาสตร์ทั้งในปัจจุบันและอดีต เกี่ยวกับความผิดพลาดหรือความล้มเหลวที่เขาได้รับ และจากความผิดพลาด ความท้อแท้ เราจะนำมาเป็นข้อกักข้อเตือนใจอย่างไร เราจึงจะได้รับประโยชน์และประสบความสำเร็จ

- 2 ลองวาดภาพว่าอีก 20 ปีข้างหน้า ศูนย์เด็กปฐมวัยจะมีลักษณะอย่างไรบ้าง

3 ลองเดาหรือทายของที่อยู่ในกล่องด้วยการฟังเสียงเขย่า และให้บอกใบ้แก่นักเรียนได้บ้าง เช่น เป็นเครื่องใช้ หรือของเล่น เป็นต้น

12 ลักษณะบุคคลและกระบวนการคิดสร้างสรรค์ (Creative Person and Creative Process) หมายถึง การให้ศึกษาประวัติบุคคลสำคัญทั้งในแง่ลักษณะพฤติกรรม และกระบวนการคิดตลอดจนวิธีการและประสบการณ์ของเขาด้วย ตัวอย่างเช่น

1 ลองศึกษาค้นคว้าประวัติศิลปินทางดนตรีบางคน ที่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่เข้ากับสังคมได้หรือมีปัญหาในการปรับตัว ซึ่งปัญหานั้นกลับช่วยเสริมสร้างความคิดและแรงพยายามในการสร้างสรรค์ผลงานของเขาได้อย่างไรบ้าง

2 เปรียบเทียบประวัติบุคคลสำคัญ 2 คน หลังจากการอ่านหรือฟังประวัติแล้วให้เปรียบเทียบลักษณะนิสัยของทั้งสองว่าเหมือนกันและต่างกันอย่างไร และอะไรเป็นจุดสำคัญในชีวิตของเขา

13 การประเมินสถานการณ์ (Evaluate Situation) หมายถึง การฝึกให้หาคำตอบโดยคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นและความหมายเกี่ยวเนื่องกัน ด้วยการตั้งคำถามว่าสิ่งนี้เกิดขึ้นแล้วจะเกิดผลอย่างไร ตัวอย่างเช่น

- 1 ถ้าท่านไปโลกพระจันทร์ ท่านจะนำอะไรติดตัวไปบ้าง
- 2 คิดจากสถานการณ์ ถ้าท่านอยู่ในบ้านซึ่งปิดกั้นด้วยลูกกรงหมดทุกด้าน ท่านจะรู้สึกอย่างไรบ้าง โดยเปรียบเทียบกับสภาพบ้านธรรมดา
- 3 ให้เลือกวัสดุ 2 - 3 อย่าง เช่น กระจาด ใบไม้ สาลี ท่านจะประดิษฐ์เป็นอะไรได้บ้าง

14 พัฒนาทักษะการอ่านอย่างสร้างสรรค์ (A Creative Reading Skill) หมายถึง การฝึกให้รู้จักคิด แสดงความคิดเห็น แสดงความรู้สึกนึกคิดต่อเรื่องที่อ่าน ในการอ่านหนังสือประกอบทุก ๆ วิชา ควรส่งเสริมและให้โอกาสเด็กได้แสดงความรู้สึกต่อเรื่องที่อ่านมากกว่าจะมุ่งทบทวนข้อมูลต่าง ๆ ที่จำได้หรือ

1 ให้นักเรียนอ่านหนังสือ บทความ แล้วแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งที่อ่าน

2 ให้นักเรียนอ่านแบบผ่าน ๆ (scan) วาดหนังสือหรือบทความ แล้วแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหานี้

3 ให้ลำดับรายการที่เป็นความรู้ ข้อมูลของรายการที่คิด และรู้สึกจากเรื่องซึ่งอาจรวมทั้งการคาดคะเนเรื่องราวเป็นไปได้

4 เลือกเหตุการณ์ที่น่าสนใจจากหนังสือพิมพ์ แล้วให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ได้หลาย ๆ คำถาม แล้วพยายามหาคำตอบด้วยการค้นคว้าหาข้อมูลต่อไปเกี่ยวกับเหตุการณ์

15 พัฒนาการฟังอย่างสร้างสรรค์ (A Creative Listening Skill)

หมายถึง การฝึกให้เกิดความรู้สึกนึกคิดในขณะที่ฟัง หลังจากการฟังบทความ เรื่องราว คนตรี เพื่อเป็นการศึกษาหาข้อมูล ความรู้ ซึ่งโยงไปหาสิ่งอื่น ๆ ต่อไป ตัวอย่างเช่น

- 1 ให้นักเรียนฟังบทความจากวิทยุ โทรทัศน์ เทป แล้วแสดงความนึกเห็นจากเรื่องที่ได้อินได้ฟัง
- 2 ให้นักเรียนฟังเรื่องราว บทความ แล้วแต่งเรื่องเสียใหม่ โดยอาศัยความเดิม
- 3 ให้นักเรียนฟังคนตรี แล้วกิดท่าเต้นรำขึ้น
- 4 ให้นักเรียนคิดท่าทางการเคลื่อนไหวจากเรื่องที่เล่าให้ฟัง เช่น มีช้างใหญ่ตัวหนึ่ง กำลังยืนอยู่ ไหลลงหลักข้างให้เขยื้อน จึงแสดงท่าทางให้เห็นจริงเห็นจัง

16 พัฒนาการเขียนอย่างสร้างสรรค์ (A Creative Writing Skill)

หมายถึง การฝึกให้แสดงความคิด ความรู้สึก และจินตนาการด้านการเขียนบรรยาย หรือพรรณนาให้เห็นภาพชัดเจน ตัวอย่างเช่น

- 1 กำหนดคำมาให้ แล้วให้นักเรียนแต่งเรื่องจากคำเหล่านั้น
- 2 ให้ต่อเติมจากประโยคที่กำหนด เช่น ในคืนเดือนหงาย
- 3 ถ้าท่านเป็นเสือก้นฝน ที่เดินไปในขณะที่ฝนตกหนัก ท่านคิดว่าจะรู้สึกอย่างไร
- 4 ให้ลองเล่าเรื่อง ประสบการณ์ที่ท่านประทับใจเกี่ยวกับตนเอง หรือ "ครั้งหนึ่งในชีวิต"

17 ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ (Visualization Skills) หมายถึง การฝึกให้แสดงความรู้สึกนึกคิดจากภาพในแง่มุมแปลก ๆ ใหม่ ๆ ไม่ซ้ำของเดิม ตัวอย่างเช่น

- 1 ลองวาดภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนด เช่น สามเหลี่ยม วงกลม สี่เหลี่ยม
- 2 ลองวาดภาพต่อเติมให้สมบูรณ์จากเส้นที่กำหนดอาจเป็นเส้นตรง เส้นโค้ง
- 3 สมมุติคนเป็นมดยักษ์ แล้ววาดภาพเหมือนเป็น มดยักษ์ที่มองมาที่มนุษย์

มีที่ 3 ด้านพฤติกรรมกรเรียนของนักเรียน (Pupil Behavior) หมายถึง จากการที่ครูได้จัดกระบวนการเรียนการสอนตามเนื้อหาวิชาต่าง ๆ แล้ว พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงของนักเรียนด้านความคิดสร้างสรรค์ จะต้องเกิดขึ้นทั้งทางด้านสติปัญญาและ

ด้านความรู้สึก หรือทัศนคติ ปิง วิลเลียม ได้แบ่งเหตุการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะที่ 1 ด้านความรู้ความเข้าใจ หรือด้านสติปัญญา หมายถึง นักเรียนต้อง
เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านกลไกของสมอง ใน 4 ด้าน ต่อไปนี้

1.1 ความคิดคล่องตัว (Fluent Thinking) หมายถึง ความคล่องแคล่ว
หรือความคล่องตัวในการคิดตอบสนองต่อสิ่งเร้าให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ หรือความสามารถ
ในการคิดหาคำตอบที่ชัดเจนตรงประเด็น ให้ได้จำนวนมากที่สุด ความคล่องตัวเน้นปริมาณ
ความถี่ ความคิดยังมีปริมาณมากเท่าใด ก็ยิ่งจะดีมากเท่านั้น ตัวอย่างเช่น

คำถาม จงบอกประโยชน์ของกระป๋องมาให้มากที่สุด

คำตอบ กระป๋องใส่น้ำ ดึงใส่ข้าวสาร กระป๋องแช่น้ำ กระจกตันไม้ เจาะรู
ทำเป็นบัวรดน้ำต้นไม้ ภาชนะใส่น้ำตาล เกลือ แบง ตะกร้าใส่เครื่องเย็บปักถักร้อย ที่เก็บ
เงิน ดึงผ้าเปื้อน ที่ใส่เครื่องเขียน ใส่เม็ดกรวดทรายเข้าไป ทำเป็นเครื่องเขย่าไล่เสียง
หรือเป็นอุปกรณ์การสอนดนตรี หรือเครื่องฟุ้งแยกเสียงแก่เด็ก ทำเป็นล้อรถ ทำเป็นของเล่น
ทำเป็นเป้าสำหรับปา ฯลฯ จากจำนวนทั้งหมดที่ตอบ ก็ถือว่าเป็นการตอบสนองต่อคำถาม นับได้
ว่าจำนวน 20 อย่าง จัดเป็นความคิดคล่องตัว

1.2 ความคิดยืดหยุ่น (Flexible Thinking) หมายถึง ความยืดหยุ่น
ทั้งความคิดและการกระทำ การปรับความคิดสภาพต่าง ๆ เป็นต้น สำหรับในนี้ความหมาย
ของความคิดยืดหยุ่น หมายถึง ปริมาณของจำพวกกลุ่มประเภทที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้า และเช่น
เกี่ยวกับความคิดคล่องตัว ก็เน้นปริมาณเช่นกัน แต่เป็นปริมาณของประเภท กล่าวคือ ถ้าตอบ
ยังมีมากประเภทที่ดี หรือกล่าวอีกอย่างได้ว่าเป็นความสามารถในการคิดตอบสนองต่อสิ่งเร้า
ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ซึ่งจะ使得คำตอบมีความหลากหลาย และแตกแยกแขนง
ออกได้หลายแขนง ตัวอย่างเช่น

คำถาม จงบอกประโยชน์ของกระป๋องมาให้มากที่สุด

คำตอบ ประเภทที่ 1 ภาชนะ ภาชนะใส่เครื่องเย็บปักถักร้อย ภาชนะใส่น้ำตาล แบง
เกลือ ฯลฯ

ประเภทที่ 2 เครื่องใช้สำหรับปลูกต้นไม้ บัวรดน้ำต้นไม้ กระถาง

ประเภทที่ 3 ของเล่น

ประเภทที่ 4 อุปกรณ์ทางดนตรี

ประเภทที่ 5 เครื่องใช้ภายในบ้าน ตะกร้าผาง ถังใส่ผ้าเปียก

ฯลฯ

ความคิดยืดหยุ่นก็จะได้ 5 ในขณะที่ความคิดคล่องตัวได้ 20

1 3 ความคิดริเริ่ม (Original Thinking) หมายถึง ความคิดแปลกใหม่ ไม่ซ้ำกับความคิดของคนอื่น และแตกต่างจากความคิดธรรมดา ความคิดริเริ่มอาจเกิดจากการคิดจากของเดิมที่มีอยู่แล้วให้แปลกแตกต่างจากที่เคยเป็น หรือสามารถพลิกแพลงให้กลายเป็นสิ่งใหม่ที่ไม่เคยคาดคิด ความคิดริเริ่มอาจจะเป็นการนำเอาความคิดเก่ามาปรุงแต่งผสมผสานจนเกิดเป็นของใหม่ก็ได้ ความคิดริเริ่มมีหลายระดับเป็นความคิดครั้งแรกที่เราคิดได้หรือเกิดขึ้นกับเราเองโดยไม่มีใครสอน แม้ความคิดนั้นจะมีคิดได้ก่อนแล้วก็ตาม ก็จัดเป็นความคิดริเริ่ม ความคิดริเริ่มหรือความถึงแตกต่างอาจใช้เกณฑ์ของคำตอบที่เกิดขึ้น 1 - 5 เบอร์หนึ่งและเป็นคำตอบที่เป็นสาระ จัดเป็นความคิดริเริ่ม

1 4 ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง ความคิดในรายละเอียดคิดเป็นขั้นบันได สามารถอธิบายให้เห็นภาพพจน์ชัดเจน หรือเป็นแผนงานที่สมบูรณ์ขึ้น ความคิดละเอียดลออจัดเป็นความคิดในรายละเอียดที่นำมาตกแต่ง ขยายความคิดครั้งแรกให้สมบูรณ์ขึ้น

ลักษณะที่ 2 ด้านความรู้ หรือด้านจิตใจ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ด้านความรู้ จิตใจ หรือทัศนคติของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

2 1 ความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity) ได้แก่ ความต้องการตอบสนองความกระหายใกรู้ในทุกสิ่งทุกอย่าง ความสงสัย ประหลาดใจ ความรู้สึกลัวต่อสิ่งที่มองเห็น แสดงออกด้วยการทดลอง ถูกรำคาญ ถูกลบหลุม ชักถามอยู่เป็นนิจ และกระตือรือร้นที่จะซักถามเกี่ยวกับเรื่องที่สงสัยอยู่เสมอ

2 2 ความเต็มใจที่จะเสี่ยง (Willingness to Take Risk) ได้แก่ การตอบสนองความกระหายใคร่รู้หรืออยากรู้อยากเห็นของคน มีความรู้สึกกล้าหาญ กล้าเผชิญ กล้าเตา คาคะเน และพอใจที่จะทดลองซึ่งจำกัดความสามารถของๆ โดยไม่กลัวว่าจะ ผิดพลาดเล็ง หรือประสบความล้มเหลว หรือไม่คำนึงถึงการวิพากษ์วิจารณ์ ตัวอย่างเช่น การเสี่ยงที่จะถามคำถามแปลก ๆ โดยไม่กลัวว่าใครจะคิดว่าคนโง่ ทึ่ม หรือไม่รู้เรื่อง กล้าที่จะยอมรับว่าตนแปลกกว่าคนอื่น

2 3 ความพอใจที่จะทำสิ่งที่สลับซับซ้อน (Complexity Challenge) ได้แก่ ความต้องการตอบสนองความต้องการที่จะทำในสิ่งที่ยากซับซ้อน พิสดาร ให้เป็นผลสำเร็จ ความยากและความซับซ้อนไม่ได้เป็นอุปสรรค แต่เป็นแรงกระตุ้น ยั่วเย้า และท้าทายให้อยากทำ ให้สำเร็จ เพราะฉะนั้นปัญหาที่ยุ้งยากหรืองานที่ซับซ้อนจึงไม่เป็นสิ่งที่ทำให้ท้อถอย แต่ทำให้เกิดมานะและแรงจูงใจ รวมทั้งกล้าที่จะทำงานที่ไม่มีโครงสร้างแน่ชัด คลุมเครือ ไม่ชัดเจน แต่หาทางด้วยวิธีการของเขาเอง

2 4 ความคิดจินตนาการ (Imagination) ได้แก่ การตอบสนองความต้องการที่จะคิด สร้างภาพแทนจากสิ่งที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน ความคิดจินตนาการจึงมักคิดใน สิ่งแปลกใหม่ ยังไม่เกิดขึ้นหรือดูเหมือนจะเป็นไปได้ยาก และเป็นลักษณะสำคัญของความคิด สร้างสรรค์ ที่จะนำไปสู่การคิดค้นประดิษฐ์สิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ และเป็นประโยชน์ ความคิด จินตนาการมีลักษณะที่สำคัญคือ ต้องเป็นจินตนาการที่ควบคู่กับความพยายามสร้างผลงาน หรือทำให้จินตนาการเป็นความจริงขึ้นมาให้จงได้ หรือที่เรียกว่าจินตนาการประมุทธ์ และ ความคิดจินตนาการนี้ได้รับการสนับสนุนว่าเป็นส่วนสำคัญของความคิดสร้างสรรค์หรือการ สร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ ดังที่ ไอสเติน์ เน้นว่า "Imagination is more important than knowledge" (อารี รังสินธ์ 2522 : 130)

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ควรจัดให้ สอดคล้องกับหลักสูตร ซึ่งต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่างคือ วิธีการเรียนการสอน บรรยากาศก ในห้องเรียน ตลอดจนหลักการและบุคลิกภาพของครู กล่าวคือ ครูต้องยอมรับและสนใจต่อ ความคิดของนักเรียน ให้โอกาสนักเรียนเพื่อมองเห็นปัญหาและใช้วิธีการที่เป็นไปได้ในการ

ค้นหาคำตอบ เน้นความสามารถเกี่ยวกับทักษะการใช้ภาษา ให้โอกาสนักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน สร้างบรรยากาศที่เป็นอิสระไม่เกรงเกรียงไกรเกินไป เพื่อให้นักเรียนมีเสรีภาพในการคิด อภิปราย และแก้ปัญหา จัดการเรียนการสอนด้วยวิธีอภิปรายแสดงความคิดเห็น วิธีระดมพลังสมอง เป็นต้น

4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์เป็นเรื่องที่ได้ได้รับความสนใจในวงการศึกษามานาน จึงมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอยู่จำนวนมาก ผู้วิจัยจะนำเสนอในเรื่องเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

งานวิจัยต่างประเทศ

เฟลด์ฮูเซน เดนนี่ และคอนดอน (Feldhusen, Denny and Condon 1965 40 - 45) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการคิดแบบเอนกนัย (Divergent Thinking) กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียนเกรด 7 และเกรด 8 จำนวน 273 คน ผลการวิจัยพบว่า คะแนนความคิดริเริ่ม และคะแนนความยืดหยุ่นในการคิดมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคะแนนความคล่องในการคิดกับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เอ็ดเวิร์ด และไทเลอร์ (Edwards and Tyler 1965 96 - 99)

ได้ศึกษาความสัมพันธ์ความคิดสร้างสรรค์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตัวอย่าง ประชากรเป็นนักเรียนเกรด 9 จำนวน 181 คน ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความคิดสร้างสรรค์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.08 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยว่า การที่คะแนนความคิดสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์กับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน้อยมาก อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่าง โดยเฉพาะกลุ่มที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงส่วนใหญ่มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย

ซีซีเรลลิ (Cicerelli 1965 56 - 63) ศึกษาความสัมพันธ์ความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของเด็ก เกรด 6 จำนวน 609 คน โดยใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของมินเนโซต้า พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าต่ำ

ยามาโมโตะ (Kaoru Kamamoto 1967 321 - 325) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนเกรด 9 จำนวน 75 คน และนักเรียนเกรด 11 จำนวน 84 คน ในการวิจัยได้แบ่งนักเรียนแต่ละระดับเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละหมวดวิชาของนักเรียนเกรด 9 และเกรด 11 มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างต่ำ และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นคะแนนสังคมศึกษาที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้พบว่า กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำแต่ละระดับชั้น เรียนมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เวเบอร์ (Webber 1968 159) ศึกษา นักเรียนชั้น 3 - 4 จำนวน 180 คน จาก 6 โรงเรียน โดยใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทั้งที่เป็นภาษาและรูปภาพ พบว่า เด็กที่ไม่เรียนอยู่ในแบบแผนที่เคร่งครัดได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์มากกว่าการสอนที่เคร่งครัดระเบียบและการสอนที่มีแบบแผนคงเส้นคงวา

✓ แกดรีเรียน (Kanderian 1970 644 - A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ และเชาวน์ปัญญา กับนักเรียนอริซันระดับ 6 จำนวน 400 คน ผลการวิจัยพบว่า คะแนนที่ได้จากผลรวมของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ยกเว้นคะแนนความคล่องในการคิด (Fluency) มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเด็กไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดสร้างสรรค์และเชาวน์ปัญญา

แอนเดอร์สัน (Anderson 1973 185 - A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง
 กิริยาร่วมในห้องเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับ 6
 จำนวน 769 คน ผลการวิจัยพบว่า การแก้ปัญหามีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์อย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 ความสามารถทางการสร้างสรรค์สามารถพิจารณาจากผลผลิต
 และกระบวนการในการแก้ปัญหา ซึ่งความสามารถนี้อาจส่งเสริมโดยคุณภาพของกิริยาร่วม
 ทางวาจาในห้องเรียน และการส่งเสริมความสามารถทางการสร้างสรรค์นั้นจะไม่ทำให้เกิด
 ผลเสียต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บาร์เรย์ (Barry 1974 7577 - A) ศึกษาเกี่ยวกับความก้าวหน้าทาง
 ด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนจากครูที่มีใจกว้าง กับครูที่ยึดความคิดเห็นของตนเอง
 โดยกระทำกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่งของรัฐแคลิฟอร์เนีย
 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครู 20 คน นักเรียน 240 คน พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนจากครูที่มี
 ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน จะมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการ
 สอนจากครูที่ยึดความคิดเห็นของตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 จากผลการ
 วิจัยที่ได้อ้างนี้ บาร์เรย์ได้สรุปว่าบุคลิกภาพของครูมีอิทธิพลต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
 ของนักเรียนมาก

โมเรโน และโฮแกน (Moreno and Hogen 1976 91 - 95) ได้ศึกษา
 ถึงประสิทธิภาพของโครงการฝึกฝนความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหของเด็กที่มีพื้นฐานด้าน
 ผิวและฐานะทางสังคมแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 5 และ 6 จำนวน 218 คน
 ทั้งหมดจะได้รับการทดสอบโดยใช้ Torrance Test of Creative Thinking (TTCT)
 form A กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มทดลองจะได้รับการฝึกใน Productive Thinking program
 และกลุ่มควบคุมจะได้เรียน The Gates - Peardon Reading Exercises เป็นเวลา
 8 สัปดาห์ เมื่อเสร็จสิ้นโปรแกรมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจะได้รับการทดสอบ TTCT Form B
 ผลปรากฏว่าการเข้าร่วมใน Productive Thinking program จะช่วยให้เด็กได้ปรับปรุง
 ความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการแก้ปัญหาคีขึ้น ทั้งผิวและฐานะทางสังคมไม่มีผลต่อ
 ความสามารถของเด็กในการเพิ่มพูนทักษะนั้นเลย

เบลคเคนชิพ (Blankenship 1976 7147 - A) ได้เสนอให้เห็นว่า สามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้โดยทำการทดลองกับ นักเรียนเกรด 1 เมืองฮันติงตัน (Huntington) รัฐเวอร์จิเนีย (Virginia) จำนวน 96 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยฝึกให้กลุ่มทดลองได้มีการคิดอย่าง สร้างสรรค์ มีกิจกรรมให้ 15 ชนิด ในเวลา 10 ชั่วโมง ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มทดลอง มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่กลุ่มควบคุมไม่มี พัฒนาการความคิดสร้างสรรค์เลย

งานวิจัยในประเทศ

ไสว เลี่ยมแก้ว (ไสว เลี่ยมแก้ว 2514 : 55) ศึกษา นักเรียนชั้นประถม ศึกษปีที่ 7 ปีการศึกษา 2513 โรงเรียนเทศบาลเมืองนครระยอง จำนวน 424 คน แบ่งเป็นชาย 251 คน หญิง 173 คน โดยใช้แบบทดสอบของวอลลิสและโคแกน ผลปรากฏว่า ความคิดสร้างสรรค์และความถนัดทางการเรียนเป็นความสามารถต่างประเภทกัน

๖ เชาวนา ยุทธิสุริยพันธ์ (เชาวนา ยุทธิสุริยพันธ์ 2514 80 - 81) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนสาธิต กับนักเรียนในโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรปกติ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 และ มัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 360 คน โดยใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ที่ได้ปรับปรุงมาจาก แบบทดสอบของวอลเลซและโคแกน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนสาธิตมี พัฒนาการความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นตามลำดับชั้นเรียน แต่นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนที่ใช้ หลักสูตรปกติ ความคิดสร้างสรรค์พัฒนาขึ้นจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 เท่านั้น จากชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีลักษณะคงที่

เกรียงศักดิ์ พราวศรี (เกรียงศักดิ์ พราวศรี 2516 : 114) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ทางภาษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในภาคการศึกษา 5 รวม 9 แห่ง จำนวน 320 คน พบว่าความคิด สร้างสรรค์ทางภาษามีความสัมพันธ์กับความสามารถในการฟัง การสะกดคำ ความสามารถในการอ่าน

บังอร พุ่มสะอาด (บังอร พุ่มสะอาด 2517 : 53) ได้ทำนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 7 ปีการศึกษา 2516 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา สังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด สังกัดโรงเรียนราษฎร์ และสังกัดเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 395 คน พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูง จะมีความคิดสร้างสรรค์ สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยต่ำ

ทอง นีวาตะบุตร (ทอง นีวาตะบุตร 2519 : 43) ได้ศึกษาถึงความ สัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนซึ่งมีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน พบว่า นักเรียนที่เรียนในห้องเรียนมีอิสระ มีบรรยากาศเป็นประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน และครูยอมรับในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล นักเรียน คิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่เรียนในห้องเรียนที่นักเรียนต้องเชื่อฟังครูโดยไม่มีข้อโต้แย้ง

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศและต่างประเทศ แสดงให้เห็นว่า ความคิดสร้างสรรค์สามารถส่งเสริมให้เกิดขึ้นได้ภายใต้สถานการณ์ที่เอื้ออำนวย โดยครู ผู้สอนจะต้องให้อิสระในการแสดงออกทางการเรียน และการพูด ตามความถนัดจินตนาการ ของเด็ก ครูต้องให้ความเป็นกันเองแก่เด็ก กระตุ้นยั่วยุให้เด็กได้แสดงออก ยอมรับความคิดเห็นของเด็ก และความคิดสร้างสรรค์สามารถส่งเสริมให้เกิดขึ้นได้กับเด็กทุกระดับสติปัญญา

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอนที่สร้างด้วยวิธีวีเกราระบบ

1. ความหมายของชุดการสอน

ฮุสตัน และคนอื่น ๆ (Houston and Other 1972 : 10 - 12) ได้ให้ความหมายคำว่า ชุดการสอนไว้ว่า ชุดการสอน คือ ชุดของประสบการณ์ที่เอื้ออำนวยความ สะดวกให้กับผู้เรียนเพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามจุดหมาย

เป็รื่อง กุมุท (เป็รื่อง กุมุท 2517 : 1) ได้กล่าวถึงชุดการสอนว่า ชุด การสอนเป็นชุดของสื่อประสม (Multi - media) ที่จัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียนรู้ หัวข้อ เนื้อหาและประสบการณ์ของแต่ละหน่วย โดยจัดไว้เป็นชุดหรือกล่องหรือซอง ภายในนั้นจะมี

คู่มือการใช้ที่ประกอบด้วยรายละเอียดและคำแนะนำต่าง ๆ รวมทั้งสื่อการสอนที่จำเป็น สำหรับประกอบกิจกรรมการเรียนรู้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ 2521 55) ได้กล่าวถึงชุด การสอนว่า การสอนเป็นสื่อประสมที่จัดอย่างมีระบบ มีระบบให้สอดคล้องกับเนื้อหาและ ประสบการณ์ที่จัดให้ในแต่ละหน่วย เพื่อช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ ชุดการสอน คือ เครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยการใช้สื่อการ สอนประสมที่สอดคล้องกับวิชา หน่วยการสอนและหัวเรื่อง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2 ประเภทของชุดการสอน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ สมเชาว์ เนตรประเสริฐ และสุดา สมนัสกุล (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ สมเชาว์ เนตรประเสริฐ และสุดา สมนัสกุล 2521 53 - 54) กล่าวว่า ชุดการสอน จัดเป็นประเภทได้ ๖ ประเภท ดังนี้

1 ชุดการสอนประกอบคำบรรยาย เป็นชุดการสอนที่กำหนดกิจกรรมและสื่อการ สอนให้ครูได้ใช้ประกอบคำบรรยาย เพื่อเปลี่ยนบทบาทของครูให้ถูกย่อยลงและเปิดโอกาส ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น เร็วกว่า ชุดการสอนสำหรับครู จะมีเนื้อหาเพียง อย่างเดียว โดยแบ่งเป็นหัวข้อที่จะบรรยายและประกอบกิจกรรมไว้ตามลำดับขั้น สื่อที่จะใช้ อาจเป็นแผ่นคำสอน แผนภูมิ แผนภาพ สไลด์ประกอบเสียงบรรยายแม่เหล็ก ภาพยนตร์ โทรทัศน์และกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้อภิปรายปัญหาตามหัวข้อที่ครูกำหนดให้

2 ชุดการสอนสำหรับกิจกรรมกลุ่ม มีระบบการเกิดสื่อการสอนตามหน่วยและ หัวข้อเรื่องที่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประกอบกิจกรรมร่วมกันในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน ชุดการสอนสำหรับกิจกรรมกลุ่มประกอบด้วยชุดย่อยตามจำนวนหน่วยที่แบ่งไว้ในแต่ละหน่วย ในแต่ละหน่วยมีสื่อหรือบทเรียนครบตามจำนวนผู้เรียนในกิจกรรมนั้น ๆ สื่อที่จะใช้จัดไว้ในรูป สื่อประสม อาจใช้เป็นสื่อรายบุคคลหรือสื่อสำหรับกลุ่มที่ผู้เรียนทั้งศูนย์จะใช้ร่วมกันได้ ผู้เรียน ที่เรียนจากชุดการสอนสำหรับกิจกรรมกลุ่มจะต้องการความช่วยเหลือจากครูเพียงเล็กน้อย

ในระยะเริ่มแรกเท่านั้น หลังจากนั้นผู้เรียนสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ ระหว่างประกอบกิจกรรมและหากมีปัญหาที่สามารถซักถามครูได้

3 ชุดการสอนรายบุคคล เป็นชุดการสอนที่จัดระบบขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองตามลำดับขั้นที่ระบุไว้ เมื่อมีปัญหาระหว่างการเรียนผู้เรียนสามารถปรึกษากันได้ ส่วนนี้พร้อมที่จะให้การช่วยเหลือทันทีในฐานะผู้ประสานงาน ชุดการสอนรายบุคคลสามารถฝึกฝนและส่งเสริมนิสัยของนักเรียนในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้เป็นอย่างดี

3 คุณค่าของชุดการสอน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ สมเชาว์ เนตรประเสริฐ และตุคา สีนสกุล
(ชัยยงค์ พรหมวงศ์ สมเชาว์ เนตรประเสริฐ และตุคา สีนสกุล 2521 54 55)
ได้กล่าวถึง คุณค่าของชุดการสอนไว้ดังนี้

1 ช่วยให้ผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์ที่สลับซับซ้อนและมีลักษณะเป็นนามธรรมสูง ซึ่งผู้สอนไม่สามารถถ่ายทอดด้วยการบรรยายได้ดี

2 ช่วยเร้าความสนใจของนักเรียนต่อสิ่งที่กำลังศึกษา เพราะชุดการสอนจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนของตนเองและสังคม

3 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และมีควมรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

4 ช่วยสร้างความพร้อมและความมั่นใจแก่ผู้สอน เพราะชุดการสอนผลิตไว้เป็นหมวดหมู่ สามารถหยิบไปใช้ได้ทันที

5 ทำให้การเรียนการสอนของผู้เรียนเป็นอิสระจากอารมณ์ของผู้สอน ชุดการสอนสามารถทำให้ผู้เรียนเรียนได้ตลอดเวลา ไม่ว่าผู้สอนจะมีความขัดข้องทางอารมณ์มากน้อยเพียงใด

6 ช่วยให้การเรียนเป็นอิสระจากบุคลิกภาพของผู้สอน เนื่องจากชุดการสอนทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้แทนครู ผู้เรียนสามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพจากชุดการสอนที่ได้ผ่านการทดสอบประสิทธิภาพมาแล้ว

นิพนธ์ กุชปรีดิ์ ได้กล่าวถึง คุณค่าของชุดการสอนไว้ดังนี้ (นิพนธ์ กุชปรีดิ์ 2519 63)

- 1 เมื่อมีชุดการสอนสำเร็จแล้ว ผู้สอนจะดำเนินการสอนตามคำแนะนำที่มีในชุดการสอนตามลำดับขั้น ทั้งการใช้สื่อและกิจกรรม ผู้สอนไม่จำเป็นต้องทำสื่อใหม่เพิ่มเติม
- 2 ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในแนวเดียวกัน การสอนแบบเก็บครูผู้สอนแต่ละคนอาจจะสอนหลายแบบในเรื่องเดียวกัน ทำให้เกิดปัญหาความแตกต่างในด้านประสิทธิภาพของการสอน การมีชุดการสอนจะแก้ปัญหานี้ได้
- 3 ชุดการสอนมีจุดมุ่งหมายชัดเจนที่เป็นพฤติกรรม (Behavioural Objective) มีข้อเสนอแนะกิจกรรมการใช้สื่อการสอน และข้อทดสอบประเมินผลพฤติกรรมของผู้เรียนไว้อย่างพร้อมมูล
- 4 ชุดการสอนทำให้เกิดประสิทธิภาพในการสอนอย่างเชื่อถือได้ เพราะชุดการสอนผลิตขึ้นด้วยวิธีการเข้าสู่ระบบ (System approach) มีการทดลองใช้และปรับปรุงจนแน่ใจว่าได้ผลดีหลายครั้ง ในสถานการณ์ที่กำหนดไว้ จึงจะนำออกมาใช้ซ้ำ ๆ ไม่เหมือนใจว่าครูจะได้ใช้ชุดการสอนในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

4 แนวคิดในการผลิตชุดการสอน

บียอร์ก พรหมวงค์ สมเชาว์ เนตรประเสริฐ และสุภา สันสกุล (บียอร์ก พรหมวงค์ สมเชาว์ เนตรประเสริฐ และสุภา สันสกุล 2521 103 - 105) ได้กล่าวว่า แนวคิดในการผลิตชุดการสอนต้องคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้

- 1 ความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นการนำจิตวิทยามาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปตามความต้องการ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน
- 2 การพยายามเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนไปจากเดิมที่ครูเคยยกเป็นหลักการ เป็นการจับประสบการณ์ให้ผู้เรียนด้วยการใช้แหล่งความรู้จากสื่อการสอนแบบต่าง ๆ
- 3 การใช้สื่อทัศนูปกรณ์และเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ พร้อมทั้งกระบวนการในกิจกรรมต่าง ๆ

4 การผลิตสื่อการสอนแบบกระดานดำให้ เป็นชุดการสอน เพื่อให้นักเรียนหยิบใช้ได้ ด้วยตนเอง

5 การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดง ความกึกกัมและตัดสินใจเอง นักเรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันเป็นคณะ

6 กระบวนการเรียนรู้ นำกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนประกอบ

5 วิธีสร้างชุดการสอนด้วยวิธีวิเคราะห์ระบบ

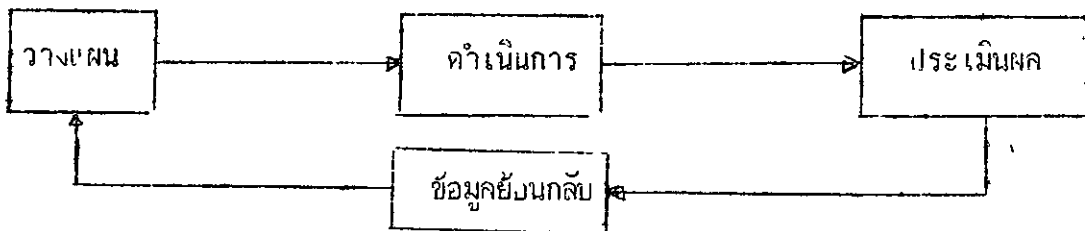
ชุดการสอนเป็นสื่อประสมที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง แต่ชุดการสอนที่สร้างขึ้นจะ มีประสิทธิภาพเชื่อถือได้หรือไม่ จำเป็นต้องนำเอาวิธีวิเคราะห์ระบบมาใช้

6 วิธีวิเคราะห์ระบบ

สมชัย วุฒิปรีชา (สมชัย วุฒิปรีชา 2516 128 129) กล่าวว่า วิธีวิเคราะห์ระบบ เป็นกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล เรียกว่า System Approach ขึ้นตอนดังนี้

- 1 ขึ้นปัญหาที่ต้องการแก้ไขนั้นคืออะไร
- 2 ขึ้นกำหนดเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหานั้น โดยสามารถปฏิบัติหรือเห็นการกระทำได้
- 3 ขึ้นการสร้างเครื่องมือ กระทำหลังจากตั้งเป้าหมายแล้วเพื่อใช้วัดได้ทุกระยะ
- 4 ขึ้นการกำหนดทางเลือกหรือวิธีแก้ปัญหานั้น เพื่อใช้ดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย
- 5 ขึ้นทดลอง เพื่อเลือกเอาวิธีที่ดีที่สุดใช้เป็นหนทางไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้
- 6 ขึ้นวัดและประเมินผล โดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นมาประเมินว่าสามารถใช้ปฏิบัติงานตามเป้าหมายได้หรือไม่เพียงไร เพื่อปรับปรุงแก้ไข

7 ขั้นปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องที่ได้จากการประเมินผลมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำออกใช้

ภาพประกอบ 2 วิธีวิเคราะห์ระบบในการสร้างชุดการสอน

ประสิทธิ์ จีระวรพงศ์ กล่าวว่า "วิธีวิเคราะห์ระบบ คือ การนำเอาวิธีวิทยาศาสตร์เข้ามาใช้โดยพยายามศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ภายในระบบ" (ประสิทธิ์ จีระวรพงศ์ 2521 : 23)

ในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ระบบมีประสิทธิภาพดีขึ้นเรื่อย ๆ นั้น ข้อมูลย้อนกลับ (Feed back) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณาใช้ให้เป็นประโยชน์ทุกขั้นตอน ระบบอาจจะประกอบด้วยส่วนที่ใส่เข้าไปหลาย ๆ ชนิด และผลผลิตที่ออกมาหลายชนิดก็ได้

การดำเนินงานตามขั้นตอนของวิธีวิเคราะห์ระบบจะทำให้งานดำเนินไปอย่างมีระบบสะดวกต่อการพิจารณาข้อบกพร่องที่จะเกิดขึ้นจากส่วนใดส่วนหนึ่งของกระบวนการดำเนินงาน ทำให้สามารถแก้ไขข้อบกพร่องได้ตรงจุด เรียกว่า เป็นการทำงานอย่างมีแบบแผน ประหยัดได้ผลดี ซึ่ง วาสนา ชาวหา ได้อธิบายขั้นตอนของการดำเนินงานตามวิธีวิเคราะห์ระบบไว้ 8 ขั้นตอน ดังนี้ (วาสนา ชาวหา 2522 : 11 - 12)

ขั้นที่ 1 ขั้นตอนปัญหาหรือกำหนดปัญหาในขั้นนี้ต้องเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิดเสียก่อนว่า อะไรคือปัญหาที่ควรแก้ไข

ขั้นที่ 2 ขั้นตอนกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ เพื่อการแก้ไขปัญหานั้น ๆ ว่าจะได้แก่ในทางใด มีปริมาณและคุณภาพเพียงใด ซึ่งการกำหนดวัตถุประสงค์นี้การคำนึงถึงความสามารถในการปฏิบัติ และออกมาในรูปการกระทำ

ขั้นที่ 3 ขึ้นสร้างเครื่องมือวัดผล การสร้างเครื่องมือนี้จะสร้างหลังจากกำหนดวัตถุประสงค์แล้วจะต้องสร้างก่อนการทดลอง เพื่อจะได้ใช้เครื่องมือวัดผลได้ตรงตามเวลา เป็นไปทุกระยะ

ขั้นที่ 4 ค้นหาและเลือกวิธีการต่าง ๆ เพื่อจะได้กำหนดยการไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ การมองด้วยใจกว้างขวาง และเป็นธรรมชาติ หลากหลายมุมมอง พิจารณาข้อดี ข้อเสีย ตลอดจนข้อจำกัดต่าง ๆ

ขั้นที่ 5 เลือกเอาวิธีที่ดีที่สุด วิธีหนึ่งจากขั้นที่ 4 เพื่อนำไปทดลองในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 6 ขั้นตอนการทดลอง เมื่อเลือกวิธีการใดก็ลงมือปฏิบัติตามวิธีการนั้น การทดลองนี้ควรกระทำกับกลุ่มน้อย ๆ ก่อน ถ้าได้ผลดีก็ค่อยขยายการปฏิบัติงานให้กว้างขวางออกไป จะได้ไม่เสียแรงงานเวลา และเงินทองมากเกินไป

ขั้นที่ 7 ขั้นตอนการวัดและประเมินผล เมื่อทำการทดลองแล้วก็นำเอาเครื่องมือวัดผลที่สร้างไว้ในขั้นที่ 3 มาวัดผล เพื่อนำผลไปประเมินดูว่าปฏิบัติตามสำเร็จตามเป้าหมายเพียงใด ยังมีสิ่งใดขาดตกบกพร่องจะได้้นำไปปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 8 ขั้นตอนการปรับปรุงและขยายการปฏิบัติงาน จากการวัดและประเมินผลในขั้นที่ 7 ก็จะทำให้ทราบว่า การดำเนินงานตามวิธีที่เลือกมานั้นได้ผลตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เพียงใดจะได้นำมาแก้ไขปรับปรุงจนกว่าจะได้ผลดี จึงจะขยายการปฏิบัติหรือยึดถือเป็นแบบอย่างต่อไป

7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนด้วยชุดการสอน

ฮาร์เปอร์ (Harper 1972 5669 - A) ได้ทดลองสร้างชุดการสอน ประกอบด้วย การสอนวิชาภาษาฝรั่งเศสของมหาวิทยาลัยฮาร์เร็น เมื่อสอนไปได้หนึ่งภาคเรียน จึงสรุปผลได้ดังนี้ ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนปกติ ความก้าวหน้าของนักเรียนกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อนมีความก้าวหน้ากว่านักเรียนกลุ่มปานกลาง

แมกโคลแมน (Maccoleman 1975 109 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ชุดการสอนกิจกรรมกลุ่มในการสอนวิชาสังคมศึกษากับนักเรียนระดับ 9 จำนวน 24 ห้องเรียน โดยจัดสอนออกเป็นห้องละ 3 กลุ่ม รวม 72 กลุ่ม การแบ่งกลุ่มตามระดับสติปัญญา อายุ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทัศนคติต่อโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ใช้ชุดการสอนร่วมกับการอภิปรายเป็นกลุ่มเล็ก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ใช้ชุดการสอนเพียงอย่างเดียวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และนักเรียนที่เรียนจากชุดการสอนเพียงอย่างเดียวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ฟราเซียร์ (Frazier 1975 2589) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชุดการสอน โดยใช้ชุดการสอนอบรมครูในโปรแกรมการอบรมครูประถมศึกษาระดับ 1 เพื่อให้ครูนำความรู้จากการอบรมไปใช้สร้างชุดการสอนสำหรับเด็กระดับ 1 โดยทำการทดลองกับครูจำนวน 66 คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 26 คน กลุ่มทดลอง 40 คน ผลการศึกษาพบว่า คะแนนทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ครูที่ได้รับการอบรมด้วยชุดการสอนสามารถนำความรู้ไปใช้สร้างชุดการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับงานวิจัยในประเทศไทย ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ 2517 57) ได้ทดลองสอนภาษาไทยในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2516 ผลปรากฏว่า สามารถสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น การกล้าแสดงออก การตัดสินใจ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน

ณรงค์ สมพงษ์ (ณรงค์ สมพงษ์ 2519 35) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนประกอบหลักสูตรประถมศึกษาปีที่ 4 วิชาสังคมศึกษา ที่สร้างขึ้นโดยวิธีวิเคราะห์ระบบให้สัมพันธ์กับลักษณะความเป็นอยู่และปัญหาในท้องถิ่นชนบทภาคกลาง ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนที่ได้วิเคราะห์ระบบ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนที่ไม่วิเคราะห์ระบบ และนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

พิสุทธิ บุญเจริญ (พิสุทธิ บุญเจริญ 2522 80 - 81) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นกลุ่มของการสอนด้วยชุดการสอนแบบสืบสวนสอบสวนกับการสอนแบบปกติในวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 95 คน ในจังหวัดสระเกษ ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ ความจำ ความเข้าใจของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 และนักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความวัด การประมาณค่า การนำไปใช้ สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05

ญาณี ทองพลับ (ญาณี ทองพลับ 2525 58 - 59) ได้ทดลองสอนความมีวินัยทางสังคมด้วยชุดการสอนในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 60 คน ในจังหวัดพัทลุง ผลปรากฏว่า ความมีวินัยทางสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลองแตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 05 ความมีวินัยทางสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 และความมีวินัยทางสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังเรียนสัมพันธ์กันระหว่างความมีวินัยทางสังคมในสถานการณ์ในห้องเรียนกับความมีวินัยทางสังคมในสถานการณ์นอกห้องเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01

อภิชาติ เรืองฤทธิ์ (อภิชาติ เรืองฤทธิ์ 2529 69) ได้ศึกษาการสร้างชุดการสอนวิชาสังคมศึกษา ส 503 เรื่อง ภูมิศาสตร์ประเทศไทย หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ผลปรากฏว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 85/85 ผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนจากชุดการสอนของนักเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 001

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษากันคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษากันคว้าตามลำดับดังต่อไปนี้

- 1 การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง
- 2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษากันคว้า
- 3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

- 1 ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2529 โรงเรียนสาธิตทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ
- 2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เลือกให้มีลักษณะเป็นตัวแทนของโรงเรียนสาธิตทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ ที่มีสภาพการเรียนการสอนเหมือนกัน จากโรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐทั้งหมด 10 โรงเรียน โดยเลือกตัวแทนโรงเรียนสาธิตในเขตกรุงเทพมหานคร 2 โรงเรียน และโรงเรียนสาธิตส่วนภูมิภาค 2 โรงเรียน รวม 4 โรงเรียน

โรงเรียนสาธิตที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4 โรงเรียน สุ่มเป็นห้องเรียนโรงเรียนละ 1 ห้องเรียน มีดังต่อไปนี้

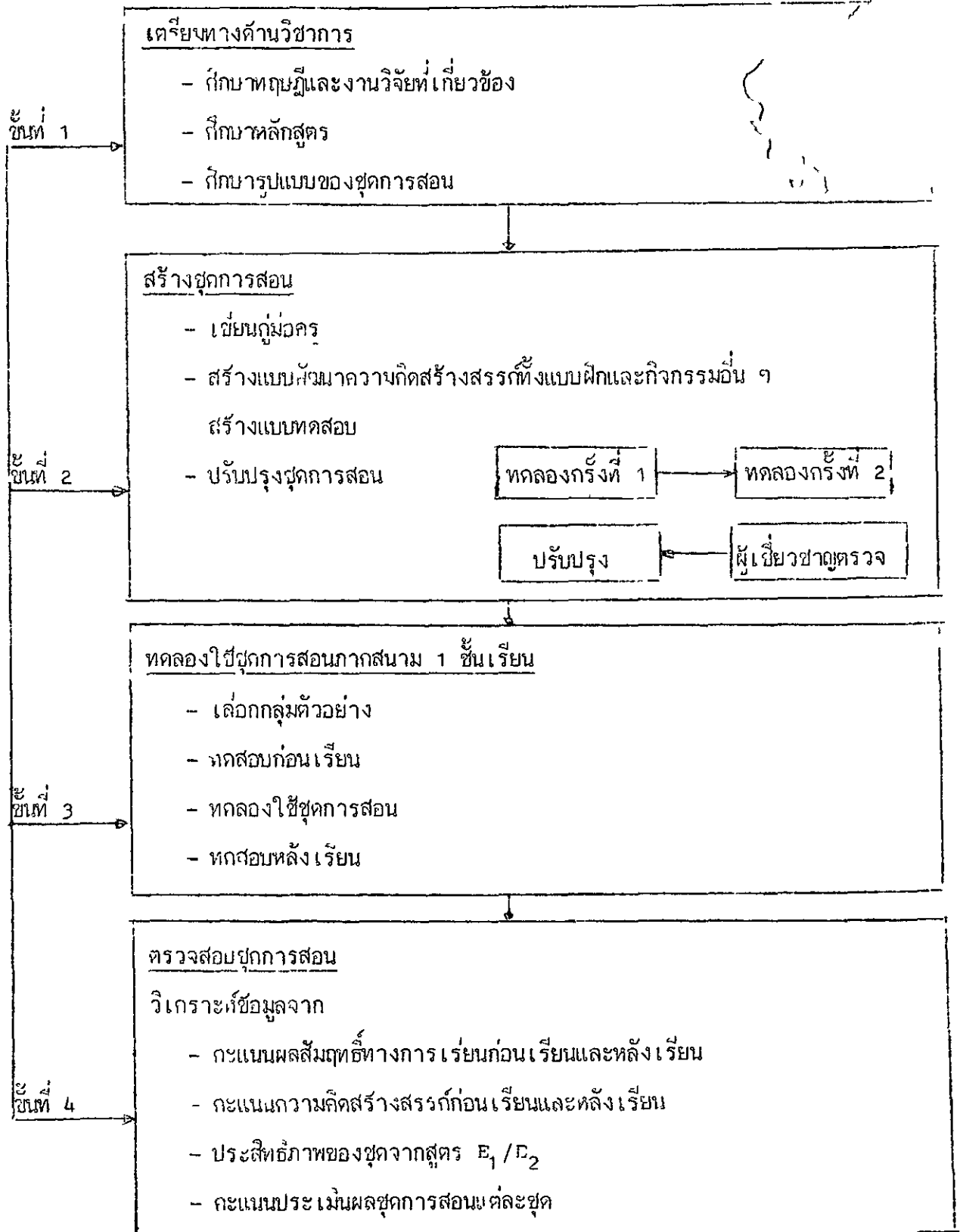
- 1 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- 2 โรงเรียนสาธิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 3 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 4 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษากันคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษากันคว่างานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

- 1 ชุดการสอนวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 3 ชุด

- 2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 3 แบบทดสอบวัดความรู้ความคิดสร้างสรรค์

ภาพประกอบ 3 แสดงขั้นตอนการสร้างชุดการสอน

การสร้างชุดการสอนวิชาภาษาไทย

ชุดการสอนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจำนวน 3 ชุด เป็นชุดการสอนประกอบกับบรรยายของครู กิจกรรมและวิธีการสอนจะเน้นในเรื่อง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ดำเนินการสร้างดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาถ้อยคำวิชาการ เพื่อเลือกรูปแบบของชุดการสอน และเลือก กิจกรรมและวิธีการที่เหมาะสมสำหรับนำมาใช้ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยการ ศึกษาถ้อยคำวิชาการ เรื่องที่เกี่ยวข้องก่อนลงมือสร้างชุดการสอน ดังนี้คือ

1.1 ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ เพื่อหา กิจกรรมและวิธีการที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยยึดหลักการของ เกวิส (อารี รังสันต์ 2522 99 - 100 อ้างอิงมาจาก Davis 1972) แบ่งใช้กิจกรรม 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมที่ให้เกิดจินตนาการ กิจกรรมที่นักเรียนได้ลงมือ ปฏิบัติจริง และกิจกรรมที่ต้องอาศัยวิธีการระดมพลังสมอง

1.2 ศึกษาหลักการและวิธีการสร้างชุดการสอน เพื่อเลือกรูปแบบ และวิธีการสร้างชุดการสอนที่ถูกต้อง โดยเลือกรูปแบบชุดการสอนประเภทประกอบกับบรรยาย (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ 2521 53 - 54) ชุดการสอนแต่ละชุด มีส่วนประกอบดังต่อไปนี้

- 1.2.1 คู่มือครู ภายในคู่มือครูประกอบด้วย
  - 1.2.1.1 คำชี้แจงสำหรับครูผู้ใช้ชุดการสอน
  - 1.2.1.2 แผนการสอน
- 1.2.2 วุฒิกรณ์ และสื่อการสอน
- 1.2.3 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

1.3 ศึกษาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2524 และคู่มือ การสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ชุดทักษะพัฒนาและชุดวรรณวิจักขณ์ เพื่อ กำหนดเนื้อหาและขอบข่ายของ เนื้อหาในแบบ เรียนชุดทักษะพัฒนาและชุดวรรณวิจักขณ์ให้ สัมพันธ์กับทักษะใด ชุด อ่าน และเขียน

1 4 กำหนดเนื้อหาที่จะใช้สอน ผู้วิจัยได้เลือกเนื้อหาจากหนังสือแบบ
เรียนที่หลักสูตรกำหนดไว้ คือ หนังสือชุดทักษะพัฒนา และหนังสือชุดวรรณวิจักกณ์ สำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 3 ชุดการสอน ดังนี้

1 4 1 ชุดการสอนเรื่องผลพลอยได้จากการออกพรรษา เวลา
เรียน 4 คาบ ประกอบด้วยเนื้อหาดังต่อไปนี้

1 4 1 1 คำบรรยายผลพลอยได้จากการออกพรรษา

1 4 1 2 หลักการย่อความ

1 4 1 3 การอ่านเพื่อวิเคราะห์และประเมินค่า

เรื่องที่อ่าน

1 4 1 4 การอ่านเพื่อพัฒนาตนเอง

1 4 1 5 การสนทนา

1 4 2 ชุดการสอนเรื่องธรรมชาติธรรมะสงคราม เวลาเรียน
6 คาบ ประกอบด้วยเนื้อหาดังต่อไปนี้

1 4 2 1 เรื่องธรรมชาติธรรมะสงคราม

1 4 2 2 การประเมินค่าสิ่งที่ได้จากการอ่าน

1 4 2 3 มารยาทในการพูด

1 4 2 4 การพูดระหว่างบุคคล

1 4 3 ชุดการสอนเรื่องบทร้อยกรอง เวลาเรียน 8 คาบ
ประกอบด้วยเนื้อหาดังนี้

1 4 3 1 บทร้อยกรองเรื่อง อยู่เพื่ออะไร, เพื่อศักดิ์

นักสู้, ธารทอง, ราตรี และธรรมชาติกับมนุษย์

1 4 3 2 การอ่านเพื่อพัฒนาตนเอง

1 4 3 3 การอ่านถ่ายทอดอารมณ์

1 4 3 4 การเขียนเชิงจินตนาการ

ขั้นที่ 2 การสร้างชุดการสอน

ผู้วิจัยได้สร้างชุดการสอน 3 ชุด ตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ และได้แก้ไขปรับปรุงชุดการสอนตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการสอนและผู้เชี่ยวชาญด้านความคิดสร้างสรรค์ แล้วนำชุดการสอนที่สร้างขึ้นไปหาประสิทธิภาพโดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังต่อไปนี้

2 1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหาแต่ละเรื่อง

2 2 กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม กิจกรรมที่กำหนดจะต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้จินตนาการ และร่วมกันลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองโดยร่วมกันทำงานด้วยวิธีระดมพลังสมอง

2 3 เลือกและผลิตสื่อการสอนให้ตรงกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในแต่ละชุดการสอน ดังแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตาราง 1 แสดงสื่อการสอนและจุดประสงค์เชิงกิจกรรมในชุดการสอนแต่ละชุด

ชุดการสอนเรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	วัตถุประสงค์เชิงกิจกรรม	สื่อการสอน
1 แสดงรอยได้จากการ ออกพรรษา	1 จับใจความสำคัญของเรื่อง ที่ฟังหรืออ่านได้ถูกต้อง 2 พูดแสดงความคิดเห็น เรื่องที่ฟังหรืออ่านได้ 3 สามารถเรียบเรียงเนื้อหา ในเชิงแนะนำชักชวนได้	1 บอกความหมายของคำว่า "ปาวณา" ได้ 2 จับใจความสำคัญของ เรื่องที่อ่านได้ 3 อ่านเรื่องแล้วแยกข้อคิดเห็น และข้อเท็จจริงได้ 4 อ่านวิเคราะห์และประเมินค่า เรื่องที่อ่านได้ 5 ชี้แจงได้ว่า อ่านเรื่องแปล พลอยได้จากกาารออกพรรษา พัฒนาตนเองในด้านคุณธรรม อย่างไร 6 เขียนบทสนทนาในเชิง ชักชวนกันได้	1 แบบบันทึกภาพเรื่อง "วันมหาปวารณา" 2 แบบบันทึกเสียงเรื่อง "ครุฑนิใหม่" 3 ภาพแผ่นใสประกอบเรื่อง "ครุฑนิใหม่" 4 กิจกรรมกลุ่มชุดที่ 1, 2 5 แบบฝึกความคัดสร้างสรรค์ 6 แบบเสริมทักษะการอ่าน เรื่อง "ประเพณีการตักบาตร" 7 แบบฝึกความคัดสร้างสรรค์ เรื่อง "สำมี - รรยา" 8 โครงการต้นไม้มงคล

ตาราง 1 (ต่อ)

ชุดการสอนเรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	สื่อการสอน
2 ธรรมชาติธรรมสังเคราห์	1 อ่านออกเสียงได้ถูกต้อง ชัดเจนน่าฟัง	1 อ่านออกเสียงทวัชระกตทวบกัลล้า และเน้นเสียงของคำได้ถูกต้อง	1 แบบฝึกทักษะการอ่าน
	2 อ่านเก็บความและจับใจ ย่อกำเองเรื่องที่ได้	2 อ่านทำความเข้าใจสาระของกาพย์ ยานี และกาพย์ฉบังได้อย่าง ไพเราะ	2 บัตรคำศัพท์
	3 หุ่ดหุ่ดเขียนแสดงความรู้สึก เห็นและโต้ตอบได้อย่างมีเหตุผล	3 สรุปสาระสำคัญของเรื่องทอาน ใต้	3 แบบฝึกทักษะการอ่าน ทโนดงเสนาะ กาเยยานี และกาพย์ฉบัง
		4 อธิบายความหมายของศัพท์ยาก ได้อย่างน้อย 10 คำ	4 แบบบันทึกเสียงเพลง "กฎแห่งกรรม"
		5 แสดงความคิดเห็นเหมาะสม เกี่ยวกับข้อถกเถียงตอนในเรื่อง ใต้	5 กิจกรรมกลุ่ม เกมแบ่งโกภภาษา
		6 ชี้แจงได้ว่าคำใดของธรรม- เทวบุตร เป็นไปในทาง สร้างสรรหรือทำลาย	6 แบบฝึกทักษะการอ่าน แบบบันทึกภาพเรื่อง "การอธิบายบ้านหลังนี้" 7 แบบฝึกทักษะการอ่าน แบบบันทึกภาพเรื่อง "การอธิบายบ้านหลังนี้" 8 แบบฝึกทักษะการอ่าน แบบฝึกความเล็ดสร้างสรร 9 เรื่อง "นกอิน"

ชุดการสอนเรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	สื่อการสอน
3 บทช่วยกรอง 5 เรื่อง	1 อ่านจับใจความของงานเขียนและงานประพันธ์ได้ 2 วิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทประพันธ์นั้นๆ 3 เพื่อให้นักเรียนรู้จักกาและการใช้สื่อภายในบทช่วยกรอง 4 เพื่อให้นักเรียนรู้จักใช้ภาษาและจินตนาการสร้างสรรค์งานเขียนช่วยกรอง	7 บอกหลักการที่สามารถใช้ในการศึกษาได้ถูกต้อง 8 สามารถใช้คำใหม่ประสิทธิภาพในการเจรจาโต้ตอบ	
	1 อ่านจับใจความของงานเขียนและงานประพันธ์ได้ 2 วิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทประพันธ์นั้นๆ 3 เพื่อให้นักเรียนรู้จักกาและการใช้สื่อภายในบทช่วยกรอง 4 เพื่อให้นักเรียนรู้จักใช้ภาษาและจินตนาการสร้างสรรค์งานเขียนช่วยกรอง	1 อ่านหนังสือเล่มใดก็ได้ที่ต้องการ 2 อ่านเรื่องกรองตลอดทั้งเรื่อง 3 ถอดคำประพันธ์เป็นร้อยกรองที่สละสลวยได้ 4 อภิปรายได้ว่าความกตเห็นอารมณ์ และจุดมุ่งหมายของบทประพันธ์ที่แสดงไว้ในบทประพันธ์แต่ละบทนั้นคืออะไร	1 แบบบันทึกเสียง การอ่าน - ถ่ายทอดอารมณ์ 2 แบบบันทึกเสียงการอ่านร้อยกรอง 3 แผ่นใส บทประพันธ์ของนักเขียนต่าง ๆ 4 กิจกรรมกลุ่มย่อย 1 และ 2 5 รูปภาพธรรมชาติ, ภาพชีวิต ฯลฯ

ชุดการสอนเรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	สื่อการสอน
		5 แลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือ ความรู้สึกของตนเองที่มีต่อข้อปฏิบัติ ที่จบหรือบางส่วนได้	6 แบบฝึกเสกวงความรู้สึกลึกจากภาพ
		6 อภิปรายข้อพระพันธ์ในด้านคุณวิริยภาพและข้อคิดจากบทประพันธ์นั้น ๆ ให้	7 บัตรคำ เพื่อฝึกได้สร้างจินตนาการ
		7 บอกความหมายของคำได้	8 แบบฝึกเดี่ยวเพลงภูกระเจิง, ผ่านมาผ่านไปเมตตาศรรรม
		8 สรุปลักษณะของคำที่ทำได้เกิดจินตนาการได้	9 แบบฝึกการอ่าน เื่อฝึกการจินตนาการ
		9 ยกตัวอย่างคำที่ทำได้เกิดจินตนาการได้	
		10 บอกความหมายของคำที่สังเกตได้จากภาพหรือกรองได้	

ชุดการสอนเรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	สื่อการสอน
	1	11 สามารถแยกแยะพฤติกรรม ซึ่งเกิดจากจินตนาการของ ผู้แต่งได้ 12 สามารถใช้จินตนาการเขียน ถ่ายทอดความคิดและความรู้สึก ของตนได้	

หลังจากผลิตสื่อการสอนต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ได้รวบรวมไว้ในซองของแต่ละกิจกรรม เพื่อความสะดวกในการนำไปใช้และการเก็บรักษา ผู้วิจัยจึงสร้างกล่องขนาดกว้าง 8 นิ้ว ยาว 15 นิ้ว สูง 12 นิ้ว จำนวน 3 กล่อง เพื่อบรรจุสื่อการสอนของชุดการสอนแต่ละชุด

2.4 การปรับปรุงชุดการสอน ในการทดลองใช้ชุดการสอนที่ประกอบด้วย คู่มือครู แบบฝึก อุปกรณ์การเรียน และกิจกรรมอื่น ๆ แล้วนำข้อบกพร่องมาปรับปรุง มีลำดับขั้นตอนการทดลองใช้และปรับปรุง ดังนี้

2.4.1 การทดลองครั้งที่ 1 เพื่อตรวจสอบสำนวนภาษา และเวลาของกิจกรรมต่าง ๆ โดยทดลองกับนักเรียนชาย 2 คน และนักเรียนหญิง 2 คน ในการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยได้พบข้อบกพร่องต่าง ๆ และนำไปปรับปรุงแก้ไขทั้งกระบวนการและเนื้อหาให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นดังนี้

2.4.1.1 เปลี่ยนขนาดของบัตรกิจกรรม จากบัตรแผ่นเดียวพิมพ์ 2 ด้าน เป็นบัตรพับเปิดได้และพิมพ์ด้านเดียว เพื่อจะให้อ่านข้อความได้ง่ายขึ้น

2.4.1.2 เปลี่ยนกระดาษที่ทำจากบัตรสีขาวเป็นสีต่าง ๆ เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย

2.4.1.3 ภาษาที่ใช้ในบัตรกิจกรรมและแบบฝึกต่าง ๆ มากเกินไปจึงปรับปรุงภาษาให้มีลักษณะสั้นกระชับและเข้าใจง่ายขึ้น

2.4.1.4 ปรับปรุงกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเวลาและความต้องการของนักเรียน เพราะถ้ากิจกรรมซ้ำ ๆ มากเกินไปนักเรียนจะเกิดความเบื่อหน่ายและไม่อยากประกอบกิจกรรมนั้นอีกต่อไป

2.4.2 การทดลองครั้งที่ 2 เพื่อเก็บมารายละเอียดและความเป็นไปได้ของคำสั่ง รูปภาพ เวลา ปฏิสัมพันธ์ของกิจกรรมกลุ่ม และความยากง่ายของกิจกรรม ตลอดจนความน่าสนใจของกิจกรรม โดยทดลองกับนักเรียนชายหญิง 10 คน ในการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พบข้อบกพร่องต่าง ๆ ซึ่งบางประการตรงกับการทดลองครั้งแรก และบางประการพบเมื่อนักเรียนทำกิจกรรมกลุ่ม ผู้วิจัยแก้ไขปรับปรุงดังต่อไปนี้

2 4 2 1 การจัดกลุ่มนักเรียน จัดให้คนเก่งและคนอ่อน
นั่งรวมกันในแต่ละกลุ่ม เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2 4 2 2 แกะไขและเพิ่มเกมข้อความที่ยังไม่ชัดเจน
ในบัตรกิจกรรมและแบบฝึกต่าง ๆ ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2 4 2 3 ปรับปรุงการจัดรูปแบบของบัตรต่าง ๆ
ให้เหมาะสมและสวยงาม

หลังจากที่ผู้วิจัยได้เก็บข้อบกพร่องและแก้ไขปรับปรุงแล้ว ผู้วิจัยได้นำชุดการสอน
ทั้ง 3 ชุด ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางสื่อการสอน และผู้เชี่ยวชาญด้านความคิดสร้างสรรค์
ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของกิจกรรมและรูปแบบของชุดการสอนที่สร้างขึ้น

ขั้นที่ 3 การทดลองใช้ชุดการสอนภาคสนาม

ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนสาธิตทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐมา
4 โรงเรียน ๆ ละ 1 ห้องเรียน ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2
ปีการศึกษา 2529 ผู้วิจัยได้มอบชุดการสอนให้ครูผู้สอนประจำวิชาภาษาไทยระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 4 ของแต่ละโรงเรียนเป็นผู้สอนเองและปฏิบัติตามคู่มือครูในแต่ละชุดทุกขั้นตอน
สำหรับผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตการสอน โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

3 1 มอบชุดการสอนที่สร้างขึ้นทั้ง 3 ชุด แก่ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

3 2 ประชุมชี้แจงการใช้ชุดการสอนแก่ครูผู้สอน และครูภาษาไทยที่
จะช่วยผู้วิจัยสังเกตการสอนเพื่อประเมินผลชุดการสอน

3 3 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบ
วัดความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียนด้วยชุดการสอน

3 4 ให้ครูผู้สอนปฏิบัติตามคู่มือครูทุกขั้นตอน เริ่มดำเนินการสอนตั้งแต่
สัปดาห์ที่ 2 ของเดือนธันวาคม พ.ศ. 2529 จนถึงสัปดาห์ที่ 3 ของเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.
2530 รวม 10 สัปดาห์ ๆ ละ 2 คาบ

3 5 ทดสอบหลังเรียนจากชุดการสอนด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียน และแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์

ขั้นที่ 4 'การตรวจสอบคุณภาพชุดการสอน'

ในการตรวจสอบคุณภาพของชุดการสอนนั้น ผู้วิจัย ได้คำนึงถึงผลที่ได้จากการเรียนการสอนทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และด้านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ตลอดทั้งในด้านความเหมาะสมสมบูรณ์และความสะดวกในการนำชุดการสอนไปใช้ จึงตรวจสอบคุณภาพของชุดการสอนโดยวิธีวิเคราะห์จากคะแนนดังต่อไปนี้

- 4 1 วิเคราะห์จากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดการสอน
- 4 2 วิเคราะห์คะแนนความเกิดสร้างสรรค์ ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดการสอน
- 4 3 วิเคราะห์จากเกณฑ์มาตรฐานที่คงไว้ 80/80
- 4 4 วิเคราะห์จากคะแนนประเมินผลชุดการสอนแต่ละชุด

การร่างและตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบขึ้น 2 ประเภท คือ

- 1 แบบทดสอบสำหรับใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนในแต่ละชุดการสอน ซึ่งสร้างขึ้นชุดละ 15 ข้อ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก โดยให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในแต่ละชุดการสอน แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญการสอนภาษาไทยเพื่อหากำหนดเชิงเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำ
- 2 แบบทดสอบสำหรับใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนชุดการสอน แบบทดสอบที่สร้างขึ้นในครั้งนี้เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก โดยมีลำดับขั้นตอนในการสร้างดังนี้
  - 2 1 ทำตารางวิเคราะห์หลักสูตรให้ครอบคลุมตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่นำมาสร้างชุดการสอน
  - 2 2 ศึกษาการสร้างแบบทดสอบที่ดี และวิธีวิเคราะห์ข้อสอบจากหนังสือเทคนิคการวัดผล (ชวาล แพร์ตกุล 2515 . 1 - 434) และหนังสือเทคนิคการเขียนข้อสอบ (ชวาล แพร์ตกุล 2520 1 - 402)

2.3 สร้างข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 คำเลือก จำนวน 100 ข้อ โดยให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและครอบคลุมเนื้อหาตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร

2.4 นำข้อสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญการสอบเข้ามาไทยระดับมัธยมศึกษาปลาย ตรวจสอบแก้ไขด้วยการอ่านตรวจทาน เนื้อแก้ไขสำนวนภาษาและข้อบกพร่อง

2.5 นำข้อสอบที่สร้างขึ้น 100 ข้อ ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ จังหวัดบุรีรัมย์ โรงเรียนเรื่องข้อสอบมาก่อน จำนวน 110 คน

2.6 นำแบบทดสอบไปตรวจใช้คะแนนในลักษณะข้อสอบถูกได้ 1 คะแนน ส่วนข้อสอบผิดไม่ได้คะแนน

2.7 นำผลคะแนนจากการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ โดยใช้เทคนิค 27 % และตารางวิเคราะห์ของ จุง เทห์ ฟาน (Fan 1952 3 - 52) และคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 20 - .80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 20 ขึ้นไป จำนวน 50 ข้อ

2.8 นำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้ 50 ข้อ ไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR - 20 ของกูเดอร์ ริชาร์ดสัน (ลัทธิ ลายยง และอังกฤษ สายยง 2524 167) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7009

แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์

1 ลักษณะของแบบทดสอบ

ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ที่ รังสิมา ศิริอุบลรัตน์ ได้ดัดแปลงมาจากแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของ เวอร์เรนซ์ เป็นแบบทดสอบที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบ แสดงความคิดอย่างอิสระ โดยแบบทดสอบแต่ละกิจกรรมจะมีรูปภาพ หรืออธิบายเหตุการณ์ไว้ให้ แล้วให้ผู้ตอบเขียนคำตอบตามคำสั่งเป็นข้อ ๆ ใดมากที่สุด และถือว่าคำตอบเหล่านั้นไม่ซ้ำกับใคร แบบทดสอบแบ่งออกเป็น 7 กิจกรรม ดังต่อไปนี้

- กิจกรรมที่ 1 การตั้งคำถาม
 กิจกรรมที่ 2 การเอาหาสาเหตุ
 กิจกรรมที่ 3 การเอาผลที่จะเกิดตามมา
 กิจกรรมที่ 4 ปรับปรุงผลผลิตให้ดีขึ้น
 กิจกรรมที่ 5 ประโยชน์ของสิ่งของ
 กิจกรรมที่ 6 การตั้งคำถามที่แปลกประหลาด
 กิจกรรมที่ 7 การสมมติอย่างมีเหตุผล

กิจกรรมที่ 1 การตั้งคำถาม ให้นักเรียนตั้งคำถามที่สามารถคิดได้จากรูปภาพที่กำหนดให้ โดยตั้งคำถามมากที่สุดเท่าที่ต้องการจะถาม เพื่อให้ทราบว่าอะไรจะเกิดขึ้นเมื่อดูภาพ ถ้านักเรียนตั้งคำถามว่า

ทำไมเด็กผู้ชายจึงมาที่สระน้ำ ?

ทำไมหูของเขาถึงใหญ่ ?

ทำไมเขาถึงแต่งตัวอย่างนี้ ?

เสื้อผ้าของเขาสีอะไร ?

คำตอบข้างต้นนั้นจะได้คะแนนความถ่องในการคิด 4 คะแนน คะแนนความยืดหยุ่นในการคิดจะได้คะแนน 3 คะแนน เนื่องจากคำตอบที่ว่า "ทำไมเขาแต่งตัวอย่างนี้ ?" และคำตอบว่า "เสื้อผ้าของเขาสีอะไร" นั้นเป็นคำตอบที่อยู่ในทิศทาง หรือประเภทเดียวกัน

ส่วนการให้คะแนนความคิดริเริ่มนั้นจะให้อาจารย์มีการให้คะแนนของทอร์เรนซ์ โดยคะแนนความคิดริเริ่มจะมีสี่ตั้งแต่ 0 ถึง 2 คะแนน และมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

คำตอบที่มีผู้ตอบ 5 % หรือมากกว่า ไล่ 0 คะแนน

คำตอบที่มีผู้ตอบเท่ากับ 2-4 99 % ไล่ 1 คะแนน

คำตอบที่มีผู้ตอบน้อยกว่า 2 % ไล่ 2 คะแนน

กิจกรรมที่ 2 การเอาหาสาเหตุ ให้นักเรียนเขียนสาเหตุให้มากที่สุดเกี่ยวกับเหตุการณ์ ที่แสดงในภาพที่กำหนดให้ (ภาพเกี่ยวกับกิจกรรมที่ 1) ถ้านักเรียนตอบว่า

เขากงจะร้อน

เขากงต้องการจะไปพบใครที่นั่น

แม่เขากงจะทำโทษเขา

ตำรวจกำลังจะจับเขา

คะแนนความคล่องในการคิดจากคำตอบดังกล่าวจะได้ 4 คะแนน คะแนนความกดยึดหยุ่นในการคิดได้ 3 คะแนน เพราะคำตอบที่ว่า "แม่เขากงจะทำโทษเขา" กับ "ตำรวจกำลังจะจับเขา" นั้น เป็นคำตอบที่อยู่ในทิศทางและประเภทเดียวกัน

ส่วนคะแนนความคิดริเริ่ม จะให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนของทอร์เรนซ์ที่กำหนดไว้ในคู่มือการให้คะแนน โดยคะแนนความคิดริเริ่มจะมีวิสัยตั้งแต่ 0 ถึง 2 และมีความถี่ทางสถิติเช่นเดียวกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกิจกรรมที่ 1

กิจกรรมที่ 3 การเดาผลที่จะเกิดขึ้นตามเวลาให้นักเรียนเขียนถึงผลที่อาจเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ในรูปที่กำหนดให้ (ภาพเกี่ยวกับกิจกรรมที่ 1) ถ้านักเรียนตอบว่า

เขาจะมาพบเพื่อนของเขา

ฝั่งจะช่วยเขา

ครอบครัวของเขาจะขายเพราะกินปลาที่เป็นพิษ

เขาต้องกลับบ้านช้า

คะแนนความคล่องในการคิดจากคำตอบดังกล่าวจะได้ 4 คะแนน คะแนนความกดยึดหยุ่นในการคิดได้ 3 คะแนน เพราะคำตอบที่ว่า "ครอบครัวของเขาจะขายเพราะกินปลาที่เป็นพิษ" กับ "เขาต้องกลับบ้านช้า" เป็นคำตอบที่อยู่ในทิศทางและประเภทเดียวกัน

ส่วนคะแนนความคิดริเริ่ม จะให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนของทอร์เรนซ์เช่นเดียวกับในกิจกรรมที่ 2

กิจกรรมที่ 4 ปรับปรุงผลผลิตให้ดีขึ้น จากรูปสเก็ตช์ข้างซึ่งเป็นของเล่นที่นักเรียนอาจจะหาซื้อได้จากร้านขายของทั่วไป ข้างนี้มีความสูงประมาณ 6 นิ้ว และหนักครึ่งกิโลกรัมให้นักเรียนเขียนรายชื่อของเล่นที่คิดแปลงเจกอย่างได้มากที่สุด ถ้านักเรียนตอบว่า

หาสี่ข้างใหม่ให้เป็นสี่มุม

ทำตาข้างให้โตขึ้นและหูห้อยลง

ทำกรงให้ข้างอยู่

ตกแต่งรอบ ๆ ตัวข้างให้เป็นป่า

คะแนนความคล่องในการคิดจากคำตอบทั้งกล่าวจะได้ 4 คะแนน คะแนนความคิด
ยืดหยุ่นในการคิดได้ 3 คะแนน เพราะคำตอบว่า "ทำกรงให้ข้างอยู่" และ "ตกแต่งรอบ ๆ
ตัวข้างให้เป็นป่า" เป็นคำตอบที่อยู่ในทิศทางเดียวกัน หรือประเภทเดียวกัน

ส่วนคะแนนความคิดริเริ่ม จะให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนของทอร์เรนซ์
เช่นเดียวกับในกิจกรรมที่ 2

กิจกรรมที่ 5 ประโยชน์ของสิ่งของ ให้นักเรียนเขียนรายชื่อของสิ่งของที่ที่น่าสนใจ
และแปลกที่หาจากกล่องกระดาษได้มากที่สุดเท่าที่นักเรียนที่คิดได้ ถ้านักเรียนตอบว่า

ใช้ใส่ของจิปาตะ

ทำเป็นโปสเตอร์ หรือแผนที่

ทำเป็นชั้นวางของ

ทำเป็นหีบใส่บัตรลงคะแนน

คะแนนความคล่องในการคิดจากคำตอบทั้งกล่าวจะได้ 4 คะแนน คะแนนความคิด
ยืดหยุ่นในการคิดได้ 3 คะแนน เพราะคำตอบว่า "ใช้ใส่ของจิปาตะ" กับ "ทำเป็นหีบใส่บัตร
ลงคะแนน" เป็นคำตอบที่อยู่ในทิศทางเดียวกัน หรือประเภทเดียวกัน

ส่วนคะแนนความคิดริเริ่ม จะให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนของทอร์เรนซ์
เช่นเดียวกับในกิจกรรมที่ 2

กิจกรรมที่ 6 ให้นักเรียนถืกคำถามเกี่ยวกับกล่องกระดาษได้มากที่สุดเท่าที่จะ
มากได้ คำถามเหล่านี้จะให้คำตอบต่าง ๆ กันที่น่าสนใจ โดยให้นักเรียนพยายามถืกถึงคำถามที่
เกี่ยวกับกล่องกระดาษในแง่ที่ไม่มีการถืกถึง ถ้านักเรียนตั้งคำถามว่า

กล่องกระดาษแข็งกว่าหีบไม้หรือไม่ ?

ทำไมกล่องกระดาษจึงใส่น้ำไม่ได้ ?

อะไรจะเกิดขึ้นถ้าทุกสิ่งทุกอย่างทำด้วยกระดาษแข็ง ?

กล่องขนาดไหนที่ท่านคิดว่ามีประโยชน์มากที่สุด ?

คะแนนความถนัดในการถักจากคำตอบดังกล่าวจะได้ 4 คะแนน ส่วนคะแนนความถนัดอยู่ในการถักไม่มี เพราะการให้คะแนน ทอว์เรนซ์ใช้ตามเกณฑ์ของ เบริกฮัท ที่กำหนดไว้ในคู่มือการให้คะแนนของทอว์เรนซ์

คะแนนความคิดริเริ่ม จะให้ตามเกณฑ์ของ เบริกฮัท คือ ใช้ความสามารถในการวัดหลายทางเป็นเกณฑ์แทนที่จะใช้ค่าความถี่ทางสถิติเช่นในกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่ง เบริกฮัท พบว่า สหสัมพันธ์ระหว่างการให้คะแนนแบบใช้ความถี่ทางสถิติกับการให้คะแนนตามเกณฑ์ของ เบริกฮัทค่อนข้างสูง ส่วนเกณฑ์การให้คะแนนด้านความคิดริเริ่มกำหนดไว้ในคู่มือการให้คะแนนของ ทอว์เรนซ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนนความคิดริเริ่ม

ชนิดของคำถาม	คำถามที่เกี่ยวกับบุคคล เช่น ประสบการณ์ของบุคคล การรับรู้ ความคิดเห็น ทัศนคติ ความเชื่อ	คำถามที่เกี่ยวกับความจริง และเป็นความจริงที่ได้มาจาก ความรู้ หจนวนุกรม สารานุกรม งานวิจัย จะไม่ รวมความเห็น การเดา หรือ สิ่งที่ไม่ใช่ความจริง
<u>คำถามที่มีคำตอบธรรมดา</u>		
1. คำถามที่ตอบว่าใช่หรือไม่ใช่	1 คะแนน	0 คะแนน
2. คำถามที่ชี้เพียงคำตอบเดียว		
3. คำถามเป็นปริมาณหรือจำนวน		

ชนิดของคำถาม	คำถามที่เกี่ยวกับบุคคล เช่น ประสบการณ์ของบุคคล การรับรู้ ความนึกเห็น ทัศนคติ ความนึก	คำถามที่เกี่ยวกับความจริง และเป็นความจริงที่ได้มาจาก ความรู้ พหุนานุกรม สารานุกรม งานวิจัย จะไม่ รวมความเห็น การเกา หรือ สิ่งที่ไม่ใช่ความจริง
<u>คำถามที่มีคำตอบก่อนข้างขึ้นขึ้น</u>	<u>ตัวอย่างคำถาม</u> กล้องกระดาก ขนาดไหนที่ท่านคิดว่ามี ประโยชน์มากที่สุด	<u>ตัวอย่างคำถาม</u> กระดากทำ ถ้วยอะไร
1 มีคำตอบสองคำตอบหรือมากกว่าสองคำตอบ	2 คะแนน	0 คะแนน
<u>คำถามที่ถือได้หลายทาง</u>	<u>ตัวอย่างคำถาม</u> ท่านจะนำ กล้องกระดากมาทำอะไร ได้บ้าง ?	<u>ตัวอย่างคำถาม</u> ทำไมกล้อง กระดากจึงใส่น้ำไม่ได้ ?
1 เมื่อคำถามที่ถามเกี่ยวกับ การเปลี่ยนแปลงลักษณะ หน้าที่ของกล้องกระดาก เพื่อที่จะสร้างเป็นสิ่งที่ใหม่ หรือใช้ประโยชน์อย่างอื่น	4 คะแนน	4 คะแนน
2 คำถามนั้นจะเป็นคำถามที่ เกี่ยวกับการตั้งสมมติฐาน การคาดคะเน หรือการ ใช้จินตนาการ	<u>ตัวอย่างคำถาม</u> ถ้ากล้อง กระดากโปร่งแสงท่านคิดว่า ท่านจะทำอย่างไรกับกล้อง กระดากนั้น ?	<u>ตัวอย่างคำถาม</u> ถ้าไม่มีกล้อง กระดากแข็งใส จะมีปฏิริยา อะไรจากสิ่งกมบ้าง ?

กิจกรรมที่ 7 การสมมติอย่างมีเหตุ โดยสร้างสถานการณ์ขึ้นมาสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ไม่น่าเป็นไปได้ แต่ให้นักเรียนสมมติว่ามันจะเกิดขึ้น สถานการณ์ที่ไม่น่าเป็นไปได้คือ สมมติว่า ก้อนเมฆมีเชือกผูกและปลายเชือกกรึงกับไม้ท่อนจะเกิดอะไรขึ้น ให้นักเรียนเขียนสิ่งที่คิดว่าหรือเดาว่าจะเกิดขึ้น ถ้านักเรียนตอบว่า

จะมีผู้เอากระถางไปแขวนเชือก

ฝนจะตกตรงบริเวณนั้น

อาจจะมีผู้ไปช่วย รื้อถอนรัฐบาลถ้าเขาไม่สามารถตัดเชือกที่ห้อยมาเกาะกะสนามของเขา

คนจะเอาเมฆไปขายเช่นเดียวกับบอกคุณ

พายุจะเกิดตรงบริเวณนั้น

ถ้านักเรียนตอบตามคำตอบข้างต้น จะให้คะแนนความคล่องในการคิดเป็น 5 คะแนน คะแนนอีกครึ่งหนึ่งในการคิดเป็น 4 คะแนน เนื่องจากคำตอบว่า "ฝนจะตกตรงบริเวณนั้น" กับ "พายุจะเกิดตรงบริเวณนั้น" เป็นคำตอบที่อยู่ใต้พิภพหรือประเภทเดียวกัน

คะแนนความคิดริเริ่ม จะให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนของฟอร์เรนซ์ เช่นเดียวกับในกิจกรรมที่ 2

2 การตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านความคิดสร้างสรรค์ 2 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ด้านความคิดสร้างสรรค์แล้วนำไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2529 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 40 คน แล้วนำแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด นำคะแนนมาคำนวณหาค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ โดยหาความสัมพันธ์ Biscerial Correlation ได้ค่าอำนาจจำแนกมีค่าตั้งแต่ 0.039 ถึง 0.727 และหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร Hoyt's ANOVA procedure (ถาวร สายยศ และอังคณา สายยศ 2524 : 172) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.5599

วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับทดลองใช้ชุดการสอนจากโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยของรัฐมา 4 โรงเรียน ๆ ละ 1 ห้องเรียน ซึ่งได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2529 ผู้วิจัยได้มอบชุดการสอน ให้ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของแต่ละโรงเรียนเป็นผู้สอนเอง และปฏิบัติตามคู่มือครูในแต่ละชุดการสอนทุกขั้นตอน สำหรับผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตการสอน โดยมีวิธีดำเนินการทดลองดังนี้

- 1 ประชุมชี้แจงการใช้ชุดการสอนแก่ครูผู้สอน และครูภาษาไทยที่จะช่วยผู้วิจัยสังเกตการสอนเพื่อประเมินผลชุดการสอน
- 2 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียนด้วยชุดการสอน
- 3 ให้ครูผู้สอนปฏิบัติการสอน โดยเว้นการการสอนตั้งแต่สัปดาห์ที่ 2 ของเดือนธันวาคม พ.ศ. 2529 จนถึงสัปดาห์ที่ 3 ของเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2530 รวม 10 สัปดาห์ ๆ ละ 2 คาบ
- 4 ทดสอบหลังเรียนจากชุดการสอนด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์

การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1 หากค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคะแนนความคิดสร้างสรรค์ก่อนทำการทดลอง และหลังการทดลอง
- 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองทั้ง 4 กลุ่ม โดยใช้สูตร t - test แบบ Dependent sample
- 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองทั้ง 4 กลุ่ม โดยใช้สูตร t - test แบบ Dependent sample

- 4 หาประสิทธิภาพของชุดการสอน โดยใช้สูตร $\frac{C_1}{\Gamma_2}$
- 5 หาค่าเฉลี่ยของคะแนนการประเมินผลชุดการสอนแต่ละชุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1 สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1.1 คะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$ คำนวณจากสูตร (ถ้วน สายยง และอังคณา สายมณี 2528 : 59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน คะแนนรวมของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

1.2 ความแปรปรวนของคะแนนคำนวณจากสูตร (ถ้วน สายยง และอังคณา สายมณี 2528 : 63)

$$S^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N - 1)}$$

เมื่อ S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนน

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนน

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2 สถิติที่ใช้หาคุณภาพของแบบทดสอบ

2.1 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน

จากสูตร KR-20 (ล้วน สายยต์ และอังญา ฉายยต์ 2528 1๖8)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum p_i^2}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ r_{tt} แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

n แทน จำนวนข้อของแบบทดสอบ

p แทน สัดส่วนของคำตอบถูกในข้อหนึ่ง ๆ = $\frac{\text{จำนวนคนที่ทำถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$

σ แทน สัดส่วนของคนที่ทำผิดในข้อหนึ่ง ๆ หรือ $1 - p$

s_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ

2.2 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สหสัมพันธ์แบบไบซีเรียล (Biserial Correlation) ใช้สูตร (ล้วน สายยต์ 2524 186 - 187)

$$r_{bis} = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{s_t} \times \frac{pq}{-y}$$

เมื่อ r_{bis} แทน อำนาจจำแนกของข้อสอบ

$\bar{X}_H$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเก่ง

$\bar{X}_L$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มอ่อน

s_t แทน คะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อสอบทั้งฉบับ

p แทน สัดส่วนของกลุ่มเก่ง

q แทน สัดส่วนของกลุ่มอ่อน

y แทน ค่า Ordinate เบื้องจากการอ้างอิงปกติ

3 สถิติที่ใช้ทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างคะแนนสอบก่อนและคะแนนสอบหลังการทดลองภายในกลุ่ม ใช้สูตร t - test แบบ Dependent (ล้วน สายยง และอังคณา สายยง 2528 : 37)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N - 1}}}$$

เมื่อ D เป็นความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
 N เป็นจำนวนคู่

4 หาประสิทธิภาพของชุดการสอนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 โดยใช้สูตร E_1/E_2 (ชัยยงก์ นรทวงค์ 2520 : 67) ดังนี้

สูตรที่ 1

$$E_1 = \frac{\frac{\sum X_1}{n}}{A} \times 100$$

E_1 = ประสิทธิภาพของกระบวนการ

$\sum X_1$ = คะแนนรวมของนักเรียนทุกคนจากแบบทดสอบย่อยทุกชุด

n = จำนวนนักเรียน

A = คะแนนเต็มของแบบทดสอบย่อยทุกชุด

สูตรที่ 2

$$E_2 = \frac{\frac{\sum X_2}{n}}{B} \times 100$$

E_2	=	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
x_2	=	คะแนนรวมของนักเรียนทุกคนจากการทดสอบหลังเรียน
n	=	จำนวนนักเรียน
B	=	คะแนนเต็มจากแบบทดสอบหลังเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{x}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
$\bar{x}_1$	แทน	คะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลอง
$\bar{x}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยหลังการทดลอง
S	แทน	คะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
S_1	แทน	คะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนทำการทดลอง
S_2	แทน	คะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังทำการทดลอง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
p	แทน	ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ
E_1	แทน	ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการเรียน คิดเป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบย่อยในชุดการสอน
E_2	แทน	ค่าประสิทธิภาพของพฤติกรรม คิดเป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ผู้เรียนทำได้จากการทดสอบหลังเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้เสนอตามลำดับดังนี้

1. การศึกษาพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนที่สร้างขึ้น
2. การศึกษาพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนที่สร้างขึ้น

3. การหาประสิทธิภาพของชุดการสอนตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/80

4. การประเมินผลชุดการสอนแต่ละชุด โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1. การศึกษาพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนที่สร้างขึ้น

ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนจากชุดการสอนที่สร้างขึ้น ปรากฏผลดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และเปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้ $t - test$

นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_1$	$\bar{X}_2$	S_1	S_2	t
1. โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	45	11.78	37.40	1.46	3.64	47.81*
2. โรงเรียนสาธิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	43	11.88	40.47	2.39	3.50	61.16*
3. โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	45	11.40	42.20	3.29	5.12	39.45*
4. โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง	45	12.56	42.85	2.16	4.70	45.66*
รวม	178	11.83	40.66	2.63	4.74	84.12*

* $p < .001$

จากตาราง 2 จะเห็นว่าคะแนนการทดสอบหลังเรียนของทุกโรงเรียนมีค่าสูงกว่าคะแนนการทดสอบก่อนเรียน เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนทุกโรงเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่านักเรียนได้เรียนรู้จากการใช้ชุดการสอนที่สร้างขึ้น

2. การศึกษาพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนที่สร้างขึ้น

ผลการเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนจากชุดการสอนที่สร้างขึ้น ปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และเปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้ t - test

นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{x}_1$	$\bar{x}_2$	s_1	s_2	t
1. โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	45	43.38	60.89	11.61	15.67	11.50 [*]
2. โรงเรียนสาธิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	43	28.67	66.33	10.81	23.11	13.24 ^{**}
3. โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	45	53.61	67.89	16.48	20.00	9.02 [*]
4. โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง	45	33.36	54.58	6.12	13.56	10.49 ^{**}
รวม	178	39.98	62.34	15.33	18.94	18.04 [*]

* $p < .001$

จากตาราง 3 จะเห็นว่า คะแนนการทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนทุกโรงเรียนที่สอบหลังเรียนจากชุดการสอนมีค่าสูงกว่าคะแนนความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียน และเมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนจากชุดการสอนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น

3. การหาประสิทธิภาพของชุดการสอน

การสร้างชุดการสอนครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งเกณฑ์มาตรฐานประสิทธิภาพของชุดการสอนไว้เท่ากับ 80/80 ซึ่งหมายความว่า ผู้เรียนจะต้องทำแบบทดสอบย่อยได้คะแนนรวมเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 และคะแนนรวมเฉลี่ยของการทดสอบหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนจากชุดการสอนที่สร้างขึ้น จะต้องได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 จากการทดลองปรากฏผลดังนี้

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยคะแนนรวมแบบทดสอบย่อยและคะแนนผลการทดสอบหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนจากชุดการสอน

นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง	N	E_1	E_2	E_1/E_2
1. โรงเรียนลาติท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	45	85.62	75.02	85.62/75.02
2. โรงเรียนสาธิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	43	88.91	81.54	88.91/81.54
3. โรงเรียนลาติท มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	45	89.29	84.4	89.29/84.4
4. โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง	45	90.82	85.69	90.82/85.69
รวม	178	88.66	81.66	88.66/81.66

จากตาราง 4 แสดงว่านักเรียนทำแบบทดสอบย่อยรวมได้คะแนนเฉลี่ยและทำแบบทดสอบหลังเรียนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานประสิทธิภาพที่ตั้งไว้

4. การประเมินผลชุดการสอน

ในการประเมินผลชุดการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นชุดการเรียนการสอนขึ้น 1 ชุด เพื่อให้ผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญประเมินผลการเรียนการสอนและนำข้อมูลที่ได้มาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขชุดการเรียนการสอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โรงเรียนลาติต ที่ทดลองใช้ชุดการเรียนการสอนนี้มี 4 แห่งคือ โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โรงเรียนลาติต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โรงเรียนลาติต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ข้อมูลที่ต้องการประเมินแบ่งออกเป็น 4 ตอน แต่ละตอนประกอบด้วยรายการที่ต้องประเมิน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับคู่มือการสอน ประกอบด้วยความชัดเจนของจุดประสงค์ทั่วไปและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ความเหมาะสมของกิจกรรมทั้งในด้านความยากง่าย ความเหมาะสมกับเวลา และความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ความเหมาะสมของวิธีประเมินผล

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหา ประกอบด้วยความสอดคล้องของเนื้อหากับจุดประสงค์ทั่วไป ความต่อเนื่องและสมบูรณ์ของเนื้อหา

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับแบบฝึกและแบบทดสอบ ประกอบด้วยความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ความพอเหมาะของปริมาณ เนื้อหา ความยากง่ายและขอบเขตของเนื้อหา รวมทั้งความเหมาะสมกับเวลาของการทำแบบฝึกและแบบทดสอบ

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ ประกอบด้วยความสอดคล้องของวัสดุอุปกรณ์กับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ความน่าสนใจ ความสะดวกในการใช้และการสื่อความหมายของอุปกรณ์

ข้อมูลทุกตอน ประเมินโดยแสดงความคิดเห็น ตามเกณฑ์มาตราส่วน (Rating Scale) ซึ่งกำหนดไว้ดังนี้

- 5 - หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 - หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 - หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

2 - หมายถึง เห็นด้วยน้อย

1 - หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ผลการประเมินชุดการสอนสรุปได้ดังนี้

ตาราง 5 ผลการประเมินชุดการสอน เรื่องผลพลอยได้จากการออกพรรษา

รายการ	N	$\bar{x}$	S.D
1. <u>คู่มือการสอน</u>			
1.1 จุดประสงค์ทั่วไปมีความชัดเจน	21	3.38	0.50
1.2 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมมีความชัดเจน	21	3.43	0.51
1.3 กิจกรรม			
1.3.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	20	3.2	0.41
1.3.2 เวลาที่กำหนดเหมาะสม	19	2.95	0.52
1.3.3 มีความยากง่ายพอเหมาะ	19	3.16	0.37
1.4 วิธีประเมินผลเหมาะสม	19	3.10	0.57
2. <u>เนื้อหา</u>			
2.1 เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์ทั่วไป	21	3.19	0.60
2.2 เนื้อหามีความต่อเนื่องกัน	22	3.16	0.50
2.3 เนื้อหาสมบูรณ์ดี	21	3.05	0.59
3. <u>แบบฝึกและแบบทดสอบ</u>			
3.1 เอกสารแบบฝึก			
3.1.1 เนื้อหามีความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	21	3.62	0.50
3.1.2 มีปริมาณเนื้อหาพอเหมาะ	21	3.19	0.60
3.1.3 ครอบคลุมเนื้อหา	20	3.30	0.47

ตาราง 5 (ต่อ)

รายการ	N	$\bar{X}$	S.D
3.1.4 มีความยากง่ายพอเหมาะ	20	3.20	0.52
3.1.5 เหมาะสมกับเวลาที่กำหนดให้	20	3.15	0.49
3.2 แบบทดสอบ			
3.2.1 มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ เชิงพฤติกรรม	20	3.15	0.49
3.2.2 ปริมาณพอเหมาะ	20	3.10	0.45
3.2.3 ครอบคลุม	19	3.11	0.46
3.2.4 มีความยากง่ายพอเหมาะ	20	3.00	0.45
3.2.5 เหมาะสมกับเวลาที่กำหนด	19	3.21	0.42
4. <u>วัสดุอุปกรณ์</u>			
4.1 มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	20	3.2	0.41
4.2 น่าสนใจ	21	3.05	0.59
4.3 ใช้สะดวก	20	3.15	0.49
4.4 สื่อความหมายได้ชัด	22	3.18	0.50

จากตาราง 5 วิเคราะห์ผลดังนี้

1. คู่มือการสอน

ค่ามัธยฐานเลขคณิตของข้อ 1.1, 1.2, 1.3.1, 1.3.3 และ 1.4 มีค่ามากกว่า 3.00 แสดงว่าจุดประสงค์ทั่วไปและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมมีความชัดเจน กิจกรรมสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และมีความยากง่ายพอเหมาะ วิธีประเมินผลเหมาะสม แต่ข้อ 1.3.2 มีค่ามัธยฐานเลขคณิตต่ำกว่า 3.00 เล็กน้อย แสดงว่าเวลาที่กำหนดสำหรับกิจกรรมยังไม่เหมาะสมนัก

2. เนื้อหา

ค่ามัธยฐานเลขคณิตของเนื้อหาทุกข้อมีค่ามากกว่า 3.00 แสดงว่าเนื้อหาในแผนการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์ทั่วไป และมีความต่อเนื่องสมบูรณ์ดี

3. เอกสารแบบฝึกและแบบทดสอบ

3.1 ค่ามัธยฐานเลขคณิตของเอกสารแบบฝึกมีค่ามากกว่า 3.00 ทุกข้อ แสดงว่าเนื้อหาของเอกสารแบบฝึกมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ครอบคลุมเนื้อหา มีปริมาณ และความยากง่ายพอเหมาะ และเหมาะสมกับเวลาที่กำหนดให้ด้วย

3.2 ค่ามัธยฐานเลขคณิตของแบบทดสอบทุกข้อมีค่ามากกว่า 3.00 แสดงว่าแบบทดสอบมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ครอบคลุมเนื้อหา มีปริมาณและความยากง่ายพอเหมาะ และเหมาะสมกับเวลาที่กำหนดให้ด้วย

4. วัสดุอุปกรณ์

ค่ามัธยฐานเลขคณิตของวัสดุอุปกรณ์ทุกข้อมีค่ามากกว่า 3.00 แสดงว่าวัสดุอุปกรณ์มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีความน่าสนใจ ใช้สะดวก และสามารถสื่อความหมายได้ดีด้วย

ตาราง 6 ผลการประเมินชุดการสอน เรื่องธรรมชาติของแสงสี

รายการ	N	$\bar{X}$	S. D
1. <u>คู่มือการสอน</u>			
1.1 จุดประสงค์ทั่วไปมีความชัดเจน	20	3.20	0.62
1.2 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมมีความชัดเจน	19	3.16	0.69
1.3 กิจกรรม			
1.3.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	18	3.17	0.33
1.3.2 เวลาที่กำหนดเหมาะสม	19	3.00	0.33
1.3.3 มีความยากง่ายพอเหมาะ	20	3.10	0.31
1.4 วิธีประเมินผลเหมาะสม	19	2.74	0.45

ตาราง 6 (ต่อ)

รายการ	N	$\bar{X}$	S.D
2. <u>เนื้อหา</u>			
2.1 เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์ทั่วไป	20	3.15	0.49
2.2 เนื้อหามีความต่อเนื่องกัน	21	3.14	0.57
2.3 เนื้อหาสมบูรณ์ดี	20	2.90	0.45
3. <u>เอกสารแบบฝึกและแบบทดสอบ</u>			
3.1 เอกสารแบบฝึก			
3.1.1 เนื้อหา มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ เชิงพฤติกรรม	19	3.21	0.42
3.1.2 มีปริมาณเนื้อหาพอเหมาะ	19	3.11	0.46
3.1.3 ครอบคลุมเนื้อหา	19	3.11	0.46
3.1.4 มีความยากง่ายพอเหมาะ	18	3.11	0.32
3.1.5 เหมาะสมกับเวลาที่กำหนดให้	18	3.00	0.49
3.2 แบบทดสอบ			
3.2.1 มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ เชิงพฤติกรรม	18	3.28	0.46
3.2.2 ปริมาณพอเหมาะ	18	3.06	0.42
3.2.3 ครอบคลุม	18	3.06	0.42
3.2.4 มีความยากง่ายพอเหมาะ	19	3.11	0.46
3.2.5 เหมาะสมกับเวลาที่กำหนดให้	19	3.00	0.47

ตาราง 6 (ต่อ)

รายการ	N	$\bar{X}$	S. D
4. <u>วัสดุอุปกรณ์</u>			
4.1 มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	20	3.12	0.49
4.2 น่าสนใจ	19	2.95	0.69
4.3 ใช้สะดวก	19	3.00	0.33
4.4 สื่อความหมายได้ดี	19	3.00	0.33

จากตาราง 6 วิเคราะห์ผลดังนี้

1. คู่มือการสอน

ค่ามัธยฐานเลขคณิตของข้อ 1.1, 1.2, 1.3.1, 1.3.2 และ 1.3.3 มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.00 แสดงว่าจุดประสงค์ทั่วไปและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีความชัดเจน กิจกรรมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เหมาะสมกับเวลา และมีความง่ายพอเหมาะ

สำหรับข้อ 1.4 ค่ามัธยฐานเลขคณิตมีค่าต่ำกว่า 3.00 แสดงว่า ควรปรับปรุงกิจกรรมในด้านการประเมินผล

2. เนื้อหา

ค่ามัธยฐานเลขคณิตของข้อ 2.1 และ 2.3 มีค่ามากกว่า 3.00 แสดงว่า เนื้อหาที่กำหนดในแผนการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์ทั่วไป และมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน

สำหรับข้อ 2.4 ค่ามัธยฐานเลขคณิตมีค่าต่ำกว่า 3.00 แสดงว่า เนื้อหายังไม่สมบูรณ์ ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข

3. เอกสารแบบฝึกและแบบทดสอบ

ในเอกสารแบบฝึก ค่ามัชฌิมเลขคณิตมีค่ามากกว่า หรือ เท่ากับ 3.00 ทุกข้อ แสดงว่า เนื้อหาในเอกสารแบบฝึกมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีปริมาณพอเหมาะ ครอบคลุมเนื้อหา มีความยากง่ายพอเหมาะ และเหมาะสมกับเวลาที่กำหนดให้

ในแบบทดสอบ ค่ามัชฌิมเลขคณิตมีค่ามากกว่า หรือ เท่ากับ 3.00 ทุกข้อ แสดงว่า แบบทดสอบมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีปริมาณพอเหมาะ ครอบคลุมเนื้อหา ความยากง่ายมีพอเหมาะ และเหมาะสมกับเวลาที่กำหนดให้

4. วัสดุอุปกรณ์

ค่ามัชฌิมเลขคณิตของข้อ 4.1, 4.3 และ 4.4 มีค่ามากกว่า 3.00 แสดงว่า วัสดุอุปกรณ์มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ใช้สะดวกและสื่อความหมายได้ดี

สำหรับข้อ 4.2 ค่ามัชฌิมเลขคณิตมีค่าต่ำกว่า 3.00 แสดงว่า วัสดุอุปกรณ์มีความน่าสนใจน้อย

ตาราง 7 ผลการประเมินชุดการสอน เรื่องบทร้อยกรอง

รายการ	N	$\bar{X}$	S.D
1. <u>คู่มือการสอน</u>			
1.1 จุดประสงค์ทั่วไปมีความชัดเจน	21	3.21	0.50
1.2 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมมีความชัดเจน	18	3.22	0.52
1.3 กิจกรรม			
1.3.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	21	3.09	0.28
1.3.2 เวลาที่กำหนดเหมาะสม	21	2.85	0.46
1.3.3 มีความยากง่ายพอเหมาะ	21	3.04	0.22
1.4 วิธีประเมินผลเหมาะสม	21	2.94	0.61

ตาราง 7 (ต่อ)

รายการ	N	$\bar{X}$	S.D
2. เนื้อหา			
2.1 เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์ทั่วไป	21	3.14	0.36
2.2 เนื้อหามีความต่อเนื่อง	21	3.09	0.52
2.3 เนื้อหา มีความสมบูรณ์	20	2.80	0.60
3. เอกสารแบบฝึกและแบบทดสอบ			
3.1 เอกสารแบบฝึก			
3.1.1 เนื้อหา มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	20	3.25	0.54
3.1.2 มีปริมาณเนื้อหาพอเหมาะ	20	3.05	0.59
3.1.2 ครอบคลุม	19	2.94	0.54
3.1.4 มีความยากง่ายพอเหมาะ	19	3.00	0.45
3.1.5 เหมาะสมกับเวลาที่กำหนดให้	20	2.95	0.59
3.2 แบบทดสอบ			
3.2.1 มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	20	3.10	0.54
3.2.2 ปริมาณพอเหมาะ	20	2.76	0.61
3.2.3 ครอบคลุม	20	2.90	0.43
3.2.4 มีความยากง่ายพอเหมาะ	20	3.05	0.50
3.2.5 เหมาะสมกับเวลาที่กำหนดให้	19	3.05	0.40

ตาราง 7 (ต่อ)

รายการ	N	$\bar{X}$	S.D
4. <u>วัสดุอุปกรณ์</u>			
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	20	3.25	0.54
4.2 น่าสนใจ	20	3.25	0.54
4.3 ใช้สะดวก	19	3.11	0.46
4.4 สื่อความหมายดี	20	3.00	0.45

จากตาราง 7 วิเคราะห์ผลดังนี้

1. คู่มือการสอน

ข้อ 1.1, 1.2, 1.3.1 และ 1.3.3 มีค่ามัธยฐานเลขคณิตเกิน 3.00 แสดงว่า จุดประสงค์ทั่วไป จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีความชัดเจน และกิจกรรมมีความสอดคล้องกับ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และยากง่ายพอเหมาะ

สำหรับข้อ 1.3.2 และ 1.4 มีค่ามัธยฐานเลขคณิตต่ำกว่า 3.00 แสดงว่าเวลาที่ กำหนด และวิธีประเมินผล ควรปรับปรุงแก้ไข

2. เนื้อหา

ค่ามัธยฐานเลขคณิตข้อ 2.1 และ 2.2 เกินกว่า 3.00 แสดงว่า เนื้อหา มีความ สอดคล้องกับจุดประสงค์ทั่วไป และมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันดี ส่วนข้อ 2.3 มีค่ามัธยฐานเลขคณิต ต่ำกว่า 3.00 แสดงว่า เนื้อหา มีความสมบูรณ์น้อย ควรปรับปรุง

3. เอกสารแบบฝึกและแบบทดสอบ

ข้อ 3.1.1, 3.1.2, 3.1.4, 3.2.1, 3.2.4, 3.2.5 มีค่ามัธยฐานเลขคณิต เกินกว่า 3.00 แสดงว่าเอกสารแบบฝึกเนื้อหา มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีปริมาณเนื้อหาพอเหมาะและมีความยากง่ายพอเหมาะ แบบทดสอบสอดคล้องกับจุดประสงค์ เชิงพฤติกรรม มีความยากง่ายพอเหมาะ และเหมาะสมกับเวลาที่กำหนดให้ ส่วนข้อ 3.1.3,

3.1.5, 3.2.2, 3.2.3 มีค่ามัธยิมเลขคณิตต่ำกว่า 3.00 แสดงว่า เอกสารแบบฝึกไม่ครอบคลุมเนื้อหา ไม่เหมาะสมกับเวลาที่กำหนดให้ แบบทดสอบปริมาณยังไม่เหมาะสม และไม่ครอบคลุม ควรทำการปรับปรุง

4. วัสดุอุปกรณ์

วัสดุอุปกรณ์มีค่ามัธยิมเลขคณิตเกิน 3.00 ทุกข้อ แสดงว่า อุปกรณ์มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม น่าสนใจ สะดวกในการใช้และสื่อความหมายได้ดี

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อสร้างชุดการสอนที่มีคุณภาพประกอบหลักสูตรวิชาภาษาไทย (ท 402) ชุดสัมพันธ์ทักษะ เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิต ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การดำเนินการสร้างชุดการสอนนี้ อาศัยขั้นตอนของกระบวนการวิธีวิเคราะห์ระบบ โดยมีขั้นตอนของการศึกษาค้นคว้า 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมงานด้านวิชาการ เริ่มด้วยการศึกษาทฤษฎีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การศึกษาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2524 ศึกษาคู่มือการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ชุดทักษะพัฒนาและวรรณวิจักขณ์ และกำหนดขอบข่ายของเรื่องที่จะสร้างชุดการสอน

2. ขั้นสร้างชุดการสอน ได้นำผลจากการเตรียมงานด้านวิชาการมาสร้างชุดการสอน การสร้างชุดการสอนเริ่มด้วย กำหนดเรื่องที่จะสร้างชุดการสอน กำหนดจุดประสงค์ทั่วไป และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของเรื่องที่จะสอน เริ่มเขียนคู่มือครูประกอบด้วย แผนการสอน และคำแนะนำในการใช้ชุดการสอน สร้างแบบฝึกต่าง ๆ สร้างอุปกรณ์และกิจกรรมต่าง ๆ สร้างแบบทดสอบวัดพฤติกรรมตามจุดประสงค์ในแต่ละชุดการสอน

ในการปรับปรุงชุดการสอน ได้นำเอาชุดการสอนที่สร้างขึ้นไปทดลองกับนักเรียน 4 คน เป็นนักเรียนชาย 2 คน นักเรียนหญิง 2 คน หลังจากนั้นตรวจสอบและวิเคราะห์ขั้นนี้ไปปรับปรุงชุดการสอน แล้วจึงนำไปทดลองกับนักเรียน 10 คน ทั้งชายและหญิง เมื่อได้รับการตรวจและวิเคราะห์ขั้นนี้แล้วให้ปรับปรุงชุดการสอน โดยได้รับคำปรึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิทางการสอนภาษาไทย 3 ท่าน และนำชุดการสอนไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3. ขั้นตอนทดลองใช้ในโรงเรียน และหาข้อมูลย้อนกลับ นำชุดการสอนที่ได้รับปรุงแล้วไปทดลองภาคสนาม โดยใช้สอนจริงกับนักเรียนกลุ่มใหญ่ เป็นนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 1 ห้องเรียน โรงเรียนสาธิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 1 ห้องเรียน โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 1 ห้องเรียน และโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 1 ห้องเรียน ก่อนทดลองสอนมีการชี้แจงแนะนำการใช้ชุดการสอนแก่ครูที่เป็นผู้สอน และทำการทดสอบก่อนเรียนด้วยชุดการสอน แล้วจึงให้ครูลงมือสอน เมื่อสอนครบทุกชุดแล้ว ทำการทดสอบหลังเรียนอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูล

4. ขั้นตรวจสอบคุณภาพชุดการสอน ผู้วิจัยได้นำผลจากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน คะแนนความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียน ค่าร้อยละของค่าเฉลี่ยการทำแบบทดสอบย่อยรวมและแบบทดสอบหลังเรียนของนักเรียนเพื่อเปรียบเทียบเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และคะแนนจากการประเมินผลชุดการสอนแต่ละชุด มาวิเคราะห์เพื่อการพัฒนาด้านการเรียนรู้และด้านความคิดสร้างสรรค์ พร้อมทั้งดูประสิทธิภาพของชุดการสอนจากเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และจากการประเมินผลชุดการสอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้มาจัดกระทำด้วยกระบวนการทางสถิติดังนี้

1. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนจากการเรียนด้วยชุดการสอน โดยใช้การทดสอบค่า t - test
2. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียน จากการเรียนด้วยชุดการสอน โดยใช้การทดสอบค่า t - test
3. การหาประสิทธิภาพของชุดการสอนโดยใช้ค่าร้อยละของค่าเฉลี่ยการทำแบบทดสอบย่อยและแบบทดสอบหลังเรียนของนักเรียน
4. การประเมินผลชุดการสอนแต่ละชุด โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. การวิเคราะห์ความก้าวหน้าในการเรียน โดยวิเคราะห์ความแตกต่างจากคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนจากชุดการสอน ปรากฏว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่าชุดการสอนที่สร้างขึ้นทำให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่ม
2. การวิเคราะห์พัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยวิเคราะห์ความแตกต่างจากคะแนนการทดสอบความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนจากชุดการสอน ปรากฏว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่าชุดการสอนที่สร้างขึ้นทำให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น
3. ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 88.66/81.66 หมายความว่านักเรียนทำแบบทดสอบย่อยรวมได้ถูกต้องเฉลี่ยเป็นร้อยละ 88.66 และทำแบบทดสอบหลังเรียนจากชุดการสอนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 81.66 เมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/80 จะเห็นได้ว่าชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และเมื่อเทียบในกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม คะแนนเฉลี่ยก็สูงกว่าเกณฑ์เกือบทุกกลุ่ม

อภิปรายผล

1. จากผลการทดลองปรากฏว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/80 ผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนจากชุดการสอนของนักเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ อภิชาติ เรืองฤทธิ์ (อภิชาติ เรืองฤทธิ์ 2529 : 69) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการสร้างชุดการสอนวิชาสังคมศึกษา ส 503 เรื่องภูมิศาสตร์ประเทศไทย พบว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และความแตกต่างระหว่างคะแนนของการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ชุดการสอนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และยังสอดคล้องกับการวิจัยของ แมคโคลแมน (Maecoleman. 1975 : 109 - A) ซึ่งทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ชุดการสอนกิจกรรมกลุ่มในการสอนวิชาสังคมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ใช้ชุดการสอนร่วมกับการอภิปรายเป็นกลุ่มเล็ก ๆ มีผลสัมฤทธิ์ทาง

การเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่ใช้ชุดการสอนเพียงอย่างเดียวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่เรียนจากชุดการสอนเพียงอย่างเดียว มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ 2517 : 57) ที่ได้ทดลองสอนภาษาไทยในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2516 ผลปรากฏว่าสามารถสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นการกล้าแสดงออก การตัดสินใจ และการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้เพราะในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่กล่าวข้างต้นมาใช้เป็นหลักในการสร้างชุดการสอนวิชาภาษาไทย

2. จากผลการทดลองปรากฏว่า ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .001 แสดงว่าชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนได้จริง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้คำนึงถึงแนวความคิดของโจนส์ (ทรงศรี เนียวกุล 2527 : 65 - 66 อ้างอิงมาจาก Johnes. 1978) ที่ว่า การพัฒนาบุคคลให้มีความคิดสร้างสรรค์ในระดับสูงนั้นควรมีกิจกรรมและกลวิธีสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจ กล้าแสดงออก กล้าคิด กล้าพูด เช่น วิธีการสอนแบบ Brain Storming วิธีแบ่งกลุ่มทำงาน การใช้บทบาทสมมุติ วิธีการแก้ปัญหา การสอนแบบโครงการ และขบวนการเรียนการสอนห้องอาศัย แรงเสริมเพื่อให้เกิดการกระตือรือร้น มีการโต้ตอบ โดยให้ในบรรยากาศที่ไม่เกรงกรัด มีการผ่อนปรน และเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของแอนเดอร์สัน (Anderson. 1973 : 185 - A) ที่ว่า การแก้ปัญหามีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ ความสามารถทางการสร้างสรรค์สามารถพิจารณาจากผลผลิตและกระบวนการในการแก้ปัญหา ซึ่งความสามารถนี้อาจส่งเสริมโดยคุณภาพของกิริยาร่วมทางวาจาในห้องเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของบาร์เรย์ (Barry. 1974 : 7577 - A) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความก้าวหน้าทางด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนจากครูที่มีใจกว้าง กับครูที่ยึดความคิดเห็นของตนเอง พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนจากครูที่มีใจกว้างยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน จะมีความคิดสร้างสรรค์

สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนจากครูที่ยึดความคิดเห็นของตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยที่ได้พบนี้ บาร์เรย์ได้สรุปว่าบุคลิกภาพของครูมีอิทธิพลต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมาก และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฟินิจ นิวาตะบุตร (ฟินิจ นิวาตะบุตร 2519 : 43) ซึ่งพบว่า นักเรียนที่เรียนในห้องเรียนที่อิสระมีบรรยากาศเป็นประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนและครูยอมรับในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่เรียนในห้องเรียนที่นักเรียนต้องเชื่อฟังครูโดยไม่มีข้อโต้แย้ง ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคและวิธีการที่กล่าวมาข้างต้นมาเป็นหลักในการสร้างชุดการสอนวิชาภาษาไทย เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และจากผลการวิจัยก็พบว่า นักเรียนที่เรียนจากชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่าการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สามารถพัฒนาขึ้นได้ในช่วงระยะเวลา 10 สัปดาห์ ถ้ามีการจัดกิจกรรมให้เหมาะสม ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ แบลแกนชิพ (Blankanship. 1976 : 7147 - A) โมเรโนและโฮแกน (Moreno and Hogen. 1976 : 91 - 95) ที่ว่า ความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาขึ้นได้ โดยช่วงระยะเวลาหนึ่ง แล้วยังสอดคล้องกับความคิดของ ยารี่ รังสินันท์ (ยารี่ รังสินันท์ 2527 : 72) และ โชติ เพชรขึ้น (โชติ เพชรขึ้น 2522 : 95 - 104) ที่ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะที่สามารถพัฒนาได้คือช่วย

3. จากผลการประเมินชุดการสอนโดยครูผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญที่สังเกตการสอนปรากฏว่า ผลการประเมินตกอยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมาก และเหมาะสมปานกลาง (ดังรายละเอียดในตาราง 5-7) แสดงว่า ในความคิดของครูผู้สอนและผู้สังเกตการสอนเห็นว่า ชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในโรงเรียนได้

4. จากการสัมภาษณ์และสอบถามครูผู้สอนโดยใช้ชุดการสอนพบว่ารู้สึกสะดวกสบายใจ เพราะไม่ต้องวุ่นวายในการเตรียมวิธีสอนและจัดหาอุปกรณ์การสอน เกิดความมั่นใจในการสอน

5. จากการสังเกตและสอบถามนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอน ทราบว่านักเรียนสนใจและกระตือรือร้นที่จะเรียน เรียนด้วยความสนุกสนานเข้าใจเรื่องราวที่สอนได้ง่าย

ผู้วิจัยเชื่อว่า ความสมบูรณ์ในตัวเองของชุดการสอน ซึ่งประกอบด้วยคู่มือครู แบบฝึก และอุปกรณ์ ทำให้การเรียนการสอนมีความสมบูรณ์ตรงตามเป้าหมายของหลักสูตรและสะกิดแก่การนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้ได้ผลดี ชุดการสอนช่วยให้ครูเกิดความรู้สึกหรือรู้ทันในการสอน เมื่อครูมีอุปกรณ์พร้อมแล้วเพียงการศึกษาเนื้อหาและวิธีสอนจากคู่มือครู ก็จะสามารถดำเนินการสอนได้ทันที เช่นนี้ย่อมช่วยแบ่งเบาภาระในการเตรียมการสอนที่นับเป็นหน่วยของครูมาเป็นการเตรียมการสอนที่สนุกสนานและสบายใจ ทำให้การสอนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาค้นคว้าเพื่อทดลองสร้างชุดการสอนวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงคุณภาพของการเรียนการสอน และอาจเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การสร้างชุดการสอน ควรกำหนดคณะกรรมการผู้ผลิตที่ประกอบด้วย กลุ่มบุคคลต่าง ๆ หลายฝ่าย เช่น นักวิชาการแต่ละสาขา นักเทคโนโลยีทางการศึกษา และผู้ชำนาญการสอนในสาขาวิชานั้น ๆ เป็นต้น

1.2 ดำเนินการผลิตชุดการสอนให้เ็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ด้วยการใช้วัสดุอุปกรณ์ และใช้งบประมาณอย่างประหยัดและได้ผลคุ้มค่าเป็นสำคัญ โดยต้อง

1.2.1 กำหนดถึงระยะเวลาในการนำไปใช้จริงของชุดการสอน

1.2.2 เนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ไม่ควรมากเกินไปโดยคำนึงถึงสภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2.3 การใช้สื่อการสอนประเภทที่เป็นเอกสารที่ต้องอ่านมาก ๆ ควรคำนึงถึงทักษะในการอ่านของผู้เรียน เวลาในการอ่าน ภาษาและสำนวนที่เข้าใจง่าย

1.3 ชุดการสอนที่สร้างขึ้นควรคำนึงถึงสภาพความพร้อมของผู้ใช้เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ที่จะนำไปใช้เก็บสื่อประกอบชุดการสอน

1.4 ชุดการสอนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ควรจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตรพร้อมทั้งต้องคำนึงถึงบรรยากาศในห้องเรียน และบุคลิกภาพของครูเป็นสำคัญ

1.5 การนำแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของบุคคลในที่ใดเข้าข้างไว้แล้ว ไปวัดความคิดสร้างสรรค์ ควรตรวจสอบดูก่อนว่า กลุ่มนักเรียนที่จะวัดนั้น เคยมีประสบการณ์ เกี่ยวข้องกับแบบทดสอบนั้นมาก่อนหรือไม่ เพราะอาจมีผลกระทบกระเทือนต่อผลการวิจัยได้

1.6 ในการทดลองควรเลือกกลุ่มตัวอย่างที่จะได้รับผลประโยชน์จากการทดลองโดยตรง เพราะจะช่วยให้ได้รับความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างเต็มที่

1.7 ในการทดลองควรจะเลือกช่วงระยะเวลาที่กลุ่มตัวอย่างมีความพร้อม เพราะจะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีกว่าช่วงระยะเวลาที่กลุ่มตัวอย่างไม่พร้อม เช่น ในระยะใกล้ช่วงการสอบที่สำคัญ ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรนำชุดการสอนที่สร้างขึ้น ไปศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การสอนในรูปแบบอื่น ๆ

2.2 ควรนำชุดการสอนที่สร้างขึ้น ไปศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการด้านความคิด สร้างสรรค์กับการสอนในรูปแบบอื่น ๆ

2.3 ควรมีการศึกษาลักษณะของชุดการสอนที่เหมาะสม ในการใช้กับลักษณะของ เนื้อหาวิชาที่แตกต่างกัน เช่น กลุ่มวิชาที่เป็นเนื้อหาข้อเท็จจริง กลุ่มวิชาที่เป็นข้อคิดเห็น กลุ่มวิชา ทักษะ เพื่อดูว่าแต่ละวิชานั้นควรใช้ชุดการสอนประเภทใดจึงจะเกิดผลทางการเรียนดีหรือเหมาะสม ที่สุด

2.4 เมื่อกิจกรรมที่ใช้ในการสอนวิชาภาษาไทยนี้ สามารถพัฒนาความคิด สร้างสรรค์ของนักเรียนได้ ก็ควรส่งเสริมให้มีการสร้างชุดการสอนที่ใช้กิจกรรมในลักษณะเช่นนี้กับ วิชาอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง รวมทั้งทดลองใช้แนวคิดใหม่ ๆ ในการสร้างชุดการสอน และนำไป ทดลองใช้กับนักเรียนในระดับอื่น ๆ ด้วย

2.5 ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ควรจะมีการส่งเสริมให้มีการสร้างและใช้ ชุดการสอนให้แพร่หลายและจริงจัง เพราะชุดการสอนจะเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ประหยัดและ ช่วยในการปรับปรุงการเรียนการสอนดังนี้

กลุ่มย่อยได้มากขึ้น

2.5.1 ครูมีเวลาได้ศึกษาและทำงานกับเด็กเป็นรายบุคคลหรือ

2.5.2 ลดการสอนหน้าชั้นของครู

2.5.3 นักเรียนมีกิจกรรมในการเรียนมากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

การฝึกหัดครู, กรม กระทรวงศึกษาธิการ รายงานวิจัยเรื่องความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู 2523, 114 หน้า

สรุปผลการวิจัยเรื่องความคิดสร้างสรรค์ของเด็กไทยระดับชั้น ป.5 - มศ.3
กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู 2522, 62 หน้า
ชัยยงค์ พรหมวงศ์ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษากับการสอนระดับอนุบาล
ไทยวัฒนาพานิช 2521, 181 หน้า

"ศูนย์การเรียนรู้ แนวทางใหม่สำหรับการปฏิรูประบบห้องเรียน" ครูศาสตร์
6(7) : 54 - 62 ตุลาคม 2516 - มกราคม 2517

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ สมเชาวัน เนตรประเสริฐ และสุภา ลินสกุล ระบบสื่อ
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2521, 194 หน้า

ณรงค์ สมพงษ์ การศึกษาประสิทธิภาพชุดการสอนประกอบหลักสูตรขั้นประถมศึกษา
วิชาสังคมศึกษา ที่สร้างขึ้นโดยวิธีวิเคราะห์ระบบให้สัมพันธ์กับลักษณะความ
เข้าใจในท้องถิ่นชนบทภาคกลาง ปริญญาพันธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
ประสานมิตร 2519, 215 หน้า อัดสำเนา

ทรงศรี เนียวกุล "การสอนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์" พวงแสด ปีที่ 6 :
มีนาคม - 2527, หน้า 65 - 66

วิพนธ์ จิตต์ภักดิ์ "การสอนแบบสร้างสรรค์" วารสารลามุขศึกษา 17 (มิถุนายน
กรกฎาคม 2523) : 16 - 19

ประหยัด จิระวรพงษ์ เทคโนโลยีทางการสอน พิมพ์ครั้งที่ 2 พิชญโลก 2521, 189 หน้า
เป็รื่อง กุมุท ชุดการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2518, 44 หน้า
อัดสำเนา

พรรณี เดชกำแหง ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ ผลสัมฤทธิ์ในการเรียน
ความวิตกกังวลและพฤติกรรมด้านความเป็นผู้นำของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา
ชั้นปีที่ 1 และ 2 ปริญญาพันธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2515

- พินิจ นิวาสะบุตร ความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในด้านการเรียนการสอน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2519, 52 หน้า
- พิสุทธิ บุญเจริญ การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นกลุ่มของการสอนด้วยชุดการสอนแบบสืบสวนสอบสวนกับการสอนปกติ ในวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522, 326 หน้า อุดลำนเ
- รังสิมา กิริฤกษ์พิพัฒน์ การคัดเลือกรูปแบบสอบความถนัดสร้างสรรค์ของทอแรนซ์สำหรับใช้กับ นักเรียนไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่เจ็ด วิทยานิพนธ์/ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวัดและวิจัยทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522, 109 หน้า
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ หลักการวิจัยทางการศึกษา บริษัทศึกษาพร จำกัด 2528, 314 หน้า
- เลขา ปิยะอัจฉริยะ "การลองตามเอ็กซิปุคคูล" ครูศาสตร์ 9(3) : 43 - 51 พฤษภาคม - มิถุนายน 2523
- วรรณิ์ โสภนระยฐ การเขียนแบบสร้างสรรค์ เอกสารประกอบการเรียนวิชา ประถม 427 ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521, 176 หน้า
- वासना ชาวทา เทคโนโลยีทางการศึกษา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน 2522, 200 หน้า
- วิจิตร วรุตบางกูร "ความคิดสร้างสรรค์สำหรับครู" วารสารศึกษาศาสตร์ 3 (มกราคม - พฤษภาคม 2520) : 39 - 48
- วิชัย วงษ์ใหญ่ กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน เอกสารประกอบการเรียน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523, 65 หน้า
- วิชาการ, กรม กระทรวงศึกษาธิการ คู่มือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 รุ่งศิลป์การพิมพ์ 2524, 103 หน้า

ศรินทร์กรวิโรฒ ประสานมิตร, มหาวิทยาลัย โครงการพัฒนาการสอนภาษาไทยระดับ

มัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2525, 217 หน้า

สวัสดิ์ จงกล "การให้การศึกษาเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์" ประชาศึกษา

11 (มิถุนายน 2512) : 611 - 620

อภิชาติ เรืองฤทธิ์ การสร้างชุดการสอนวิชาสังคมศึกษา ส 503 เรื่อง ภูมิศาสตร์ประเทศไทย
หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 วิทยานิพนธ์ ศึกษ.ม มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2529, 330 ข้อความ

อารี รังสิมันท์ กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน เอกสารประกอบการสอน
วิชา กร. 531 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523, 174 หน้า

ความคิดสร้างสรรค์ ณะการพิมพ์ 2527, 205 หน้า

Anderson, Ronald D, et.al. Developing Children's Thinking Through Science. Englewood Cliffs, N.J. Prentice Hall, 1970.

Anderson, John Robert. "Classroom Interaction Academic Achievement and Creative Performance in Sixth Grade Classroom," Dissertation Abstract International 34 (July 1973) 185 - A.

Bernard, Harold W. Psychology of Learning and Teaching. New York McGraw-Hill Book Co., 1972.

Blankenship, Dallas James. "A Study of the Effect of Creativity Training Upon the Self-Concept, Achievement and Creative Performance of First Grade Classroom," Dissertation Abstract International 36 (May 1976) 7147A.

Davis, G.A. and Scott J.A. Training Creative Thinking New York Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1972. 302 p.

Edwards, Meredith Payne, and Tyler Leona F. "Intelligence Creativity, and Achievement in a Nonselective Public Junior High School," Journal of Educational Psychology 56 (1965) 96 - 99

Evan, Ellis D, and McCandless, Boyd R. Children and Youth Psychosocial Development. New York Half Rinehart and Winston, 1978.

Frazier, Jenice Gregory. "Effect of Systematic Inservice Training Model on Teaching Performance and Skill of a Group of First Grade Teacher," Dissertation Abstract International. 36(5) 2589 - A, 1975.

- Harper, Martha Jane Armstrong. "The Development and Evaluation of Multi-Media Self-Instructional Packages in Beginning French of Tarent Country Junior College," Dissertation Abstract International 32 5669 - A, April 1972.
- Houston, W. Robert and Other. Development Instructional Modules, A Modular System for Writing Modules. Houston, College of Education University of Houston, 1972. 188 p.
- Hudgins, Bryce B. Learning and Thinking Illinois Peacock Publishers, 1977.
- Kanderian, Suad Sirop. "Study of the Relationship Between School Achievement and Measures of Intelligence and Creativity For Students in Iraq." Dissertation Abstract International 31 (August 1970) 644 - A.
- Kohl, H R. The Open Classroom. New York Review 1972, 116 p.
- Maccoleman, James Wistey. "Relationship Between the Use of Instruction Media Package, Group Activities and the Preference of Student toward the School Study Course," Dissertation Abstracts. 36(1) 109 - A, July, 1975.
- McCandless, Boyd R. and Evans, Ellis D. Children and Youth, Psychosocial Development. Hindale, III, The Dryden Press, 1973.
- Parnes, S.J. Creative Behavior Guidebook. New York Charles Scribner's Sons, 1967, 270 p.
- Piltz, Albert, and Sund, Robert B. Creative Thinking of Science in Elementary School. Boston Allyn Bacon, 1968.
- Sund, Robert B, and Trowbride, Leslie W. Teaching Science by Inquiry. Columbus, Ohio Charles Merrill Publishing Co., 1973.
- Torrance, Guiding Creative Talent. Eglewood Cliffs, N.J. Prentice-Hall Inc., 1969.
- Wallach, Michael A, and Kogan, Nathan. "Creativity and Intelligence in Children's Thinking." Reading in Educational Psychology. St. Louis, Missouri Ronald K. Parker, 1969.
- William F.E. Classroom Ideas for Encouraging Thinking and Feeling. New York, 1970.
- Total Creativity Program for Individualizing and Humanizing the Learning Process. Englewood Cliffs, N.J., Educational Technology Publications, 1972.
- Yamamoto, Kaoru. "Creativity and Unpredictability in School Achievement." The Journal of Educational Research 60 (March 1967) 321 - 325.

1

การผนวก

ภาคผนวก ก.

คู่มือครูชุดการสอน

- เรื่องผลพลอยได้จากการออกพรรษา
- เรื่องธรรมเนียมระสังการาม
- เรื่องบทร้อยกรอง

ชุดการสอนวิชาภาษาไทย

เรื่อง ผลพลอยได้จากการออกพรรษา

ส่วนประกอบของชุดการสอน

วิชา ภาษาไทย

ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4

เรื่อง ผลพลอยได้จากการออกพรรษา

ชุดการสอนนี้ประกอบด้วย

1. คู่มือครู
2. สื่อการสอนต่าง ๆ มีดังนี้
  - 2.1 หนังสือแบบเรียนชุดทักษะพัฒนา เล่ม 1
  - 2.2 หนังสือแบบเรียนชุดวรรณวิภาษณ์ เล่ม 1
  - 2.3 แด่บันทึกภาพ เรื่อง "วันมหาปวารณา"
  - 2.4 แด่บันทึกเสียง เรื่อง "ครูคนใหม่"
  - 2.5 ภาพแผ่นใสประกอบเรื่อง "ครูคนใหม่"
  - 2.6 บัตรกิจกรรมกลุ่มชุดที่ 1
  - 2.7 บัตรกิจกรรมกลุ่มชุดที่ 2
  - 2.8 แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ เรื่อง "วันออกพรรษา"
  - 2.9 แบบเสริมทักษะการอ่าน เรื่อง "ฯระเพณีการตักบาตร"
  - 2.10 แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ เรื่อง "สามภรรยา"
  - 2.11 โครงการต้นไม้ปลูกได้
  - 2.12 แบบข้อความ "สี่ตีนยังรู้พลาด นักปราชญ์ยังรู้พลั้ง"
3. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 20 ข้อ
4. กระดาษคำตอบ
  - 4.1 กระดาษคำตอบแบบทดสอบ
  - 4.2 กระดาษคำตอบแบบฝึกความคิดสร้างสรรค์
  - 4.3 กระดาษคำตอบแบบเสริมทักษะการอ่าน

คำชี้แจงสำหรับครูผู้ใช้ชุดการสอน

1. ชุดการสอนนี้สำหรับใช้สอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีจุดมุ่งหมายหลัก

2 ประการ

- 1.1 เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย

- 1.2 เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

2. ชุดการสอนนี้ใช้เวลาดำเนินการสอน 2 คาบติดต่อกัน คาบละ 50 นาที

3. ก่อนทำการสอนทุกครั้ง ครูผู้สอนควรปฏิบัติดังนี้

- 3.1 อ่านคู่มือครู ซึ่งประกอบด้วย คำชี้แจง แผนการสอน รายละเอียด

ของกิจกรรมและแบบฝึกต่าง ๆ และแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

- 3.2 เตรียมสื่อการเรียนการสอนทั้งหมดที่จะต้องใช้สำหรับแต่ละแผนการสอนให้พร้อมก่อนที่จะสอน

- 3.3 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปตามลำดับกิจกรรมที่ระบุในแผนการสอน กิจกรรมใดที่ทำเป็นกลุ่มย่อย ผู้สอนควรหาวิธีแบ่งกลุ่มให้ เพื่อมิให้เกิดชุมชนในชั้นเรียน และควรให้อิสระแก่ผู้เรียนในการเลือกผู้ร่วมงาน

4. การตรวจแบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ หรือแบบฝึกทักษะการอ่านและแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ผู้สอนควรตรวจเอง โดยดูวิธีการตรวจและคำตอบในรายละเอียดภาคผนวก

เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และเรียนด้วยความสนใจ สนุกกับกิจกรรม มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาไทย ครูควรดำเนินการสอนตามลำดับขั้นตอนที่กำหนดไว้ในแผนการสอน

การช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทั้งทักษะและความคิดสร้างสรรค์นั้น เป็นสิ่งที่ต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ เช่น

- ก. ผู้สอนที่มีทัศนคติที่ดีต่อการสอนภาษา และเห็นคุณค่าของความคิดสร้างสรรค์ และคำนึงถึงทักษะในการใช้ภาษาที่ถูกต้อง

ข. บรรยายภาพในการดำเนินการเรียนการสอน

ค. โครงการสอน เนื้อเรื่อง กิจกรรมและแบบฝึกหัดส่งเสริมทักษะและความคิด
สร้างสรรค์

แผนการสอนที่ 1 (2 คาบ)

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1.1 จับใจความสำคัญของเรื่องที่ฟังหรืออ่านได้ถูกต้อง
- 1.2 พูดย่อแสดงความคิดเห็นเรื่องที่ฟังหรืออ่านได้

2. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

- 2.1 บอกความหมายของคำว่า "ปาวณา" ได้
- 2.2 อ่านเรื่องแล้วแยกข้อกิดเห็นและข้อเท็จจริงได้
- 2.3 อ่านวิเคราะห์และประเมินค่าเรื่องที่อ่านได้
- 2.4 จับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้
- 2.5 ชี้แจงได้ว่า อ่านเรื่องผลพลอยได้จากการออกพรรษา พัฒนาตนเองในด้านคุณธรรมอย่างไร

3. เนื้อหา

- 3.1 หลักของการย่อความ
- 3.2 การอ่านวิเคราะห์และประเมินค่าเรื่องที่อ่าน
- 3.3 การอ่านเพื่อพัฒนาตนเอง
- 3.4 กำบรรยายผลพลอยได้จากการออกพรรษา

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

4.1 ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนดูแถบบันทึกภาพ เรื่อง "วันมหาปาวณา" แล้วสนทนากับนักเรียนถึงความรู้ที่ได้จากการชมแถบบันทึกภาพ

4.2 ชั้นลอน

- 4.2.1 ให้นักเรียนดูภาพแผ่นใสจากเรื่องฉายข้ามศีรษะ ประกอบการเล่าเรื่อง "ครูคนใหม่"
  - 4.2.2 แบ่งกลุ่มอภิปรายแสดงความคิดเห็นตามบัตรกิจกรรมที่แจกให้แต่ละกลุ่ม และรายงาน
  - 4.2.3 ครูสรุปหลักการจับใจความสำคัญจากการอ่าน ฟัง
  - 4.2.4 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมพลังสมองทำแบบฝึกเรื่อง "วันออกพรรษา" ตามคำสั่งในแบบฝึก
  - 4.2.5 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเสนอผลงาน และช่วยกันสรุป
- #### 4.3 ขั้นประเมินผล
- ให้นักเรียนแต่ละคนทำแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านเรื่อง "ประเพณีการตักบาตร"

5. สื่อการสอน

- 5.1 เทป วี ดี โอ เรื่อง "วันมหาปวารณา"
- 5.2 เทปประกอบบทบาทสมมุติ เรื่อง "ครูคนใหม่"
- 5.3 ภาพแผ่นใส'ระกอบเรื่อง "ครูคนใหม่"
- 5.4 บัตรกิจกรรมกลุ่ม ชุดที่ 1
- 5.5 แบบฝึก เรื่อง "วันออกพรรษา"
- 5.6 แบบเสริมทักษะการอ่าน เรื่อง "ประเพณีการตักบาตร"

6. การประเมินผล

- 6.1 จากการตอบคำถามของนักเรียน
- 6.2 จากการอภิปรายแสดงความคิดเห็น
- 6.3 จากการทำแบบฝึก

แผนการสอนที่ 2 (2 คาบ)

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

สามารถเขียนคำขวัญ บทสนทนา หรือละครพูดสั้น ๆ ในเชิงแนะนำได้

2. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.1 พูดลักษณะบวาราณาต่อกันได้

2.2 รวบรวมและเขียนคำเตือนกันและกัน เป็นประโยคหรือข้อความสั้น ๆ
กะทัดรัดได้

2.3 เขียนบทสนทนาหรือละครพูดสั้น ๆ ในเชิงตักเตือนกันได้

3. เนื้อหา

3.1 การสนทนาลักษณะบวาราณาต่อกัน.

3.2 การเขียนบทสนทนา บทละครสั้น คำขวัญ

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

4.1 ขั้นนำ

ครูนำแถบประโยคสุภาษิต "สี่ตีนยังรู้พลาด นักปราชญ์ยังรู้พลั้ง" ให้นักเรียน
ช่วยกันตีความหมาย และกรูกล่าวลสรุป

4.2 ขั้นสอน

4.2.1 ครูยกตัวอย่างคณะหรือกลุ่มบุคคลที่อยู่ร่วมกัน หรือทำงานอย่างมีความสุข
แล้วอธิบายถึงการปฏิบัติต่อกัน

4.2.2 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปหลักการพูดสนทนา

4.2.3 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ปฏิบัติตามบัตรกิจกรรมที่แต่ละกลุ่มได้รับ

4.3 ขั้นประเมินผล

4.3.1 ให้นักเรียนแต่ละคนทำแบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ เรื่อง "สามี - ภรรยา"

4.3.2 ให้แบ่งกลุ่มทำงานตามโครงการต้นไม้พูดได้

5. สื่อการสอน

5.1 แถบประโยคสุภาวิต "สี่ตีนยังรู้พลาด นักปราชญ์ยังรู้พลั้ง"

5.2 บัตรกิจกรรมกลุ่มชุดที่ 2

5.3 โครงการต้นไม้พูดได้

5.4 แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์เรื่อง "สามี - ภรรยา"

6. การประเมินผล

6.1 จากการสังเกตพฤติกรรม

6.2 จากการทำแบบฝึกความคิดสร้างสรรค์

6.3 จากการปฏิบัติตามโครงการต้นไม้พูดได้

"ครูคนใหม่"

นิมิตร เป็นนักเรียนที่เรียนที่โรงเรียนประถมจน พ่อแม่เลี้ยงชีพด้วยการปลูกผักหักฟันขาย ให้เงินมากเก็บหอมรอมริบ เพื่อให้นิมิตรเรียนหนังสือ จะได้ไม่ต้องเหนื่อยยากเหมือนตน นิมิตรเป็นคนพูดน้อยไม่สมกับรูปร่าง ซึ่งเป็นคนสูงใหญ่กว่าเพื่อนในวัยเดียวกัน เขาได้รับคัดเลือกให้เป็นหัวหน้าชั้นมาตลอดตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 เสียแต่เขามีนิสัยมุทะลุ ใจร้อน ใครถามชอกช้ำไม่ได้ บ่อยครั้งที่เพื่อนขอให้อธิบายการบ้านให้ นิมิตรก็ยื่นสมุดให้เพื่อนไปลอก เขาเป็นคนไม่ค่อยชอบให้ใครมาถูกเหยียดหยาม นิมิตรเคยถูกภาคทัณฑ์ในช่วงที่เรียน อยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยสาเหตุที่เพื่อนล้อว่าเป็นลูกของตามีมายมา ซึ่งไม่มีการศึกษา ฐานะยากจน เขาถึงกับชกเพื่อนจนหูคามือคาเท้า ตั้งแต่นั้นมาไม่มีใครกล้าล้อเลียนเกี่ยวกับ ฐานะความเป็นอยู่ของเขาอีกเลย

เมื่อจบมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อน ๆ แนะนำให้เขาเรียนครูในวิทยาลัยครูที่ตั้งอยู่ใน ตัวจังหวัด โดยให้เหตุผลว่าเรียนแล้วส่งปี่ก็ออกมาทำงานหาเงินได้ แล้วค่อยลาศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งนิมิตรก็เห็นด้วยอย่างไม่มีทางเลือก ใจจริงแล้วนิมิตรอยากเรียนวิศวกรรม- ศาสตร์ แต่ก็มีสิทธิ์เพียงแค่ว่าความคิดเท่านั้น

เมื่อเรียนจบ นิมิตรก็สอบบรรจุเป็นครูในโรงเรียนประจำจังหวัดได้ เพราะรูปร่าง สูงใหญ่ของครูนิมิตรนี้เอง ครูใหญ่จึงแต่งตั้งให้เป็นครูปกครอง ชั่วโม่งใดที่เรียนกับครูนิมิตร แต่ละคนเสมือนกับเป็นไข่ จะตอบก็ต่อเมื่อถูถามเท่านั้น แต่จะไม่กล้าปรีปากถามก่อน เพราะ ไม่อยากฟังคำพูดที่ครูนิมิตรพูดบ่อย ๆ คือ "อะไรกันแค่นี้ก็ 모르เรื่อง ไปโดน น.แท่งเจ้าทุย ดีกว่ามั่ง ชี้เกียวลีขอให้ฟัง" นักเรียนที่เกเร เมื่อเจอกับครูนิมิตรก็ไม่กล้าสบตาด้วย ยกเว้น สุชาติ ซึ่งถึงแม้จะถูกครูนิมิตรทำโทษก็ไม่เคยเข็ดหลาบ ซ้ำยังมองครูด้วยสายตาอาฆาต ไม่มีหระ อึกด้วย "ผมว่าคุณอย่าไปยุ่งกับเด็กคนนี้เลย ปล่อยแก่ไปชักคนเถอะ โรงเรียนเราต้องพึ่งพา พ่อของแกอีกเยอะ ผมไม่อยากมีเรื่องยุ่งยากใจ" ครูใหญ่เคยเตือนครูนิมิตร ยิ่งทำให้ครูนิมิตร มีอคติต่อสุชาติมากขึ้น "ผมก็อยากรู้เหมือนกันว่าอะไรจะเกิดขึ้น ถ้าผมทำตามหน้าที่" ครูนิมิตร เคยกล่าวกับเพื่อนครู

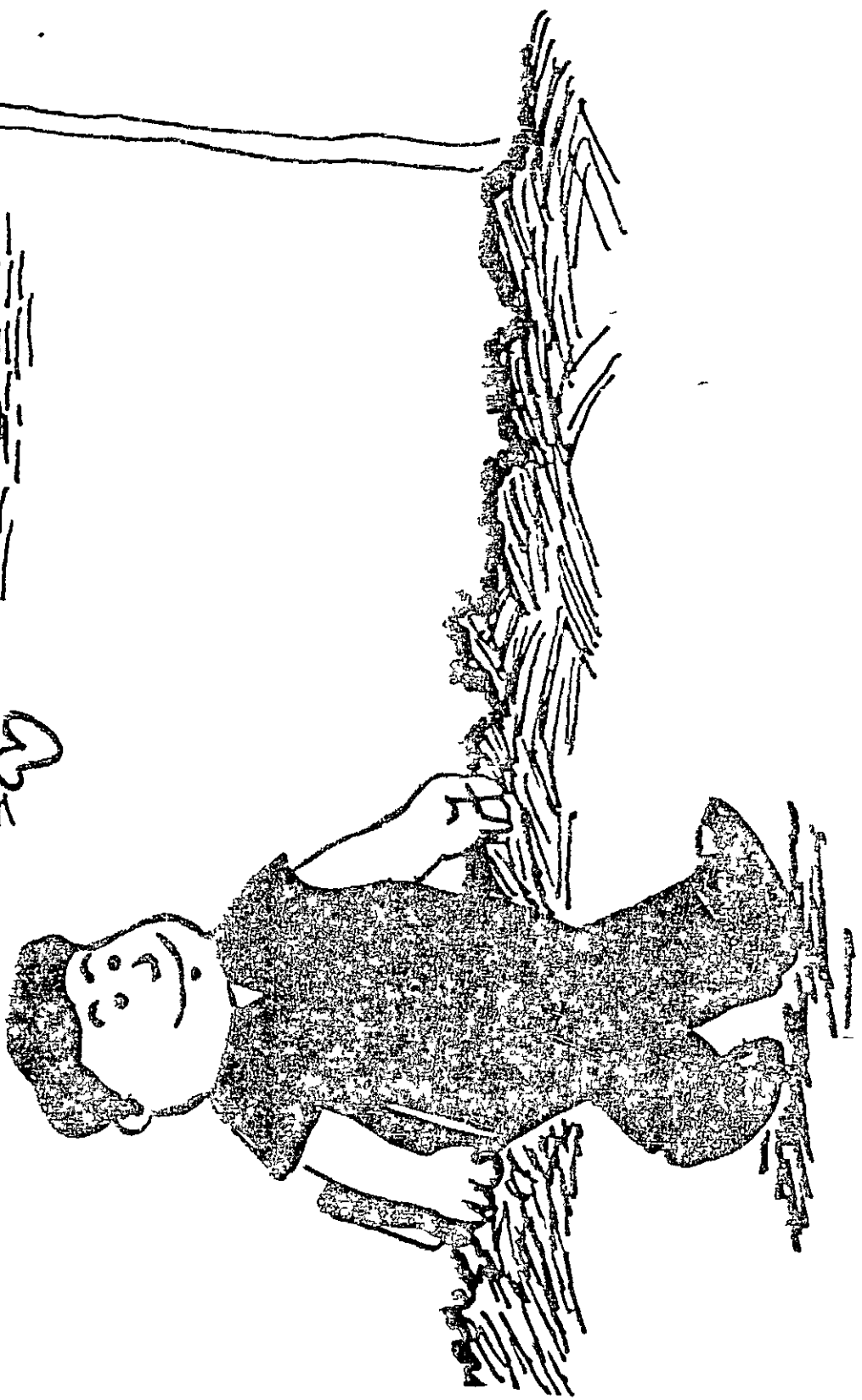
วันหนึ่งขณะที่นักเรียนเข้าแถวเคารพธงชาติ และครูใหญ่กำลังอบรมนักเรียนอยู่ ครูนิมิตรก็ถือโอกาสเดินตรวจความเรียบร้อยของนักเรียนทุกแถว แล้วหยุดยืนอยู่ตรงหน้า สุชาติ กวาดสายตามองตั้งแต่ศีรษะจรดเท้า เพื่อดูว่าสุชาติแต่งกายผิดระเบียบบ้างหรือไม่ สายตาครูนิมิตรหยุดอยู่ที่รองเท้าที่สุชาติสวมอยู่ "เธอใส่รองเท้าที่หอนี่เขี้ยวหรือ มันจะมากไปแล้วมั้ง เงินทองก็ยังไม่พอใช้ ขนาดค้นหาเงินเองได้ ยังไม่กล้าซื้อใส่เลย ทำตัวให้เห็นตัวอย่างแก่เพื่อน ๆ หน่อยซิ จะได้เป็นประโยชน์กับโรงเรียนบ้าง" ซึ่งสุชาติก็ตอบโต้ทันทีทันควันว่า "ผมไม่ได้ทำผิดที่ไหนนี่ครับ ผมมีเงินซื้อก็ซื้อ ใครไม่มีก็ไม่ต้องซื้อ จะเอาตามผมได้อย่างไร" เท่านั้นเอง ครูนิมิตรก็ผลักรอกของสุชาติจนเข้ล้มลงไป ครูนิมิตรกรากเข้าไปดึงคอเสื้อให้ลุกขึ้นมาแล้วพุ่งกำปั้นใส่หน้าสุชาติเบรียงใหญ่ จนเลือดกำเดาไหล ขณะที่จะซ้ำอีก ครูใหญ่และเพื่อนครูก็ปราดเข้ามาจับแขนครูนิมิตร สุชาติจึงได้โอกาสพุ่งกำปั้นใส่ครูนิมิตรบ้าง เพื่อน ๆ จึงต้องกรูเข้าจับตัวสุชาติไว้ "กูจะบอกพ่อกูให้เอาเลือดมึงออกให้ได้" "ก็ไม่มีมันแน่ ชิวะ" เสียงก่นด่าดังขึ้น เมื่อต่างฝ่ายต่างถูกจับแยกกันไปคนละทาง

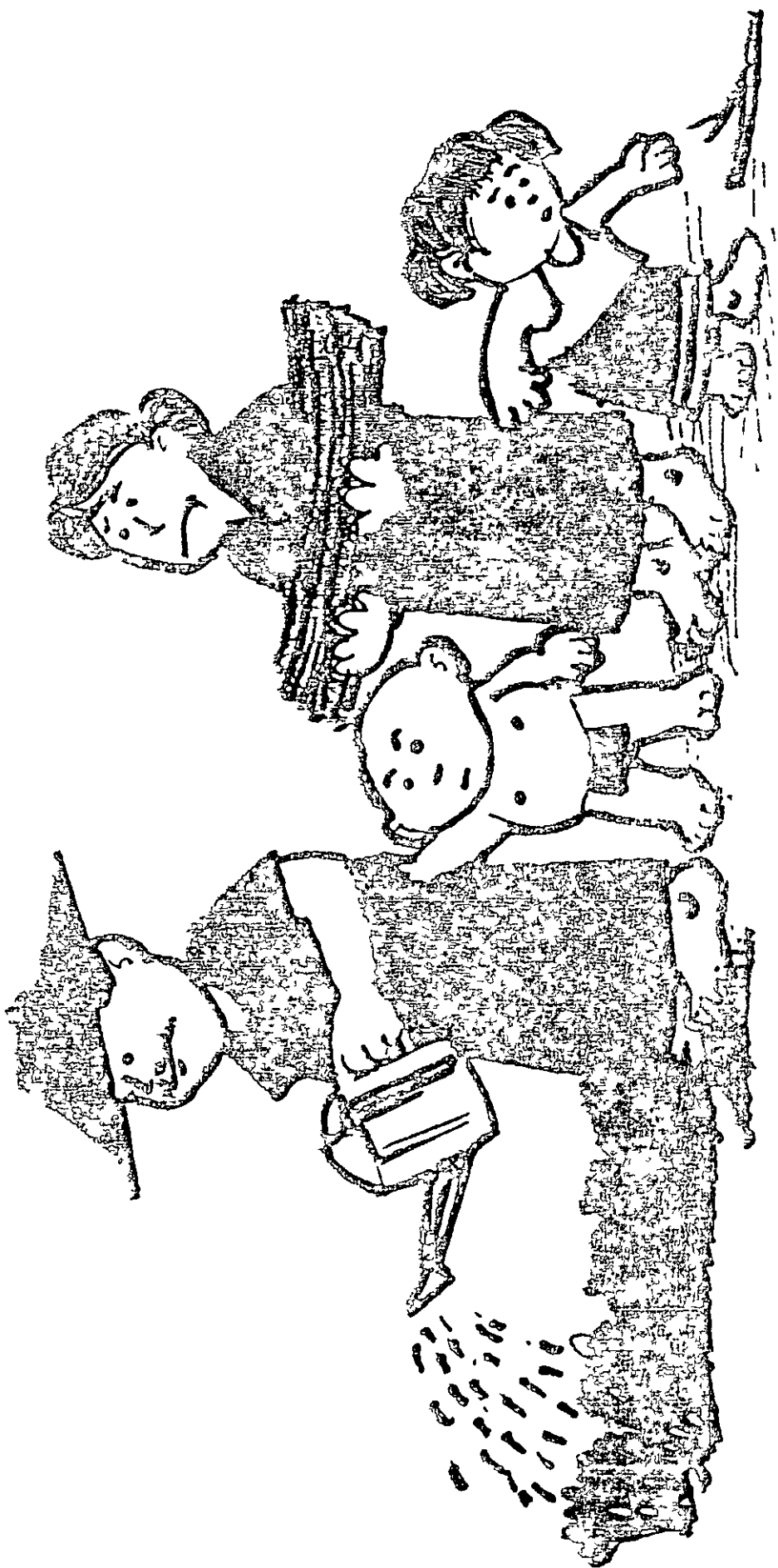

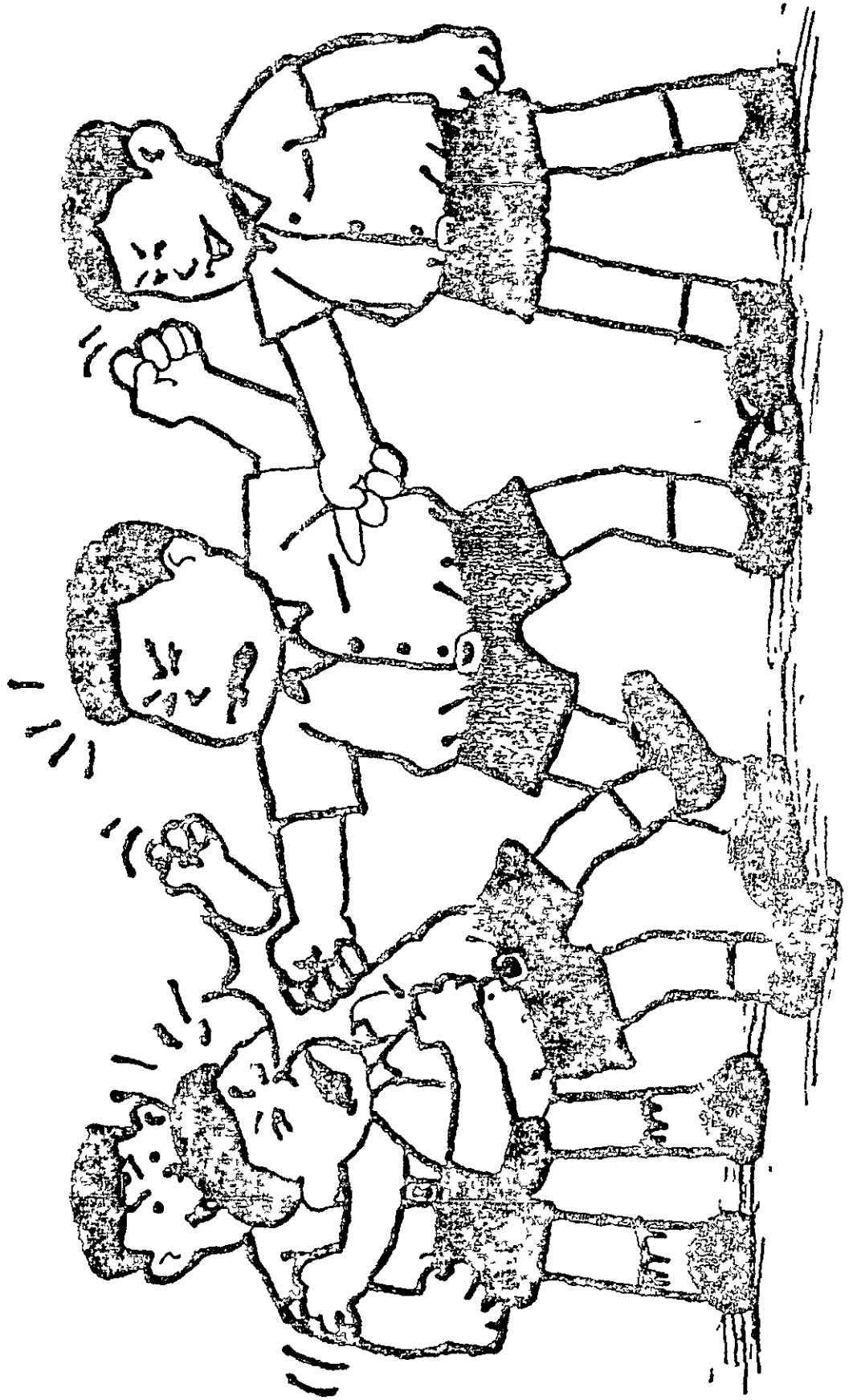
รูปที่ 10 ครูใหญ่และเพื่อนครูปราดเข้าไปจับแขนครูนิมิตร สุชาติจึงได้โอกาสพุ่งกำปั้นใส่ครูนิมิตรบ้าง เพื่อน ๆ จึงต้องกรูเข้าจับตัวสุชาติไว้ แล้วพูดว่า "จะบอกพ่อกูให้เอาเลือดมึงออกให้ได้" ครูนิมิตรตอบว่า "ถ้าให้มันแน่ชีวะ"

351051

স্বপ্ন

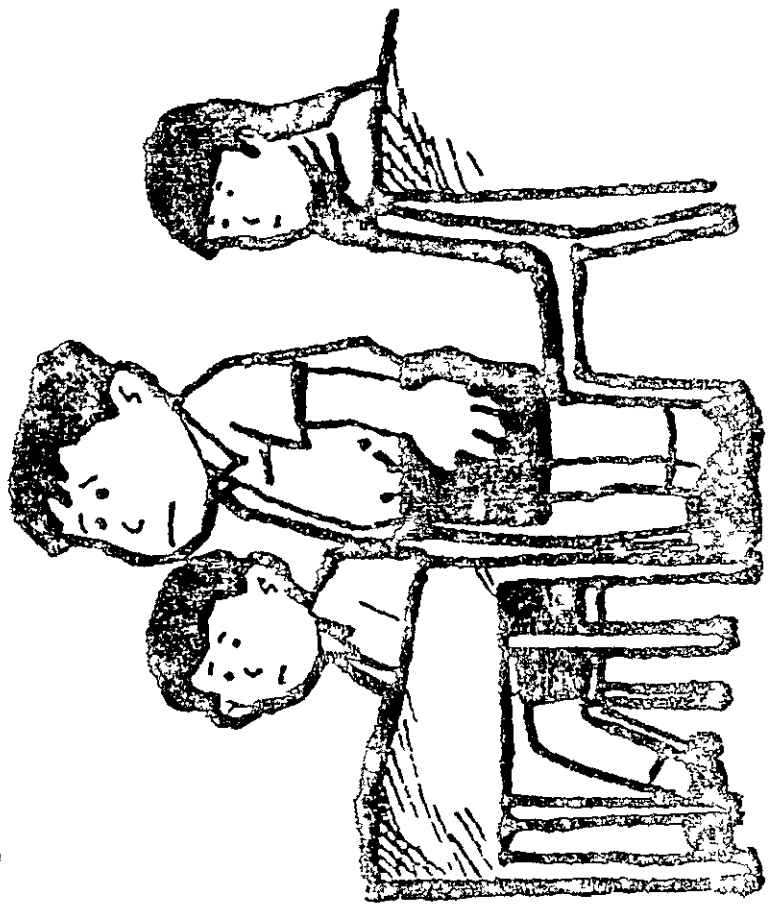
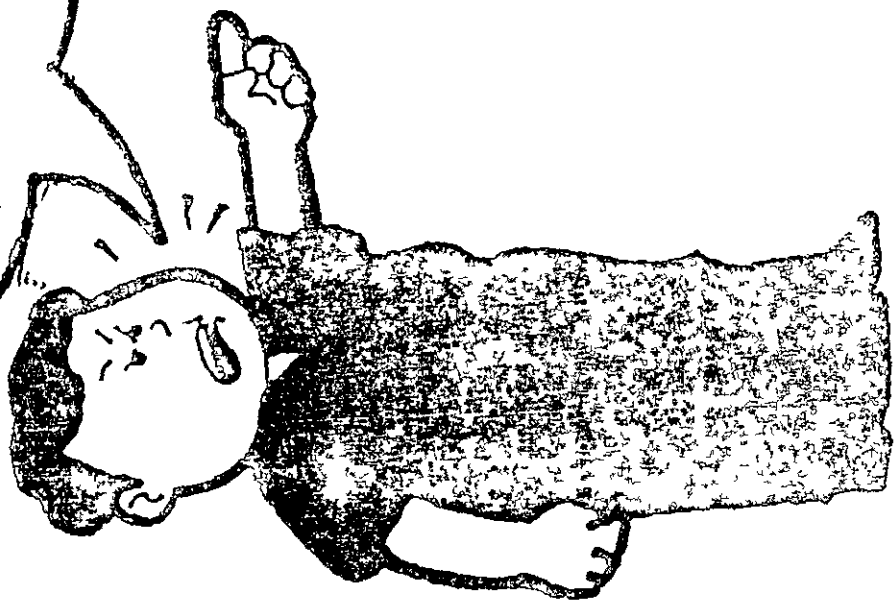

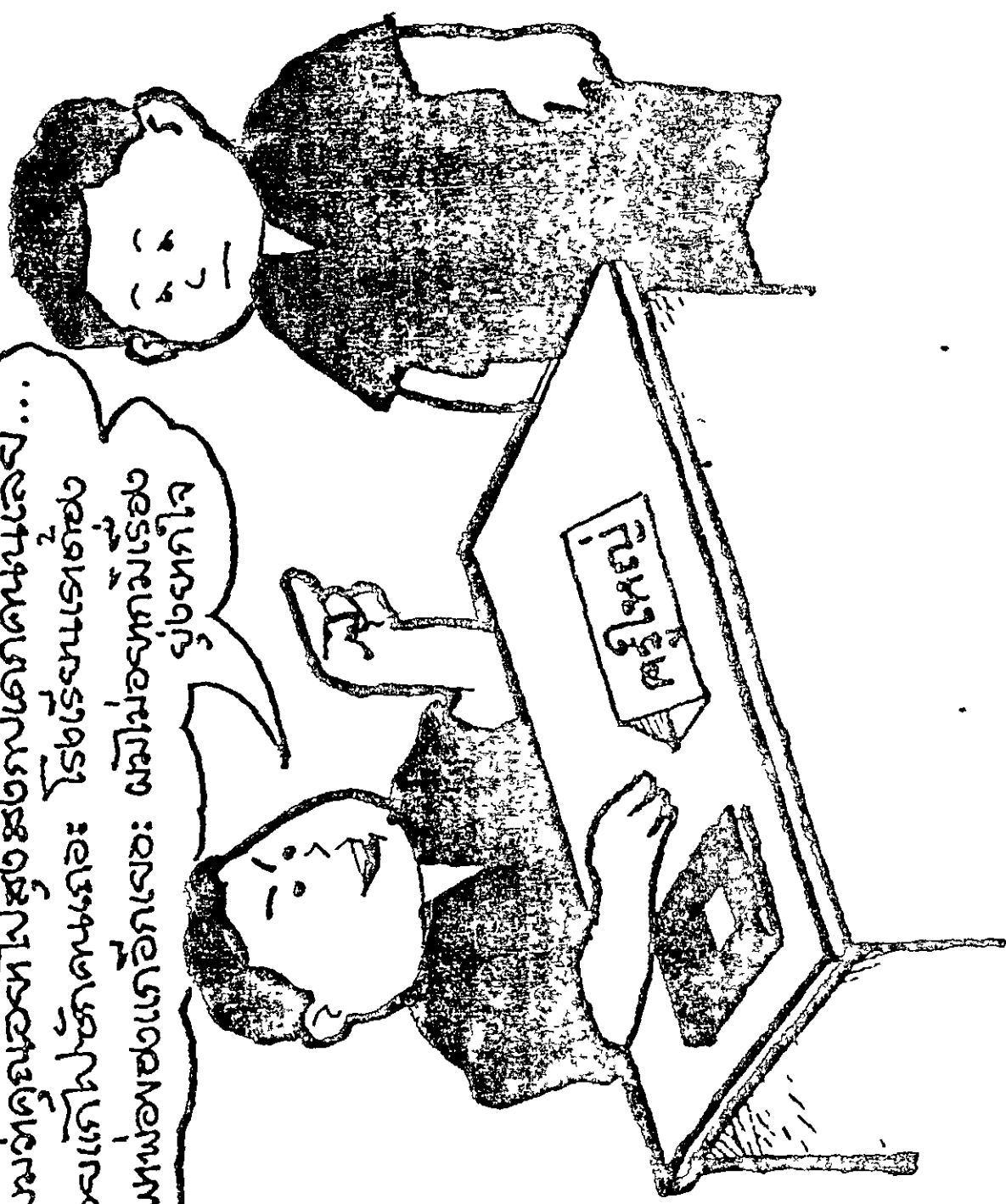

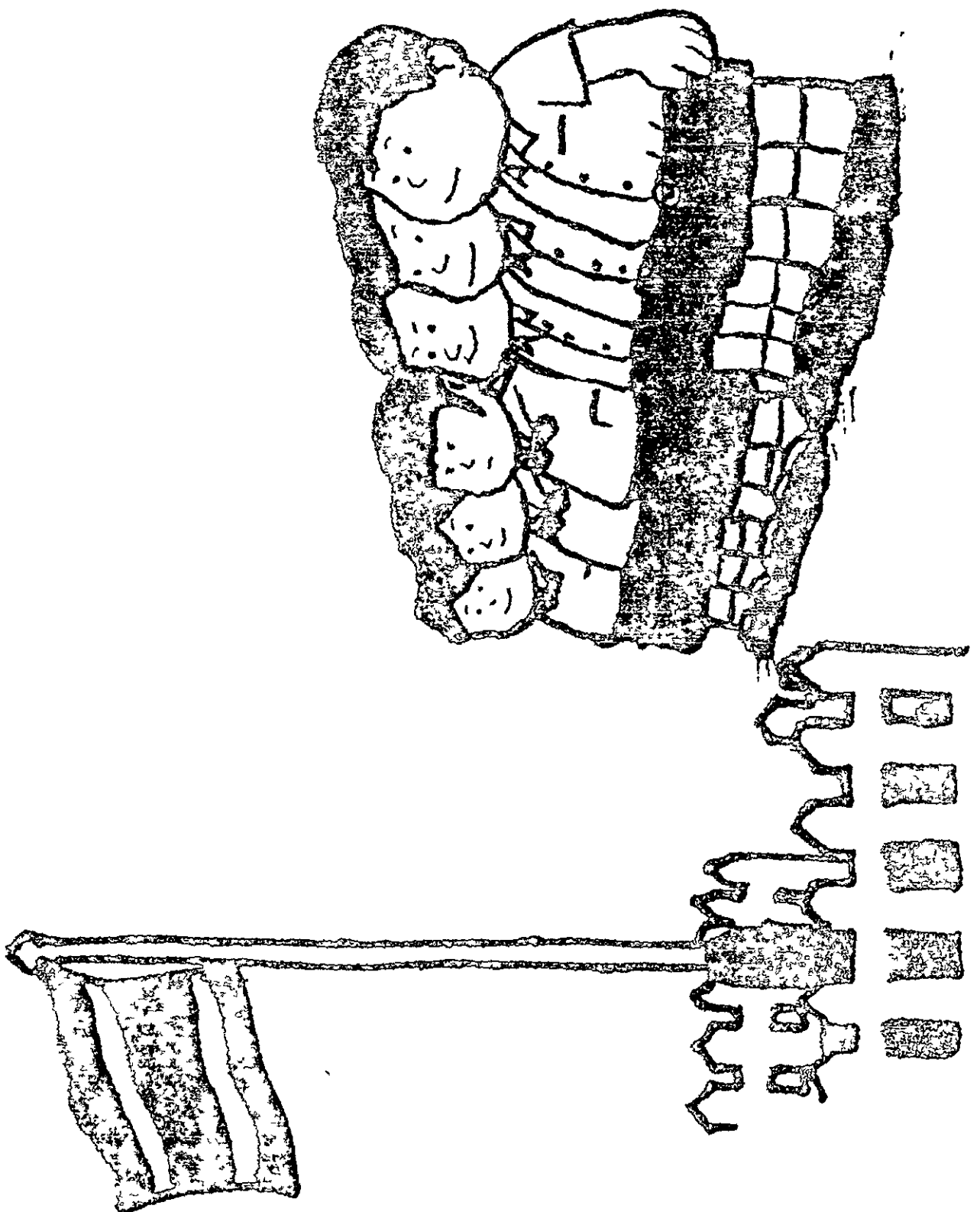

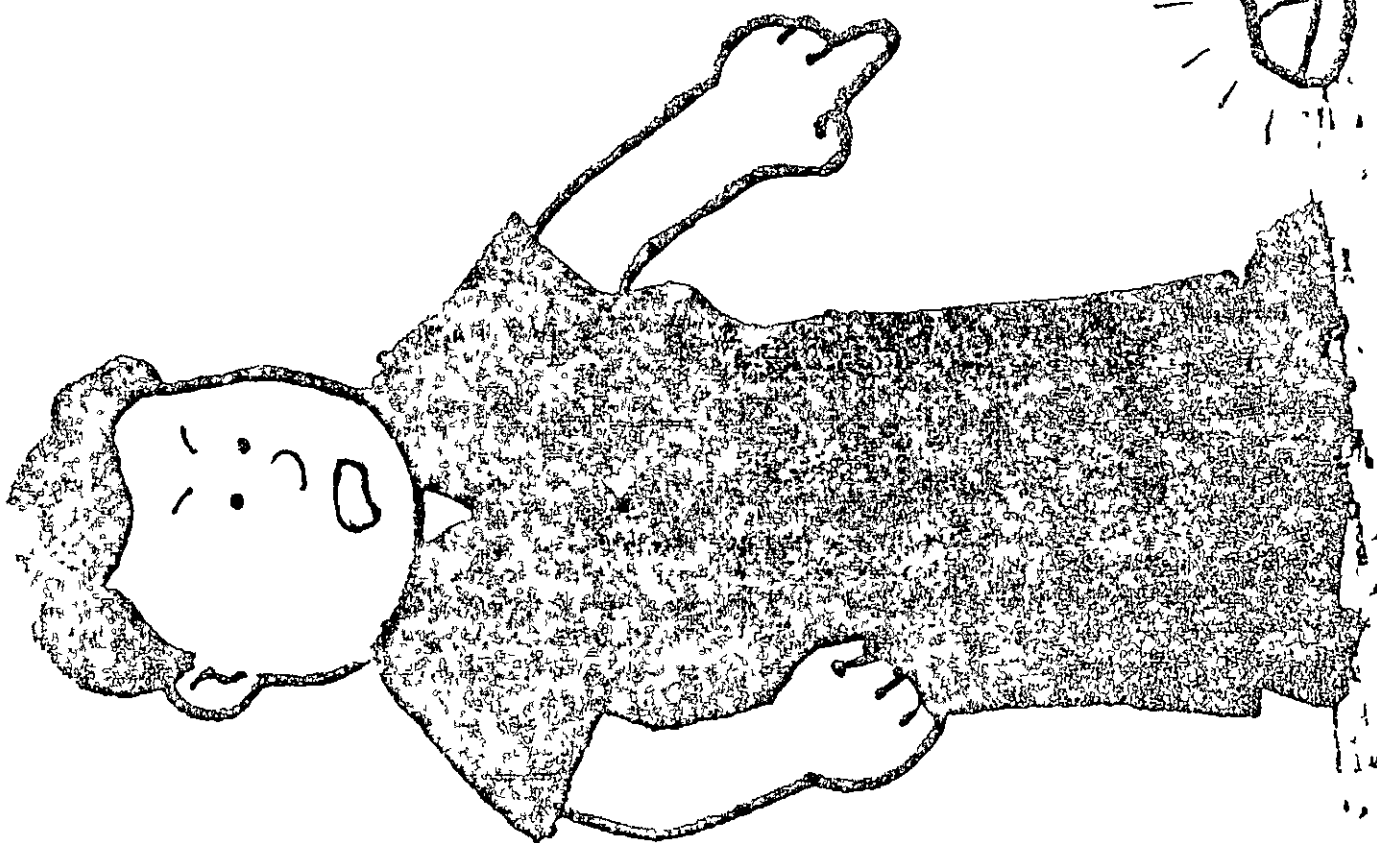
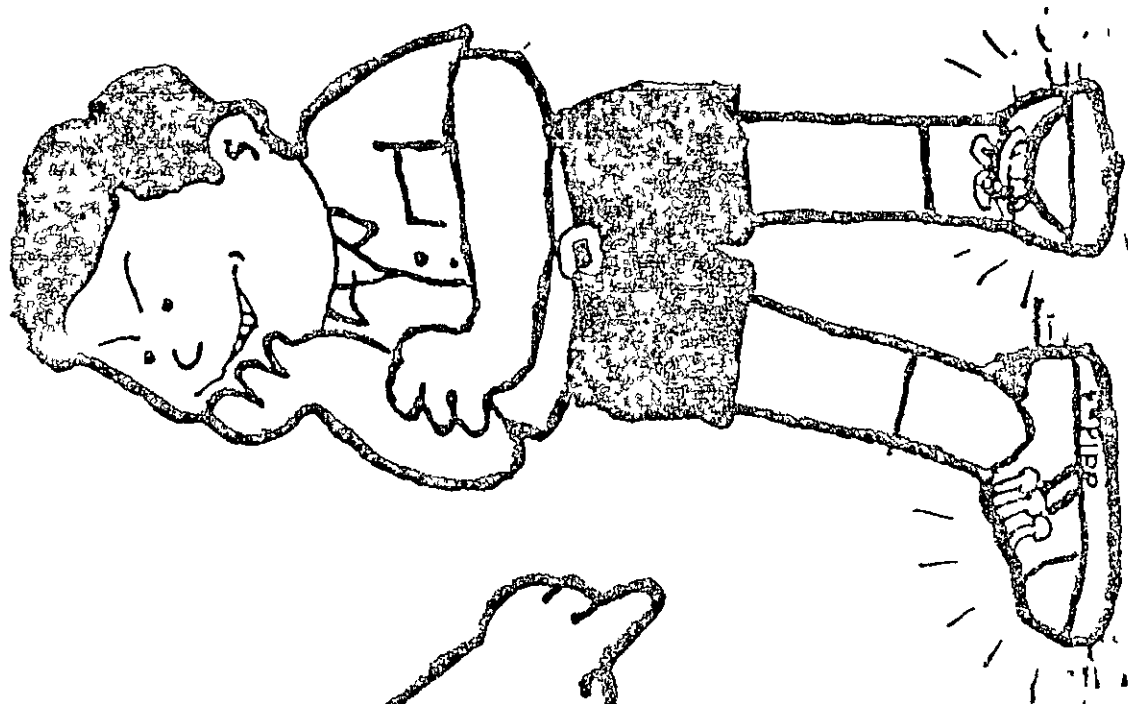
อ๊ะ! ใครกัน!... แต่ฉัน
ก็ไม่ได้รีบร้อนไปไหนเลย
นี่! ฉันนี่เอง! ฉันกำลังรออยู่ในนี่...

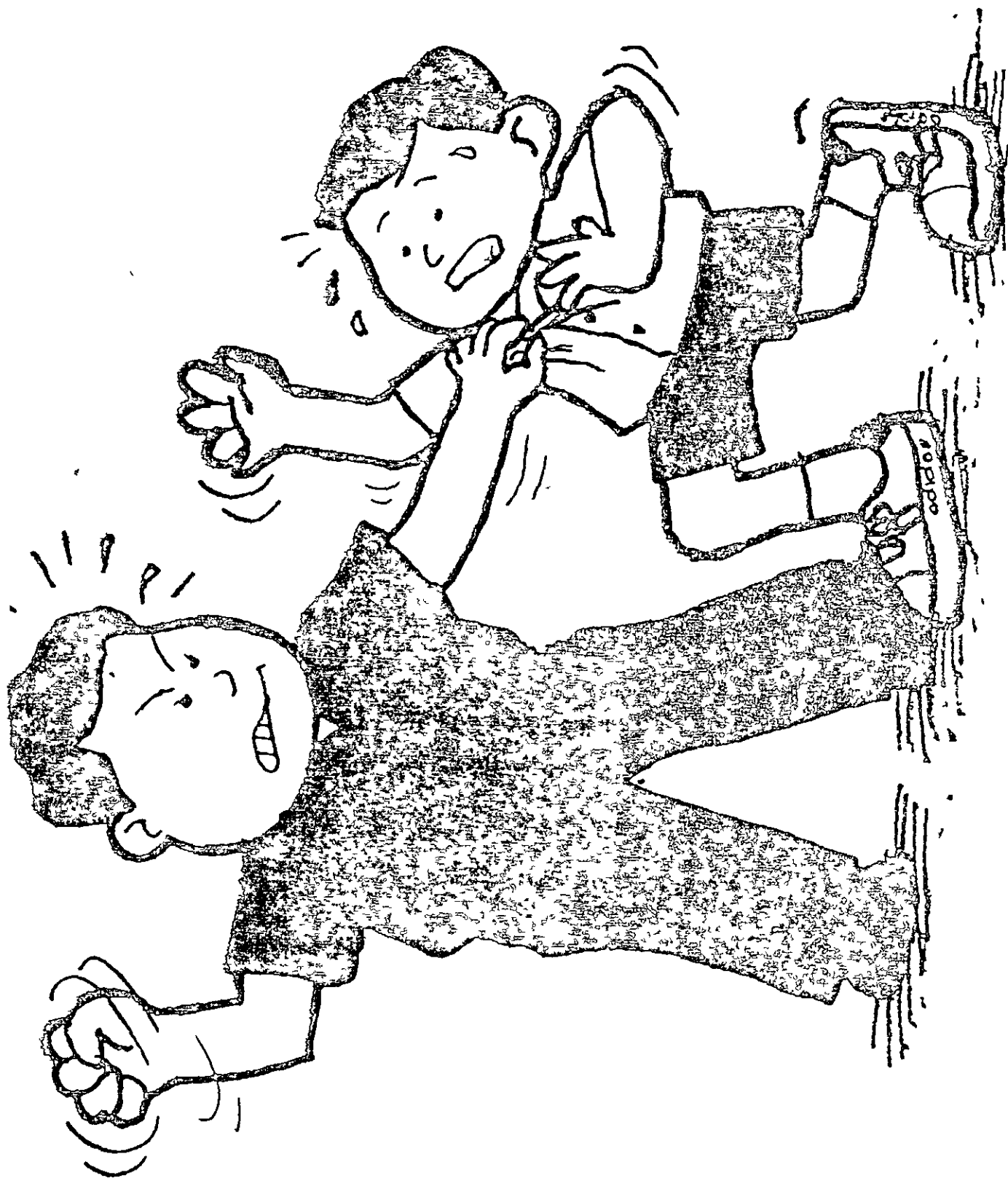

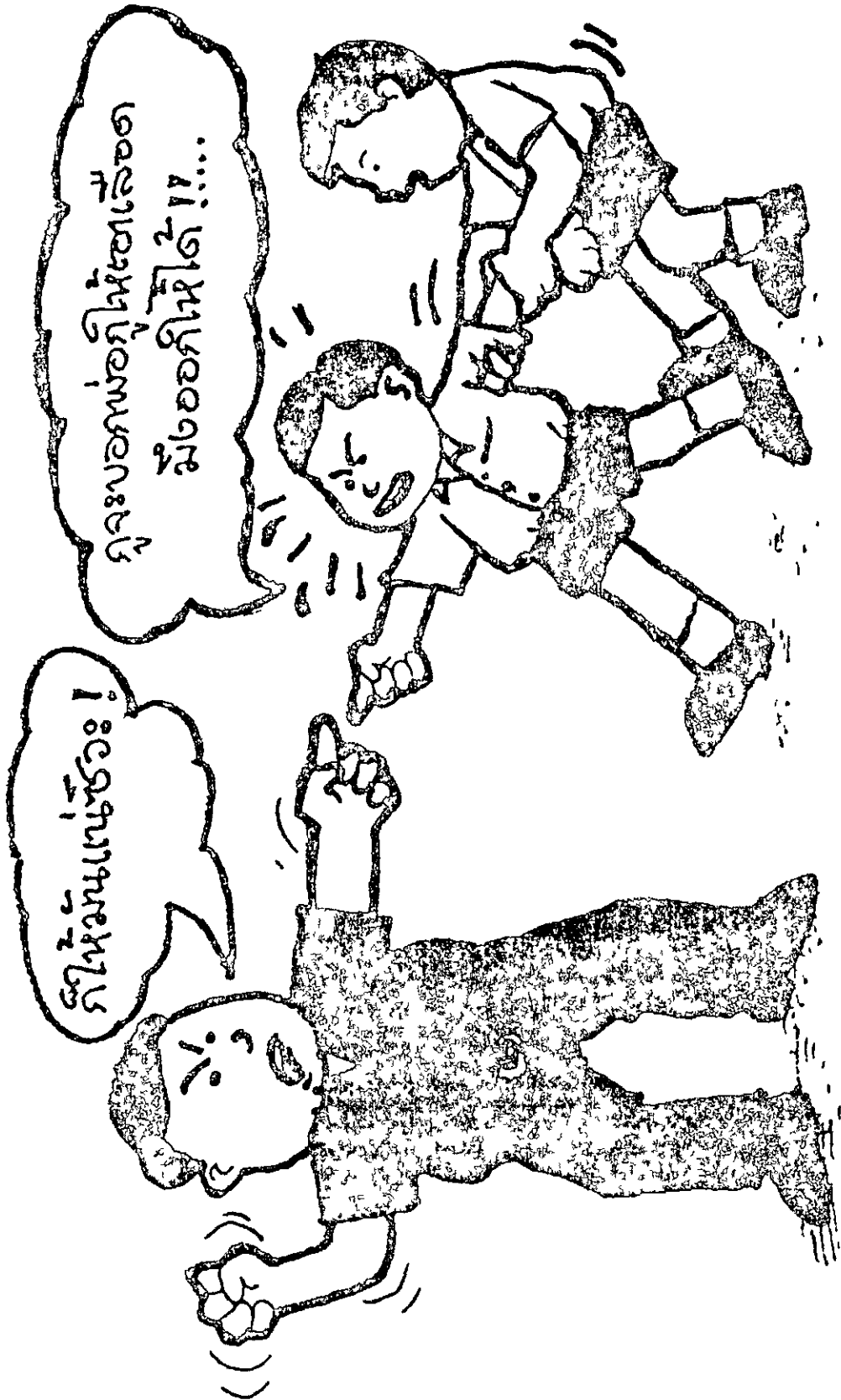
ผมขอบคุณที่ไปยุ่งเกี่ยวกับเด็กคนนั้นเลย...
ไปซื้อเงินได้ไปใช้คนเยอะ ใครใคร่หาเราเยอะ
ฟังพ่อแม่ของแกอีกเลย: ผมไม่ชอบที่มีเรื่อง
ยุ่งยากใจ

ชุดที่ 1

บัตรกิจกรรมกลุ่ม

กิจกรรม

1. ให้นักเรียนฟังเพลงประกอบภาพแผ่นใส เรื่อง "ครูคนใหม่"
2. เมื่อฟังจบแล้วให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มช่วยกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่อไปนี้ (ใช้เวลา 30 นาที)
  - 2.1 ครูนิมิตรและสุชาติปฏิบัติเหมาะสมหรือไม่
  - 2.2 การขัดแย้งระหว่างครูนิมิตรกับสุชาติ มีสาเหตุมาจากอะไรเป็นสำคัญ
  - 2.3 เมื่อนำเรื่องครูคนใหม่มาพิจารณาเทียบกับเรื่องผลพลอยได้จากการออกพรรษา นักเรียนจะสรุปเรื่องครูคนใหม่อย่างไร และจะแก้ไขให้ถูกต้องตามความรู้ที่ได้จากการอ่านเรื่องผลพลอยได้จากการออกพรรษาอย่างไร

แบบฝึกความกตัญญูสร้างสรรค์

วันออกพรรษา

วัตถุประสงค์ เพื่อฝึกความคล่องในการคิด ความคิดยืดหยุ่นและความคิดริเริ่ม

กิจกรรม ให้นักเรียนแสดงความสามารถในการคิด (เวลา 10 นาที)

ทุกปีเมื่อถึงวันสำคัญทางพุทธศาสนา เช่น วันออกพรรษาจะมีประชาชนเป็นจำนวนมากไม่ทํานุญต่อกัน อดทนกัน แต่มีเด็กวัยรุ่นเป็นจำนวนมากไม่นิยมไปวัด นักเรียนคิดว่าจะมีวิธีการอย่างไรที่ทำให้เด็กวัยรุ่นสนใจไปวัดแทนที่จะชวนกันไปเที่ยวตามสถานเริงรมย์ต่าง ๆ

คำชี้แจง ขอให้นักเรียนระดมพลังสมองคิดหลาย ๆ วิธี แล้วเขียนลงในกระดาษคำตอบที่จัดไว้ให้

แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์

สาม - ภรรยา

ชุดการสอนวิชาภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์

สามี - ภรรยา

กิจกรรม

ตอนที่ 1

ให้นักเรียนแสดงความสามารถในการเขียนบทสนทนา (เวลา 10 นาที)

คำชี้แจง

ให้นักเรียนดูรูปภาพด้านหน้าแล้วนักเรียนลองคิดว่าสามีและภรรยา ควรพูดกันว่าอย่างไรบ้าง ให้นักเรียนเขียนมาให้มากที่สุด เมื่อหมดเวลาแล้วให้ทำตอนที่ 2 ต่อไป

ตอนที่ 2

ให้นักเรียนแสดงความสามารถในการใช้หลักการพิจารณา (เวลา 10 นาที)

คำชี้แจง

ถ้าสามี - ภรรยา ในรูปภาพเป็นคุณพ่อ-คุณแม่ ของนักเรียน นักเรียนคิดว่าจะใช้หลักการพิจารณามาขอเรื่องคุณพ่อ และคุณแม่อย่างไร เขียนมาให้มากที่สุด

บทเสริมทักษะการอ่าน
เรื่อง ประเพณีความเชื่อ

เวลา 10 นาที

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่าน 3 ด้าน คือ

1. ความเข้าใจเนื้อเรื่อง
2. ความคิดเชิงวิจารณ์
3. ความคิดเชิงสร้างสรรค์

คำชี้แจง

อ่านเรื่องข้างล่างนี้แล้วตอบคำถามข้อ 1 - 5

ประเพณีการตักบาตร

เฉลย สนธิรักษ์

การตักบาตร คือ เอาข้าว บางทีก็มีกับดัวไปใส่บาตรพระเณรเป็นประจำวัน หรือเฉพาะในวันเกิดของตน บางทีก็ใส่เฉพาะวันสำคัญ ๆ เช่น วันพระ 8 ค่ำ 15 ค่ำ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันมาฆะ วันวิสาขะ วันอาสาฬหะ และวันขึ้นปีใหม่ เป็นต้น

การตักบาตรนี้ ถือเป็นประเพณีที่พุทธศาสนิกชนควรปฏิบัติเป็นกิจวัตรประจำวัน เพราะเท่ากับเป็นการให้กำลังแก่พระสงฆ์ สามเณร ได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียน และปฏิบัติธรรมวินัย เป็นการสืบต่ออายุพระพุทธศาสนาให้มั่นคงถาวรต่อไป เพราะพระเณรท่านมีหน้าที่ศึกษาเล่าเรียนหาความรู้เพื่อนำไปสั่งสอนประชาชน ท่านไม่ต้องวุ่นวายในเรื่องทำมาหากินประกอบอาชีพเหมือนชาวบ้าน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของชาวบ้านที่จะต้องบำรุงพระเณรด้วยการทำบุญตักบาตร

เรื่องการทำบุญตักบาตรนี้ ได้มีตั้งแต่สมัยพุทธกาล เมื่อพระองค์ผนวชใหม่ ๆ ยังไม่ได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ได้เสด็จประทับที่สวนมะม่วงในแคว้นมคธใช้เวลา 7 วัน พระองค์

เสด็จบิณฑบาต ผ่านกรุงราชคฤห์ ขึ้นถึงเมืองหลวงของพระเจ้าพิมพิสาร ชาวเมืองเห็นพระบิณฑบาตเป็นครั้งแรกก็ชวนกันเอาอาหารมาตักบาตรตั้งแต่นั้นมา การตักบาตรจึงเป็นประเพณีมาจนบัดนี้ และเมื่อพระพุทธองค์ตรัสรู้ใหม่ ๆ พระทัยอยู่ที่ควงไม้เกด มีพ่อค้าสองคนนำข้าวสัณฑูง ซึ่งเป็นเสบียงสำหรับเดินทางเข้าไปถวายพระพุทธองค์ ทรงรับไว้ด้วยบาตร ที่ก็เป็นมูลเหตุของการตักบาตรด้วยประการหนึ่ง

บาตรเป็นภาชนะจำเป็นของพระเณร จะขาดเสียมิได้ นับเข้าจำนวนบริขารอันจำเป็นอย่างหนึ่งในบริขาร 8 ตามปกติพระจะไม่อยู่ที่ใดต้องมีบาตรประจำตัวไปทั่ว และการออกบิณฑบาตก็ออกในเวลาเช้าตามแบบอย่างที่พระพุทธองค์ทรงบำเพ็ญเป็นพุทธกิจประจำวันตรงกับที่ว่า ปุพฺพณฺเพ ปิณฺท ปาตญฺจ เวลาเช้าทรงบิณฑบาต

ตามเรื่องแล้ว พระท่านจะต้องออกบิณฑบาตทุกเช้า เดินเรียงลำดับอาวุโสไปตามละแวกบ้าน (หมายถึงพระตามชนบท) เมื่อถึงหมู่บ้านที่ชาวบ้านกำลังรออยู่ พระท่านก็ยืนเรียงเป็นแถว ชาวบ้านก็ตักบาตร แต่ในกรุงเทพฯ พระเณรท่านมักไปตามลำพังของท่าน ไม่ได้เดินเรียงแถวกันไป ทั้งนี้เพราะพระเณรในกรุงเทพฯ แต่ละวัดมีมาก ถ้ามีวโรวเรียงแถวอยู่ก็จะไม่สะดวก และผู้ให้นำอาหารมาตักบาตรก็คงจะตักไม่ได้ครบทุกองค์ เมื่อพระเณรท่านต้องออกบิณฑบาตตอนเช้าทุกวัน ชาวบ้านก็ต้องตักบาตรทุกวัน แต่ที่ไม่ได้ตักก็มีมาก บางคนตักบาตรเฉพาะในรอบวันเกิดประจำสัปดาห์ บางคนก็ตักบาตรในรอบวันเกิดเฉพาะเจ้า และมักจะตักบาตรพระจำนวนเท่าอายุ ถ้าเป็นวันสำคัญ ๆ ทางศาสนา ก็จะพากันไปตักบาตรพระตามวัด (หมายถึงชนบท) ในกรุงเทพฯ ไม่สะดวกที่จะไปตักบาตรตามวัด ก็รักที่เข้าบ้านของตน แต่ในบางคราว เช่น เทศกาลปีใหม่ และตรุษสงกรานต์ มีการตักบาตรตามที่กำหนดไว้ เช่น สนามหลวงหรือในบริเวณใดบริเวณหนึ่งซึ่งแล้วแต่จะนัดหมายกัน นอกจากการตักบาตรแล้วที่กล่าวมาแล้ว ยังมีการตักบาตรที่มีชื่อเฉพาะอีก เช่น ตักบาตรเทโว ตักบาตรข้าวสาร

ตักบาตรเทโว ทำกันมีครั้ง มักทำกันในวันแรมก่ำหนึ่ง เดือน 11 ซึ่งถือกันว่าเป็นวันคล้ายวันที่พระพุทธองค์เสด็จจากเทวโลก หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ตักบาตรดาวดึงส์ ตามตำนานกล่าวว่า พระพุทธองค์เสด็จไปจำพรรษาโปรดพระพุทธมารดาที่ดาวดึงส์ แล้วเสด็จลงจากดาวดึงส์ในวันออกพรรษา พิธีที่ทำในวันนั้น ได้ัญเชิญพระพุทธรูปมาประดิษฐานบนล้อเลื่อน มีบุษบกและมีบาตรตั้งอยู่บนหน้าพระพุทธรูป มีคนเข็นหรือลากหน้าพระสงฆ์ พวกทวยหาญกา

ต่างก็นั่งเรียงรายกันอยู่เป็นแถว ๆ แล้วตักบาตร อาหารที่ตักบาตรกันในวันนั้นมี ข้าว กับ และข้าวต้มมัดได้ ข้าวต้มลูกโยน เป็นต้น โดยมากทำพิธีเหมือนกับพระพุทธองค์เสด็จจาก เทวโลกจริง ๆ เช่น ที่เมืองอุทัยธานี อัญเชิญพระพุทธรูปลงจากเขา และมีพระสงฆ์ตาม ประชาชนรอตักบาตรที่เชิงเขา วัดที่เชิงเขานั้นเรียกว่า "วัดสังกัส" เข้าใจว่า ตั้งชื่อวัด ให้ใกล้เคียงกับความจริงกับเรื่องที่พระพุทธองค์เสด็จลงจากเทวโลก ก็เสด็จประทับที่เมือง สังกัสสคร ในกรุงเทพฯ ก็ทำกันที่วัดสระเกศ โดยอัญเชิญพระพุทธรูปนำหน้าพระสงฆ์ลงมา จากภูเขาทอง แล้วหายกทวยกาที่ตั้งแถวกันตักบาตรที่เชิงเขา ทำดังนี้เพื่อให้ใกล้เคียงความจริง ประเพณีตักบาตรเทโวนี้ ทำกันอย่างมหิหารในหมู่บ้านพุทธศาสนิกชน เพราะเป็นเหตุให้เกิด รำลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในครั้งกระโน้น แล้วเกิดปิฎกปาโมทย์ขึ้นในบัดนี้

ตักบาตรข้าวสาร การตักบาตรข้าวสารถือกันเป็นประจำนี้ มักทำกันในเวลาจวน เข้าพรรษา โดยการจัดอาหารแห้ง เช่น พริก หอม กระเทียม ปลา ติดมาด้วย และแบ่ง ออกเป็นส่วน ๆ กันตามจำนวนพระเณรในวัด ทั้งนี้จะเป็นประเพณีของผู้ที่คิดเห็นว่าการ ถวายอาหารสุกไม่เย็นของยังเย็นเก็บไว้นานไม่ได้ เวลาบริบูรณ์ก็เหลือเพื่อ เวลาอดคอก็ ไม่พอฉัน จึงคิดให้เป็นข้าวสารและของแห้ง ๆ เช่น เวลาเมื่อเทศน์ก็มีถวายเข้าไปในสงฆ์ หรือเฉพาะบุคคลก็มี ที่ทำกันจนเป็นประเพณี เช่น ตักบาตรข้าวสารในวันพรรษาก็มี เริ่ม ทำกันแพร่หลายในรัชกาลที่ 5 ดังมีพระบรมราชาธิบายของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ทรงพระราชปิณฑ์ไว้ในพระราชพิธีสิบสองเดือน ตอนว่าด้วยตักบาตรน้ำผึ้งของไทยเรามี ประโยชน์ผู้ตักบาตรข้าวสารไม่ได้ดังนี้ น่าจะมีผู้เห็นชอบตามพระบรมราชาธิบายอันนี้ จึง เปลี่ยนจากการตักบาตรน้ำผึ้ง ซึ่งเคยทำเป็นประเพณีกันมาแต่ก่อนเป็นตักบาตรข้าวสาร วิธีที่ตักบาตรข้าวสารก็บ่าวร้องหรือแจกฐึกาหรือประกาศคิดไว้ตามวัดที่จะทำพิธี เมื่อถึงเวลา ก็หาข้าวสารและของแห้ง ๆ มารวมกัน ผู้เป็นหัวหน้าก็ประกาศให้ประชุมกันกล่าวคำถวาย

อนึ่ง ปรากฏหลักฐานเกี่ยาแก่เรื่องนี้เมื่อครั้งพุทธกาลว่า ครั้งหนึ่งพระพุทธองค์ ประทับอยู่ที่เวฬุวันมหาวิหาร คราวนั้นในเมืองราชคฤห์เกิดข้าวยากหมากแพง ประชาชน

ไม่สามารถจะถวายอาหารแต่ภิกษุสงฆ์ได้ทั่วถึงกันได้ จึงใคร่ถวายไว้เป็นครั้งคราว
พระพุทธร่องก็จึงทรงอนุญาตให้ถวายได้แก่การปรารภสนทนาสืบจนทุกวันนี้ นี่เป็นเรื่องตักบาตร
ข้าวสาร

วารสารวัฒนธรรมไทย ฉบับที่ 11 มกราคม 2507

คำถาม

1. ข้อใดต่อไปนี้ไม่ใช่ประเพณีการออกพรรษาของชาวอีสาน

- ก. การให้ประทีป
- ข. การเส็งกลอง
- ค. การสรงน้ำ
- ง. การปล่อยโคม
- จ. การแห่ขบวนไฟ

2. อาศัยเหตุผลข้อใดจึงเชื่อว่าการตักบาตรเป็นประเพณี

- ก. เป็นเรื่องของความเชื่อ
- ข. เป็นเรื่องของการบุญการกุศล
- ค. เป็นเรื่องของการทำความดีที่มีผลต่อจิตใจ
- ง. เป็นธรรมเนียมของชาวพุทธ
- จ. เป็นเรื่องที่ปฏิบัติกันมาแต่ครั้งพุทธกาล

3. ครูเทพ เขียนไว้ว่า

พานาตปตชัค   อภัยสัตว์ให้คงครอง
ชีพไร้ไม่ห่อจ้อง   เวรซึ่งกันและกันไป

เจตนาของครูเทพก็คือ ต้องการจะสอนเรื่องถือศีล ๕ แต่หมาย ก. สืบทราบว่า พระภิกษุ ข. ชอบฉันทกัณฑ์ ดังนั้นนาย ก. จึงฆ่าไก่แล้วถวายพระรูปนั้น ถ้ากฎแห่งกรรมมี และเป็นจริง อาศัยกฎแห่งกรรมนี้เป็นหลักในการวินิจฉัยการกระทำของนาย ก. อยากทราบว่า นาย ก. น่าจะได้อะไรจากการกระทำครั้งนี้

- ก. ได้บุญ เพราะบุญเกิดจากการที่ให้อภัย
- ข. ได้บาป เพราะการฆ่าสัตว์นั้นผิดศีล
- ค. ได้ทั้งบุญและบาป แต่เป็นการได้ต่างกรรมต่างวาระกัน
- ง. ได้ความดีความชอบจากพระภิกษุ ข.
- จ. ได้ชื่อว่า เป็นชาวพุทธโดยแท้ เพราะรู้จักทำบุญ

4. วันขึ้นปีใหม่ ชาวพุทธนิยมไปทำบุญตักบาตรด้วยการถวายอาหารนานาชนิด จนกระทั่งพระเณรฉันไม่หมด ทำให้บิณฑบาตทิ้งขว้างไปเสียมาก ท่านควร จะเลือกทำบุญอย่างไร จึงจะสอดคล้องกับนโยบายการประหยัดของรัฐบาล
- ตักบาตรเทโว
  - ตักบาตรข้าวสาร
  - ตักบาตรน้ำผึ้ง
  - ตักบาตรดาวดึงส์
  - ถวายเงิน
5. พุทธศาสนิกชนมีความเชื่อว่า ในวันตักบาตรเทโว เป็นวันสำคัญเกี่ยวข้องกับ ความเชื่อในทางพุทธศาสนา อยากทราบว่าเกี่ยวข้องอย่างไร
- วันที่พระเจ้าเปิดโลก
  - วันวาระนาของสงฆ์
  - วันที่พระพุทธเจ้าเสด็จกลับจากการไปโปรดพุทธมารดา
  - วันที่พระพุทธเจ้าเสด็จกลับจากลวรัศมีดาวดึงส์
  - ถูกเกือบหมดทุกข้อ ยกเว้นข้อ ข.

โครงการต้นไม้พูดได้

หลักการและเหตุผล

เป็นโครงการที่ต้องการส่งเสริมการเรียนการสอนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น เพื่อฝึกทักษะการแสดงความคิดสร้างสรรค์ ฝึกการใช้ภาษาที่ถูกต้อง ตลอดจนยังเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้ร่วมอนุรักษ์ และรักษาบริเวณโรงเรียนให้น่าอยู่น่าพักผ่อนในเวลาว่าง

วัตถุประสงค์

1. ต้องการให้นักเรียนทั่วไปได้เห็นตัวอย่างการใช้ภาษาที่ถูกต้อง
2. ต้องการฝึกความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
3. เพื่อเผยแพร่ความคิดนั้น เพื่อให้นักเรียนกลุ่มอื่นได้ทราบและอาจจะเอาไปปฏิบัติ

บ้างไม่มากนักน้อย

เป้าหมาย

นักเรียนแสดงผลงานของกลุ่ม

วิธีดำเนินการ

1. ครูให้นักเรียนไปเขียนคำขวัญในลักษณะการแนะนำ ตักเตือน
2. ครูตรวจสอบความถูกต้อง แล้วเลือกคำขวัญที่ดีและถูกต้องไว้ และประกาศยกย่อง

ชมเชย

3. ให้แต่ละกลุ่มนำผลงานของตนไปเขียนติดแผ่นไม้ หรือแผ่นเหล็ก
4. ครูตรวจสอบความเรียบร้อยอีกครั้ง แล้วมอบหมายให้นักเรียนไปติดตามต้นไม้ที่

เหมาะสมเห็นได้ชัดเจนและสวยงาม

งบประมาณ

เงินบำรุงการศึกษา

ผู้รับผิดชอบโครงการ

สมาชิกแต่ละกลุ่ม

ระยะเวลา

ช่วงเวลาที่ยื่นชุดการลอน ผลพลอยได้จากการออกพรรษา

สถานที่

บริเวณโรงเรียน ตามร่มไม้ และที่พักผ่อน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

นักเรียนทุกคนได้ฝึกการเขียนคำขวัญ และได้แสดงผลงานของตน

ประเมินผล

1. สังเกตจากการทำงานร่วมกัน
2. สังเกตความสนใจของนักเรียนทุกคน
3. ดูจากผลงานที่ปรากฏ

การตรวจให้คะแนนแบบฝึกความคิดสร้างสรรค์

แบบฝึก "วันออกพรรษา"

กิจกรรมนี้เป็นการตรวจให้คะแนนความคล่องในการคิด คำตอบที่ใช้ได้จะให้คะแนน

คำตอบละ 1 คะแนน

1. พ่อแม่กวรชวนลูก ๆ ไปวัดข้าง
2. จักให้เด็ก ๆ ไปศึกษาธรรมทุกวันอาทิตย์
3. ทำให้วัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยว เช่น วัดไร่โรงวัว จังหวัดสุพรรณบุรี
4. ไม่ควรให้พระเทศน์นาน ๆ
5. แต่งกายอย่างไรไปวัดก็ได้

การให้คะแนนความยืดหยุ่นในการคิด

ผู้วิจัยให้คะแนนความยืดหยุ่นในการคิดโดยการนับวิธีการที่แตกต่างกันในการหาวิธี
ให้ได้ช่วยร่นนิยมเข้าวัด ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ประเภทดังนี้

1. บุคคลที่นิยมไปวัด
2. การแต่งกาย
3. สถานที่
4. ระยะเวลา
5. ข้อควรปฏิบัติต่าง ๆ

การให้คะแนนความคิดริเริ่ม

คะแนนความคิดริเริ่มของคำตอบขึ้นอยู่กับความถี่ทางสถิติของคำตอบนั้น ๆ
ตามเงื่อนไขที่กำหนด

รายละเอียดเกี่ยวกับคำตอบจำแนกตามวิธีการในการให้ได้ช่วยร่นนิยมไปวัด
และความถี่ของคำตอบ

วิธีการในการรับเรื่อง	คำตอบ	ความถี่ของคำตอบ
1. บุคคลที่นิยมไปวัด	พ่อแม่ควรชวนลูก ๆ ไปวัดบ้าง	10
2. การแต่งกาย	แต่งกายอย่างไรไปวัดก็ได้	5
3. สถานที่	ทำให้วัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยว	2
4. ระยะเวลา	ไม่ควรให้พระเทศน์ครั้งละนาน ๆ	5
5. ข้อควรปฏิบัติต่าง ๆ	จัดให้เด็กไปศึกษาธรรมทุกวัน อาทิตย์	2

แบบฝึก "สามมี - ภรรยา"

กิจกรรมนี้มีการตรวจให้คะแนนตามองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 ด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การให้คะแนนความคล่องในการคิด

คำตอบที่ใช้ได้จะได้คำตอบละ 1 คะแนน

ตอนที่ 1

ภรรยา	เมื่อคืนไปนอนที่ไหนมา	สามมี	เธอละดีแต่เล่นไฟ
สามมี	อย่าพูดมาก	ภรรยา	เรื่องของฉัน
ภรรยา	เก่งจริงก็เข้ามา	สามมี	ขอเงินบ้างจะเอาไปดื่มเหล้า
สามมี	จะสูดสำรวจแน่หรือ	ภรรยา	เงินเดือนหายไปกับไหนหมด
ภรรยา	ให้เงินพอใช้ที่ไหน	ภรรยา	นั่นหรือเป็นเมียตำรวจนักแบงค์
สามมี	ก็ต้องเสี่ยงเพื่อนฝูงบ้าง	สามมี	หรือไม่จริง

การให้คะแนนความคิดยืดหยุ่น

ผู้วิจัยให้คะแนนความคิดยืดหยุ่นโดยการนับจำนวนเรื่องที่แตกต่างกันในการเขียน

บทสนทนาเป็น 5 ประเภท คือ

1. การดื่มสุรา
2. การเล่นการพนัน
3. การเที่ยวเตร่
4. การคบเพื่อน
5. การหารายได้
6. อื่น ๆ

การให้คะแนนความคิดริเริ่ม

คะแนนความคิดริเริ่มของคำตอบหนึ่ง ๆ ขึ้นอยู่กับสถิติของคำตอบนั้น ๆ ตามเงื่อนไขที่กำหนด

รายละเอียดเกี่ยวกับคำตอบจำแนกตามวิธีการในการเขียนเหตุผลและความถี่ของคำตอบ

เรื่องที่เขียน	คำตอบ	ความถี่ของคำตอบ
1. การดื่มสุรา	สามี ขอเงินบ้างจะเอาไปดื่มเหล้า	4
	ภรรยา เงินเดือนหายไปไหนหมด	4
2. การเล่นการพนัน	สามี เธอละดีแต่เล่นไพ่	8
	ภรรยา เรื่องของฉัน	8
3. การเที่ยวเตร่	ภรรยา เมื่อก่อนนี้ไปนอนที่ไหนมา	10
	สามี ออย่าพูดมาก	10
4. การคบเพื่อน	ภรรยา ให้เงินพอใช้ที่ไหน	3
	สามี ก็ต้องเลี้ยงเพื่อนฝูงบ้าง	1
5. การหารายได้	ภรรยา นินะหรือเป็นเมียตำรวจนับแบงก์	1
	สามี หรือไม่จริง	1
6. อื่น ๆ	ภรรยา เก่งจริงก็เข้ามา	2
	สามี จะสู้ตำรวจแน่หรือ	2

ตอนที่ 2

การให้คะแนนความคล่องในการคิดคำตอบที่ใช้ได้จะได้คะแนนคำตอบละ 1 คะแนน

1. พ่อแม่อย่าทะเลาะกันเลยหนุ่ยเขา
2. พ่อจำคุณครูที่โรงเรียนเขาบอกว่ากินเหล้าไม่ดี มีโทษ
3. หนูกำลังทำการบ้านไม่มีสมาธิเลย
4. ถ้าพ่อกับแม่ทะเลาะกันอีกผมจะไม่ไปโรงเรียน

การให้คะแนนความคิดขั้นสูง

ผู้วิจัยให้คะแนนความคิดขั้นสูงโดยการนับวิธีการหรือจำนวนหลักการที่แตกต่างกัน

ในการขอร้องคุณพ่อ - คุณแม่ เป็น 3 วิธีดังนี้

1. พுகขอร้อง
2. พยายามอธิบายเหตุผล
3. ต้งเงื่อนไข

การให้คะแนนความคิดริเริ่ม

คะแนนความคิดริเริ่มของคำตอบหนึ่ง ๆ ขึ้นอยู่กับสถิติของคำตอบนั้น ๆ ตามเงื่อนไข

ที่กำหนด

รายละเอียดเกี่ยวกับคำตอบจำแนกตามวิธีการใช้หลักการพิจารณาและความถ

ของคำตอบ

วิธีการพูด	คำตอบ	ความถี่ของคำตอบ
1. พูกขอร้อง	พ่อแม่อย่าทะเลาะกันเลยหนุ่ยเขา	5
2. พยายามอธิบาย เหตุผล	พ่อจำคุณครูที่โรงเรียนเขาบอกว่ากินเหล้า ไม่ดี	2
3. ต้งเงื่อนไข	ถ้าพ่อกับแม่ทะเลาะกันอีกผมจะไม่ไปโรงเรียน	5

แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

1. ข้อใดเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของผู้บรรยายเรื่อง ผลพลอยได้จากการออกพรรษา
  - ก. เพื่อให้ทราบว่าในวันออกพรรษา พุทธบริษัทจะทำอะไร
  - ข. เพื่อให้พุทธศาสนิกชนนึกถึงวันออกพรรษา ซึ่งเป็นวันสำคัญทางศาสนา
  - ค. เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างพุทธศาสนากับศาสนาพราหมณ์
  - ง. เพื่อให้เข้าใจหลักปวารณา และนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้
  - จ. เพื่อให้เข้าใจความเป็นมาของการทำบุญตักบาตรเทโว
2. ข้อใดเป็นหน้าที่หลักสำคัญของสงฆ์ที่พึงปฏิบัติตลอดในระหว่างเข้าพรรษา
  - ก. ทำวัตร
  - ข. บิณฑบาต
  - ค. พิจารณาวิค
  - ง. แสดงธรรม
  - จ. ประพฤติวินัยและปฏิบัติสมณธรรม
3. ผู้เขียนเปรียบคนที่ขาดความรู้ว่าคล้ายคลึงกับข้อใด
  - ก. วัวที่ติดลมบน
  - ข. กังหันที่ห้องลม
  - ค. เรือที่ขาดหางเสือ
  - ง. รถยนต์ที่ขาดน้ำมัน
  - จ. ช้างที่ขาดสารภีฝึก
4. พลุ ตะไล ไฟพะเนียง เกี่ยวข้องกับวันออกพรรษาทางด้านใด
  - ก. เพื่อความสวยงามของวัด
  - ข. เป็นการบูชาพระพุทธเจ้า
  - ค. เป็นประเพณีที่ปฏิบัติกันมาช้านาน
  - ง. เพื่อประกวดการประดิษฐ์ดอกไม้ของชาวบ้าน
  - จ. เป็นการเฉลิมฉลองในวันออกพรรษา

5. ข้อใดไม่ใช่ความหมายของการลงปาติโมกข์

- ก. การลงอุโบสถ
- ข. การลงอุโบสถร่วมกันทุก 15 คำ
- ค. การที่พระภิกษุสงฆ์เป็นหมู่คณะว่ากล่าวตักเตือนกันทุก 15 คำ
- ง. การที่พระภิกษุสงฆ์ เป็นหมู่คณะแสดงกาวมบริสุทธ์ต่อกันทุก 15 คำ
- จ. การลงอุโบสถร่วมกันทุก ๆ กลางเดือน

6. "การปวารณา เป็นการสร้าง กราครภาพ ให้เกิดขึ้นในหมู่คณะ" คำที่ขีดเส้นใต้ หมายถึงอะไร

- ก. ความสามัคคี
- ข. ความเป็นพี่น้อง
- ค. ความเสมอภาค
- ง. ความรักใคร่
- จ. ความรับผิดชอบ

7. ข้อใดไม่ใช่ข้อเท็จจริง

- ก. วันออกพรรษ ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11
- ข. ประเพณีในท้องถิ่นในวันออกพรรษามีการทำบุญตักบาตร
- ค. การแสดงกาวมบริสุทธ์ในหมู่คณะสงฆ์ทุก 15 คำ เรียกว่าการลงปาติโมกข์
- ง. การปวารณาของสงฆ์ว่าไปใช้กับครูกับศิษย์ บิดามารดาและบุตร ย่อมนำมาให้มี สันติภาพ
- จ. การปวารณาก็คือ การตัดเตือนกันระหว่างพระสงฆ์ทุกรูปไม่ว่าจะเป็นพระผู้น้อย หรือผู้ใหญ่ย่อมตักเตือนกันได้

8. "การปวารณากันนี้จะศักดิ์สิทธิ์สัมฤทธิ์ผลได้ต้องอาศัยผู้ปวารณานั้นมีความตั้งใจที่จะ แก่ใจตนเอง มีสัจจะความจริงใจ" ข้อความนี้ผู้เขียนเสนออะไรให้กับผู้อ่าน

ก. ข้อเท็จจริง	ง. คำขอร้อง
ข. ความคิดเห็น	จ. หลักอ้างอิง
ค. ความรู้	

9. "คนที่ขาดผู้ว่ากล่าวตักเตือนก็เหมือนกับช้างมัวที่ขาดสารก็มักจะกลายเป็นช้างมัว
เถื่อนตลอดไป" ข้อคิดของผู้เขียนที่ยกมานี้จัดเป็นคำกล่าวในลักษณะใด
- อุปมา
  - อุทาหรณ์
  - อ้างอิง
  - ขี้มู
  - คำสอน
10. "ที่ว่าพุทธกับไสยไปด้วยกัน" หมายความว่า เรานำส่วนใดของลัทธิพราหมณ์เข้ามา
ใช้คู่กับศาสนาพุทธ
- บทสวด
  - เวทมนต์
  - เทตุผล
  - พิธีการ
  - อาคม
11. ข้อใดที่ไม่เข้าพวกกับข้ออื่น
- ทำบุญตักบาตร
  - จุดพลูออกไม้เพลิง
  - เววารณาตอกัน
  - จัดแข่งเรือ
  - ประดับประดาโคมไฟ
12. เทโวโรหณะ หมายความว่าอะไร
- การทำบุญตักบาตรในวันออกพรรษา
  - การเสด็จลงจากเทวโลกของพระพุทธเจ้า
  - การปฏิบัติพิธีการอย่างหนึ่งตามศาสนาพราหมณ์
  - การลงอุโบสถร่วมกันของคณะสงฆ์ในวัน 15 ค่ำ
  - การชำระน้ำให้หมดสิ้นเป็นวัตรพิธี

13. คำพูดของครูต่อไปนี้ข้อใดเข้าหลักการปวาราณาได้
- ก. ถ้าเธอมาสายจะต้องวิ่งรอบสนาม 3 รอบ
  - ข. ถ้าเธอไม่ทำงานตามที่ครูสั่งจะต้องถูกตี 3 ที
  - ค. ถ้ายังไม่มาเข้าห้องสอนให้หัวหน้าไปเตือนครูด้วย
  - ง. เธอสนุกหรือก็ได้นะเพราะเป็นนอกเวลาเรียน ครูไม่ว่าอะไรหรอก
  - จ. ครูจะไม่บอกครูใหญ่ว่าเธอหนีโรงเรียนเมื่อวานนี้ ถ้าเธอจะไปถางหญ้าหน้าบ้านครู
14. ผลสัมฤทธิ์ของการปวาราณาประการสุดท้าย คืออะไร
- ก. ความรัก
  - ข. ความสามัคคี
  - ค. ความรู้แจ้ง
  - ง. ความมีเหตุผล
  - จ. ความสันติสุข
15. จากเรื่องผลพลอยได้จากการออกพรรษา การปวาราณาจะไม่สัมฤทธิ์ผลเพราะเหตุผลจากอุปสรรคข้อใด
- ก. ความโกรธ
  - ข. อคติ
  - ค. ภัยที่แตกต่าง
  - ง. ความมีพิธี
  - จ. ความขิงขัง

เฉลยแบบฝึกทักษะการอ่าน
เรื่อง "ประเพณีความเชื่อ"

- ข้อ 1. จ
2. จ
3. ค
4. ข
5. จ

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

1. ง	8. ข
2. จ	9. ก
3. จ	10. ง
4. จ	11. ค
5. ค	12. ข
6. ข	13. ค
7. จ	14. จ
15. ง	

ชุดการสอน เรื่อง ธรรมาธรรมะสงคราม

ส่วนประกอบของชุดการสอน

วิชา   ภาษาไทย
 ชั้น   มัธยมศึกษาปีที่ 4
 เรื่อง   ธรรมาธรรมะสงคราม

ชุดการสอนประกอบด้วย

1. คู่มือครู
2. สื่อการสอนต่าง ๆ มีดังนี้
  - 2.1 แถบบันทึกเสียงการอ่านทำนองเสนาะภาพยานี และภาพยั้ง
  - 2.2 แถบบันทึกเสียงเพลง "สยามานุสติ"
  - 2.3 แถบบันทึกภาพพระราชประวัติรัชกาลที่ 6
  - 2.4 แถบบันทึกเสียงเพลง "กฎแห่งกรรม"
  - 2.5 บัตรกิจกรรมกลุ่ม
  - 2.6 แบบฝึกทักษะการอ่าน
  - 2.7 เกมมิงโก
  - 2.8 บัตรคำศัพท์

- ใญ่ฐาน	- กฤณะ
- กามาพจรภพ	- วิไลพนารมย์
- เพรศแพรว	- พระกลด
- คัคนานต์	- พระขรรค์
- ควนค้อม	- กระไล
- คณธรรพ์	- ไตรทวาร
- ฤคผลกรรมภ	

- 2.9 แบนบันทึกภาพ การอภิปรายของนักเรียนโรงเรียนบ้านหินกลิ้ง
- 2.10 แบบฝึกหัดทักษะการสื่อสาร เรื่อง "พอกัน"
- 3. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 15 ข้อ
- 4. กระดาษคำตอบ
  - 4.1 กระดาษคำตอบแบบทดสอบ
  - 4.2 กระดาษคำตอบแบบฝึกทักษะการอ่าน
- 5. กระดาษเกมบิงโกภาษา

แผนการสอนที่ 1 (2 คาบ)

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

อ่านออกเสียงได้ถูกต้อง ชัดเจน และนำฟัง

2. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

- 2.1 บอกประวัติโดยสังเขปและผลงานของผู้แต่งเรื่อง วรรณกรรมสงครามได้
- 2.2 บอกที่มาของเรื่องวรรณกรรมสงครามได้
- 2.3 บอกความหมายของชื่อเรื่องได้ถูกต้อง
- 2.4 อ่านออกเสียงตัวสะกด กวบกกล้า และเน้นเสียงของคำได้อย่างถูกต้อง
- 2.5 อ่านทำนองเสนาะของกาพย์ยานี และกาพย์ฉันทูได้อย่างไพเราะ
- 2.6 อ่านหรือยก朗แบบละครได้

3. เนื้อหา

- 3.1 เรื่องวรรณกรรมสงคราม
  - ประวัติผู้แต่ง
  - ที่มาของเรื่อง
  - ลักษณะคำประพันธ์และรูปแบบของเรื่อง
- 3.2 การอ่านทำนองเสนาะ การอ่านคำควบกกล้า

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

4.1 ขั้นนำ

- 4.1.1 ครูให้นักเรียนฟังเพลง "สยามานุสติ" พร้อมทั้งให้นักเรียนช่วยกันร้อง
- 4.1.2 ครูบอกประวัติของเพลงอย่างสังเขป แล้วให้นักเรียนบอกความรู้สึกที่ได้จากเพลง

4.2 ขั้นสอน

- 4.2.1 ครูให้นักเรียนดูแถบบันทึกภาพ พระราชประวัติของรัชกาลที่ 6
- 4.2.2 ครูนำเข้าสู่เรื่องธรรมชาติธรรมะสงคราม และเล่าที่มาของเรื่อง ลักษณะคำประพันธ์ของเรื่อง
- 4.2.3 ครูให้นักเรียนค้นคว้าที่อ่านยากจากในเรื่องธรรมชาติธรรมะสงคราม แล้วฝึกให้นักเรียนอ่าน พร้อมทั้งครูหาคำที่อ่านยากจากในชีวิตประจำวัน แนะนำเพิ่มเติมให้
- 4.2.4 ครูแนะนำให้นักเรียนได้ระลึกถึงกฎเกณฑ์ลักษณะต่าง ๆ ที่จะใช้ในการอ่าน เช่น การออกเสียงควบกล้ำ การเน้นจังหวะ การเว้นวรรคตอน
- 4.2.5 ครูให้นักเรียนฟังตัวอย่างการอ่านทำนองเสนาะภาพยนันี และภาพยนต์มัง จากเรื่องธรรมชาติธรรมะสงคราม พร้อมทั้งให้นักเรียนฝึกอ่าน

4.3 ขั้นประเมินผล

ให้นักเรียนเล่นเกมอักษรปริศนา

5. สื่อการสอน

- 5.1 แถบบันทึกเสียงเพลง "สยามานุสสิ"
- 5.2 แถบบันทึกภาพ พระราชประวัติรัชกาลที่ 6
- 5.3 บัตรคำศัพท์ยาก
- 5.4 แถบบันทึกเสียงการอ่านทำนองเสนาะภาพยนันี และภาพยนต์มัง
- 5.5 เกมอักษรปริศนา

6. การประเมินผล

- 6.1 จากการตอบคำถามของนักเรียน
- 6.2 จากการอ่านคำ และอ่านทำนองเสนาะ
- 6.3 จากการเล่นเกมอักษรปริศนา

แผนการสอนที่ 2 (2 คาบ)

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

อ่านเก็บความ และวินิจฉัยคุณค่าของเรื่องที่อ่านได้

2. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

- 2.1 สรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้
- 2.2 อธิบายความหมายของศัพท์ยากได้อย่างน้อย 10 คำ
- 2.3 แสดงความคิดเห็นเฉพาะตน เกี่ยวกับข้อคิดบางตอนในเรื่องได้
- 2.4 ชี้แจงให้ว่าคำพูดของธรรมเทวบุตร เป็นไปในทางสร้างสรรค์หรือทำลาย

3. เนื้อหา

- 3.1 เนื้อเรื่องธรรมาธรรมะสงคราม
- 3.2 คำศัพท์ และความหมาย
- 3.3 ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง
- 3.4 การประเมินค่าสิ่งที่เราได้จากการอ่าน

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

4.1 ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนฟังเพลง "กฎแห่งกรรม" แล้วสนทนาถึงความหมายของเพลง และความรู้สึกที่ได้จากเพลง

4.2 ขั้นสอน

- 4.2.1 ครูอธิบายและเล่าเนื้อเรื่องย่อธรรมาธรรมะสงครามให้นักเรียนฟัง เพื่อกระตุ้นให้อยากติดตามเรื่อง
- 4.2.2 แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม แล้วปฏิบัติตามบัตรกิจกรรมกลุ่ม ที่แจกให้แต่ละกลุ่ม

4.2.3 แสดงรายงานตามกิจกรรมที่มอบหมายให้

4.2.4 ให้นักเรียนเล่นเกมิงโก

4.3 ขั้นประเมินผล

ให้นักเรียนทำแบบฝึกทักษะการอ่าน

5. สื่อการสอน

5.1 แอปบันทึกเสียงเพลง "กฎแห่งกรรม"

5.2 บัตรกิจกรรมกลุ่ม

5.3 แบบฝึกทักษะการอ่าน

5.4 อุปกรณ์เกมิงโก

6. ประเมินผล

6.1 สังเกตจากพฤติกรรมแล้วบันทึกผลตามแบบบันทึกการอภิปราย

6.2 จากการเล่นเกม

6.3 จากการเสนอรายงานและผลงานของกลุ่ม

6.4 จากการทำแบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน

แผนการสอนที่ 3 (2 คาบ)

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

พูดหรือเขียนแสดงความคิดเห็น และโต้ตอบได้อย่างมีเหตุผล

2. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.1 บอกหลักการใช้นามยาทในการสนทนาได้ถูกต้อง

2.2 สามารถใช้คำให้มีประสิทธิภาพในการเจรจาโต้ตอบ

3. เนื้อหา

3.1 มารยาทในการพูด

3.2 การพูดระหว่างบุคคล

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

4.1 ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนดูตัวอย่างการอภิปรายของนักเรียนโรงเรียนบ้านหินกลิ้ง

จากแถบบันทึกภาพ

4.2 ขั้นสอน

4.2.1 ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบและหลักเกณฑ์ในการอภิปราย

4.2.2 ครูอธิบายหลักเกณฑ์และมารยาทในการพูดแสดงความคิดเห็น และการพูดระหว่างบุคคล เพื่อนำไปใช้ในการอภิปราย

4.2.3 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มย่อย 8 - 10 คน จัดอภิปรายเกี่ยวกับชีวิตและคุณธรรม โดยเลือกจากหัวข้อต่อไปนี้

- คุณธรรมนำชีวิตให้มีความสุข
- เราจะปลูกฝังคุณธรรมแก่เยาวชนอย่างไร
- ทักษะของนักเรียนที่เกี่ยวกับคุณธรรมของคนไทย

4.2.4 ให้นักเรียนเสนอรายงานจากการอภิปรายในกลุ่ม

4.3 ขั้นประเมินผล

ให้นักเรียนทุกคนทำแบบฝึกทักษะการสื่อสาร เรื่อง "พอกัน"

5. สื่อการสอน

5.1 แลบนันท์ภาพ การอภิปรายของนักเรียนโรงเรียนบ้านหินกลิ้ง

5.2 แบบฝึกทักษะการสื่อสาร เรื่อง "พอกัน"

6. ประเมินผล

6.1 สังเกตจากการตอบคำถาม

6.2 สังเกตจากการช่วยอภิปรายของแต่ละกลุ่ม

6.3 จาการทำการทำแบบฝึกทักษะการสื่อสาร

แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์

"พอกัน"

กิจกรรม

ตอนที่ 1

ให้นักเรียนแสดงความสามารถในการใช้มารยาทของการสื่อสาร (เวลา 10 นาที)

ที่บ้านของจืดและแจ่ง จืดออกไปธุระนอกบ้าน นกซึ่งเฝ้าเพื่อนของจืดมาหา แจ่ง

ได้ยินเสียงคนเดินเข้ามาใกล้จึงเงยหน้าขึ้นมอง

แจ่ง : มาหาพี่จืดหรือคะ

นก : เปล่า เดินผ่านมาก็แวะเรื่อยเปื่อยมาอย่างนั้นเองแหละ

แจ่ง : อ้อ นึกว่ามาขอยืมสมุดจดงานของพี่จืดเสียอีก

นก : ฉันทะหรือจะมาขอยืมไม่มีวันเสียละ มีแต่พี่ของเธอนั่นแหละที่ขอยืมฉันทะ

แจ่ง : ไม่จริงหรอกคะ พี่จืดขยันเรียนนอกจะตายไป

นก : ขยันหรือ จริงซันนะ ขนาดขยันเรียนยังเรียนได้ผลอย่างนี้ ถ้าไม่ขยันละก็น่าดูล่ะ

แจ่ง : ไม่เอาแล้วเข้าบ้านดีกว่า

นก : อ้าวเจ้าของบ้านทำไมหนีเสียเล่า แย่จริง

คำชี้แจง

จากเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้นขอให้นักเรียนเขียนบอกความรู้สึก และการกระทำ
ต่อใจของแจ่งและนกมาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เมื่อหมดเวลาแล้วให้ทำตอนที่ 2 ต่อไป

ตอนที่ 2

ให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นในการเป็นผู้มีมารยาทในการพูด (เวลา 5 นาที)

คำชี้แจง

ให้นักเรียนลองเฝ้าผลที่จะเกิดขึ้นเมื่อจืดกลับมาบ้านแล้วทราบเรื่องที่เกิดขึ้น นักเรียน
คิดว่าจืดจะตักเตือนน้องแจ่งหรือไม่ เพราะเหตุใด ถ้าตักเตือนจะตักเตือนอย่างไรบ้าง จงตอบ
มาให้มากที่สุด

บทเสริมทักษะการอ่าน

กิจกรรม

คำชี้แจง

อ่านเรื่องแล้วตอบคำถามข้อ 1 - 4 ให้เวลา 10 นาที

พุทธศาสนาสุภานิศังโกลง

พระนิพนธ์ของ สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนราชสุดา

พรหมมาติ มาตา ภิโตโร

มารดา บิดา นั้น ท่านว่าเป็นพรหมของบุตร

1.	อันชนนี้ชนกัน	คือพรหม
	บุญสบล้ำอุกม	บระเสริฐแท้
	เลี้ยงดูขึ้นชูชม	เชยบุตร
	พรหมวิหารมากแล้	กว่าผู้อื่นใด

บุพพา จริยาติ วุจฺจเร

มารดา บิดา ท่านว่า เป็นบุพพจารย์ของบุตร

2.	ท่านสอนบุตรแต่บ่อย	วัยเยาว์
	แต่บุตรยังอ่อนเผลา	จวบรู้
	อบรมวิชาเขาวน	ชาญเชี่ยวชาญ
	ทั้งวิชาธรรมสื	โลกได้เลอภัย

อาทุ เนยย ทุตตานี

มารดา บิดา เห็นที่ควรคำนับของบุตร

3.	บุตรกรวดเคารพน้อม	ภักดี
	แสดงกตเวที	มากล้น
	แก่บุพพอาจารย์	พรหมท่าน
	บูชาจิตพระคุณพัน	เปรียบพร้อมมกตัญญู

คำถาม

1. โคลงบทที่ 1 กล่าวในลักษณะใด

ก. ยกอุทาหรณ์	ข. เตือนให้สังวร
ค. สรรเสริญ	ง. อธิบายชี้แจง
จ. เปรียบเปรย	
2. โคลงบาทใดของบทที่เท่าไร ที่กล่าวถึงมารดากับบิดาว่าเป็นครูคนแรกของบุตร

ก. บาทที่ 1 ของ บทที่ 1	
ข. บาทที่ 2 ของ บทที่ 2	
ค. บาทที่ 3 ของ บทที่ 3	
ง. บาทที่ 1 ของ บทที่ 2	
จ. บาทที่ 3 ของ บทที่ 1	
3. 'บุพพอาจารย์' ในบาทที่ 3 หมายถึงใคร

ก. พระพุทธ	ข. พระธรรม
ค. พระสงฆ์	ง. บิดามารดา
จ. บุญญา ตายาย	
4. โคลงทั้ง 3 บทนี้ มีเนื้อความกล่าวถึงผู้ใด

ก. บิดากับบุตร	
ข. มารดากับบุตร	
ค. มารดากับบิดากับบุตร	
ง. ครู กับ ศิษย์	
จ. คนใจ กับ คนฉลาด	

บัตรกิจกรรมกลุ่ม

เวลา 45 นาที

คำสั่ง

1. อ่านเนื้อเรื่องธรรมาธรรมะสงคราม จากหนังสือวรรณวิจิตร
2. อ่านเรื่องการประเมินค่าสิ่งที่ได้อ่าน จากหนังสือทักษะพัฒนา บทที่ 3

หน้า 39 - 40

3. อ่านเรื่องการอ่านเพื่อพัฒนาตนเองในด้านอารมณ์และคุณธรรม จากหนังสือทักษะพัฒนา บทที่ 10 หน้า 152 - 155

กิจกรรม

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย เรื่อง ธรรมาธรรมะสงคราม ในด้านการวิเคราะห์ การประเมินค่าด้านอารมณ์และคุณธรรม โดยให้เลือกประธานการประชุม เลือกเลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการสำหรับจับบันทึกผลของการประชุม ก่อนจะประชุมถวแยกหัวข้อเรื่องที่จะอภิปราย ดังนี้

ด้านการวิเคราะห์

1. ความมุ่งหมายของผู้แต่ง
2. การดำเนินเรื่อง
3. ศิลปะการแต่ง สำนวนภาษา ความกิดสำคัญและสารที่จะได้จากเรื่อง

ด้านการประเมินค่า

1. รูปแบบของฉันทลักษณ์
2. คุณค่าของเรื่องที่จะนำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อชีวิต
3. บทประพันธ์ตอนใดที่ประทับใจ
4. ส่วนดีที่ได้รับจากเรื่องนี้

- คุณธรรมนำชีวิตให้เป็นสุข
- เราจะปลูกฝังคุณธรรมแก่เยาวชนอย่างไร
- ทักษะของนักเรียนที่เกี่ยวกับคุณธรรมของคนไทย

4.2.4 ให้นักเรียนเล่านิทานจากการ์ตูนในเล่ม

4.3 ขั้นประเมินผล

ให้นักเรียนทุกคนทำแบบฝึกทักษะการสื่อสาร เรื่อง "พอกัน"

5. สื่อการสอน

5.1 แถบบันทึกภาพ การ์ตูนของนักเรียนโรงเรียนบ้านหินกลิ้ง

5.2 แบบฝึกทักษะการสื่อสาร เรื่อง "พอกัน"

6. ประเมินผล

6.1 สังเกตจากการตอบคำถาม

6.2 สังเกตจากการช่วยอธิบายของแต่ละกลุ่ม

6.3 จากการทำแบบฝึกทักษะการสื่อสาร

แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์

"พอกัน"

กิจกรรม

ตอนที่ 1

ให้นักเรียนแสดงความสามารถในการใช้มารยาทของการสื่อสาร (เวลา 10 นาที)

ที่บ้านของจิตและแจ่ง จิตออกไปธุระนอกบ้าน นกซึ่งเป็นเพื่อนของจิตมาหา แจ่ง ได้ยินเสียงคนเดินเข้ามาใกล้จึงเงยหน้าขึ้นมอง

แจ่ง : มาหาพี่จิตหรือคะ

นก : เปล่า เดินผ่านมาก็แวะเรื่อยเปื่อยมาอย่างนั้นเองแหละ

แจ่ง : อ้อ นึกว่ามาขอยืมสมุดจดงานของพี่จิตเสียอีก

นก : ฉันทะหรือจะมาขอยืมไม่มีวันเสียละ มีแต่พี่ของเธอนั่นแหละที่ขอยืมฉัน

แจ่ง : ไม่จริงหรอกค่ะ พี่จิตขยันเรียนออกจะตายไป

นก : ชะหรือ จริงขึ้นขนาดขยันเรียนยังเรียนได้ผลอย่างนี้ ถ้าไม่ขยันละก็น่าดูละ

แจ่ง : ไม่เอาแล้วเข้าบ้านดีกว่า

นก : อ้าวเจ้าของบ้านทำไมหนีเสียเล่า แย่จริง

คำชี้แจง

จากเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้นขอให้นักเรียนเขียนบอกความรู้สึก และการกระทำต่อไปของแจ่งและนกมาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เมื่อหมดเวลาแล้วให้ทำตอนที่ 2 ต่อไป

ตอนที่ 2

ให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นในการเป็นผู้มีมารยาทในการพูด (เวลา 5 นาที)

คำชี้แจง

ให้นักเรียนลองเดาผลที่จะเกิดขึ้นเมื่อจิตกลับมาบ้านแล้วทราบเรื่องที่เกิดขึ้น นักเรียนคิดว่าจิตจะตักเตือนน้องแจ่งหรือไม่ เพราะเหตุใด ถ้าตักเตือนจะตักเตือนอย่างไรบ้าง จงตอบมาให้มากที่สุด

บทเสริมหักษะการอ่าน

กิจกรรม

คำชี้แจง

อ่านเรื่องแล้วตอบคำถามข้อ 1 - 4 ให้เวลา 10 นาที

พุทธศาสนาสุภาสัทธาโลก

พระนิพนธ์ของ สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนราชสุดา

พรหมมาติ มาตา ภิโตโร

มารดา บิดา นั้น ท่านว่าเป็นพรหมของบุตร

1.	อันชนนี้ชนกัน	คือพรหม
	บุญลบล้ำอุกม	ประเสริฐแท้
	เลี้ยงดูชั้นสูง	เชยบุตร
	พรหมวิหารมากแล้ว	กว่าผู้อื่นใด

บุพพา จริยาติ วุจฺจเร

มารดา บิดา ท่านว่า เป็นบุรพอาจารย์ของบุตร

2.	ท่านสอนบุตรแต่ไฉย	วัยเยาว์
	แต่บุตรยังอ่อนเขลา	จวบรู้
	อบรมวิชาเขาวน	ชาญเชี่ยวชาญ
	ทั้งวิชาธรรมสูง	โลกได้ปลอดภัย

อาหุ เนยฺย ปุตฺตานํ

มารดา บิดา เป็นที่ควรคำนับของบุตร

3.	บุตรควรเคารพน้อม	ภักดี
	แสดงกตเวทิต์	มากล้น
	แก่บุพพอาจารย์	พรหมท่าน
	บูชาพระคุณพัน	เปรียบพร้อมมกตัญญู

คำถาม

1. โคลงบทที่ 1 กล่าวในลักษณะใด
  - ก. ยกอุทาหรณ์
  - ข. เตือนให้สังวร
  - ค. สรรเสริญ
  - ง. อธิบายชี้แจง
  - จ. เปรียบเปรย
2. โคลงบาทใดของบทที่เท่าไร ที่กล่าวถึงมารดากับบิดาว่าเป็นครูคนแรกของบุตร
  - ก. บาทที่ 1 ของ บทที่ 1
  - ข. บาทที่ 2 ของ บทที่ 2
  - ค. บาทที่ 3 ของ บทที่ 3
  - ง. บาทที่ 1 ของ บทที่ 2
  - จ. บาทที่ 3 ของ บทที่ 1
3. "บุพพอาจารย์" ในบาทที่ 3 หมายถึงใคร
  - ก. พระพุทธ
  - ข. พระธรรม
  - ค. พระสงฆ์
  - ง. บิดามารดา
  - จ. ญาติ ค่ายาย
4. โคลงทั้ง 3 บทนี้ ^๕ ~~๕~~ เน้นความกล่าวถึงผู้ใด
  - ก. บิดากับบุตร
  - ข. มารดากับบุตร
  - ค. มารดากับบิดากับบุตร
  - ง. ครู กับ ศิษย์
  - จ. คนโง่ กับ คนฉลาด

บัตรกิจกรรมกลุ่ม

เวลา 45 นาที

คำสั่ง

1. อ่านเนื้อเรื่องธรรมาธรรมะสงคราม จากหนังสือวรรณวิภังค์
2. อ่านเรื่องการประเมินค่าสิ่งที่ได้อ่าน จากหนังสือทักษะพัฒนา บทที่ 3

หน้า 39 - 40

3. อ่านเรื่องการอ่านเพื่อพัฒนาตนเองในก้านอารมณ์และคุณธรรม จากหนังสือทักษะพัฒนา บทที่ 10 หน้า 152 - 155

กิจกรรม

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย เรื่อง ธรรมาธรรมะสงคราม ในด้านการวิเคราะห์ การประเมินค่าด้านอารมณ์และคุณธรรม โดยให้เลือกประธานการประชุม เลือกเลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการสำหรับจับบันทึกผลของการประชุม ก่อนจะประชุมควรแยกหัวข้อเรื่องที่ จะอภิปราย ดังนี้

ด้านการวิเคราะห์

1. ความมุ่งหมายของผู้แต่ง
2. การดำเนินเรื่อง
3. ศิลปะการแต่ง สำนวนภาษา ความกิตสำคัญและสารที่จะได้จากเรื่อง

ด้านการประเมินค่า

1. รูปแบบของฉันทลักษณ์
2. คุณค่าของ เรื่องที่จะนำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อชีวิต
3. บทประพันธ์ตอนใดที่ประทับใจ
4. ส่วนที่ดีที่ได้รับจากเรื่องนี้

การตรวจให้คะแนนแบบฝึกทักษะการสื่อสาร

เรื่อง "พอกัน"

กิจกรรมนี้มีการตรวจให้คะแนนความคล่องในการคิด คำตอบที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์
ชัดเจน และไม่ซ้ำกันจะได้คะแนนคำตอบละ 1 คะแนน

ตอนที่ 1 ตั้งคำถาม

ความรู้สึกและการกระทำของแจง	ความรู้สึกและการกระทำของบก
1. เสียใจและไม่ขอโทษนก	1. โกรธมากและต้องนำไปฟ้องจิด
2.เกลียดนกและต่อไปคงไม่พูดด้วย	2. โกรธและกลับใจแล้วทำให้แม่ฟัง
3. โกรธและฟ้องพี่จิดไม่ให้คบกับพีนก	3. โกรธและคงเกลียดจิดด้วย
4. โกรธมากเข้าบ้านไปฟ้องแม่	4. โกรธและอยากแก้แค้นแจง
5. เสียใจต่อไปจะไม่ทำอย่างนี้อีก	5. อายและจะไม่ทะเลาะกับเด็กอีก

ตอนที่ 2 เดาผล

1. จิดจะตักเตือนน้องแจงและให้ไปขอโทษพีนก
2. ตักเตือนน้องแจงให้รู้มารยาทในการต้อนรับแขก
3. ตักเตือนให้รู้จักเก็บความรู้สึกเมื่อโกรธ
4. ตักเตือนไม่ให้ยุ่งเรื่องของผู้อื่น
5. ไม่ตักเตือนเองแล้วขอให้แม่สอน

แบบทดสอบ
เรื่อง ธรรมาธรรมะสงคราม

คำสั่ง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย × ทับตัวอักษรที่เป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว
ของแต่ละข้อในกระดานคำตอบ

1. เรื่องธรรมาธรรมะสงครามได้เค้าเรื่องมาจากที่ใด
  - ก. จากทศชาดก
  - ข. จากนิบาตชาดก
  - ค. จากธรรมะนิทาย
  - ง. จากอธรรมชาดก
  - จ. จากการฟังพระธรรมเทศนา
2. "ธรรมาธรรมะสงคราม" มีความหมายตรงตามรูปศัพท์ตามข้อใด
  - ก. การสู้รบระหว่างธรรมกับอธรรม
  - ข. ความไม่เป็นธรรมนำไปสู่สงคราม
  - ค. เมื่อมีความเป็นธรรมก็ปราศจากสงคราม
  - ง. สงครามนำไปสู่ความไม่เป็นธรรม
  - จ. ในสงครามมีได้ทั้งธรรมและอธรรม
3. ข้อใดเป็นข้อกิตสำคัญที่ได้จากเรื่องธรรมาธรรมะสงคราม

ก. ถือธรรมะผ่องใส	จึงจะได้เป็นสุขสรอายุ
ถือธรรมะเที่ยงนาน	ก็จะได้ไปสู่วรรค
ข. ถึงแม้ธรรมข้ม	ชื่อว่ามณีให้มีทุกข
ลงท้ายเมื่อหมดยุค	ก็จะได้เกษมसान์
ค. ลงท้ายฝ่ายธรรมะ	จะช้ำบะดั่งใจปอง
อธรรมะคงต้อง	ปราศัยเป็นเนื่อน

- ง. อธรรมย่อมนำสู่   นิรบายเงินแผ่นดิน
       ธรรมจะนำพาสู่   ให้ถึงสุคติ
 จ. ภายหลังช่วงฝ่ายธรรม   จะชนะประสิทธิศักดิ์
       เพราะธรรมะย่อมรัก   ผู้ประพฤติ ณ คล่องธรรม

4. อาวุธประจำตัวของอธรรมเทวบุตร คืออะไร

- ก. กาบ
 ข. ขวาน
 ก. กริช
 ง. มีด
 จ. พระขรรค์

5. "ธรรมะเทวบุตร   ผู้พิสุทธิโสภา
       สถิตอยู่ ณ กามา   พจรภาพแผ่นดินสรวง"

คำที่ขีดเส้นใต้หมายถึงอะไร

- ก. สวรรค์ซึ่งเป็นที่อยู่ของเทวดาทั่ว ๆ ไป
 ข. สวรรค์ของเทวดาที่ตัดกิเลสสิ้นแล้ว
 ก. สวรรค์ซึ่งเป็นที่อยู่ของเทวดา ที่ยังมีกิเลสเหมือนมนุษย์
 ง. สวรรค์ซึ่งเป็นที่อยู่ของธรรมะและอธรรมะเทวบุตร
 จ. สวรรค์ซึ่งเป็นที่อยู่ของพระอินทร์ ผู้เป็นเจ้าแห่งเทวดาทั้งวง

6. "งานเทวธวัชชีขวาล โบกในคัตนาคี"

ข้อความนี้บรรยายอะไร

- ก. ท้องฟ้า
 ข. เทวดา
 ค. รถทรง
 ง. อาวุธ
 จ. ธง

7. จากเรื่องธรรมาธรรมะสงคราม คำประพันธ์ต่อไปนี้เมื่อถอดความแล้วควรตรงกับความเป็นข้อใด

"แล้วสิ่งขบวนเดินหน   ประทักษ์นวน
 ชมพูวิไลมหาสถาน"

- ก. แล้วสิ่งขบวนเดินหนเวียนขวารอบชมพูทวีป
 ข. แล้วสิ่งขบวนเดินหนเวียนซ้ายรอบชมพูทวีป
 ค. แล้วสิ่งขบวนเดินหนเวียนรอบ ๆ ชมพูทวีป
 ง. แล้วสิ่งขบวนเดินหนรอบ ๆ ทวีปสี่ชมพู
 จ. แล้วสิ่งขบวนเดินหนรอบชมพูทวีป
8. "ลายสิ่งเสื่อสีที่มีสลอน   หม่าในเย็นนอน
 อีกทั้งจระเข้เหรา"
 ข้อความข้างต้นกล่าวถึงข้อใด
- ก. รถทรงของธรรมเทวบุตร
 ข. รถทรงของอธรรมเทวบุตร
 ค. กองทัพของธรรมเทวบุตร
 ง. กองทัพของอธรรมเทวบุตร
 จ. รั้วขบวนของอธรรมเทวบุตร
9. โอวาทที่ว่า "เนานานสราญสุข และจะได้ไกรยโลสวรรณ" นั้น จะต้องประพฤติตนอย่างไร
ก. จงมั่งมีเพื่องมา	ศุภโศภโณฐานการ
ข. อยากสุขสนุกนั้น	ทักก็ห้องคำริแสวง
ค. สมณะอีกพรหมณาจารย์	สรรเสริญทุกวาร
ง. อยากมีซึ่งทรัพย์ถึง	จะมานั่งอยู่เฉยจะนั้น
จ. ใครทำให้ขัดใจ	สักก็ควรจะจดจำ

10. ข้อใดไม่มีสัญลักษณ์เข้ามาเกี่ยวข้อง

ก. จอนรมณ์รัชชัตว์คร่ำ

สีคำขำน้ำ

สยดสยของพองชน

ข. แต่งองค์และทรงล้วน

พัสดระคำพุ่ลิ่งอัน

อาภรณ์ที่เล็กกลรร

พะสัมฤทธิ์และพจอยคำ

ก. ทรงเกรื่องก็ล้วนขาว

ละวิญญาสม

สำแดงสุโรคม

สุจริต ณ ไตรหวาร

ง. หัตถ์สคำพระกำขวาน

อัมมเหธีกำยำ

จรจากวิมาณัม

พรตรงมาทรงรถ

จ. รถทรงกงกำหังหมค

ตลอดองนรณ

ล้วนแล้วด้วยไม้ค้ำคง

11. เหตุการณ์ใดเกิดหลัง

ก. บรรดาประชาชน

รวมภมล

สืบขึ้นพระนันทนา

ข. แล้วสั่งขบวนเดินท่น

ระทักษณวน

ชมพูทวีปมหาสถาน

ค. ฝ่ายฝูงสิริเทพกัญญา

ก็ไปรยบุเผา

มาเกลื่อน ณ พื้นใดก็

ง. ครั้นเสร็จประทานเทศนา

ฝูงชนต่างสาธุ

เทิดประณตประณมกร

จ. ขบวนก็พลันผันผาย

เฝ้าแถวเรียงราย

เวียนซ้ายชมพูชนาลัย

12. ข้อใดเป็นคำพูดเชิงชวน

ก. ดูรางธรรมมหาศาล	เราขอให้ท่าน
หลีกทางให้เราเดินไป	
ข. เขาให้กำเบ็ดเรา	ก็มีไข่เช่นให้ท่าน
กฎธรรมคาท่าน	ว่าเ็นของไม้อัจฉริยะ
ก. มาเกิดมารบกันวันนี้	โกรธนะควรมี
สิทธิให้ทางเดินไป	
ง. ธรรมะว่าเอาตามใจ	อันเรานี้ใช่รู้
ประกอบด้วยสรรพคุณา	
จ. จงมุ่งถนอมธรรม	เกิดจะได้เจริญสุข

13. ข้อใดเด่นชัดด้วยการใช้ภาพพจน์เปรียบเทียบ

ก. งามกวงวงจักรรักต์แดง	งามกำสำแดง
งามคุณประดับเพชรพวย	
ข. ลายสิ่งสี่เหลี่ยมสลอน	หมาในยืนนอน
อีกทั้งจระเข้เหรา	
ค. สตรีผู้มีโฉม	ศุภลักษณ์าใช่รู้
กวรถือว่ามีไว้	เป็นสมบัติ ณ กลางเมือง
ง. งอนรมมีธวัชตัวคร่ำ	สีดำน่าน่า
สยคสของพองขน	
จ. เมตตากการุญรัก	ชรพิทักษ์ภูวดล
ปรานีนิกรชน	ดุจดั่งกิโยล

14. ข้อใดสำคัญแก่ฉันอันดับแรกของการพูด
- ก. อย่าพูดจนกว่าท่านจะเชื่อเรื่องที่ท่านพูด
  - ข. อย่าพูดจนกว่าอารมณ์ของท่านพร้อมที่จะพูด
  - ค. อย่าพูดจนกว่าท่านจะมีความรู้ลึกซึ้งในเรื่องที่ท่านพูด
  - ง. อย่าพูดจนกว่าท่านจะมีอารมณ์เข้าใจในเรื่องที่ท่านพูด
  - จ. อย่าพูดจนกว่าท่านจะพอใจกับข้อบกพร่องในเรื่องที่ท่านพูด
15. ข้อใดแสดงว่าผู้พูดเข้าใจคน "พูดเก่ง"
- ก. เรื่องไร้อรรถประโยชน์เกิดขึ้นเมื่อมีภัยพิบัติทางธรรมชาติ
  - ข. ขบวนการนี้คงลึกลับว่าทำไมเราจึงมีมือดำ
  - ค. ลูกชายพูดเต็มว่าผู้พูดรู้เรื่องขึ้นเมื่อนะนะ
  - ง. รถของเธอกำลังมาใกล้งานของเธอสถานที่เธอได้ไปแล้ว
  - จ. 'เห็นหนึ่งในกระบวนการคิดว่าสองในภาษาสนทนาจะพูด

เฉลยแบบฝึกทักษะการอ่าน

1. ค

2. ข

3. ง

4. ก

เฉลยแบบทดสอบ

1. จ

11. ค

2. ก

12. ก

3. ก

13. ก

4. ข

14. จ

5. ค

15. จ

6. จ

7. ก

8. ข

9. ก

10. ง

บึงโกภาษา

		%/%/%/%/%/%/% %/%/%/%/%/%/% %/%/%/%/%/%/%		

วิธีการเล่น

1. ให้นักเรียนเขียนคำศัพท์จากเรื่องที่เรียน ลงในตารางทั้ง 24 ช่อง
ช่องละ 1 คำศัพท์ โดยไม่ซ้ำกัน
2. เมื่อเขียนครบทุกช่อง โปรดคอยฟังคำศัพท์จากครูหรือตัวแทนนักเรียน
ถ้าคำศัพท์นั้นตรงกับคำศัพท์ที่นักเรียนเขียนในช่อง ให้กาเครื่องหมาย ✕ ลงในช่อง
คำศัพท์นั้น

ชุดการสอน เรื่อง บทร้อยกรอง

ส่วนประกอบของชุดการสอน

วิชา   ภาษาไทย
 ชั้น   มัธยมศึกษาปีที่ 4
 เรื่อง   บทร้อยกรอง 5 เรื่อง

ชุดการสอนประกอบด้วย

1. คู่มือครู
2. สื่อการสอนต่าง ๆ มีดังนี้
  - 2.1 แดบบันทึกเสียง การอ่านถ้อยทอดอารมณ์
  - 2.2 แดบบันทึกเสียงการอ่านบทร้อยกรอง
  - 2.3 แผ่นใส บทประพันธ์ของนักเขียนต่าง ๆ
  - 2.4 บัตรกิจกรรมชุดที่ 1
  - 2.5 บัตรกิจกรรมชุดที่ 2
  - 2.6 รูปภาพธรรมชาติ, ภาพชีวิต ฯลฯ
  - 2.7 แบบฝึกแสดงความรู้สึจากภาพ
  - 2.8 แดบบันทึกเสียงเพลง ภูกระดัง, ผ่านมาผ่านไป, เมตตาธรรม
  - 2.9 บัตรคำ เพื่อฝึกให้ลร้างจินตนาการ

เดิน

น้ำ

รูปร่าง

เสียง

ใบไม้

เหนื่อย

แววตา

ใจ

รส

ท่าทาง

- 2.10 แบบฝึกการอ่าน เพื่อฝึกการจินตนาการ
- 3. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 30 ข้อ
- 4. กระจายคำตอบ
  - 4.1 กระจายคำตอบแบบทดสอบ
  - 4.2 กระจายคำตอบแบบฝึกแสดงความรู้สึจากภาพ
  - 4.3 กระจายคำตอบแบบฝึกการอ่าน เพื่อฝึกการจินตนาการ

ชุดการสอน เรื่อง 'บทร้อยกรอง 5 เรื่อง'

แผนการสอนที่ 1 (2 คาบ)

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

อ่านจับใจความของงานเขียนและงานประพันธ์ได้

2. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.1 อ่านทำนองเสนาะได้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์

2.2 อ่านร้อยกรองสอศแทรกอารมณ์ได้

2.3 ถอดคำประพันธ์เป็นร้อยแก้วที่สละสลวยได้

3. เนื้อหา

3.1 การอ่านเพื่อพัฒนาตนเอง

3.2 การอ่านถ่ายทอดอารมณ์

3.3 บทร้อยกรองเรื่อง - อยู่เพื่ออะไร
- เพื่อศักดิ์ศรี
- ธารทอง

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

4.1 ขั้นนำ

ครูอ่านบทประพันธ์สั้น ๆ ที่แฝงแนวความคิดให้นักเรียนฟัง และสนทนาเกี่ยวกับความคิดที่ได้จากการอ่านบทประพันธ์

4.2 ขั้นสอน

4.2.1 ครูนำบทประพันธ์สั้น ๆ ของนักเรียนคนอื่น ๆ มาให้นักเรียนอ่านให้เพื่อนฟังและให้นักเรียนช่วยกันเลือกบทประพันธ์ที่เห็นว่าตนชอบ ชอบเพราะอะไร

4.2.2 ครูถอดความจากบทประพันธ์ที่ยกตัวอย่างในแผ่นใส

4.2.3 ครูทบทวนเรื่องการอ่านจับใจความ โดยให้นักเรียนช่วยกันอธิบาย

วิธีการจับใจความสำคัญที่เคยปฏิบัติว่ามีวิธีการอย่างไร

4.2.4 ให้นักเรียนอ่านหน้าเรื่องของบทร้อยกรอง 5 เรื่อง

4.2.5 ครูเปิดเพลงการอ่านถ่ายทอดอารมณ์จากเรื่อง อยู่เพื่ออะไร

เพิ่มศักดิ์นักร้อง และธารทอง ตามลำดับ พร้อมทั้งให้นักเรียนฝึกอ่านด้วย

4.2.6 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มย่อย 6 กลุ่ม เพื่อศึกษาร้อยกรองอยู่เพื่ออะไร

เพิ่มศักดิ์นักร้อง และธารทอง และให้ถอดคำประพันธ์ตามคำสั่งในใบตรากิจกรรมชุดที่ 1

4.3 ขั้นประเมินผล

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเสนอรายงาน และครูติชมการรายงานของกลุ่ม พร้อมทั้งแก้ไขและเพิ่มเติมให้สมบูรณ์

5. สื่อการสอน

5.1 แบบันติกเสียงการอ่านถ่ายทอดอารมณ์

5.2 แบบันติกเสียงการอ่านคำประพันธ์ร้อยกรอง

5.3 แผ่นใสบทประพันธ์สั้น ๆ ของนักเขียนต่าง ๆ

6. การประเมินผล

6.1 จากการอ่านแบบร้อยแก้ว และอ่านทำนองเสนาะ

6.2 จากการรายงานกลุ่ม

แผนการสอนที่ 2 (2 คาบ)

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

วิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทฤษฎีพันธอินทรีย์ต่าง ๆ ได้

2. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.1 อภิปรายได้ว่าความคิดเห็น อารมณ์ และจุดมุ่งหมายของผู้ประพันธ์ที่แสดงไว้ในบทประพันธ์แต่ละบท นั้นคืออะไร

2.2 แลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือความรู้สึกของตนที่มีต่อบทประพันธ์ทั้งบท หรือบางส่วนได้

2.3 อภิปรายบทประพันธ์ในด้านสุนทรียภาพและข้อคิดจากบทประพันธ์นั้น ๆ ได้

3. เนื้อหา

บทร้อยกรองเรื่อง - อยู่เพื่ออะไร
- เพื่อศักดิ์ศรี
- ธารทอง

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

4.1 ขั้นนำ

ครูอ่านบทร้อยกรองต่อไปนี้ให้นักเรียนฟัง

แม่มีได้เป็นดอกกุหลาบหอม	ก็จยยอมเป็นเพียงลดตาขาว
แม่มีได้เป็นจันทร์อันสกา	จงเป็นดาวดวงแจ่มแอร่มตา
แม่มีได้เป็นหงส์ทรงศักดิ์	ก็จรักเ็นเริที่หรรษา
แม่มีได้เป็นน้ำแม่คงคา	จงเป็นธาราใสที่ไหลเย็น
แม่มีได้เป็นมหาหิมาลัย	จงพอใจจอมพลวที่แลเห็น
แม่มีได้เป็นวันพระจันทร์เพ็ญ	ก็จเป็นวันแรมที่แจ่มจาง"

จากนั้นโยงสรุปเข้าสู่เนื้อเรื่อง

4.2 ขั้นสอน

4.2.1 ให้นักเรียนดูตัวอย่างบทหรือกรอง ของนักประพันธ์ร่วมสมัยที่มีแนวความคิดด้านอุดมคติ เช่น ผลงานของอังคาร กัลยาณพงศ์ วิทยากร ฯลฯ จากแผ่นใส และอ่านให้นักเรียนฟัง เพื่อให้นักเรียนสังเกตแนวความคิดในการเขียน และวิจารณ์ว่าข้อคิดนั้นดีหรือไม่อย่างไร

4.2.2 ครูสนทนาเกี่ยวกับแนวโน้มนของบทหรือกรองปัจจุบันว่ามีรูปแบบส่วนใหญ่อะไร แตกต่างจากบทหรือกรองสมัยก่อนอย่างไรบ้าง

4.2.3 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 5 กลุ่ม และร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือความรู้สึกของตนที่มีต่อบทประพันธ์ที่อ่าน และนำมาอภิปรายแสดงความคิดเห็นให้เพื่อน ๆ ฟัง อย่างมีเหตุผล เหมาะกับเรื่องตามรายละเอียดในบัตรกิจกรรมชุดที่ 2

4.2.4 ครูนำรูปภาพธรรมชาติและภาพอื่น ๆ และให้นักเรียนช่วยกันพูดบรรยายความรู้สึกที่ได้จากภาพ แล้วเขียนบนกระดานดำ

4.3 ขั้นประเมินผล

ให้นักเรียนทำแบบฝึกแสดงความรู้สึกจากภาพ

5. สื่อการสอน

5.1 แผ่นใสเขียนบทประพันธ์ตัวอย่างบทหรือกรอง

5.2 บัตรกิจกรรม

5.3 รูปภาพธรรมชาติ, ภาพชีวิต ฯลฯ

5.4 แบบฝึกเขียนแสดงความรู้สึกจากภาพ

6. การประเมินผล

6.1 สังเกตจากการปฏิบัติงานในกลุ่ม

6.2 ให้คะแนนผลการเขียน

แผนการสอนที่ 3 (2 คาบ)

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้นักเรียนรู้จักคำ และการใช้ถ้อยคำในบทหรือกรอง

2. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.1 บอกความหมายของคำได้

2.2 สรุปลักษณะของคำที่ทำให้เกิดจินตนาการได้

2.3 ยกตัวอย่างคำที่ทำให้เกิดจินตนาการได้

2.4 บอกความหมายของคำสัญลักษณ์จากบทหรือกรองได้

3. เนื้อหา

3.1 บทหรือกรองเรื่อง ธรรมชาติกับมนุษย์ และเรื่อง ราตรี

3.2 เรื่อง คำที่ใช้ในบทประพันธ์

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

4.1 ขั้นนำ

ครูเปิดเทปเพลง "ภูกระดัง" ให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของเพลง ตลอดจนภาพที่นักเรียนมองเห็นจากเพลง

4.2 ขั้นสอน

4.2.1 เปิดแถบบันทึกเสียงทำนองเสนาะ เรื่องธรรมชาติกับมนุษย์ แล้วให้นักเรียนฝึกอ่านตามจนเกิดความไพเราะ (หรือจนนักเรียนรู้สึกสนุกสนาน) แล้วให้อ่านเรื่องราตรีต่อ

4.2.2 ให้นักเรียนผลัดกันถามคำถามในเรื่องธรรมชาติกับมนุษย์ และเรื่องราตรี ถ้าพูดได้ตอบไม่ได้ ก็จดบันทึกไว้บนกระดานดำ

4.2.3 ให้นักเรียนศึกษาพิจารณาการใช้คำของบทหรือกรองเรื่อง
ธรรมชาติกับมนุษย์ และเรื่องราตรี

4.2.4 ให้นักเรียนช่วยกันสรุปลักษณะคำที่ทำให้เกิดจินตนาการ

4.2.5 ให้นักเรียนยกตัวอย่างคำต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดจินตนาการ โดยครู
มีบัตรคำกำหนดให้ ให้นักเรียนคิดหาคำมาประกอบแล้วบอกว่าทำให้เกิดจินตนาการในด้านใด

4.3 ขั้นประเมิน

ให้นักเรียนทุกคนทำแบบฝึกการอ่านเพื่อฝึกจินตนาการ

5. สื่อการสอน

5.1 เทปเพลง "ภูกระดึง"

5.2 แถบบันทึกเสียงอ่านทำนองเสนาะคำฉันท์เรื่องธรรมชาติกับมนุษย์ และเรื่อง
ราตรี

5.3 บัตรคำและแถบข้อความที่เตรียมมาให้ให้นักเรียนคิดหาคำประกอบ เพื่อให้เกิด
จินตนาการในด้านใดด้านหนึ่ง

ตัวอย่างเช่น

เดิน	น้ำ
รูปร่าง	เสียง
ใบไม้	เหนื่อย
แววตา	ใจ
รส	ทำทาง

5.4 แบบฝึกการอ่าน เพื่อฝึกจินตนาการ

6. การประเมินผล

- 6.1 จากการแสดงความคิดเห็น
- 6.2 จากการเล่นเกม
- 6.3 จากการทำแบบฝึกการอ่าน

แผนการสอนที่ 4 (2 คาบ)

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้นักเรียนรู้จักใช้ความคิด และจินตนาการสร้างสรรค์การเขียนร้อยกรอง

2. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.1 สามารถบอกแนวคิดต่าง ๆ ซึ่งเกิดจากจินตนาการของผู้แต่งได้

2.2 สามารถใช้จินตนาการเขียนถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกของตนได้

3. เนื้อหา

3.1 การเขียนเชิงจินตนาการ

3.2 ลักษณะการสร้างจินตนาการ

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

4.1 ขั้นนำ

ให้นักเรียนดูภาพบนกระดานดำ แล้วบอกความรู้สึก หรือความคิดของนักเรียนเกี่ยวกับภาพนั้น ๆ

4.2 ขั้นสอน

4.2.1 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงจินตนาการของผู้แต่งเรื่องธรรมชาติกับมนุษย์ และเรื่องราตรี

4.2.2 ให้นักเรียนร่วมกันศึกษาและอภิปรายบทร้อยกรองจากตัวอย่างในแผ่นใสว่าจินตนาการของผู้แต่งต้องการแสดงจินตนาการในด้านใด

4.2.3 ให้นักเรียนฟังเทปเสียงเพลง แล้วบอกความรู้สึกหรือความคิด เช่น เพลงผ่านมาผ่านไป, เพลงเมตตาธรรม

4.3 ขั้นประเมิน

4.3.1 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 5 กลุ่ม แล้วช่วยกันเสนอโครงการที่จะแสดงผลงานการเขียนถ่ายทอดความคิด และความรู้สึกของตน

4.3.2 ให้เขียนโครงการตามที่ตกลงในกลุ่ม และปฏิบัติตามโครงการโดยใช้เวลานอกห้องเรียน

5. สื่อการสอน

5.1 รูปภาพ

- บ้าน
- ทะเล
- วันมหาวิปโยค
- ป่าไม้ถูกทำลาย

5.2 แผ่นใสตัวอย่างบทร้อยกรอง

5.3 เทปเพลงผ่านมาผ่านไป, เพลงเมตตาธรรม

6. การประเมินผล

6.1 จากการแสดงความคิดเห็น

6.2 ดูจากผลงานที่แสดงจากโครงการของแต่ละกลุ่ม

ตัวอย่างบทประพันธ์ของนักเขียนต่าง ๆ

"คุณ" ชาวนาตั้งสิงขร	เหนื่อยหน่ายอวอร์ด
ทนตรากตรำทุกค่ำเช้า	
เพราะเพียงเพื่อให้พวกเจ้า	ไม่ขาดแคลนข้าว
ไว้ใช้กรอกหม้อหุงกิน	
แต่ฟังดูไม่ได้ยิน	หาใครทวิล
คิดถึงคุณของชาวนา	
มีแต่ช่วยกันกล่าวหา	พร่ำบ่นพร่ำว่า
พวกชาวนาเป็นคนต่ำ	
จึงอยากจะถามสักคำ	ช่วยตอบช่วยย้ำ
คำของคนอยู่ที่ใด	

วิศณุ สอาดสุด

ภาพยั้ง 16

ลูกชาวนาอย่างฉันนี่	ไม่มีศักดิ์ศรี-
เพราะจบ ป.สี่เท่านั้น	
ฉันไถนาไร่ทุกวัน	ฉันต้องขยัน
เพื่อได้มาซึ่งเงินตรา	
ฉันเคยไฝ่ฝันไว้ว่า	จะเรียนวิชา
กับครูที่อยู่ในเมือง	
แต่ต้องนำตานองเมือง	เพราะฝนทูนเมือง
น้ำท่วมนาไร่มจม	
ชีวิตฉันต้องทุกข์ระทม	อนาคตไม่สม
ดังที่ตั้งจิตเจตนา	

หมดหวังเสียแล้วสิหนา
 ลิขิตชีวิตล้าเค็ญ

โยโยชะตา

ศิริพร เพชรพันธ์

แม่จำเริญย่าเสียใจ
 ลูกจ๊กหันมาเยียน
 ลูกจ๊กมากับแสงเดือน
 ยามเมื่อแม่ชมจันทร์เพ็ญ
 ตัวลูกแมคงไม่เห็น
 อยู่ไกลกายแม่ตลอดกาล
 ลูกแอบในน้ำลำธาร
 ลูกเข้าสั้มผัสดกกาย
 เมื่อแม่ร้อนกระวนกระวาย
 ลูกพลวมาช่วยพัควี

แม่ลูกจากไป

มาอยู่เป็นเพื่อน

แต่จิตลูกเร้น

ยามแม่สงสนาน

อาศัยพระพาย

(ตัดตอนมาจาก แม่จำ - ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

กาพย์ยานี 11

ฝนโปรยปรายพรุ้งพรู
 พื้นดินแห้งเหมือนทราย
 เริ่มต้นเข้าหน้าฝน
 น้ำฝนหยดพรั่งพรู
 ชาวนาหน้าดำกร้าน
 วัวควายช่วยดึงไถ
 คุณรู้บ้างไหมเอ๋ย
 ชาวนาวัวควายนัน

นั้นดูราวฟ้าทลาย
 กลับกลายแปรแลร์นรมย์
 เราทุกคนต่างสุขสม
 ไหลรินชุ่มถึงรวงใน
 จับไถคานพานใส่ใบ
 ด้วยเต็มใจไถนาพัน
 ข้าวที่เคยกินทุกวัน
 ได้ช่วยกันร่วมไถนา

ตัวถวายยากลำบาก
เป็นสันหลังชาติทุกครา

เขาร่ำกรากทนหามา
เรานุชาชาวนาเอย

ทินกร วิจารณ์เจริญ

เห็นโคเจ้าไถนา
เพื่อให้เราไถกิน
ถึงแม้โคเป็นสัตว์
ที่เราได้เติบโต
เมื่อเราเกิดเป็นคน
ควรรับแรงเสาะหา
หากเรามีความดี
หลายคนก็จักได้

หลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดิน
ข้าวทั้งสิ้นล้วนคุณโค
แต่เราจักมีบุญโข
เพราะคุณโคดังก้าวมา
ถึงรอยจนที่ประชา
ความดีมาประดับใจ
ครูเห็นมีความซึ้งใจ
ยึดถือไว้ซึ่งความดี

นุสรุา เดชารัตน์

ชีวิตนี้ห้องอดทน
สู้กับอุปสรรคนานา
อย่างเราที่ได้ผ่านตา
ทำงานอยู่กับความจน
บางปีไม่มีน้ำฝน
สายชลแห้งแล้งเหลือระอา
ถือคันไถบนพินนา
ทั้งควายทั้งคนทนไถ
ส่งสารไม่รู้กรรมใด
จึงต้องเกิดเป็นชาวนา

หาทางขึ้น
ถิ่นชนชาวนา
ทุกข์เศร้าเหลือสิ้น
ดินแข็งเหนียวหนา
ก่อไร่ชาติไหนด

กุลยา เดชชัย

ยามเช้าแดสดไส
 หว่านไถตามประสา
 เหน็ดเหนื่อยก็ต้องทน
 ชีวหน้าสงสาร
 ยากจนคั่นแค้นนัก
 เพราะเราคือคนไทย

เขาต้องไปกลางทุ่งนา
 เพื่อได้มาซึ่งอาหาร
 เพื่อชีพคนตามห้วงการ
 แดกก็ร้อนน้าอ่อนใจ
 ทำงานหนักพากเพียรไป
 จึงมีอาจชายชาติกิน

ชลลดา ชาวโพธิ์หลวง

ทุ่งข้าวเขียวขจี
 ปลูกมาเต็มไคล
 สำหรับชูดอกกะจิริด
 เกาะดอกหุบบานคันทนา
 ควายเคี้ยวเอื้องนอนหนอง
 เหลือบรินวนเวียนบิน
 กบเขี่ยครองเสียงไล
 งูอะไรสี่เงินยวง

สีสดขึ้นระรินลมไหว
 ในน้ำใสได้สันตวา
 แมลงน้อยนินได้เคียงสา
 แมงมุมตึงท่าตะครุบกิน
 แววตาหม่นหมองไม่สิ้น
 เกาะกินเลือดสันตพวงกลวง
 เสมือนน้ำบนใบบัวหลวง
 เลื้อยไปลี้วงรูปนุา

(ตัดตอนมาจาก ทุ่งข้าว - อังคาร กัลยาณพงศ์)

บัตรกิจกรรมกลุ่ม

ชุดที่ 1

กลุ่มที่ 1

แนวการเรียนรู้

ศึกษาเรื่องการอ่านเพื่อความ และการอ่านประเมินค่า จากหนังสือทักษะพัฒนา

หน้า 38

กิจกรรม

1. ศึกษาคำประพันธ์ในเนื้อหาและถอดคำประพันธ์เป็นร้อยแก้ว (เวลา 10 นาที)
2. ส่งตัวแทนออกมาเขียนข้อความที่ถอดเป็นร้อยแก้วบนกระดาน
3. อ่านข้อความบนกระดานที่ทุกกลุ่มเขียน และช่วยกันจับใจความสำคัญ
4. ส่งตัวแทนออกมารายงานใจความสำคัญตามข้อสรุปของกลุ่ม

ฉันอยู่เพื่อบุคคลที่ฉันรัก

ซึ่งใจซื่อถึงสัตย์สุจริต

และรักฉันนั้นมาจนชีวิต

ในความผิดความหลงปลงอภัย

ฉันอยู่เพื่อหน้าที่ที่ฉันผูก

เพื่อฝังปลูกความหวังพลังใจ

เป็นต่อธารรักที่น่าน้ำใจ

หล่อดวงใจแล้งร้อนให้ชื่นบาน

ฉันอยู่เพื่อค้นหาสัจจะ
กลางโมหะอาภะยรณเบียดพระหาร
เพื่อส่องแสงแจ้งสว่างพร่างตระการ
กลางวิญญานมัตตมิตตวิชชา

ฉันอยู่เพื่อดวงใจที่ไร้ญาติ
ที่เร้นแค้นแคลนหาความ
เพื่อรอยยิ้มเริ่มยลบนน้ำตา
บนดวงหน้าโศกซ้ำระกำตรม

กลุ่มที่ 2

ฉันอยู่เพื่อเยื่อใยใจมนุษย์
บริสุทธิ์สอดคณสานงานผสม
เป็นเกลียวมันขันแกร่งแรงกลืนกลม
พายุร้ายสายลมมิอาจรอน

ฉันอยู่เพื่อความฝันอันเพริศแพร้ว
เมื่อโลกเฝ้าหลอกลวงคนหลอกหลอน
เมื่ออามิสฤทธิ์แรงแท้งทองปอนด์
มิอาจกลอนใจคนให้หม่นมัว

ฉันอยู่เพื่อยุคทองของคนยาก
 ที่เขาตากกรรมซ้ำพันหัว
 เพื่อความถูกต้องที่เขาถมทั้งตัว
 เพื่อความกลัวกลับกลัสนี้ฉาธรรม

เพื่อโลกใหม่ใสสะอาดพิลาสเหลือ
 เมื่อคนเอื้อไมตรีช่วยไม่ช่วยซ้ำ
 เพื่อแสงรักส่งรุ่งพุ่งเป็นลำ
 สว่างนำน้องที่มีชัยเอย

กลุ่ม 3

.....ไม่ต้องการ.....

ความสงสารปานใดจากใครสิ้น
 ไม่ยอมมีชีวิตติดแผ่นดิน
 โดยถูกหมิ่นถูกสมเพชเวทนา

ไม่คิดจ้อขอให้ใครช่วยเหลือ
 ความจนเงื้อมจากใครไม่เคยหา
 ไม่ขอพบให้ใครกล่อมย้อมอุรา
 เรื่องพึ่งพาอาศัยไม่ต้องการ

ไม่ขอรับทรัพย์ใดจากใครหมก
 หักศักดิ์ยศดลิตสลาไพศาล
 ไม่หวังให้ใครหนุนบุญบันดาล
 ขอผลงานทุกอย่างสร้างด้วยตัว

กลุ่ม 4

ไม่เคยหวังพลังใจจากใครด้วย

ยอมมอดม้วยมิให้ใครกุมหัว

ไม่ยอมให้ใครประมาทว่าหวาดกลัว

วานคนชั่วช่วยใดไม่เคยคิด

ขอภูมิใจในศักดิ์ของนักรู้
ขอเป็นผู้ทรงความทรงสิทธิ์
ขอจงหองผยองศรียิ่งชีวิต
ขอมีจิตโอบก้มกำลังตน

มีสองขามายืนบนพื้นภพ

มีตราครบกู่ส่องมาส่องหน

มีสองมือถือพิทักษ์รักษาคำตน

มีกมลมาเพื่อเชื่อตนเอง

กลุ่ม 5

ฟ้าที่นี้แผ้วผ่องกองประกาศ

รวทองลาดแลรอบขอบแก้ว

น้ำในธารสะท้อนแพรวดั่งแววดาว

กระพริบพราวเพียงภาพทาบเปลวทอง

สำหรับคนมอบชำระกำรัก
ที่ทุกข์หนักพักตร์พริ้มมาปรี่หมอง
ผู้สูญเสียดินฟ้าจะคว่ำครอง
น้ำเนตรนองท่วมฤทัยใญ่ญาติมิตร

เพื่อพำนักพักผ่อนรอนความเศร้า
 ที่รบเร้าเรือนกายเป็นนายจิต
 เพื่อวันใหม่ทางใหม่ในชีวิต
 เลิกครุ่นคิดกรำโศกกับโลกหลวง

กลุ่ม 6

เชิญพักผ่อนนอนหลับในทับทิพย์
 ชมดาววิบแวมวอมในอ้อมสรวง
 รื่นรสรินกลั่นผกาบุปผาพวง
 ล้นฝั่งรวงหวานล้นถ้วยยนิต์

เชิญอาบน้ำชำระกายในธารทอง
 ฟังไฟพร้องเสียงสังคีตขับคีตลี
 ฟังลำน่านกร้อยถ้อยพาที
 ระเร่ร้อยรักจั่นกังวานไพโร

เพราะถิ่นนี้มีฟ้ากว้างกว่ากว้าง
 มีความมืดที่แว้งสว่างไสว
 เป็นป่าเถื่อนแต่เป็นที่ไม่มีภัย
 อยู่ห่างไกลแต่ก็ใกล้ในคุณธรรม

บัตรกิจกรรมกลุ่ม

ชุดที่ 2

กิจกรรม

1. ให้ศึกษาคำประพันธ์ที่ยกมานี้ และร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือความรู้สึกของตนที่มีต่อบทประพันธ์ที่อ่าน อย่างมีเหตุผลเหมาะสมกับเรื่อง
2. ส่งตัวแทนออกมาสรุปความคิดของกลุ่มให้เพื่อน ๆ ฟัง

กลุ่ม 1

บนพรหมไบไผ่

ไผ่ซ้อฮ้อเอี้ยดเปี้ยดออก
 ลมลอดไล่เลี้ยวเรียวไผ่
 อวดแอคแอคออกยอกไกว
 แพบไผ่ไผ่น้ำลำลอง

กระเพื่อมพลิ้วพลิ้วปลิวกว้าง
 เหววว่างร่วงปล่อยลอยล่อง
 บนแพไผ่ไผ่ไผ่โยง
 แสงทองส่งทาบฉาบมา

ลิ่วเฉือนเลื่อนฉิวฉิวน้ำ
 ระบำไผ่ไผ่ผวา
 นกน้อยจับจับลิบลดา
 ว้ายฟ้าฟ้อนคว้างห่างไป

จาก คำหยาด ของ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

กลุ่ม 2

ในสายลมหนาว

จักจั่นจี่เจื้อยเรื้อยร้อย
เรไร่ายกาพย์ขับกานท์
ระบำใบโพธิ์ระยับ
คอกมุ้งไม้ไผ่อาคม

ขับกรองคำกลอนอ่อนหวาน
บรรสานซอไพเราะลม
พ่อนรับเงารายไม้ร่ม
พริ้มเพราบนพรมสัสมคราม

*****

ธิดาดอกไม้ย้ายแย้ม
น้ำค้างเคลือบแก้วแวววาม
วงน้ำฉ่ำชายพรายพลีว
แย้มยวนชวนหมายทายหัก

ซ้อยแซมซอใบโพธิ์หวาน
หยอกล้อพ้อถามนำซัก
เพียงคิ้วคนผู้รู้จัก
พริกยั่วยิ้มเย็นใจ

*****

สายลมบอกเล่าราวเรื่อง
กรองเมฆทอว่านป่านโย
แด่ก้อนดินอุ้มกรุ่นอบ
สดชื่นคั่นวันนานยาว

ฝันเฟื่องถึงฟ้าพร่ำไส
ห่มให้นางฟ้าตาดาว
ตระหลบลมแผ่วแผ่วหนาว
เหมือนข่าวความรักจักมา

จาก เพียงความเคลื่อนไหว ของ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

กลุ่ม 3

บางตอนจากลำนํ้าภูกระดัง

ภูกระดังถึงเมฆขาว
 สูงแสนแน่นแน่นแมนวิมาน
 ภูกระดังตะลึงฝันว่าขึ้นฟ้า
 สนิ่ฟ้าพุกษาลดาวัลย์
 เนินสลับขั้วชัยชัย
 เจ๋อมชะโงกโตรกแหวน
 น้ำค้างคาตาตึงนิตินชาติ
 ยะเยือกหนาวราวจะทิ้ง
 รินรินธารน้ำเข้าหีน
 หวิหวลผิวเพลงขลุ่ยไพโร
 คงสนสวยด้วยสรวงสร้าง
 จ้องมองหลงไหลไปช้านาน
 งามดอกหญ้าป่าน้ำตาหาย
 เกรงอีกทีออกกนิษฐพรหม
 งามป่าซ้อนป่าชัฏจรรย
 ไรศอกใบไทรลอยวารี
 เวลาช้ากว่าโกฏไ
 หุกทุกเมื่อกวาดินเก็บงำ
 น้ำจะม้วยด้วยภูกระดัง
 ท้องเทียมอาบแสงรุ่งเรือง

วิเวกราวชั้นฟ้าหาสถาน
 ฤสวนแก้วอุทยานดาวคังส์
 เมฆลอยมาห่มกายคล้ายสวรรค์
 เข้ายวนป่วนป่วนวิญญาน
 หนักร้อนชะอ้อนใจไหวสะท้าน
 ปานวิมานภูมิวิจิตรจริง
 อากาศสะอาดบริสุทธิ์ยิ่ง
 มิ่งขวัญผิงเสน่หาอลัย
 กระแสน้ำตั้งแก้วผลึกใส
 ไหวไหวไผ่ระย้าลตามาลัย
 พรางนุ้ยเมฆนวลชวนฝันหวาน
 เกือบถูกประหารด้วยอารมณ์
 ให้เทพเจ้าเก็บแซมผม
 รบกวณมรณามารมี
 เบญจพรรณเขี้ยวระยับสลับสี
 มีชื่อว่าเกศรายถากรรม
 ล้างธิดีทรายขาวสะอาดล้ำ
 ลำนํ้าปรัชญาคำควรเมือง
 ก้าวหนึ่งก็ถึงฟ้าฟุ้งเื่อง
 ให้ลือเลื่องรณียโลกนี้เอย

กลุ่ม 4

ประสาทพระเทพบิดร

104. ลมร่ำคำขับเคล้า	คลอเสียง
กระถึงคังสการเรียง	รอบร้อย
โพธิ์ทองผ่องทาบเพียง	โพธิ์ทิพย์
ลิบลิบระย้าห้อย	แห่งห้วงพิหารหา
105. พระปรารักษ์พราวภาพนั้	บุปเขียน
เจียรกระจ้งผจงเจียร	เจว็ดพ่อน
นพศูลสายฟ้าเฉวียน	วรฉัตร
ชวนข่อฟ้าชี้ช้อน	ฉวักรุงรวีฉาย
106. พรายพาดมากมุขลิ้น	หลั่นลด
ไโบราณ่ายชนด	นาคสะดุ้ง
หน้าบันแย่งก้านชด	ขมวดเทพ
บุษบกสามฉัตรคุ้ง	ครอบไว้กลางวง
107. ผจงจารพิจิตรแย้ม	ประจ๋ายาม
ประทับประคากาม	ดอกแก้ว
พื้นผนังกัตนางกราม	คัตดอก
ชนัดชนดม่วงแพรว	เพริศพรั่งขมก
108. เชิงประตู่แต่งซุ่ม	สลักลาย
แก้วกระจกขจีฉาย	ฉัตรชั้น
บานทวารพาดพันลาย	ลงรัก
ปลิวปลาบเปลวทองกัน	แกะไม้แกมมณี

กลุ่ม 4 (ต่อ)

109. ลีลาศรยบทเบื่อง	บันได
นาคแผ้วพานไสว	สว่างแก้ว
ห้าหัวระเหิดไฟ	จิตรเพริศ
ระหว่างเสาจรัลแห้ว	พลุ่งเพียวเพดาน
110. ตระหง่านละหินแต่ง	ตะลึงงาม
อุบะบุษปกทาม	ทาบพลี
ข้อซ้อยจะงอยตาม	เต็มรอบ
มูมย้อยทอดงิ้ว	ร้องเรื่องเรื่องอุไร
111. ไชยระทึบแก้วผ่อง	พรายแสง
วางระยะกำแพง	พรางแว่น
สวยสีสออดแซมแดง	เหลื่องเค้น
เขียวขาบตะขบไน้	หนึ่งน้ำมณีฉาย

จากเรื่อง ชักไม้ซมเมือง ของ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

กลุ่ม 5

บทเพลงแห่งโบไม

1. หอมดอกไม้ได้กลิ่นมารินร่ำ	จงชื่นฉ่ำเชยกลิ่นให้สิ้นหงอย
หัวใจเราจะเริ่มเคลิ้มเคลิ้มคล้อย	จงด้อยค้อยเกิดความว่างซึ้งกลางใจ
2. เราจะไปสู่อณาจักรฝัน	ซึ่งคืนวันจะพร่าพร่างสว่างไสว
ไม่มีหนาวไม่มีร้อนแทรกซ้อนไว้	ความเป็นไปปรากฏอย่างงดงาม
3. สายลมเย็นจะระบัดพัดแผ่วพริ้ว	หวีหวีทวิทวิบรรเลงเป็นเพลงหวาน
เพลงซึ่งเราจะต้องร้องคลอตาม	เพลงแห่งความรักหวานซึ้งนฤดี
4. ซึ่งบรรยายถึงความงามสงบ	เมื่อตะวันชิงพลบหลบแสงสี
หม่นก้ออวยว้ายฟ้ามาฉิมพลี	เคล้ากู่ที่ห้วงหวงในรวงรัง
5. ธารสีทองล่องไหลไปสุดฟ้า	ระริกละล้าระร่ำลืออ้อเขาเผิง
ลิวลิวไปลิวไปไม่หยุดยั้ง	พร้อมเสียงสั่งอำลามาแผ่วเบา
6. ดังจะบอกถ้อยคำให้สำนึก	ให้รู้สีกอนาถความขลาดเขลา
สายน้ำนั้นไม่ผิดชีวิตเรา	เริ่มแต่เยาว์แล้วไม่หวนทวนกลับคืน
7. ความเป็นมาเป็นไปในชีวิต	จะมีฤทธิ์ร้ายเหลือเมื่อยามตื่น
เมื่อหลับแล้วความหลับจะกลับค้น	สิ่งอันอื่นสิ่งใดจะไม่มี
8. กามกิเลสในดวงจิตถูกปิดห้าม	มีแต่ความว่างเปล่าเข้าแทนที่
หากดวงจิตลึกลงไปในสิ่งดี	ฝันก็ซึ้งงามคล้อยตามกัน
9. ถ้าเธอไม่เบียดเบียนใครที่ทุกร้อน	จะเป็นพรนำสู่ประตูฝัน
ธารสีทองที่เร่ย์ไหลในฝันนั้น	คือทางอันสงบสุขปราศทุกข์ภัย
10. เราจะก้าวต่อไปในฝัน	ขณะที่จิตดับด้วยหลับไหล
โดยความรักเรียกเร้าเราจะไป	ก่อนโบไมหล่นคว้างร้างโรยรา

แบบฝึกแสดงความรู้สึก

คำชี้แจง

กิจกรรมต่อไปนี้ ไม่คำนึงถึงความถูกและผิดเป็นสำคัญ นักเรียนมีสิทธิ์ที่จะคิดได้
เต็มที่

กิจกรรม

ตอนที่ 1

ให้นักเรียนพิจารณาภาพด้านหน้า ซึ่งจะมีภาพคนสองคนซึ่งแสดงกิริยาท่าทางด้วย
อารมณ์หรือความรู้สึกบางอย่างต่อกัน ให้นักเรียนตอบว่าคนใดคนหนึ่งในภาพนั้นควรพูดว่า
อย่างไรบ้าง บอกให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ (ใช้เวลา 10 นาที)

ตอนที่ 2

ให้นักเรียนแสดงความรู้สึกของตนเองที่มีต่อภาพในลักษณะพรรณนา จะเป็นในรูปแบบ
คำประพันธ์ร้อยแก้ว หรือร้อยกรองก็ได้ (ใช้เวลา 10 นาที)

แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

จงกาเครื่องหมาย × ทับอักษรหน้าข้อที่ถูกเพียงข้อเดียว

1. นามปากกาของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี คือชื่อใด

ก. อุชเชณี	ข. กรูเทพ
ค. ไก่เขียว	ง. ลักวพาหุ
จ. ไฉยลา	
  2. ชื่อใดไม่ใช่ผลงานของประยอม ชองทอง

ก. ธารทอง	ข. เจ้าพระยา
ค. สุดสงวน	ง. รอยฝัน
จ. ทวีปัญญา	
- อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม 3 - 5
- ฉันอยู่เพื่อบุคคลที่ฉันรัก
 ซึ่งใจซื่อถือศักดิ์สุจริต
 และรักฉันนั้นมานานปานชีวิต
 ในความผิดความหลงปลงอภัย
3. จากข้อความที่อ่าน ผู้เขียนต้องการเน้นสิ่งใด

ก. เพื่อกันที่รัก	ข. ชื่อสัตย์ในรัก
ค. อภัยให้คนรัก	ง. บูชาความรักแท้
จ. ต้องการให้คนรัก	
  4. และรักฉันนั้นนานปานชีวิต คำที่ขีดเส้นใต้แปลว่าอะไร

ก. ใจ	ข. นาน
ค. อดทน	ง. กัดกัน
จ. หมกมุ่น	

5. ข้อใดเกี่ยวข้องกันมากที่สุด
ก. ความรัก - ศักดิ์ศรี	ข. ความรัก - ความซื่อสัตย์
ค. ความรัก - ความหลง	ง. ความรัก - การให้อภัย
จ. ความผิด - การให้อภัย	
6. อะไรที่ไม่ได้กล่าวไว้ในพหุຍกรອງ "ธรรมชาติ"
ก. ภูเขา	ข. ลำธาร
ค. น้ำตก	ง. ทองฟ้า
จ. ลมพายุ	
7. อะไรคือข้อสรุปของกลอนอยู่เพื่ออะไร
ก. ความเข้าใจในชีวิต	ข. ความรักระหว่างมวลมนุษย
ค. ความสามัคคีในหมู่คณะ	ง. ความจริงใจและความห่วงใย
จ. ความรับผิดชอบและความมอดทน	
8. จุดมุ่งหมายของการเขียน "เพื่อศักดิ์ศรี" คืออะไร
ก. ไม่อยู่ในความประมาท	ข. ให้เข้าใจตนเองมากยิ่งขึ้น
ค. ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากใคร	ง. ให้ภูมิใจในความสามารถของ
จ. ปลุกใจให้ผู้อ่านพึ่งตนเองมากที่สุด	
9. ทำไมผู้แต่งจึงกล่าวว่า "เพื่อความถ่วงถ่วงถ่วงธรรมชาติ"
ก. เพราะถูกดูถูก	ข. เพราะกลัวถูกบั่นทอน
ค. เพราะถูกเอาเปรียบ	ง. เพราะเพื่อความสามัคคี
จ. เพราะความรักความเอื้อเฟื้อต่อกัน	
10. ข้อใดมีความหมายที่ใกล้เคียงกับข้อความขีดเส้นใต้มากที่สุด
- "ไม่ชอบให้ใครกล่อมย้อมเรา"
ก. จูงใจ	ข. หลอกลวง
ค. หวานลิ้ม	ง. โน้มน้าว
จ. โน้มเอียง	

11. "แน้มมิได้เป็นหงส์ที่ทรงศักดิ์   ก็จงรักเป็นโนรีที่หรรษา
แน้มมิได้เป็นน้ำแม่คงคา   จงเป็นธาราใสที่ไหลเย็น"

นักเรียนฟังกลอนข้างต้นแล้ว สามารถบอกได้ว่า "กลอนบทนี้ผู้เขียนมุ่งหมายที่จะให้มนุษย์พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่" แสดงว่า นักเรียนสามารถฟังอยู่ในระดับใด

- ก. เข้าใจเรื่องได้   ข. จับประเด็นได้
ก. วิเคราะห์ได้   ง. ตีความได้
จ. ประเมินค่าได้

12. "ราตรีดิถีสุข   นирทุกขประเทียงแด
ฟ้างามอร่ามแล   ระกะดอกกุณฑลขาว"

บทประพันธ์ข้างต้นใช้คำประพันธ์ตรงกับข้อใดต่อไปนี้

- ก. เกี้ยวกร้านห่าการงาน   บ่มีบ้านจะอาศัย
    เกิดมาเป็นคนไทย   ฤควรรที่อระย่องงาน
ข. แค่น้องผู้หิวโหย   เชิญท่านโปรดความเมตตา
    แก้น้องด้วยกรุณา   ต่อชีวาตาคำดำ
ค. ชีวีตและสมบัติ   จะสวัสดิภาพหรือ
    ขาดแพทย์และยา คือ   นิจจตุณัจจย
ง. ดีใจก็ไหลหลั่ง   โศกเศร้าคลั่งก็หลั่งนอง
    สมรักก็สนอง   หลั่งหล่อคลองนัยตา
จ. แสงสุริยสาดส่องแสง   จรัสแจ้งจรรุญตา
    เทียนทองส่องทาบฟ้า   ประโลมหล้าภิรมย์ชม

13. "ฉันใจจะโพล่ให้มี
 ลู่เมืองเมื่องลู่ข
 ทุกข์ถมระทมถอย
 ซื่อซัด ณ บัดนี้
 บ้ามอกจำนนคน
 ชีวิตและสมบัติ
 ขาดแพทย์และยาคือ
 ขนบพระทดถอย
 และสนุกมิใช่ไฉน
 คติคู่คำรณปรน
 ภัยมีภัยปล้น
 ทูรชนจะนองมือ
 จะส่วสีกภาพหรือ
 นิรจตุไฉฉัย"

คำประพันธ์นี้ให้ข้อคิดที่จะนำไปใช้พัฒนาประเทศด้านใด

- ก. ให้ความรู้ทางด้านสาธารณสุขทั้งในเมืองและชนบท
 ข. เน้นการพัฒนาความเจริญและความปลอดภัยในชนบท
 ค. ปลุกฝังให้คนในชนบทไม่ละทิ้งอาชีพในท้องถิ่นของตน
 ง. การพัฒนารายได้ของคนในชนบทให้สูงขึ้น
 จ. แพทย์ควรนำยาและปัจจัยสี่ไปสู่ชนบท
14. "ฉันอยู่เพื่อยุคทองของคนยาก
 ที่เขาตากทรกรรมข้านั้นหัว
 เพื่อความถูกที่เขาถมจมนั่งตัว
 เพื่อความกลัวกลับกลับบ้านอารมณ์"

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้เขียนมีความรู้สึกเช่นไร

- ก. เห็นใจ
 ข. ชิงชัง
 ค. โกรธ
 ง. ดื้อรั้น
 จ. พ่ายแพ้

15. "ธรรมชาติดกับมนุษย์" ได้เสนอสาระที่สำคัญเกี่ยวกับมนุษย์อย่างไร
- มนุษย์ชอบอยู่ในเมืองมากกว่าอยู่กับธรรมชาติในชนบท
  - มนุษย์ชอบทำลายธรรมชาติมากกว่าสร้างธรรมชาติ
  - มนุษย์ไม่เห็นความสำคัญของธรรมชาติ
  - ธรรมชาติสวยงามและเป็นปัจจัยสี่ของมนุษย์
  - มนุษย์ไม่สามารถเอาชนะธรรมชาติได้ในที่สุด
16. "เพื่อศักรินทร์กัญ" มีสาระสำคัญที่สุดคืออะไร
- ขอมีชีวิตอยู่ด้วยความสามารถของตนเอง
  - การเป็นนักสู้ที่ดี คือ การสู้ด้วยศักดิ์ศรี
  - การมีชีวิตเพื่อการสร้างสรรค์สร้าง คือ ชีวิตของนักสู้
  - มีความภาคภูมิใจในผลงานของตน
  - สู้ชีวิตและโลกด้วยความเข้มแข็ง
17. ฉันท์ในข้อใดที่สามารถจินตนาการออกมาเป็นภาพที่เด่นชัดที่สุด
ก. พัดฟ้า ณ ราตรี	ธรณีสุนอกเนา
ส่งเสียงประสานเส้า-	วสภาพพะนอสรวง
ข. โสมส่องสนองขุนณิกษ์	ศุภลักษณ์ล้ำอง, กราว
ยี่วี่ม ณ ริมพิภพ, ราว	ทิวลาภมาเรอเรา
ค. คำกั้นระร่ำรัก	สุขจักประจักษ์แสน
ราตรีฉะนัณแดน	มธุรสธารังเรือน
ง. คึกคึก ณ พันอุทยทิศ	สุริย์ฤทธิแผรงพราย
ดาวเคือนก่เลือนรัชนีหาย	ระพิเจ้าทิวาแทน
จ. กลิ่นหล้าภาจรจะปรน	สุวณธบ่าบวง
เรณุดำรุธสพวง	พมพุ่มพะกาไพร

18. "เมื่ออามิสฤทธิ์แรงแห่งทองปอนด์
มิอาจกลอนใจคนให้หมั่นมัว"

บทประพันธ์นี้ถอดความมาสะสลายได้ว่าอย่างไร

- ก. เมื่ออำนาจเงินไม่อาจซื้อจิตใจคนได้
ข. เมื่อเงินไม่มีอำนาจในการซื้อความรักของคน
ค. เมื่อเงินไม่มีอำนาจเหนือจิตใจของคน
ง. เมื่อสิ่งล่อใจไม่มีอิทธิพลต่อจิตใจของคน
จ. เมื่อเงินไม่มีอำนาจในการซื้อทุกสิ่ง
19. ข้อใดมีเนื้อความเกินด้านพรรณนา
ก. โสมส่องแสงดูขมขื่น	ข. กลิ่นห้านภาจรจะปน
ศุภลักษณ์ด้ายองกราว	สรวนธำบวง
ยั้ยยัณ ฦ ริมพิพราว	เรณูคำรุกรสพวง
ทิพลาภบำเรอเรา	พนพุ่มพะกาไพโร
ค. น้ำกำพะพรางโปรย	ง. ดึกคั่น ฦ พันอุทยทิศ
ชลโชนะชดอภิน	สุริย์ฤทธิ์แพร่พราย
สุมทุมจะอุ้มใจ	ควาเดื่อนก็เลื่อน ฦ ชนหาย
ทิพศดเสมือนหมาย	รพิจาทิวาแทน
จ. จริงหรือจะรักรายสุข	
นิรทุกข์ระทมเยือน	
โลกียสุขสุขเหมือน	
สุขโลกอุครหรือ	
20. อินทรวีเชียรฉันท์ คล้ายกับร้อยกรองชนิดใด
ก. กลอนสุภาพ	ข. กลอนบทละคร
ก. กาพย์ฉันท์ 16	ง. กาพย์ยานี 11
จ. กาพย์สุรางคนางค์	

21. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องตามเนื้อความเพื่อศักดิ์นักสู้
- ก. ไม่ควรหวังรับความช่วยเหลือจากใคร
  - ข. ควรนึกถึงลาภยศสรรเสริญของตนเองให้มากที่สุด
  - ค. ควรภูมิใจในศักดิ์ศรีของตนเอง
  - ง. ไม่ยอมให้ใครมาประมาทว่าเป็นคนขลาด
  - จ. ให้สร้างผลงานทุกอย่างด้วยตัวของตัวเอง
22. สารในข้อใดที่ผู้เขียนกล่าวถึง "ราตรี"
- ก. ราตรีมีทั้งดีและร้าย
  - ข. ราตรีมีแต่ความเปลี่ยนแปลง
  - ค. ราตรีมีแต่ความมืดมิด
  - ง. ราตรีมีแต่ความน่ากลัว
  - จ. ราตรีช่วยให้เกิดสุข
23. "คลื่นสี่ขีไส" ขี หมายถึงสี่ใด
- ก. ขาว
  - ข. เขียว
  - ค. ฟ้ำ
  - ง. น้ำเงิน
  - จ. ไสเหมือนแก้ว
24. คอไปนี้กำลังพิไคไม่เข้าพวก
- ก. วาญ
  - ข. โพนม
  - ค. อัมพร
  - ง. นกางค์
  - จ. นภา
25. วลีในข้อใดที่มีความหมายแตกต่างไปจากคำอื่น
- ก. ก่องประภาส
  - ข. เสียงสังคีต
  - ค. วิบแวมวอม
  - ง. กระปริบพราว
  - จ. สว่างไสว

26. "พิณฟ้า ณ ราตรี ธรณีสุโนกเนา"
พิณฟ้า หมายถึงอะไร
ก. ท้องฟ้า	ข. เสียงเพลง
ค. เสียงนกร้อง	ง. ดุจดิลสวัตร
จ. เสียงมาจากฟ้า	
27. "ดึกคืน ณ พันอุทยทิศ" อุทยทิศ ตรงข้ามกับคำใด
ก. ตก	ข. ขึ้น
ค. ออก	ง. สว่าง
จ. มีด	
28. คำในข้อใดไม่เข้าพวก
ก. อภิรมย์	ข. โสมนัส
ค. นิรทุกข์	ง. สรรพ
จ. กำสรวล	
29. ราตรีแต่งด้วยคำประพันธ์ชนิดใด
ก. อินทริเชียร	ข. วสันตดิลก
ค. อินทวสันตดิลก	ง. สาลินี
จ. มานวาท	
30. ' สุมทุมจะอุ้มไผ่ ชีพสเสมือนหมาย'
ฉันท์บาทนี้กล่าวถึงสิ่งใด
ก. มนุษย์	ข. กวางดาว
ค. กลางคืน	ง. กลางวัน
จ. ต้นไม้	
-

เฉลยแบบฝึกการอ่าน

1. ข
2. ก
3. ก
4. ง
5. ก

เฉลยแบบทดสอบ

1. ข	16. ข
2. จ	17. ก
3. ข	18. ง
4. ข	19. ค
5. ง	20. ง
6. ค	21. ค
7. ก	22. ก
8. ข	23. ข
9. ก	24. ก
10. ค	25. ข
11. ง	26. ค
12. ค	27. ก
13. ข	28. ง
14. ข	29. ค
15. ก	30. จ

ภาคผนวก ข.

แบบทดสอบ

- แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย (ท 402)
- แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์
- แบบสอบถามความพึงเห็นชอบการสอน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย (ท 402)

คำสั่ง จงกาเครื่องหมาย $\times$ ทับอักษร ก, ข, ค, ง หรือ จ ที่เห็นว่าถูกต้องที่สุด

1. จากเรื่องผลพลอยได้จากการออกพรรษา ผู้เขียนมุ่งหมายจะให้ทราบว่าเรื่องราวของใครไปใช้

- ก. การปวารณา
- ข. พระวินัยบางส่วน
- ค. พระธรรมบางส่วน
- ง. การลงปาติโมกข์
- จ. การทำอุโบสถทุก 15 ค่ำ

2. "ที่ว่าพุทธกับไสยไปด้วยกัน" หมายความว่า เรานำส่วนใดของศาสนาพราหมณ์เข้ามาใช้ในศาสนาพุทธ

- ก. อาคม
- ข. บทสวด
- ค. เหตุผล
- ง. พิธีการ
- จ. เวทมนต์

3. "ช่างมีที่ขาดสารถิณี" ส่วนวนนี้เปรียบเทียบกับข้อใด

- ก. คนที่ขาดผู้เลี้ยงดู
- ข. คนที่มีฝีมือแต่ขาดการฝึกฝน
- ค. คนที่ขาดผู้ว่ากล่าวตักเตือน
- ง. คนที่มีฝีมือแต่ขาดความชำนาญ
- จ. คนที่ขาดการศึกษาเล่าเรียน

4. "ฝ่ายผู้ศรัทธาเทวดา ก็ไปรบบุผา มาเกลื่อน ณ พื้นป่า" ข้อความนี้แสดงถึงอะไร
- การให้พร
  - การชื่นชมยินดี
  - การแสดงบารมี
  - การแสดงความรัก
  - การแสดงความโกรธ
5. เรื่องธรรมาธรรมะสงคราม ได้เสนอสาระสำคัญว่าอย่างไร
- ธรรมะย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม
  - ถ้ามนุษย์ขาดธรรมย่อมทำให้เกิดศึกสงคราม
  - ธรรมเป็นเครื่องไข่มุกทำให้เกิดสันติ
  - เป็นธรรมชาติของโลกมนุษย์ย่อมมีศีลมีวั
  - ผู้ประพฤติธรรมย่อมพบกับความสุข ผู้ละทิ้งธรรมย่อมพบแต่ความเสื่อม
6. ท่านจะปฏิบัติตามโอวาทของธรรมเทวบุตรในข้อใด จึงจะทำให้มีความสุขตลอดกาลและไปสู่วิหาร
ก. จมูกน้ำเพ็ญมา	ศุภินิฐานการ
ข. อยากสุขสนุกนั้น	ทักต้องคำริแสวง
ค. สมณะอีกพรหมณาจารย์	สรรเสริญทุกวาร์
ง. อยากมีซึ่งทรัพย์สิ่ง	จะมานั่งอยู่เฉยฉนั้น
จ. ใครทำให้ขัดใจ	ลิกี้ควรจจะจดจำ
7. ข้อใดเป็นอุปมาโวหาร
- งามเทวธวัชชีชวาล โบกในคัคนานต์ แร่มร่ามงามตา
  - งามกงวงจักรรักต์แดง งามกำสำสำแสง งามดุจประดับเพชรพราย
  - งามรีเจิดฉายปลายทวน หอกดาบปราบยวน ชั่วตาพินิจพิศวง
  - ขึ้นทรงรถทองผ่องพรรณ งามงอนอ่อนฉั่น เจกนาคราชกำแหง
  - ลายสิงห์เสื่อสีหมีสลอน หมาวินย่นอน อิกทั้งจระเข้เหรา

8. คำ 2 คำ ในข้อใดมีความหมายตรงข้ามกัน
- ก. สติ - เนา
- ข. สวรรค์ - นิรบาย
- ค. วิภว - พิโรธ
- ง. โทโส - พิโรธ
- จ. พิรุณ - วสันต์
9. "อันผู้ใดทรงธรรมเพียงลิต
ชนย่อมอยากเป็นมิตรเป็นนักรัก
ความใจดีมีจิตมากเมตตา
ย่อมแนะนำชวนกันไปไว้วางใจ"
- ก) ประพันธ์บทนี้ถอดความได้อย่างไร
- ก. คนมีธรรมย่อมมีมิตรมาก คนมีเมตตาย่อมมีคนไว้วางใจ
- ข. ผู้ที่มีความยุติธรรมเป็นคนที่น่าคบ คนที่ใจดีมีเมตตาสามารถแนะนำคนอื่น ๆ ได้
- ค. ผู้ที่มีคุณธรรม ย่อมเป็นคนที่น่าคบ คนที่ใจดีมีเมตตาย่อมเป็นที่ไว้วางใจของคนทั่วไป
- ง. คนที่มีความเที่ยงธรรม เป็นผู้ที่คนทั่วไปอยากจะคบหาสมาคม เช่นเดียวกับคนใจดีมีเมตตา ย่อมเป็นผู้ที่คนทั่วไปไว้วางใจ
- จ. คนทั่วไปอยากจะคบหาสมาคมกับคนที่มีความยุติธรรม คนที่มีเมตตากรุณา และคนที่คอยช่วยเหลือเผ็ดดูด้วยความเต็มใจ
10. ในบทหรือกรองอยู่เพื่ออะไร อูษะณีได้แสดงความปรารถนาในเรื่องใดมากที่สุด
- ก. การสร้างสังคมใหม่
- ข. ความเสมอภาคในชนชั้น
- ค. คนยากจนมีโอกาสร่ำรวย
- ง. ความสงบสุขของมนุษยชาติ
- จ. การสร้างความฝันให้เป็นจริง

11. "ฉันอยู่เพื่อคุณทองของนกยาง" ข้อความที่ขีดเส้นใต้มีความหมายไม่ตรงกับข้อใด
- คุณที่คนจนเป็นผู้นำ
  - คุณที่คนจนมีชีวิตที่มีค่า
  - คุณที่คนจนมีความสำคัญ
  - คุณที่คนจนมากกว่าคนมั่งมี
  - คุณที่คนจนล้มตายเป็นปกติ
12. "ห้องฟ้าอร่ามแล ระกะคอกกุดันหระ" ข้อความนี้หมายความว่าอย่างไร
- ห้องฟ้าสวยงามดังคอกกุดัน
  - ห้องฟ้าเต็มไปด้วยดวงดาว
  - ห้องฟ้างามดังมีดอกไม้ประดับ
  - ห้องฟ้างามเด่นเพราะดวงจันทร์
  - คอกกุดันบานระกะระกะเต็มห้องฟ้า
13. "คำกั้นระรื่นรัก   สุขจักประจักษ์แสน
       ราตรีจะนี้แดน   มธุรสธารงเรือน"
 ใจความสำคัญในบทกวีที่กล่าวคืออะไร
- คืนที่มีสุข
  - ความรักอันแสนหวาน
  - ดินแดนที่มีแต่ความรัก
  - คืนที่มีความรักอันแสนหวาน
  - ราตรีที่มีความสุขแห่งความรัก
14. ข้อใดไม่เข้าพวก
- เมตตา
  - สังเวช
  - สงสาร
  - สมเพช
  - เวทนา

15. "พิณฟ้า ณ ราตรี ธรณีสุโนกเนา" ข้อความนี้หมายความว่าอย่างไร
- เสียงนกร้องดังทั่วท้องฟ้าในยามราตรี
  - เวลากลางคืนได้ยินแต่เสียงนกร้อง
  - ท้องฟ้ามีเสียงพิณบรรเลงในยามราตรี
  - เสียงพิณระหึมดังราวกับแผ่นดินไหว
  - เสียงพิณบนท้องฟ้า ทำให้พื้นดินเงียบเหงา
16. กลอนวรรคใดที่ไม่แสดงความรู้สึกในแง่โรแมนติก
- ฟ้าที่นี้แผ้วผ่องกองประกาย
  - ฟุ้งไฟพร้องเสียงสังคีตขับขลิ
  - ชมดาววิบแววมณีในอ้อมสรวง
  - เลิกครุ่นคิดคร่ำโศกกับโลกหลวง
  - กระพริบพรายเพียงภาพทาบเปลวทอง
17. บทกลอนใดที่ให้ความรู้สึกบดอบประโลมใจให้คลายทุกข์ได้มากที่สุด
- เป็นไผ่เถื่อนแต่เป็นที่ไม่มีภัย
อยู่ห่างไกลแต่ก็ใกล้ในคุณธรรม
  - เชิดอมน้ำชำระกายในธารทอง
ฟุ้งไฟพร้องเสียงสังคีตขับขลิ
  - เพื่อวิไลหมั่นในชีวิต
เลิกครุ่นคิดคร่ำโศกกับโลกหลวง
  - ฟุ้งลำนำนกร้อยถ้อยพาที
ระเรื่อรจกั่นกังวานไพเราะ
  - น้ำในธารสะท้อนแพรวดั่งแววดาว
กรพริบพรายเพียงภาพทาบเปลวทอง

21. ในบทหรือกรอนเรื่อง "อยู่เพื่ออะไร" อาจเป็นข้อคิดที่ผู้อ่านนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ในแง่ใด
- การต่อสู้กับความยากจน
  - การใช้ชีวิตอย่างสันโดษ
  - การตั้งความหวังให้แก่ชีวิต
  - การสร้างความเป็นธรรมในสังคม
  - การทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม
22. การอ่านเรื่องใดแล้วสามารถจับความคิดสำคัญหรือเจตนาของผู้เขียนหรือความรู้สึกของผู้เขียนได้ แสดงว่าผู้อ่านใช้ความสามารถระดับใด
- การจับใจความได้
  - การวิเคราะห์
  - การตีความ
  - การประเมินค่า
  - การสังเคราะห์
23. การอ่านเพื่อพัฒนาตนเองมีความหมายตรงกับข้อใดมากที่สุด
- อ่านเพื่อให้ตนเองได้รับประโยชน์ และรู้จักเลือกหนังสืออ่าน
  - อ่านเพื่อแสวงหาความรู้ ความบันเทิง และเสริมสร้างคุณธรรม
  - อ่านเพื่อปรับปรุงตนเองในด้านการใช้ภาษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
  - อ่านเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านให้ดีขึ้น ทั้งการอ่านออกเสียงและอ่านใจใจ
  - อ่านเพื่อตนเองเจริญเติบโตขึ้นทั้งทางร่างกาย ความคิด สติปัญญา และอารมณ์
24. หนังสือลักษณะใดที่อ่านแล้วเกิดการพัฒนาตนเองด้านคุณธรรมมากที่สุด
- สารคดีการท่องเที่ยว
  - สารคดีชีวสัตว์
  - บทความวิจารณ์สังคม
  - บทความเพื่อชีวิตและสุขภาพ
  - บทความเกี่ยวกับประวัติกษัตริย์สำคัญ

25. งานเขียนเชิงวิทยาศาสตร์ต่างจากงานเขียนเชิงจินตนาการอย่างไร

- ก. ขนาดสั้นกว่า
- ข. มีศิลปะในการใช้ภาษามากกว่า
- ค. ใช้กลวิธีในการเสนอเรื่องซับซ้อนกว่า
- ง. มุ่งให้ข้อเท็จจริงมากกว่าความสะเทือนใจ
- จ. ใช้โวหารบรรยายมากกว่าโวหารพรรณนา

26. ข้อใดเป็นการอ่านเพื่อพัฒนาตนเองให้รู้ทันเหตุการณ์ปัจจุบัน

- ก. บทกวีเพื่อชีวิต
- ข. สารคดีบ้านเมือง
- ค. บทวิจารณ์หนังสือ
- ง. ข่าวกจากหนังสือพิมพ์
- จ. บทความการเมือง

27. ข้อความใดต่อไปนี้ เป็นข้อความแสดงอารมณ์

ก. บ้านนอกจ่านกน	ทุรชนกะนองมือ
ชีวิตและสมบัติ	จะส่วสดีภาพหรือ
ข. ถือเอาซึ่งทรัพย์สิน	อันเจ้าของมิยินยอม
เขานั้นเสียค่ายยอม	จิตตซึ่งเป็นหนักหนา
ค. แท้ธรรมชาติเดิม	ชนนี้สุเวโนย
ให้เกิดและให้ใช้	นรชอบวิชาหา
ง. คำคัมภีร์รัก	สุขจักประจักษ์แสน
ราตรีฉนั้นแคบ	มธุรสอำรงเรื่อน
จ. ฟ้าที่น้แผ้วผ่องก่อประกาย	รวทองลางแลรอบขอบกัหวา
น้ำในธารสะท้อนแพรวต้งแววดาว	กระพริบพรายเพียงภาพทาบเปลวทอง

28. ข้อความต่อไปนี้ควรจะเรียงลำดับอย่างไร

1. แต่กาลเวลาอันยาวนานได้ทำลายปิรามิดไปจำนวนไม่น้อย
2. ปิรามิดคือสถานเก็บพระศพของกษัตริย์อียิปต์
3. ถึงกระนั้นก็ยังมียุคหลายแห่ง เช่นหมู่บ้านปิรามิดแห่งอาบูซิริสแต่ปิรามิด
4. ในเมื่ออียิปต์มีกษัตริย์ปกครองหลายพระองค์ ปิรามิดจึงมีมากไปด้วย
5. ปิรามิดที่โด่งดังเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากที่สุด ให้ง่ายแก่สามปิรามิด

ก. 2-1-4-3-5

ข. 2-4-1-3-5

ค. 1-2-3-4-5

ง. 5-2-4-1-3

จ. 2-5-4-1-3

29. ข้อใดเป็นประโยชน์สำคัญที่สุดของการย่อความ

- ก. เป็นการสรุปข้อความยาว ๆ ให้สั้นลง
- ข. ทำให้สามารถเข้าใจสารได้ตรงประเด็น
- ค. เป็นการคัดเลือกข้อความที่สำคัญมาเรียบเรียงใหม่
- ง. เป็นการช่วยเตือนความจำโดยอาศัยข้อความสั้น ๆ
- จ. ทำให้รับสารได้ตรงตามเจตนาของผู้ส่งสาร

30. กระบวนการคิดในการย่อความ อาจพิจารณาเป็นขั้นตอนที่สำคัญได้

1. พิจารณาเรียงใจความ พลดความตามความสำคัญ
2. พิจารณาว่าเป็นงานเขียนชนิดใด
3. แยกแยะข้อเท็จจริง ความกึกเหิน และเหตุการณ์สำคัญ
4. พิจารณาเจตนาของผู้เขียนว่ามุ่งเสนอสารเพื่ออะไร

ก. 4,2,1,3

ง. 1,2,3,4

ข. 4,3,1,2

จ. 2,4,3,1

ค. 2,3,4,1

31. "ฉันได้นั่งข้างหลังคนขับ คนที่นั่งข้าง ๆ เป็นชายชาวศรีลังกาผิวดำมืดแต่ดูสนุกสนานและเป็นคนเอื้อเฟื้อ เมื่อรถถึงปลายทางเขาช่วยยกกระเป๋าไปให้ฉัน... ยายแหม่มที่นั่งกินกาแฟอยู่โต๊ะข้าง ๆ สะอึกหน้ามาถามว่า "นั่นสามีคุณหรือ" ฉันฉุนเฉียวกับการทักทายปราศรัยในลักษณะนี้เป็นอย่างไร
- เป็นคำถามที่มีอารมณ์และอคติ
  - เป็นคำถามที่ไม่แสดงถึงไมตรีจิต
  - เป็นคำถามที่ขอกแซกเรื่องส่วนตัว
  - เป็นคำถามที่ก่อให้เกิดความไม่สบายใจ
  - เป็นคำถามที่แสดงความอยากรู้อยากเห็น
32. การฟังเรื่องราวประเภทใดที่ควรฟังให้เข้าใจ ใช้ความนึก และจดจำสาระสำคัญของเรื่องที่ฟัง
- การเล่านิทาน
  - การโต้กลอนสด
  - การฟังละครวิทยุ
  - การบรรยายเรื่อง "ยาเสพติด"
  - การปราศรัยของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
33. คำขวัญในข้อใดที่แสดงถึงคุณธรรมในสังคมไทยปัจจุบันได้ชัดเจนที่สุด
- รักกันในวันนี้ดีกว่าชังกัน
  - คนก็แก้ไขคนจัดไรแก้ตัว
  - บ้านเมืองสกปรก เหมือนนรกในเรือนใจ
  - ลูกสาวก็ไ้ ลูกชายก็ดี แต่อย่ามีเกิเือง
  - กวาดเท่าไรก็ไม่หมด ถ้าวางทิ้งขยะ

34. "ความประมาทเป็นทางไปสู่ความตาย ผู้ไม่ประมาทย่อมไม่ตาย ผู้ประมาทย่อมเป็นเหมือนคนที่ตายแล้วข้อความนี้ใช้สำนวนเปรียบเทียบในเชิงใด

- ก. แบบสมมุติ
- ข. แบบข้อเท็จจริง
- ค. แบบใช้กำนิยาม
- ง. แบบเปรียบเทียบ
- จ. แบบเปรียบเทียบเปรียบเทียบต่าง

จากข้อความนี้ตอบคำถามข้อ 35 - 36

"พูดออกไป เขาไม่รู้กลับขู่เขา   ว่าโง่เง่าเงอะเขอะหนักหนา
ตัวของเราทำไมไม่โกรธา   ว่าพูดจาให้เขาไม่เข้าใจ"

35. ใจความสำคัญของข้อความนี้ต้องการสอนผู้อ่านในเรื่องใด

- ก. อารมณ์ของผู้พูด
- ข. การศึกษาของผู้ฟัง
- ค. การวิเคราะห์ผู้ฟัง
- ง. การวิเคราะห์ผู้พูด
- จ. น้ำเสียงที่แสดงออกของผู้พูด

36. ข้อความนี้ควรเป็นโครงพุดกับใคร

- ก. ผู้ใหญ่กับเด็ก
- ข. ผู้ใหญ่กับผู้น้อย
- ค. ครูกับนักเรียน
- ง. สามีกับภรรยา
- จ. ข้าราชการกับชาวบ้าน

37. ซื่อไต่ใช้ถ้อยคำและสำนวนไม่เหมาะสม

- ก. "เฮ้! จ้อยวิ่งหน้าตาตื่นมาเขี้ยวมีอะไรอะ"
- ข. "แม่แล้วลุงผมลืมนึกแล้ว เรื่องที่สั่งนะ ต้องขอโทษลุงจริง ๆ"
- ค. "เออ เออ ไม่เป็นไร นี่กินข้าวกับปลาหมึกหรือยัง มะมากินข้าวด้วยกัน"
- ง. "ไม่ล่ะลุง ผมต้องรีบไป ลุงกินเถอะ เอ้อ! แล้ววันหลังผมจะรีบจัดการให้นะครับ"
- จ. "ขอใจเอ็งล่วงหน้า"

38. บุคคลในข้อใดเป็นผู้มีมารยาทในการพูดระหว่างบุคคล

- ก. จอมใจมักจะซักถามเรื่องส่วนตัวของเจียมจิตเสมอ
- ข. สมศักดิ์ชอบพูดว่าตนเป็นคนเรียนดีกว่าคนอื่น ๆ ให้ผู้อื่นฟังอยู่เป็นประจำ
- ค. จินตนา มักจะพูดถึงความไม่ดีของราตรีให้ดวงจันทร์ฟัง
- ง. ศรีวรรณะแสดงอาการ เจ้มแม่จะถูกสมพรต่อว่าด้วยถ้อยคำรุนแรง
- จ. มลฤกษ์ชอบเล่าถึงความร่ำรวยและทรัพย์สินสมบัติของตนให้เพื่อนฟังเสมอ

39. การพูดถว้ระวังเรื่องใดมากที่สุด

- ก. อย่างพูดจนกว่าท่านจะเชื่อ เรื่องที่ท่านพูด
- ข. อย่างพูดจนกว่าอารมณ์ของท่านพร้อมที่จะพูด
- ค. อย่างพูดจนกว่าท่านจะมีความรู้สึกตามเรื่องที่ท่านพูด
- ง. อย่างพูดจนกว่าท่านจะมีความเข้าใจในเรื่องที่ท่านพูด
- จ. อย่างพูดจนกว่าท่านจะได้แก้ไขข้อบกพร่องในเรื่องที่ท่านพูด

40. ข้อใดใช้ถ้อยคำสำนวนเหมาะสม

- ก. เมื่อไหร่คุณจะได้เลิกสูบบุหรี่เสียที มันก็หนักแหรอ
- ข. ขนมห้านี่สงสัยว่าจะไม่ได้ใช้มือทำ
- ค. ลูกชายคุณเดี๋ยวนี้พูดรู้เรื่องขึ้นเยอะนะกะ
- ง. รกของเขากันนี่เอาไปหยางห้องปลุกสระแทนไ้แล้ว
- จ. เป็นหนึ่งในกระห้อมดีกว่าเป็นสองในกฤษฎาสันตะคุณ

จงอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 41 - 43

"การกีดกันอาจคิดให้หลายอย่าง จะคิดให้วัดนะ ก็ คิดแล้วทำให้เจริญงอกงามก็ได้ จะคิดให้ทายนะก็ได้ ก็ คิดแล้วทำให้พินาศเสียหายก็ได้ การคิดให้เจริญจึงต้องมีหลักอาถัย หมายความว่า เมื่อคิดเรื่องใดสิ่งใดต้องตั้งใจให้มั่นคงในความเป็นกลาง ไม่ปล่อยให้อคติอย่างใดครอบงำ ให้มีแต่ความจริงใจ ตรงตามเหตุ ตามผลที่ถูกต้องและเป็นธรรม"

41. ใจความสำคัญของข้อความดังกล่าวคือข้อใด

- ก. สื่อสารความคิด สัมฤทธิ์ด้วยภาษา
- ข. ถ้อยคำอันสุนทร คืออารมณ์แห่งภาษา
- ค. วัฒนธรรมกับภาษา เกิดจากปัญญาของมนุษย์
- ง. เมื่อมนุษย์สื่อสาร ต้องอยู่บนฐานของคุณธรรม
- จ. สื่อเพราะคิด มิใช่คิดเพราะสื่อ

42. ข้อความนี้ให้แง่คิดในเรื่องใด

- ก. ควรคิดอย่างมีจุดหมาย
- ข. ควรคิดให้เกิดประโยชน์
- ค. ควรคิดให้เป็นธรรม
- ง. ควรคิดให้เกิดความเจริญ
- จ. ควรคิดอย่างมีเหตุผลผล

43. ข้อความดังกล่าว ข้อใดเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของการคิด

- ก. เมื่อคิดจะต้องตั้งใจให้มั่นคงในความเป็นกลาง
- ข. เมื่อจะคิดต้องมีแต่ความจริงใจ
- ค. คิดตรงตามเหตุและผลที่เป็นธรรม
- ง. คิดแล้วตนไม่มีอันตราย
- จ. คิดแล้วทำให้เจริญงอกงาม

จงอ่านคำประพันธ์ต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 44 - 46

.....กำแรง.....

เมื่อเด็กอยู่ในอ้อมกอดของกาลเวลา

เด็ก เด็ก จะเห็นหน้าของกาลเวลา

เด็ก เด็ก จะเห็นกลางวัน

เด็ก เด็ก จะเห็นดอกไม้

เด็ก เด็ก จะเห็น

ประจักษ์โลกไกลนั้น

ที่นั่นจะมีงานให้ทำ

กำแรง ก็ รอยยิ้มและความรักของแม่

44. เจตนาของผู้เขียนต้องการสอนในเรื่องใด

- ก. การเห็นคุณค่าของการใช้เวลาที่ถูกต้อง จะทำให้ได้กำแรงที่เฝื่องการ
- ข. การรักธรรมชาติ รักงาน รักชีวิต แล้วธรรมชาติก็จะให้ความรักตอบแทน
- ค. การให้สิ่งที่ถึงงามแก่สังคม แล้วสังคมก็จะให้สิ่งที่ถึงงามตอบแทน
- ง. การเห็นคุณค่าของการใช้เวลาในครอบครัว สังคม และชีวิต
- จ. การเห็นคุณค่าของความรักในครอบครัว สังคม และชีวิต

45. ผู้เขียนมีความรู้สึกอย่างไร

- ก. อยากชักชวนให้หางานทำ
- ข. ชื่นชมยินดี
- ค. มุ่งหวังและท่วงโย
- ง. เชื่อมั่นในกำสอน
- จ. อยากช่วยผู้ให้มูมานะ

46. การใช้ภาษาในกำประพันธ์นี้ดีหรือไม่ เพราะเหตุใด

- ก. ดี เพราะเลือกใช้คำง่าย ๆ อ่านแล้วเข้าใจในความหมายทันที
- ข. ไม่ดี เพราะฟังดูแล้วความหมายไปคนละทิศคนละทาง
- ก. ดี เพราะเลือกใช้คำซ้ำที่มีความหมายเหมือนกัน เพื่อย้ำความกึก
- ง. ไม่ดี เพราะใช้คำซ้ำ ๆ กันบ่อยเกินไปทำให้เกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย
- จ. ไม่ดี เพราะใช้คำเปรียบเทียบไม่เหมาะสม เช่น ย่อมกอด และหน้าของ
กาลเวลา

จงอ่านกำประพันธ์ต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 47 - 48

"การร่วมมือชื่อตรงแต่ตรงศักดิ์   เชื้อใหม่จักขจัดภัยได้ดังหมาย
มือต่อมือชื่อมันล้างอันตราย   สบฝันร้ายจากนิมิตรทุกนิทรา"

47. กำประพันธ์ดังกล่าวต้องการสื่อ "สาร" ลักษณะใดไปสู่ผู้อ่าน

- ก. สารที่มีลักษณะชักชวนให้ต่อสู้
- ข. สารที่มีลักษณะเป็นการปลุกใจ
- ค. สารที่มีลักษณะเป็นการกล่อมขวัญชวนให้คิด
- ง. สารที่มีลักษณะเป็นการชวนฝันถึงอุดมการณ์อันสูงส่ง
- จ. สารที่มีลักษณะเตือนใจในสิ่งที่คุกคามต่อสันติภาพของมนุษย์

48. วัตถุประสงค์ของผู้ประพันธ์เรื่องใด

- ก. เห็นคุณค่าของความรัก
- ข. เห็นคุณค่าของความสัมพันธ์
- ค. เห็นคุณค่าของการต่อสู้
- ง. เห็นคุณค่าของความซื่อสัตย์
- จ. เห็นคุณค่าของความคิดสร้างสรรค์

จงอ่านคำประพันธ์ต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 49 - 50

ลูกแม่มีชีวิตอยู่อย่างง่าย ๆ ง่าย เกิด

ลูกแม่มีชีวิตอยู่อย่างง่าย ๆ ง่าย เกิด มีชีวิตอยู่อย่างง่าย ๆ ง่าย เกิด

ลูกแม่มีชีวิตอยู่กับคนอื่นด้วยกัน ก็หวังดีต่อกัน ฟังพาด้ายดีต่อกัน

ลูกแม่มีชีวิตอยู่อย่างง่าย ๆ ง่าย เกิด มีชีวิตอยู่อย่างง่าย ๆ ง่าย เกิด

เมื่อผู้อื่นสบาย ส่วนรวมสบาย ลูกแม่สบาย

ลูกแม่ส่งเสริมด้วยการแต่งกายอย่างง่าย ๆ ง่าย

สนุกสุขใจด้วยการมีชีวิตอยู่อย่างธรรมดา

49. เจตนาของผู้เขียนตรงกับเรื่องใดมากที่สุด

ก. ขอร้องให้ลูกมีชีวิตอยู่อย่างง่าย ๆ ง่าย

ข. สอนให้ทุกคนมีชีวิตอยู่อย่างเรียบง่าย

ค. สอนให้ลูกมีเมตตา รู้จักฟังพาด้ายซึ่งกันและกัน

ง. แนะนำให้ลูกมีชีวิตอย่างสุขสงบ ไม่ฟังเพื่อทะเลาะเถียง

จ. แนะนำให้ทุกคน มีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ ง่าย สงบและมีความสุขกับธรรมชาติ

50. ใจความสำคัญของข้อความนี้ต้องการสอนในเรื่องใด

ก. การหวังดีต่อกัน

ข. การพึ่งพาตนเอง

ค. ทำงานด้วยความมั่นใจ

ง. การใช้ชีวิตที่เรียบง่าย

จ. การใช้ง่ายอย่างประหยัด

แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ชื่อ .....

โรงเรียน .....

คำแนะนำ

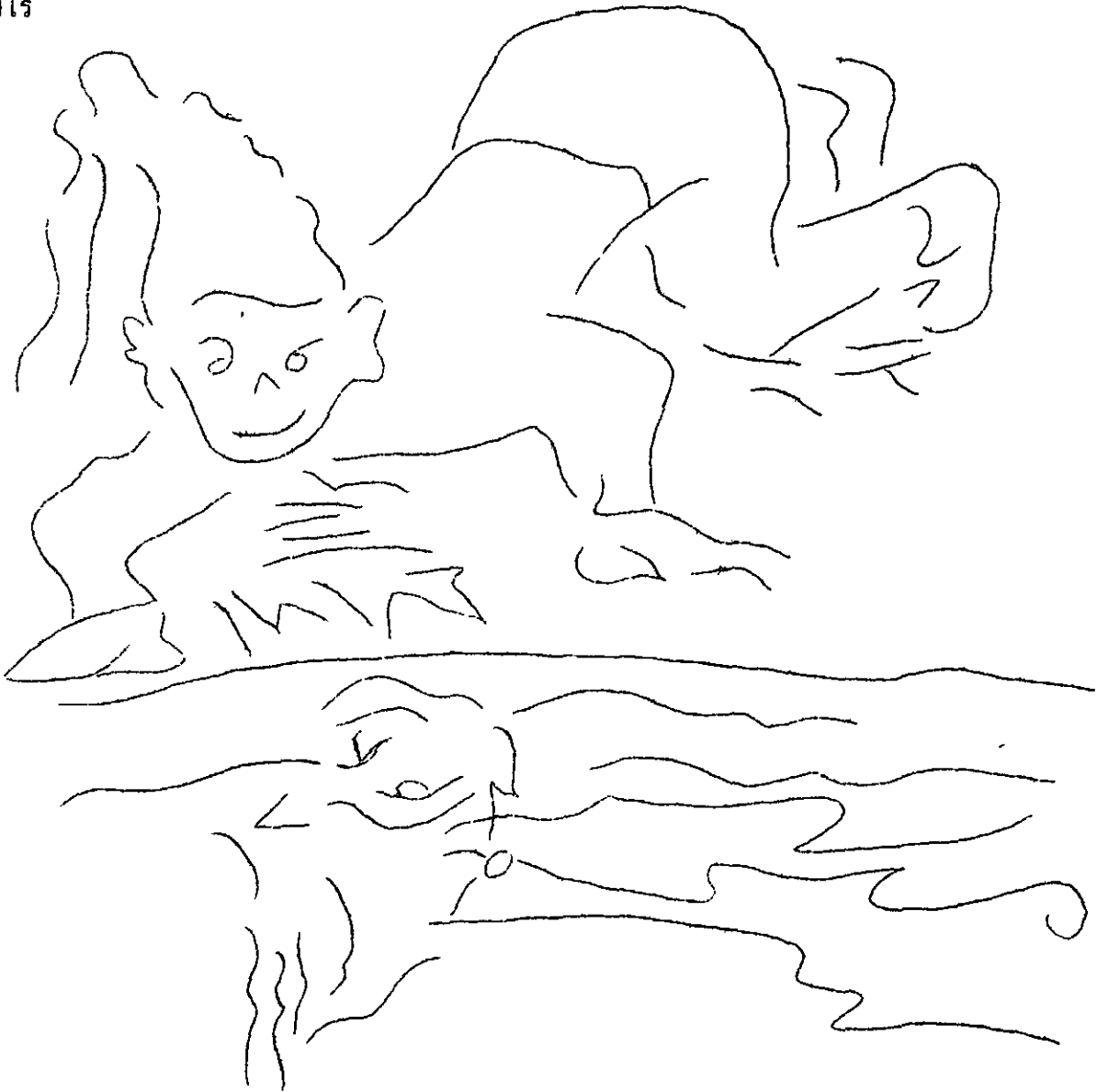
1. แบบทดสอบนี้มีกิจกรรมทั้งหมด 7 กิจกรรม ใช้เวลาทำกิจกรรมละ 10 นาที
2. การทำแบบทดสอบแต่ละกิจกรรม นักเรียนจะต้องคอยฟังสัญญาณเวลาจาก
กรรมการคุมสอบ
3. ไม่อนุญาตให้เปิดแบบทดสอบ จนกว่าผู้ดำเนินการสอบจะอนุญาต
4. ขอให้นักเรียนทำแบบทดสอบด้วยความตั้งใจ

แบบลอบวัดความคิดสร้างสรรค์

กิจกรรม 1 - 3 การถามและการเดา

กิจกรรม 3 อย่างแรกต่อไปนี้จะอาศัยภาพข้างล่าง โดยกิจกรรมเหล่านี้เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความสามารถในการตั้งคำถาม เพื่อจะได้รู้ในสิ่งที่ต้องการรู้ และเดาถึงสาเหตุกับผลที่ตามมา จงดูภาพว่าเกิดอะไรขึ้น อะไรเป็นสาเหตุให้เกิดเหตุการณ์ และผลจะเป็นอย่างไร

กิจกรรมที่ 1
การตั้งคำถาม

คำชี้แจง

ในช่องว่างที่กำหนดให้ ให้นักเรียนเขียนคำถามทั้งหมดที่นักเรียนสามารถคิดได้ จากรูปภาพที่อยู่บนหน้าตรงข้าม ให้ตั้งคำถามให้มากที่สุดเท่าที่นักเรียนต้องการจะถาม เพื่อให้รู้ว่าเกิดอะไรขึ้น อย่าตั้งคำถามที่สามารถตอบได้โดยเพียงแค่เหลือบรูปภาพเท่านั้น ในการตั้งคำถามนั้นนักเรียนจะดูรูปภาพกี่ครั้งก็ได้ โดยใช้เวลา 10 นาที

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....
7. ....
8. ....
9. ....
10. ....
11. ....
12. ....
13. ....
14. ....
15. ....
16. ....
17. ....

- 18. ....
- 19. ....
- 20. ....
- 21. ....
- 22. ....
- 23. ....
- 24. ....
- 25. ....
- 26. ....
- 27. ....
- 28. ....
- 29. ....
- 30. ....
- 31. ....
- 32. ....
- 33. ....
- 34. ....
- 35. ....

กิจกรรมที่ 2
การเดาหาสาเหตุ

คำชี้แจง

ในช่องว่างข้างล่างนี้ ให้นักเรียนเขียนสาเหตุให้มากที่สุดเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่แสดงในรูปภาพหน้า 1 สาเหตุนั้นอาจเพิ่งเกิดขึ้นก่อนหน้าเหตุการณ์ในภาพไม่นาน หรือเป็นสาเหตุที่เกิดขึ้นนานมาแล้วก็ได้ ให้นักเรียนพยายามเดาหาสาเหตุให้ได้มากที่สุดโดยไม่ต้องกลัวผิด และใช้เวลา 10 นาที

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....
7. ....
8. ....
9. ....
10. ....
11. ....
12. ....
13. ....
14. ....
15. ....
16. ....
17. ....

18. ....
19. ....
20. ....
21. ....
22. ....
23. ....
24. ....
25. ....,
26. ....
27. ....
28. ....
29. ....
30. ....
31. ....
32. ....
33. ....
34. ....
35. ....

กิจกรรมที่ 5
การเฝ้าผลที่จะเกิดขึ้นตามมา

คำชี้แจง

ในช่องว่างข้างล่าง ให้นักเรียนเขียนถึงผลที่อาจเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากเหตุการณ์
ในรูปภาพหน้า 1 ผลที่อาจเกิดขึ้นทันทีหลังจากที่เกิดเหตุการณ์ในภาพ หรือเป็นผลที่จะเกิด
ขึ้นในอนาคตก็ได้ ขอให้เขียนเฉพาะข้อความตอบให้สมาชิกในกลุ่มเท่านั้นจะทำได้ โดยไม่ต้อง
กลัวผิด และใช้เวลา 10 นาที

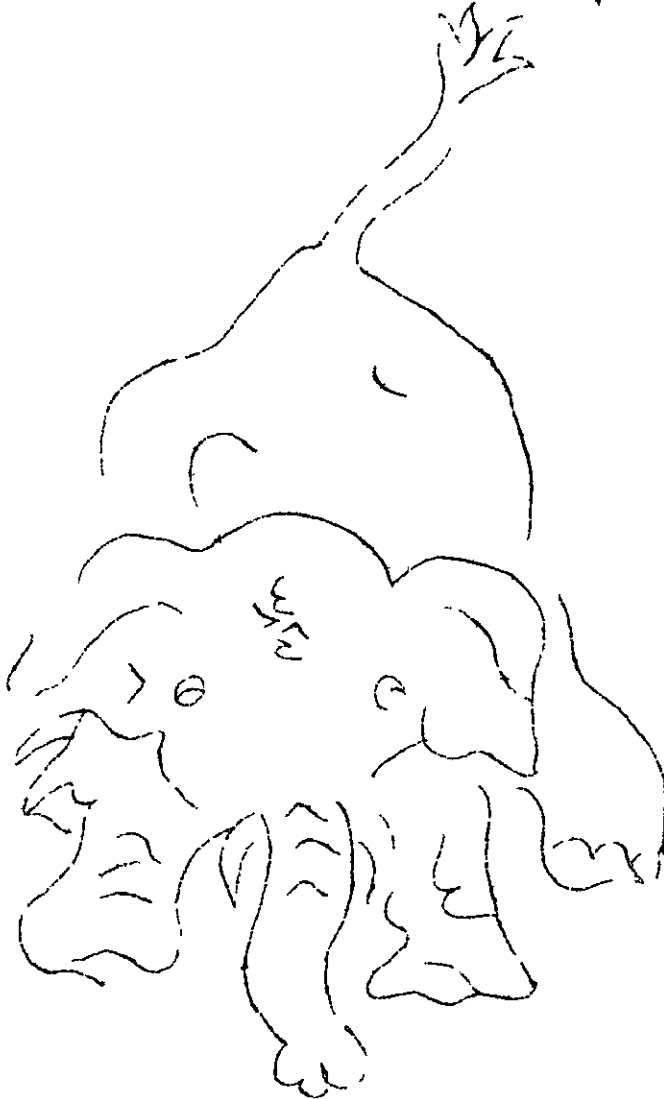
1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....
7. ....
8. ....
9. ....
10. ....
11. ....
12. ....
13. ....
14. ....
15. ....
16. ....
17. ....

- 18. ....
- 19. ....
- 20. ....
- 21. ....
- 22. ....
- 23. ....
- 24. ....
- 25. ....
- 26. ....
- 27. ....
- 28. ....
- 29. ....
- 30. ....
- 31. ....
- 32. ....
- 33. ....
- 34. ....
- 35. ....

กิจกรรมที่ 4
ปรับปรุงผลงักให้ดีขึ้น

คำชี้แจง

ตรงกลางของหน้านี้เป็นรูปสัตว์ขี้ขางซึ่งเป็นของเล่น ที่นักเรียนอาจหาซื้อได้จากร้านขายของทั่วไปในราคาไม่เกิน 50 บาท ซึ่งมีความสูงประมาณ 6 นิ้ว หนักประมาณครึ่งปอนด์ ในช่องว่างที่กำหนดให้นักเรียนเขียนรายชื่อของเล่น ซึ่งเปลี่ยนแปลงจากขี้ขางให้มากที่สุดที่จะทำได้ และในการเปลี่ยนนี้ไม่ต้องวิตกว่าจะเสียเงินมาก แต่ให้นักเรียนคิดว่าทำอย่างไรจะได้ของเล่นที่ประหลาด เพื่อให้เด็กเล่นกันอย่างสนุกสนาน โดยใช้เวลา 10 นาที

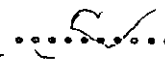
1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....
7. ....
8. ....
9. ....
10. ....
11. ....
12. ....
13. ....
14. ....
15. ....
16. ....
17. ....
18. ....
19. ....
20. ....
21. ....
22. ....

16. ....
17. ....
18. ....
19. ....
20. ....
21. ....
22. ....
23. ....
24. ....
25. ....
26. ....
27. ....
28. ....
29. ....
30. ....
31. ....
32. ....
33. ....
34. ....
35. ....

กิจกรรมที่ 5
ประโยชน์ของสิ่งของ

คำชี้แจง

คนเป็นจำนวนมากมักจะโยนกล่องกระดาษแข็งเปล่า ๆ ทั้ง แต่กล่องเหล่านี้นำมาใช้ประโยชน์ที่แปลกและน่าสนใจได้นับพันอย่าง ในช่องว่างข้างล่างและหน้าถัดไปให้นักเรียนเขียนรายชื่อสิ่งของที่นำสนใจและแปลก ซึ่งทำจากกล่องกระดาษให้มากที่สุดเท่าที่คิดได้ โดยไม่จำกัดว่าเป็นกล่องขนาดเดียว และนักเรียนอาจใช้กล่องจำนวนเท่าใดก็ได้ อย่าเขียนเฉพาะรายชื่อสิ่งของที่เคยเห็นหรือได้ยินมาเท่านั้น แต่ให้คิดว่าจะนำกล่องกระดาษไปใช้ทำอะไรใหม่ ๆ ให้ได้มากที่สุด โดยใช้เวลา 10 นาที

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....
7. ....
8. ....
9. ....
10. ....
11. ....
12. .....
13. ....
14. ....
15. ....

18. ....
19. ....
20. ....
21. ....
22. ....
23. ....
24. ....
25. ....
26. ....
27. ....
28. ....
29. ....
30. ....
31. ....
32. ....
33. ....
34. ....
35. ....

กิจกรรมที่ 6
การตั้งคำถามที่แปลกประหลาด

คำชี้แจง

ในกิจกรรมนี้ ให้นักเรียนถักคำถามเกี่ยวกับกล่องกระดาษมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ โดยคำถามเหล่านี้จะก่อให้เกิดคำตอบต่าง ๆ กัน ที่สนใจและประหลาดใจเกี่ยวกับกล่องกระดาษ ควรพยายามถักถึงคำถามเกี่ยวกับกล่องกระดาษในแง่ที่ไม่มีใครคิดถึง โดยใช้ เวลา 10 นาที

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....
7. ....
8. ....
9. ....
10. ....
11. ....
12. ....
13. ....
14. ....
15. ....
16. ....
17. ....

กิจกรรมที่ 7

การสมมติอย่างมีเหตุผล

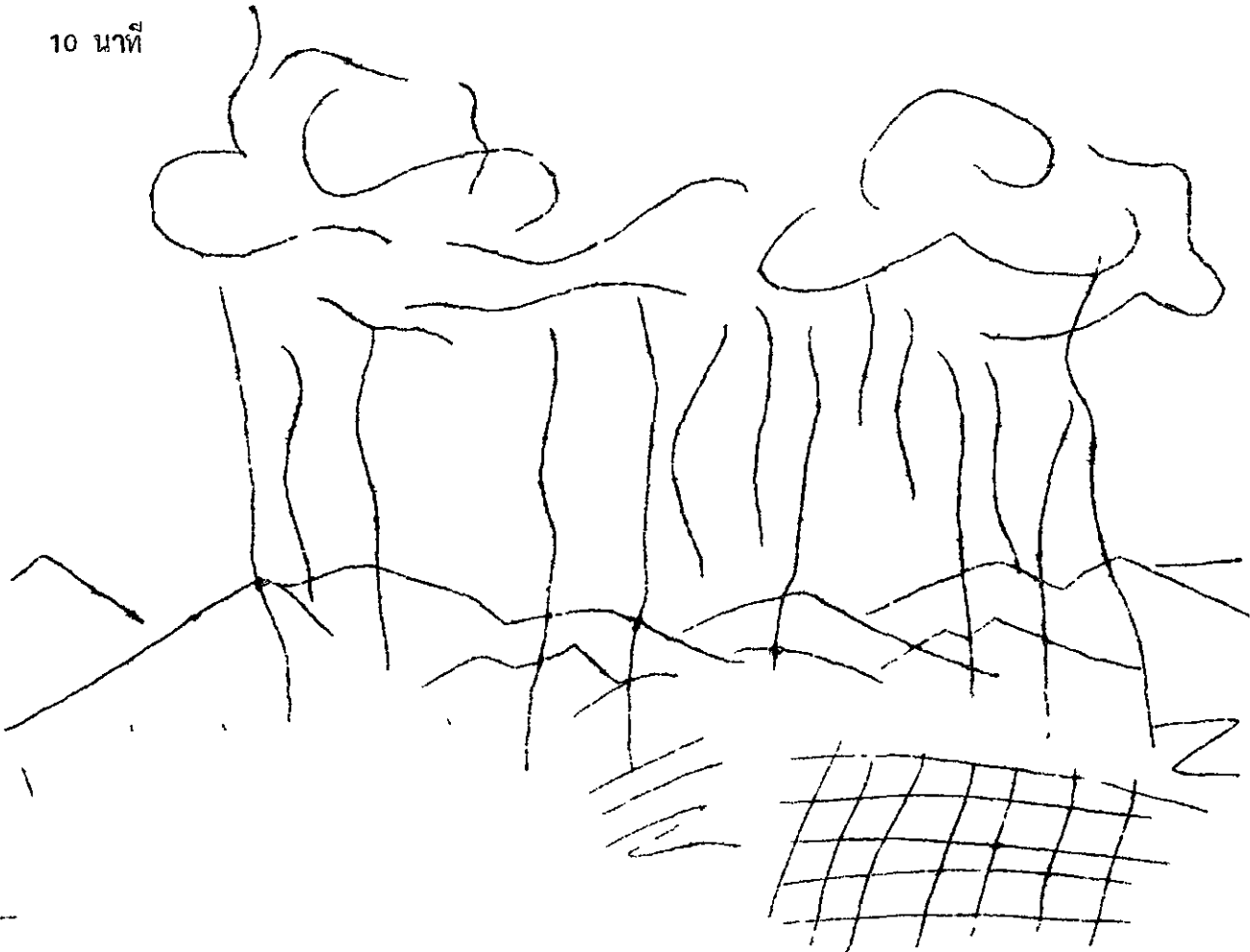
คำชี้แจง

นักเรียนจะได้รับทราบสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งไม่น่าเป็นไปได้และอาจไม่มีทางเกิดขึ้น แต่นักเรียนจะต้องสมมุติว่ามันเกิดขึ้น อันทำให้นักเรียนมีโอกาสใช้จินตนาการ โดยคิดถึงสิ่งต่าง ๆ ที่น่าตื่นเต้นและจะเกิดขึ้นถ้าสถานการณ์ที่ไม่น่าเป็นไปได้นั้นเป็นจริงขึ้นมา

จากจินตนาการของนักเรียน สมมุติว่า สถานการณ์นั้นเกิดขึ้นแล้ว ให้คิดถึงสิ่งต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นเพราะสถานการณ์นี้ หรืออีกนัยหนึ่ง อะไรคือผลที่เกิดตามมาให้นักเรียนเดาให้มากที่สุด

สถานการณ์ที่ไม่น่าเป็นไปได้คือ สมมุติว่า เมฆมีเชือกผูกและปลายเชือกตรึงกับพื้นดิน จะเกิดอะไรขึ้น ให้นักเรียนเขียนสิ่งที่คิดว่าเรือเดาว่าจะเกิดขึ้น โดยใช้เวลา

10 นาที

1. ....
2. ....
2. ..
4. ....
5. ....
6. ....
7. ....
8. ....
9. ....
10. ....
11. ....
12. ....
13. ....
14. ....
15. ....
16. ....
17. ....
18. ....
19. ....
20. ....
21. ....
22. ....

แบบสอบถามความคิดเห็นชุดการสอน

เรื่อง.....

เพื่อให้ได้ข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงชุดการสอนให้มีคุณภาพทางการศึกษามากขึ้น ผู้จัดทำชุดการสอนจึงเกรงขอความร่วมมือจากท่านให้แสดงความกตัญญูเห็นอย่างตรงไปตรงมา ตามความรู้สึกของท่านอย่างแท้จริง หลังจากที่ท่านได้ใช้และสังเกตการสอนจากชุดการสอน จบแล้ว

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่ง ว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่าน และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

คำชี้แจงเกี่ยวกับการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามความคิดเห็นชุดนี้มี 4 ตอน

- ตอนที่ 1 ภูมิความรู้
- 2 เนื้อหา
- 3 เอกสารแบบฝึกและแบบทดสอบ
- 4 วัสดุอุปกรณ์

ขอให้ผู้สอนและผู้สังเกตการสอนลงความคิดเห็นทั้ง 4 ตอน

ถ้าท่านไม่เห็นด้วยในแต่ละข้อ โปรดให้ข้อ เสนอแนะ

ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่องใต้ตัวเลข 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามความคิดเห็นของท่านในแต่ละข้อ ความ โดยกำหนดเกณฑ์ความคิดเห็นดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อความ	ความคิดเห็น					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
ข้อที่ 3 เอกสารแบบฝึกหัดแบบทดสอบ 1. เอกสารแบบฝึก 1.1 เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม 1.2 มีปริมาณพอเหมาะ 1.3 กรอบคลุมเนื้อหา 1.4 มีความยากง่ายพอเหมาะ 1.5 เหมาะสมกับเวลาที่กำหนดให้ 2. แบบทดสอบ 2.1 มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม 2.2 ปริมาณพอเหมาะ 2.3 กรอบคลุมเนื้อหา 2.4 มีความยากง่ายพอเหมาะ 2.5 เหมาะสมกับเวลาที่กำหนดให้						.....

ข้อความ	ความถี่เห็น					ชื่อแผน
	5	4	3	2	1	
<u>ตอนที่ 1</u> <u>ภูมิองค์กร</u> 1. จุฬรประสงักทั่วไมีความชัดเจน 2. จุฬรประสงักเชิงพฤติกรรมมีความชัดเจน 3. กิจกรรม 3.1 สรรค้องักจุฬรประสงักใช้ชัฏกิจกรรม 3.2 เราที่ักักคนดเดมาฯลผ 3.3 จิตวามยาถ-จำเออเหมาะ 4. วิถีประเมิณศรเพระลผ						1. .... 2. .... 3.1 .... 3.2 .... 3.3 .... 4. ....
<u>ตอนที่ 2</u> <u>เนื้อหา</u> 1. เนือหาอดก้องักกับจุฬรประสงักทั่วไป 2. เนือหาสิทวาทบเือองัก 3. เนือหาลบุรณิต						1. .... 2. .... 3. ....

ภาคผนวก ก.

- คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย
- คะแนนความถนัดสร้างสรรค์
- ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย

ตาราง 8 คะแนนการทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน และคะแนน เปรียบเทียบรวมรายบุคคล
ของนักเรียนโรงเรียนลาซิด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ที่	คะแนนการทดสอบ ก่อนเรียน	คะแนนการทดสอบย่อย รวม	คะแนนการทดสอบ หลังเรียน
1	11	52	38
2	13	54	36
3	11	51	34
4	13	49	37
5	14	50	42
6	11	51	34
7	10	51	32
8	14	51	38
9	14	53	36
10	12	55	32
11	12	41	35
12	13	47	37
13	11	58	44
14	11	49	31
15	12	56	42
16	11	51	32
17	16	60	46
18	12	52	37
19	12	52	36
20	12	49	40

ตาราง 8 (ต่อ)

ที่	คะแนนการทดสอบ	คะแนนการทดสอบย่อย	คะแนนการทดสอบ
	ก่อนเรียน	รวม	หลังเรียน
21	10	47	37
22	13	50	39
23	12	51	32
24	12	55	36
25	12	53	39
26	11	53	38
27	10	51	40
28	11	50	39
29	10	52	34
30	11	54	41
31	11	50	36
32	11	50	34
33	10	51	38
34	10	49	36
35	10	49	35
36	12	47	40
37	11	51	32
38	12	53	42
39	11	49	37
40	10	53	41

ตาราง 8 (ต่อ)

ที่	คะแนนการทดสอบ ก่อนเรียน	คะแนนการทดสอบย่อย รวม	คะแนนการทดสอบ หลังเรียน
41	9	51	39
42	13	55	43
43	14	50	34
44	12	55	44
45	14	51	38
รวม		2312	1688
ร้อยละ		85.62	75.02

ตาราง 9 คะแนนการทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน และคะแนนการทดสอบย่อยรวมรายบุคคล
ของนักเรียนโรงเรียนสาธิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ที่	คะแนนการทดสอบ ก่อนเรียน	คะแนนการทดสอบย่อย รวม	คะแนนการทดสอบ หลังเรียน
1	13	51	35
2	10	55	40
3	14	49	34
4	12	51	37
5	12	54	42
6	12	54	41
7	10	54	42
8	10	50	36
9	12	50	37
10	10	53	40
11	13	53	43
12	15	56	45
13	12	50	38
14	10	50	41
15	10	50	36
16	11	51	38
17	12	49	36
18	12	55	42
19	10	57	44
20	12	55	41

ตาราง 9 (ต่อ)

ที่	คะแนนการทดสอบ ก่อนเรียน	คะแนนการทดสอบย่อย รวม	คะแนนการทดสอบ หลังเรียน
21	8	51	39
22	9	50	36
23	14	58	45
24	15	54	45
25	14	53	41
26	9	50	37
27	15	51	40
28	15	51	41
29	8	50	38
30	12	55	42
31	9	51	36
32	10	51	37
33	8	56	40
34	12	54	42
35	11	54	41
36	9	50	37
37	10	60	46
38	12	58	46
39	12	56	42
40	13	59	44

ตาราง 9 (ต่อ)

ที่	คะแนนการทดสอบ ก่อนเรียน	คะแนนการทดสอบ รวม	คะแนนการทดสอบ หลังเรียน
41	14	57	45
42	16	56	41
43	16	56	47
รวม		229	1753
ร้อยละ		86.91	81.54

ตาราง 10 คะแนนการทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน และคะแนนการทดสอบย่อยรวม

รายบุคคล ขอ นักเรียนโรงเรียนอาชีว มท. วิทยาลัยเชียงใหม่

ที่	คะแนนการทดสอบ ก่อนเรียน	คะแนนการทดสอบย่อย รวม	คะแนนการทดสอบ หลังเรียน
1	2	50	37
2	7	51	36
3	10	55	40
4	10	49	36
5	10	50	39
6	13	51	40
7	13	58	47
8	8	56	47
9	6	56	40
10	16	40	27
11	14	51	39
12	12	51	38
13	19	56	47
14	14	50	41
15	10	57	48
16	13	56	47
17	11	50	46
18	13	56	47
19	13	55	48
20	17	60	48

ตาราง 10 (ต่อ)

ที่	คะแนนการทดสอบ	คะแนนการทดสอบย่อย	คะแนนการทดสอบ
	ก่อนเรียน	รวม	หลังเรียน
21	11	59	47
22	11	59	47
23	15	57	48
24	7	57	46
25	9	51	40
26	15	57	46
27	9	51	40
28	9	49	34
29	12	50	39
30	6	58	46
31	11	58	47
32	11	59	47
33	11	50	38
34	9	52	38
35	6	52	38
36	7	51	39
37	10	47	43
38	9	52	40
39	9	51	40
40	15	51	40

ตาราง 10 (ต่อ)

ที่	คะแนนการทดสอบ ก่อนเรียน	คะแนนการทดสอบย่อย รวม	คะแนนการทดสอบ หลังเรียน
41	9	49	33
42	8	51	37
43	17	55	43
44	15	46	47
45	14	59	47
รวม		2411	1895
ร้อยละ		89.29	84.4

ตาราง 11 คะแนนการทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน และคะแนนการทดสอบย่อยรวม
รายบุคคล ของนักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ที่	คะแนนการทดสอบ ก่อนเรียน	คะแนนการทดสอบย่อย รวม	คะแนนการทดสอบ หลังเรียน
1	16	60	48
2	16	57	45
3	15	57	46
4	14	59	47
5	10	56	47
6	13	57	47
7	10	57	47
8	12	56	47
9	12	50	38
10	6	50	39
11	13	55	48
12	7	58	48
13	13	58	48
14	13	56	47
15	13	57	47
16	10	54	45
17	15	58	46
18	12	58	47
19	16	57	45
20	12	59	48

ตาราง 11 (ต่อ)

ที่	คะแนนการทดสอบ	คะแนนการทดสอบย่อย	คะแนนการทบทวน
	ก่อนเรียน	รวม	หลังเรียน
21	16	59	47
22	9	50	34
23	11	47	31
24	10	49	40
25	11	50	39
26	13	57	45
27	18	57	46
28	16	55	46
29	11	53	40
30	12	49	37
31	13	50	37
32	11	52	37
33	13	49	35
34	14	57	44
35	11	51	39
36	15	53	40
37	11	51	38
38	8	51	38
39	9	53	40
40	15	58	47

ตาราง 11 (ต่อ)

ที่	คะแนนการทดสอบ ก่อนเรียน	คะแนนการทดสอบย่อย รวม	คะแนนการทดสอบ หลังเรียน
41	16	58	46
42	14	56	46
43	12	54	40
44	12	51	38
45	12	53	38
รวม		2452	1928
ร้อยละ		90.82	85.69

ตาราง 12 คะแนนความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียน และหลังเรียนด้วยชุดการถนองของนักเรียน
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	34	57	23	54	75
2	28	47	24	36	63
3	26	31	25	30	41
4	36	44	26	47	78
5	35	47	27	42	50
6	25	37	28	39	70
7	41	51	29	68	86
8	37	64	30	39	68
9	41	73	31	57	77
10	39	76	32	44	62
11	42	55	33	40	43
12	39	42	34	54	76
13	46	59	35	36	63
14	33	53	36	31	37
15	38	83	37	40	42
16	44	64	38	47	62
17	37	54	39	35	38
18	44	52	40	79	91
19	44	64	41	72	78
20	37	55	42	64	92
21	52	82	43	57	77
22	44	57	44	44	52
			45	55	58

ตาราง 13 คะแนนความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียน และหลังเรียนด้วยชุดการคอนของนักเรียน
โรงเรียนสาธิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	25	31	23	21	74
2	36	92	24	28	49
3	20	53	25	28	74
4	15	37	26	28	58
5	15	40	27	30	54
6	24	61	28	31	69
7	16	62	29	74	135
8	31	70	30	27	27
9	26	40	31	21	90
10	26	64	32	25	35
11	17	42	33	37	31
12	12	44	34	34	57
13	22	67	35	40	63
14	31	58	36	31	62
15	30	79	37	52	77
16	26	60	38	17	74
17	26	94	39	41	94
18	26	63	40	40	89
19	37	109	41	37	83
20	25	98	42	35	38
21	20	39	43	27	58
22	22	68			

ตาราง 14 คะแนนความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียน และหลังเรียนด้วยชุดการสอนของนักเรียน
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	57	84	23	77	82
2	50	62	24	84	101
3	40	48	25	60	64
4	57	73	26	59	74
5	60	84	27	34	34
6	59	62	28	61	62
7	40	48	29	40	41
8	62	81	30	39	83
9	79	106	31	37	42
10	41	63	32	37	39
11	40	56	33	36	54
12	40	73	34	37	41
13	40	62	35	71	83
14	63	81	36	77	98
15	51	64	37	40	45
16	39	53	38	46	64
17	40	65	39	40	44
18	78	104	40	39	63
19	93	104	41	37	40
20	65	72	42	33	41
21	87	91	43	47	92
22	74	80	44	52	64
			45	54	61

ตาราง 15 คะแนนความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียน และหลังเรียนด้วยชุดการสอนของนักเรียน
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	52	62	23	29	94
2	39	40	24	37	43
3	27	27	25	31	46
4	33	64	26	34	94
5	37	60	27	32	50
6	24	84	28	40	62
7	24	46	29	41	60
8	22	46	30	26	46
9	32	42	31	38	66
10	27	45	32	36	58
11	41	64	33	37	58
12	28	42	34	35	54
13	31	65	35	45	73
14	34	43	36	30	52
15	27	39	37	28	50
16	22	46	38	34	57
17	35	43	39	36	60
18	36	46	40	31	57
19	40	47	41	40	68
20	36	43	42	29	55
21	35	51	43	27	49
22	32	43	44	36	60
			45	35	54

ตาราง 16 แสดงค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทย

ข้อที่				ข้อที่				ข้อที่			
1	.50	.25	13.0	21	.54	.62	12.6	41	.67	.32	11.2
2	.65	.29	11.4	22	.56	.30	12.4	42	.56	.24	12.4
3	.59	.31	12.1	23	.63	.24	11.6	43	.50	.48	13.0
4	.50	.26	13.0	24	.59	.31	12.1	44	.59	.31	12.1
5	.56	.24	12.4	25	.63	.24	11.6	45	.65	.36	11.4
6	.52	.30	12.8	26	.62	.36	11.8	46	.60	.26	13.0
7	.58	.34	12.2	27	.66	.45	11.4	47	.63	.40	11.6
8	.50	.34	13.0	28	.54	.48	12.5	48	.68	.41	11.2
9	.48	.22	13.2	29	.59	.23	12.1	49	.56	.24	12.4
10	.56	.24	12.4	30	.49	.36	13.1	50	.58	.49	12.2
11	.65	.36	11.4	31	.52	.30	12.8				
12	.52	.30	12.8	32	.57	.51	12.3				
13	.52	.22	12.8	33	.65	.29	11.4				
14	.48	.30	13.2	34	.50	.26	13.0				
15	.63	.24	11.6	35	.63	.24	11.6				
16	.61	.28	11.9	36	.57	.27	12.3				
17	.58	.42	12.2	37	.56	.24	12.4				
18	.65	.29	11.4	38	.64	.32	11.6				
19	.50	.40	13.0	39	.61	.28	11.9				
20	.54	.62	12.6	40	.48	.52	13.2				

ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.7009